

Jaarstukken 2016

Samen het verschil maken

Samenstelling van het bestuur

R.L. Vreeman, waarnemend burgemeester

Bestuurlijke organisatie
Strategische ontwikkeling/beleidscoördinatie
Onderzoek & statistiek
Openbare orde, veiligheid & handhaving
Externe betrekkingen & internationaal beleid
Juridische zaken
Communicatie & kabinet
Facilitaire zaken

D. Emmer (D66), loco-burgemeester

Financiën & interne beheersing
Onderwijs
Cultuur
Milieu & duurzaamheid
Natuur & landschap
Dierenwelzijn
Personeel & organisatie
Wijkwethouder Westzaan, Zaandam-West,
Poelenburg

J. Olthof (PvdA), wethouder

Jeugd & zorg
Sport
Wonen
Minimabeleid
Herstructurering
Wijkwethouder Oude Haven, Russische buurt,
Zaandam-Noord, Rosmolenwijk

A.J.H. Verschuren (CDA), wethouder

Bereikbaarheid & mobiliteit
Inverdan

Monumenten

Grondzaken

Wijkwethouder Assendelft, Zaandam-Centrum,
Pelders-/Hoorneveld

H.A. Visscher-Noordzij (CU), wethouder

Actief burgerschap & buurthuizen
Dienstverlening
Integratie
Regeldruk sociaal & dienstverlening
Informatievoorziening & ICT
Wijkwethouder Wormerveer, Zaandam Nieuw
West, Kogerveldwijk

D.D. Straat (VVD), wethouder

Ruimtelijke ontwikkeling
Economie
Werk & Inkomen
Regeldruk fysiek
Stadsregio Amsterdam
ZaanIJ
Wijkwethouder Westerkoog, Krommenie,
Zaandam-Zuid

L. Vissers-Koopman (ZOG), wethouder

Openbare ruimte
Havens & vaarwegen
Recreatiebeleid
Markten & kermissen
Wijkwethouder Rooswijk, Oud Zaandijk, Oud
Koog aan de Zaan

J.C. van Ginkel, gemeentesecretaris

Van links naar rechts: D. Straat, J. van Ginkel, R. Visscher-Noordzij, R. Vreeman, A. Verschuren, L. Vissers-Koopman, D. Emmer, J. Olthof

Inhoudsopgave

Samenstelling van het bestuur	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
2 Voortgang programma's.....	8
Programma 01 Jeugd en zorg	9
Programma 02 Werk, inkomen en economie	18
Programma 03 Maatschappelijke voorzieningen.....	28
Programma 04 Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	39
Programma 05 Milieu en duurzaamheid.....	51
Programma 06 Beheer buitenruimte.....	57
Programma 07 Veiligheid en handhaving.....	66
Programma 08 Burger en bestuur	72
Programma 09 Financiën	80
3 Paragrafen.....	84
01 Bedrijfsvoering	85
02 Lokale heffingen	96
03 Treasury.....	99
04 Weerstandsvermogen & risico's	102
05 Onderhoud kapitaalgoederen	116
06 Verbonden partijen	120
07 Grondbeleid	158
4 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting	159
01 Resultaatmodel.....	160
02 Analyse resultaat op hoofdlijnen.....	161
03 Investerings	163
04 Overzicht van incidentele baten en lasten.....	166
05 Begrotingsrechtmatigheid	169
5 Balans en toelichting	172
01 Balans	173
02 Grondslagen balans.....	174
03 Toelichting op de balans.....	179
6 Bijlagen.....	195
B01 Subsidies	196
B02 Resultaatmodel per product.....	204
B03 Voortgangsrapportage bezuinigingen.....	208
B04 Voortgang opvolging auditaanbevelingen	213

B05 Kengetallen bezwaar en beroep	222
B06 Handhavingsprogramma	223
B07 Sisa	227
B08 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	229
B09 Kerngegevens.....	230

1 Inleiding

Bestuurlijke hoofdlijn

Het afgelopen jaar is in de stad veel ontwikkeld en gerealiseerd. De economie groeit en dat zien we terug in de groei en de vestiging van bedrijven en in de bloei van de woningbouwontwikkeling, terwijl de druk op de woningmarkt blijft toenemen. Mede door de economische groei is geïnvesteerd en geprofiteerd in de stad. In de afgelopen periode is een goede basis gelegd om verdere kansen te benutten, zoals de doorontwikkeling transformatie Sociaal Domein en de energietransitie. Hierdoor kunnen Zaanstad en haar inwoners nog meer van de groei profiteren.

Tegelijkertijd profiteren de mensen met een uitkering nog niet genoeg van deze ontwikkelingen en daarom zijn we extra in hen gaan investeren. De Sociale Wijkteams (SWT's) hebben hun plek in de wijk gevonden en breiden hun takenpakket uit. Armoede heeft meer aandacht gekregen en inmiddels spreken de SWT's alle mensen die een bijstandsuitkering aanvragen. Na een roerige zomer investeren we in de wijken Poelenburg- en Peldersveld, zowel op de korte termijn met het actieplan als op de langere termijn met de gebiedsontwikkeling van MAAK.Zaanstad rond de Achtersluispolder-Poelenburg.

Investeren in de stad

In 2016 heeft de gemeente op verschillende manieren vorm gegeven aan haar ambitie om samen met inwoners, buurten, ondernemers en (maatschappelijke) instellingen programma's en projecten in Zaanstad te realiseren. Steeds vaker participeren zij in de beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld door ideeën aan te dragen voor maatschappelijke vraagstukken op een website die inwoners daartoe uitdaagt: de CityChallenge. Afgelopen jaar is hiermee een kunstroute uitgezet, volledig in Zaanse stijl. De CityChallenge 'Sportparticipatie onder jongeren' leverde veel ideeën op voor laagdrempelige activiteiten die het Sportbedrijf elke vakantie in de wijken heeft aangeboden. Ook bij MAAK.Zaanstad waren inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers betrokken. MAAK.Zaanstad is tot stand gekomen samen met de Zaankanters. MAAK.Zaanstad intensificeert organische gebiedsontwikkeling. Speciale aandacht krijgt daarbij het aanpakken van knelpunten en barrières in de stad, zowel fysiek als maatschappelijk. In 2016 nam de druk op de woningmarkt verder toe. We zien een toenemende vraag naar woningen, ook vanuit Amsterdam. Daarnaast neemt de vraag om te investeren in woningbouw in Zaanstad verder toe. Door de vaststelling van MAAK.Zaanstad is de woningbouwopgave verhoogd tot 15.000 tot 20.000 woningen. Het jaar 2016 was het jaar van bewustwording over de gevolgen van de Omgevingswet voor de organisatie en stad. Er is gestart met het definiëren van de ambitie voor de implementatie van de Omgevingswet en ook met het werken 'in de geest van de Omgevingswet'.

Economische groei zet door

De economische groei in 2015 heeft zich in 2016 voortgezet. Het afgelopen jaar is de landelijke economie verder gegroeid en ook Zaanstad heeft daarvan geprofiteerd. Door de economische groei is een start gemaakt met ambitieuze plannen, zoals MAAK.Zaanstad. Ook biedt deze groei kansen voor bedrijven en inwoners. Zo hebben meer bedrijven zich in Zaanstad gevestigd. De vraag naar kantoorruimte stijgt en de leegstand loopt terug. Onze inzet, zoals het verbeteren van het vestigingsklimaat, MAAK.Zaanstad en het bedrijvenpark HoogTij, heeft er toe geleid dat er in 2016 circa 200 bedrijfsvestigingen zijn bijgekomen. Met de transformatie van bedrijventerreinen is een start gemaakt, waardoor een betere verhouding ontstaat tussen vraag en aanbod. Ook het toerisme groeit in Zaanstad. Dit is te zien in de toename van het aantal binnenlandse en buitenlandse bezoekers en ook aan de stijgende uitgaven per persoon. De basis is gelegd voor het Cultuurcluster. In 2016 is het definitieve ontwerp voor het Cultuurcluster binnen Inverdan gereed gekomen. Daarnaast hebben zich twee nieuwe hotels gevestigd in Zaanstad en is er een groei te zien in het aantal riviercruiseschepen dat de Zaanstreek aandoet.

Investeren in maatschappelijk domein

Niet iedereen profiteert van deze economische groei. Ondanks de economische groei zien we dat het aantal huishoudens met een uitkering nog toeneemt, al is die groei lager dan de afgelopen jaren. Er is ten dele sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Om de mismatch op de Zaanse arbeidsmarkt te verkleinen, investeren we zowel in de ontwikkeling van vaardigheden van mensen die aan de kant staan, als in de relatie met werkgevers. Op het gebied van arbeidsparticipatie

wordt de mogelijkheid geboden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring op te doen in de 'ServicePlusTeams' en het team 'Werken in de Wijk'. In 2016 hebben 155 mensen werkervaring kunnen opdoen en zijn 54 mensen doorgestroomd naar de reguliere arbeidsmarkt. Toekomstgericht doen we dat door samen met de onderwijssector de basis te versterken in Integrale Kindcentra en het aantal schoolverlaters zonder diploma te verminderen. We hebben er speciale aandacht voor om de nieuwkomers in de stad zo snel en goed mogelijk in staat te stellen om in de Zaanse samenleving mee te draaien.

In 2016 hebben we met de acht gemeenten in Zaanstreek-Waterland een principeakkoord bereikt over het opheffen van de gemeenschappelijke regeling BaanStede. Dit creëert nieuwe ruimte om vorm te geven aan de organisatie van de uitvoering van de taken die Participatiewet aan gemeenten geeft. Voor de gemeente Zaanstad betekent dat het oprichten van een Participatiebedrijf samen met de gemeente Purmerend.

De wijk Poelenburg is een wijk met kansen en problemen. Het afgelopen jaar hebben we ingezet op onze relatie ten opzichte van de multiculturele netwerken in de stad. Dit heeft er toe geleid dat de gemeente in 2016 beter in positie is gekomen. Deze kennis en het netwerk zijn ingezet om de spanningen in de Turks-Nederlandse gemeenschap in Zaanstad na de Turkse coup poging te signaleren, te duiden en te monitoren. Na de onrust in Poelenburg in september is ook gebruik gemaakt van deze kennis en het netwerk. Samen met de wijk is een Actieplan Poelenburg-Peldersveld opgesteld.

Steeds meer bewoners met een ondersteuningsvraag weten de Sociale Wijkteams en de Jeugdteams te vinden en zijn overwegend positief over de ondersteuning die zij daar krijgen. De uitgaven aan zorg en ondersteuning zijn gestegen. Het is zaak goed te blijven volgen wat daarvan de onderliggende redenen zijn. Er wordt steeds beter samengewerkt met partners in de wijk, zoals scholen en huisartsen. De Sociale Wijkteams ondersteunen huishoudens met armoedeproblematiek op maat en voeren een gesprek met iedereen die een bijstandsuitkering aanvraagt.

Ook de gemeentelijke organisatie is in beweging, zoals te zien is bij de invoering van de Omgevingswet, waarbij al gewerkt wordt in de geest van de Omgevingswet. Zaanstad is op vele fronten koploper, zoals bij de invoering van de Omgevingswet en bij de doorontwikkelingen in het Sociaal Domein.

Financiën

Het financiële resultaat over 2016 bedraagt € 6,2 mln. voordelig. Bij de laatste bijstelling van de begroting (via de [Najaarsrapportage](#)) sloot de begroting met een batig saldo van € 2,5 mln..

Ten opzichte van de prospectie bij Najaarsrapportage heeft zich richting einde jaar een verdere verbetering voorgedaan van € 3,7 mln. Met name ontwikkelingen die zich manifesteerde na vaststelling van de Najaarsrapportage waren daar debet aan:

Analyse van het resultaat op hoofdlijnen

Saldo Narap		-2,5
Voor- en nadelen Jaarrekening		
P9; Algemene uitkering; decembercirculaire	-1,2	
P8; Voorziening reorganisatie	-0,5	
P8; Personeel en organisatiekosten	-0,6	
P4; Ontvangen lumpsumsubsidie	-0,4	
P4; Fundingen en woonvisie	-0,5	
P4; Gebiedsontwikkeling	-0,6	
P3; Toevoeging reserve nieuwkomers (decembercirculaire)	0,8	
Overige voor en nadelen	-0,7	
Saldo		-3,7
Resultaat 2016	Voordelig	-6,2

Bedragen x € 1 mln.

Ten opzichte van voorgaande jaren kent de ontwikkeling van het resultaat het volgende verloop gedurende het jaar:

Omvang en ontwikkeling resultaat afgelopen 5 jaren:

Jaar	Gewijzigde Begroting	Rekening	Verschil
2012	-2,5	-7,2	-4,7
2013	3,3	0,7	-2,6
2014	-6,0	-12,5	-6,5
2015	-3,9	-10,3	-6,4
2016	-2,5	-6,2	-3,7

Bedragen x € 1 mln.

Voor alle in deze jaarstukken genoemde bedragen geldt dat ze zijn weergegeven in duizendtallen, tenzij anders vermeld.

Voor een integraal overzicht van het resultaat per programma verwijzen wij u naar Hoofdstuk 4.1 (Resultaatmodel). In hoofdstuk 4.2 is een uitgebreidere analyse van het resultaat opgenomen. Per programma is er een toelichting op programma niveau opgenomen bij een afwijking > € 250.

Het BBV maakt een onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via de programmarekening te lopen. De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming bedraagt € 1.891 positief. Per saldo is € 4.330 onttrokken aan de reserves, zodat het uiteindelijke nog te bestemmen resultaat over 2016 € 6.220 bedraagt. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

De omvang van de reserves bedraagt ultimo 2016 circa 15,4% van het balanstotaal (2015: 15,6%). Ultimo 2016 bedraagt het saldo van deze reserves € 116,6 mln. (2015: € 111,5 mln.).

De direct beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2016 € 22,3 mln. en ligt daarmee op het wenselijke niveau volgens de vastgestelde kaders uit de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Voor een nadere duiding van de financiële positie verwijzen wij naar de paragrafen treasury en weerstandsvermogen van deze jaarstukken.

2 Voortgang programma's

Programma 01 Jeugd en zorg

Portefeuillehouder: J. Olthof
Verantwoordelijk directeur: S. Tax

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een sociale gemeente waarin kinderen en jongeren gezond en veilig kunnen opgroeien en waar bewoners zich actief inzetten. Veel inwoners doen dat zonder hulp of inbreng van de gemeente. Voor bewoners die dat nodig hebben, is er passende ondersteuning; laagdrempelig en waar mogelijk dichtbij in de wijk. Onder andere in de vorm van Sociale Wijkteams (SWT's) en Jeugdteams (JT's) en verschillende vormen van maatschappelijke of inkomensondersteuning. Het doel is dat iedereen kan participeren, op eigen wijze en naar vermogen.

Sinds 1 januari 2015 heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoering van de zogenoemde decentralisaties op het gebied van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Zaanstad vult deze nieuwe taken op een andere manier in dan voorheen gebruikelijk was. De bewoner en zijn situatie staan centraal bij het zoeken van een evenwicht tussen optimale kwaliteit van zorg en het beschikbare budget. Samen met hulpvragers wordt gekeken naar wat nodig is. Soms vinden zij zelf al een oplossing samen met hun netwerk en/of vrijwilligers. Soms hebben zij ondersteuning, hulp of behandeling door professionals nodig. Deze nieuwe manier van werken betekent dat we hulpvragen minder vaak overnemen. We richten ons erop dat bewoners de regie over hun eigen leven terug krijgen of houden. We proberen mensen die hulp zoeken op een laagdrempelige manier te ondersteunen bij het vinden van passende oplossingen. Hierbij staan centraal:

- Preventie: wij zijn alert op signalen van ongewenste en problematische ontwikkelingen en voorkomen problemen of hulpvragen zo veel mogelijk
- Zelfstandigheid: wij stimuleren dat mensen binnen hun eigen netwerk oplossingen zoeken voor hun problemen of hulpvragen. Ook stimuleren we dat mensen anderen in hun omgeving helpen
- Ondersteuning op maat: mensen voor wie het informele netwerk geen of onvoldoende hulp biedt kunnen een beroep doen op ondersteuning. Dat kan laagdrempelig en dichtbij. De Sociale Wijkteams en Jeugdteams bekijken samen met de bewoner/het gezin welke hulp nodig is
- Vangnet: voor de kwetsbaarste groepen is er een betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig vangnet.

In de Zaanse aanpak en strategie voor de transformatie ligt een sterke focus op samenwerken, proberen, leren, ontwikkelen en verder transformeren. Gaandeweg leren we wat werkt om onze visie te realiseren. We gaan uit van de menselijke maat en leveren maatwerk waar mogelijk en nodig. Dit vraagt veel van alle betrokken partijen, ook buiten de gemeente. Het vraagt vooral vertrouwen en tijd. Daarom moeten we in ons leerproces en in onze nieuwe manier van werken voorkomen dat we terugvallen op regels en het overreageren op risico's. Dit kan innovatie remmen en leiden tot stijgende kosten en een versnippering van onze inspanningen. Het is van belang dat we de risico-regelreflex tijdig in ons eigen gedrag herkennen en leren hoe we hiermee moeten omgaan.

Terugblik

Afgelopen jaar was het tweede jaar waarin we sinds de decentralisaties hebben gewerkt volgens de nieuwe werkwijze. In 2016 zijn weer veel mensen geholpen door de [Sociale Wijkteams \(SWT's\)](#) en de [Jeugdteams \(JT's\)](#). Ook de samenwerking tussen de teams en partners in de wijk groeit, zoals met huisartsen.

Vanuit de bewoners horen we positieve geluiden over de ervaring met de SWT's. Dit bleek uit zowel het Festival der Verantwoording als het Wmo cliëntervaringsonderzoek. Over de JT's ontvangen we positieve feedback van cliënten, al zien we dat er in de bekendheid van de JT's en de [Centra Jong](#) nog verbetering mogelijk is. Hierin verwachten we een verbetering door onder meer een betere samenwerking met het onderwijs.

In 2016 waren de gemeentelijke uitgaven voor zorg en ondersteuning hoger dan in 2015. Het is niet met zekerheid te zeggen wat daarvan de oorzaak is en of dit een trend is die zich de komende jaren doorzet. Een mogelijke verklaring is dat door het wijkgericht en laagdrempelig werken van de teams meer mensen in de stad bereikt worden die ondersteuning nodig hebben. Wat ook een rol kan spelen is dat de teams te maken hebben met een zwaardere zorgvraag door de extramuralisering, waarbij mensen langer thuis blijven wonen en bij de gemeente een beroep op zwaardere zorg doen. Mogelijk lukt het ook nog onvoldoende om de verschuiving van specialistische zorg naar lichtere vormen van ondersteuning te realiseren. In 2017 kijken we hoe de uitgaven zich verder ontwikkelen, of we de onderliggende oorzaken kunnen duiden en of dit consequenties moet hebben voor de begroting in de komende jaren.

In 2016 is de beweging van systeemwereld naar leefwereld van inwoners verder doorgezet. Een voorbeeld hiervan is het maatwerkbudget vanuit de armoedeopgave en het feit dat de toegang tot participatie in 2016 bij de SWT's is belegd waarbij het wijkteam voortaan een gesprek voert met iedereen die een bijstandsuitkering aanvraagt. Ook het aanbod van specialistische ondersteuning is in ontwikkeling en sluit steeds beter aan bij de behoefte van degenen die zorg nodig hebben.

1 Preventie

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage volwassenen dat de eigen gezondheid een voldoende geeft	88% (2013)	85%	88%	86%	88%	Zaanpeiling
Ouders beoordelen de gezondheid van hun kind (0-12 jaar) als goed tot zeer goed	96% (2011)	n.v.t.	96%	n.n.b.	96%	GGD (wordt 1x per 4 jaar gemeten)
Aantal jeugdigen dat in het kalenderjaar uit huis wordt geplaatst (UHP)	n.n.b. op gemeenteniveau	134	n.v.t.	n.n.b.	n.v.t.	Rapportage Jeugdbescherming Amsterdam (JBRA; voorheen BJAA)
Aantal jeugdigen waar een Onder Toezicht Stelling (OTS) voor geldt	155 (eind 2012)	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.v.t.	Rapportage Jeugdbescherming Amsterdam (JBRA; voorheen BJAA)
Percentage jongeren in klas 2 met (ernstig) overgewicht	19% (2013)	n.v.t.	17%	19%	15%	Jaarrapportage JGZ GGD Zaanstreek-Waterland
Jongeren beoordelen eigen gezondheid als voldoende tot heel goed	97,5%	n.v.t.	98%	97%	98%	EMOVO onderzoek 14-en 16-jarigen GGD ZW (wordt jaarlijks gehouden)

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Veilige basis voor ieder kind

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal themabijeenkomsten opvoedondersteuning in en rond de Centra Jong	100	90	100	71	100	GGD Zaanstreek-Waterland

Activiteiten:

- Integreren van Centra Jong en Jeugdteams
- Uitvoeren van de Regio-aanpak Veilig Thuis 2015-2018
- Opstellen actieplan aanpak radicalisering en polarisatie

- Zorgdragen voor opvoedondersteuning
- Zorgdragen dat de Jeugdteams jeugdhulp bieden en zo nodig gespecialiseerde hulp inschakelen

Op koers

In 2016 zijn diverse activiteiten uitgevoerd die gericht zijn op preventie en een veilige basis voor ieder kind. Zo zijn er afgelopen jaar 94 themabijeenkomsten voor opvoedondersteuning gepland. Weliswaar zijn er daarvan 23 geannuleerd vanwege te weinig deelnemers, maar het aantal deelnemers per bijeenkomst was hoger en de bijeenkomsten werden door de deelnemers positief ervaren.

De JT's bieden ondersteuning en schakelen waar nodig gespecialiseerde hulp in. In samenwerking met de gemeente worden verbeterpunten aangepakt. Het integreren van de Centra Jong en JT's ligt op koers.

In het kader van de uitvoering van de Regio-aanpak Veilig Thuis 2015-2018 is in 2016 door de regiogemeenten Zaanstreek-Waterland extra geïnvesteerd in het meldpunt [Veilig Thuis](#) om de wachtlijsten weg te werken.

1.2 Gezond leven

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
De GGD heeft en behoudt het Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector (HKZ) certificaat voor de uitvoering van alle bij haar belegde taken	n.v.t.	n.v.t.	Ja	Ja		JaGGD Zaanstreek-Waterland
Aantal wijken waar de wijkverpleegkundige nauw samenwerkt met het Sociaal Wijkteam	n.v.t. want nieuwe functie	11	11	11	11	Periodieke Rapportages Sociale Wijkteams

Activiteiten:

- Sturen op de kwaliteit in de uitvoering van de wettelijk bij de GGD belegde taken en andere wettelijk verankerde gezondheidstaken
- Intensivering van het gezondheidsbeleid
- Doorontwikkeling van het Jeugdgezondheidsbeleid, samen met de GGD, zorgverzekeraars en huisartsen, o.a. de aanpak van overgewicht bij kinderen

Op koers

Vanuit Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) zijn drie lokale gezondheidsnetwerken opgezet. In deze netwerken zijn (zorg)professionals, die rondom jongeren en gezinnen staan, getraind en met elkaar verbonden. Daarnaast worden initiatieven vanuit de wijk ondersteund en worden scholen gestimuleerd om het gezonde voorbeeld te geven. Landelijk is de trend dat het percentage van jongeren met overgewicht stijgt. In Zaanstad zien we dat het percentage stabiliseert, we blijven daarom inzetten op JOGG. Ook worden in het kader van [MAAK.Zaanstad](#) verbindingen gelegd tussen gezondheid en de inrichting van de wijk.

De [GGD](#) voert zowel de wettelijk bij haar belegde taken uit als diverse projecten in opdracht van de gemeente. De gemeente voert hierover regelmatig voortgangsgesprekken met de GGD en beiden ervaren de samenwerking als constructief.

In 2016 is de samenwerking tussen de wijkverpleging en de wijkteams verder geïntensiveerd. Ook zijn samen met de zorgverzekeraar gesprekken voorbereid die begin 2017 worden gehouden tussen professionals uit zowel wijkverpleging als SWT's. Hierbij wordt gekeken of zij samen, ondanks de grenzen van de verschillende wetten en financieringsstelsels, de integrale ondersteuning aan inwoners kunnen geven die nodig is.

2 De kracht van wijkbewoners

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage Zaankanter dat aangeeft voldoende contacten met anderen te hebben buiten werk, school of eigen huishouden	90% (2013)	87%	91%	87%	92%	Zaانةpeiling
Percentage mantelzorgers dat aangeeft zwaar belast te zijn	4% (2013)	17%	12%	16%	4%	Zaانةpeiling
Algemene beoordeling Jeugdteams door cliënten	3,6 uit 5,0 (2014)	n.v.t.	4,0 uit 5,0	n.n.b.	4,0 uit 5,0	Cliëntervaringsonderzoek DSP-Groep
Algemene beoordeling Sociale Wijkteams door cliënten	3,7 uit 5,0 (2014)	n.v.t.	4,0 uit 5,0 (2014)	n.n.b.	4,0 uit 5,0	Cliëntervaringsonderzoek DSP-Groep

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Kracht van de wijkbewoners

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage respondenten met langduriger contacten met sociaal wijkteam dat aangeeft zelf verder te kunnen	61%	n.v.t.	62%	n.n.b.	65%	Cliëntervaringsonderzoek
Percentage jongeren met langdurige contacten met Jeugdteam dat aangeeft zelf verder te kunnen	n.n.b.	n.v.t.	80%	n.n.b.	80%	Cliëntervaringsonderzoek
Percentage ouders met langduriger contacten met Jeugdteam dat aangeeft zelf verder te kunnen	70%	n.v.t.	75%	n.n.b.	75%	Cliëntervaringsonderzoek

Activiteiten:

- Zorgdragen dat het aantal mantelzorgers, dat zich overbelast voelt, afneemt.
- In het kader van de Participatiewet experimenteren met activering van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt met de Pilot Participatie. Daarnaast de inwoners waar mogelijk via participatieplaatsen naar regulier werk begeleiden
- Actief monitoren in welke mate SWT's doorverwijzen naar specialistische ondersteuning, voor onder andere maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo en Schulddienstverlening. Waar nodig extra aandacht aan de kwaliteit van deze dienstverlening besteden
- Benutten, aanboren en versterken van netwerken in buurten en wijken.
- Intensiveren van de samenwerking tussen Jeugdteams en het onderwijs
- Versterken van de samenwerking tussen huisartsen met de Jeugdteams en Sociale Wijkteams
- Stimuleren dat de Sociale Wijkteams en Jeugdteams hun werkwijze door ontwikkelen en steeds beter aansluiten bij de vragen en mogelijkheden van inwoners in de wijken, onder andere door het managen van de contracten die zijn afgesloten met de SWT.
- Uitvoeren van (cliënten)ervaringsonderzoek
- Bieden van de mogelijkheid tot cliëntondersteuning, onder meer via ervaringsdeskundigen

Op koers

In de doorontwikkeling van de SWT's en JT's is via de leerlijnen verder ingezet op de integrale werkwijze. Dit legt ook beslag op de tijd van de teams. Mede in het licht van de werkdruk is in 2016, conform een motie van de gemeenteraad, een medewerkers tevredenheidsonderzoek gedaan waarvan de resultaten binnenkort worden verwacht. De verdere doorontwikkeling is ook onderwerp van gesprek in de evaluatie van het sturingsmodel rond SWT's en JT's. Dat zal in de eerste helft van 2017 plaatsvinden en hierbij wordt ook de gemeenteraad betrokken. Ook is in 2016 gewerkt aan de verdere versimpeling en vereenvoudiging van processen voor

inwoners en medewerkers. Zo heeft onder andere de 'Maand van het Boerenverstand' plaatsgevonden. Van de ongeveer 50 verbeterpunten die de wijkteams hebben aangedragen zijn er meer dan 30 gelijk in die maand opgelost, aan de overige wordt nog gewerkt.

In 2016 zijn voorbereidingen getroffen voor het cliëntervaringsonderzoek naar de dienstverlening van de SWT's en JT's. De rapportage over dit onderzoek verwachten we in 2017.

De mogelijkheid tot onafhankelijke cliëntondersteuning wordt aangeboden, maar de bekendheid van deze mogelijkheid kan beter. Uit het cliëntervaringsonderzoek [Wmo](#), dat in 2016 voor het eerst is gehouden, bleek dat 28% van de ondervraagden wist dat zij gebruik konden maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner. Dat beeld doet zich overigens ook voor bij andere gemeenten. Samen met ervaringsdeskundigen wordt gewerkt aan het vergroten van de bekendheid.

Het percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt, is licht gedaald ten opzichte van vorig jaar. De gemeente en de SWT's hebben het afgelopen jaar ingezet op het herkennen, leren kennen en ondersteunen van mantelzorgers. In het ondersteuningsplan, dat een SWT of JT opstelt samen met een bewoner of gezin, wordt ook de positie en eventuele ondersteuningsbehoefte van de mantelzorgers meegenomen. Het aantal uitgegeven 'bonnen' in het kader van de mantelzorgwaardering is het afgelopen jaar gestegen. Dat betekent dat de SWT's daardoor ook meer mantelzorgers in beeld hebben gekregen. Ook in het komende jaar blijven we inzetten op het terugdringen van de belasting onder mantelzorgers.

De pilot Participatie is succesvol afgerond. Sinds kort worden alle mensen die een bijstandsuitkering aanvragen uitgenodigd voor een gesprek met het SWT om over volgende stappen richting participatie te spreken.

Om de doorverwijzing naar specialistische ondersteuning te kunnen monitoren, zijn we in 2016 gestart met wijkfoto's waarbij we onder meer de aantallen en zwaarte van de ondersteuningsvragen in beeld brengen. De analyse hiervan volgt nog en zal worden gedeeld in de contractbesprekingen met de SWT's en JT's.

Het percentage Zaankanters dat aangeeft voldoende contacten te hebben met anderen is stabiel gebleven, maar nog niet op het niveau van de streefwaarde. Dit is ondanks het laagdrempelige aanbod van de SWT's en JT's en het grotere aantal mensen dat zij weten te bereiken. Daarom blijven we onverminderd stevig inzetten op het vergroten van het bereik en het aanbieden van ondersteuning op maat. In dat kader wordt in Krommenie ook ervaring opgedaan in de proeftuin 'Van Eenzaamheid naar Leefplezier' door het SWT en een grote groep actieve bewoners.

De samenwerking tussen de JT's en het onderwijs is geïntensiveerd voor wat betreft het schoolmaatschappelijk werk, dat de schakelfunctie is tussen school en JT's. Daarnaast is een start gemaakt met de versterking van de samenwerking tussen JT's en het primair onderwijs ten aanzien van kindermishandeling, met als doel vroegsignalering en preventie.

Het ondersteuningsaanbod ontwikkelt zich steeds meer in de gewenste richting: op maat en aansluitend bij wat de inwoners nodig hebben. In de financiële informatie bij deze jaarrekening is te zien dat de uitgaven voor specialistische ondersteuning in het kader van zowel Wmo als [Jeugdwet](#) in 2016 hoger waren dan in 2015. In 2017 kijken we hoe de uitgaven zich verder ontwikkelen, of we de onderliggende oorzaken kunnen duiden en of dit consequenties moet hebben voor de begroting in de komende jaren.

3 Gespecialiseerde hulpverlening

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Specialistische hulp voor wie zelfstandig/thuis woont

Activiteiten:

- Nieuwe zorg en ondersteuningsvormen beschikbaar maken, als de resultaten van de gecontracteerde partijen daar aanleiding voor geven

- Bieden van de mogelijkheid van PGB's, onder voorwaarden
- Samen met de partners in de stad zorgen voor goede randvoorwaarden waardoor er meer mogelijkheden komen voor langer thuis of zelfstandig wonen, met een goede aansluiting op intramuraal wonen wanneer dat nodig is (in samenhang met programma 4)
- Stimuleren dat zorgaanbieders in het sociaal domein werken aan zodanige verbetering van hun dienstverlening dat die beter aansluit bij de vraag van inwoners in de wijken, onder meer door het managen van de contracten met zorgaanbieders
- Onderzoeken van mogelijkheden om in de ondersteuning van jongeren continuïteit te bieden over de formele grens van 18 jaar heen

Op koers

In 2016 is voor het eerst door alle gemeenten het Wmo cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd. Hierin is het effect van de ondersteuning gemeten onder mensen met een beschikking voor specialistische ondersteuning op grond van de Wmo. Hieruit kwam onder meer dat 75% van de ondervraagden in Zaanstad met de ondersteuning beter de dingen kan doen die men wil doen. 80% Geeft aan zich beter te kunnen redden en 72% heeft een betere kwaliteit van leven door de ondersteuning. Zaanstad zit met deze resultaten in de groep van gemeenten met de hoogste scores. Het cliëntervaringsonderzoek wordt verder ontwikkeld en kan op termijn wellicht dienen als effectindicator.

In 2016 is samen met de zorgaanbieders gewerkt aan vernieuwing van de specialistische ondersteuning, waardoor de maatwerkarrangementen steeds beter aansluiten op de leefwereld van de inwoners en hun zorgbehoefte. De zorgaanbieders kijken en werken steeds integraler en komen met oplossingen die over de grenzen van hun voorheen vertrouwde aanbod gaan.

Via het project 18-/18+ is in 2016 extra aandacht besteed aan de samenwerking en overdracht tussen JT's en SWT's om de ondersteuning aan jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een aantal leidende principes die houvast bieden bij de werkwijze van de lokale teams. Deze zijn met de raad gedeeld via een raadsinformatiebrief.

Afgelopen jaar zijn de uitgaven voor ondersteuning in de vorm van een [persoonsgebonden budget \(PGB\)](#) gedaald ten opzichte van de uitgaven aan zorg in natura. Mogelijk hangt dit samen met de veranderingen in het zorgaanbod in natura, waarbij meer ondersteuning op maat mogelijk is en mensen daardoor minder behoefte hebben aan een PGB.

In het kader van de verbinding tussen wonen en zorg, en de trend van langer zelfstandig thuis wonen, is in 2016 een '[Strategische Agenda Rond Ouder worden in Zaanstad](#)' opgesteld. Dit document heeft de leefwereld van ouderen zelf als vertrekpunt. Het is opgesteld samen met vertegenwoordigers van ouderenorganisaties en andere partners, zoals woningcorporaties, zorgaanbieders en zorgkantoor/zorgverzekeraar. Eén van de ambities in deze agenda is dat mensen oud moeten kunnen worden in de eigen wijk als zij dat willen. Dat betekent iets voor de zorg en ondersteuning, maar heeft ook gevolgen op andere terreinen, zoals de woningvoorraad en de fysieke inrichting van de wijk. Begin 2017 start de gezamenlijke uitwerking van de acties in de agenda en vindt onder andere een vertaling per wijk plaats. Daarbij leggen we ook verbinding met het programma MAAK.Zaanstad.

Op initiatief van de zorgverzekeraar is een nieuwe aanpak ontwikkeld voor inwoners met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA). Hierin kunnen mensen met dergelijke aandoeningen zoveel mogelijk zelfstandig met begeleiding in de wijk wonen en wordt de begeleiding (vanuit de Wmo) en de behandeling (vanuit de zorgverzekeraar) beter op elkaar afgestemd. Bij deze aanpak spelen onder meer de SWT's en de GGD een cruciale rol.

3.2 Specialistische hulp voor wie (tijdelijk) niet zelfstandig/thuis woont

Activiteiten:

- Uitvoeren van Toekomstvisie Beschermd Wonen en in dat kader onder meer de uitstroom naar zelfstandig wonen bevorderen, met begeleiding waar nodig
- Matchen van vraag en aanbod bij wonen en zorg voor kwetsbare groepen. Dit doen wij door onder andere met betrokken partijen zoals corporaties nieuwe afspraken te maken, de vraag bij cliënten op te halen en te sturen via contractmanagement
- Bevorderen dat minder kinderen in instellingen wonen. Daarnaast, als kinderen niet thuis kunnen blijven, bevorderen dat zij in een gezinssetting kunnen wonen

Op koers

Binnen de specialistische jeugdhulp blijven we erop sturen dat minder kinderen in een instelling hoeven te wonen of verblijven, door een verschuiving van residentiële plaatsen naar ambulante jeugdhulp. Hierin werken we nauw samen met gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

De uitvoering van de in 2016 vastgestelde Regiovisie Kwetsbare Burgers met Multiproblematiek is in volle gang. Daarbij wordt de uitstroom van beschermd wonen naar (begeleid) zelfstandig wonen in de wijk bevorderd waar dat kan. Voor de taak beschermd wonen zijn nieuwe contracten gesloten en stemmen de aanbieders van zorg in natura hun aanbod steeds beter af op de behoefte van deze inwoners. Een punt van aandacht is hoe we om willen gaan met de mogelijkheid van een PGB voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen, maar een combinatie van wonen en zorg nodig hebben.

Verder is eind 2016 een verkenning gestart in samenwerking met het Sociaal Medisch Team, de SWT's, Vangnet en de woningcorporaties naar het verbeteren van de coördinatie en afstemming rond het proces van urgentieverlening voor verschillende doelgroepen.

De raad heeft eind 2016 een motie aangenomen rondom zwerfjongeren. In de afgelopen maanden zijn hierbij maatwerk oplossingen toegepast. Daarnaast loopt een analyse van het aanbod van zowel woonruimte als zorg/begeleiding. Begin 2017 volgt hierover onder meer een beeld van de eventuele knelpunten, de mogelijkheden om die op korte dan wel langere termijn op te lossen en de (financiële) consequenties daarvan.

4 Armoede opgave

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal kinderen in de leeftijd tot 18 jaar dat opgroeit in de verschillende groepen die tot de minimapopulatie behoren	3.079 kinderen (10% van alle kinderen) (2014)	n.v.t.	2.900	n.v.t.	2.800	Armoedemonitor Zaanstad
Aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociale minimum	5.562 (2014) (8%)	n.v.t.	5.280	n.v.t.	5.000	Armoedemonitor Zaanstad

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Uitvoeren armoedebeleid

Activiteiten:

- Herijken van het bestaande minimabeleid, vanuit een oplossingsgericht perspectief en ervaringen vanuit het budget Maatwerkondersteuning.
- Vanuit het integraal perspectief onderzoeken en experimenteren rond de ontwikkeling van werk (in de breedste zin van het woord) als weg uit de armoede.
- Het borgen van de uitvoering door Sociale Wijkteams en gemeente.
- Implementatie van Visie & strategie Armoede in nauw overleg met het Rijk, het lokale bestuur en maatschappelijk veld. Motie 61 'Gratis Openbaar Vervoer voor minima' en motie 64 'Schulddienstverlening' worden meegenomen in deze besluitvorming.
- Verdere samenwerking met het onderwijs. Dit betreft zowel het in gesprek gaan met kinderen over hun ervaringen, als het signaleren, informeren en uitvoering geven aan ideeën van kinderen.
- Voor schuldenproblematiek het vormgeven van preventieve interventies, vroegsignalering en innovatieve werkwijzen.

Op koers

In januari 2016 is de visie en strategie armoedeopgave (inclusief beleidsplan schulddienstverlening) vastgesteld. Hierin wordt onder meer ingezet op het beter aansluiten op de leefwereld van de

inwoners en op laagdrempelige dienstverlening in de directe omgeving van de inwoner via de SWT's en de JT's.

In het uitvoeringsprogramma worden deze uitgangspunten vertaald naar concrete inspanningen en projecten.

Evaluatie van de pilot budget maatwerkondersteuning laat zien dat maatwerk en ruimte voor de professional bijdragen aan preventieve ondersteuning en besparing van maatschappelijke kosten.

In maart 2016 is in het kader van de [City Deal Inclusieve Stad](#) een samenwerkingsovereenkomst ondertekend tussen de verschillende gemeenten en ministeries. In deze samenwerking zijn met honderd casussen concrete experimenten uitgevoerd om de systeemwereld beter te laten aansluiten op de leefwereld van inwoners. De conclusies hiervan zijn in een rapport vevat.

In 2016 heeft de gemeente Zaanstad landelijk de aandacht getrokken met een vernieuwde aanpak om kinderen effectief te betrekken in de armoedeaanpak en tot innovatieve oplossingen te komen. Zo zijn samen met kinderen 'Vragentafels' op schoolpleinen gecreëerd en is er een unieke samenwerking met rapgroep Skere Heren om armoede onder kinderen eerder bespreekbaar te maken.

In september 2016 zijn nieuwe beleidsregels schulddienstverlening vastgesteld die als doel hebben om iedereen met schulden een gepast aanbod te kunnen geven. Verder zijn de gemeente Zaanstad en de zorgverzekeraar een samenwerkingsproject gestart rond de collectieve zorgverzekering voor minima in relatie tot schulden/preventie. Ook heeft de gemeente besloten om met ingang van 2017 het wettelijk eigen risico te herverzekeren voor mensen die deelnemen aan de collectieve zorgverzekering voor minima.

Financiën

Jeugd en zorg

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	112.449	110.892	-1.557
Baten	-4.477	-4.694	-217
Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen	-7.700	-5.926	1.774
Saldo	100.272	100.272	0

Toelichting op afwijkingen per programma

Het financiële beeld over het programma 1 Jeugd en Zorg als geheel is een voordelig saldo van 1,3 mln.. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de ARS.

Dit voordelig saldo komt vooral doordat nog niet alle middelen van "Slim Investeren" in 2016 daadwerkelijk konden worden ingezet. In de reguliere begroting, dus los van slim investeren, is over 2016 sprake van een klein voordeel. De uitgaven voor specialistische ondersteuning in het kader van de Wmo, zijn voor zorg in natura hoger dan begroot. Ook de uitgaven voor jeugd lagen dicht tegen het beschikbare budget aan, al is er nog sprake van een voordelig saldo van 260. Bij armoede is ook sprake van een voordelig saldo van 286, maar daarbinnen waren de kosten voor bewindvoering wel 335 hoger dan begroot.

In 2016 waren de gemeentelijke uitgaven voor zorg en ondersteuning daarmee duidelijk hoger dan in 2015. Het is nog te vroeg om te kunnen vaststellen of hier sprake is van een trend die zich de komende jaren zal doorzetten; het gaat slechts om een beeld na de twee eerste, in feite atypische jaren vlak na de decentralisatie van een aantal grote taken vanuit het rijk. Het beeld is nog niet stabiel, ook omdat een aantal mutaties in 2016 nog betrekking hadden op 2015.

Ook is niet met zekerheid te zeggen wat de oorzaak is van de hogere uitgaven in 2016. Een mogelijke verklaring is dat door het wijkgericht en laagdrempelig werken van de teams meer mensen in de stad bereikt worden die ondersteuning nodig hebben. Wat ook een rol kan spelen is dat de teams te maken hebben met een zwaardere zorgvraag door de extramuralisering, waarbij mensen langer thuis blijven wonen en bij de gemeente een beroep op zwaardere zorg doen. Mogelijk lukt het ook nog onvoldoende om de verschuiving van specialistische zorg naar lichtere vormen van ondersteuning te realiseren.

In 2017 kijken we hoe de uitgaven zich verder ontwikkelen, of we de onderliggende oorzaken kunnen duiden en of dit consequenties moet hebben voor het beleid en de begroting in de komende jaren. Daarbij moet bedacht worden dat het budget in 2017 lager is omdat het rijk minder budget beschikbaar stelt, onder meer in het kader van de zogenaamde 'startstreepmutaties'. Mochten de uitgaven in 2017 op het niveau blijven van die in 2016 of zelfs nog verder stijgen, dan bestaat dus het risico op een tekort. Het streven is om de zorgkosten op termijn te laten dalen dan wel minder te laten stijgen, door de inzet van de middelen van 'slim investeren' aan de voorkant; die beweging kost tijd.

Programma 02 Werk, inkomen en economie

Portefeuillehouder: D. Straat
Verantwoordelijk directeur: S. Tax

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een economisch dynamische stad. We willen dat alle Zaankanters werken en participeren naar vermogen en zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Dat kan alleen in een gezond economisch klimaat. Ondernemers en onderwijsinstellingen zijn daarin onmisbaar. Werken en leren zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zaanstad investeert daarom met partners in regionaal verband in ruimte voor werk en ondernemen, en in een goede verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zijn veel verschillende organisaties aan zet om de werkgelegenheid in Zaanstad te laten groeien, zoals ondernemers, werknemers, onderwijs- en kennisinstellingen, en overheidsorganisaties in de regio. De gemeente zorgt vooral voor het verbinden van deze partners, het faciliteren van goede initiatieven en gericht investeren.

Iedere inwoner is zelf verantwoordelijk voor het vinden van werk. Lukt dat niet, dan stimuleert Zaanstad hem of haar zo snel mogelijk terug te keren in het reguliere werk. Mensen die langdurig niet kunnen deelnemen aan werk wordt gevraagd een bijdrage aan de stad te leveren. Zo nodig is er een vangnet.

Zaanstad regisseert en faciliteert waar het gaat om de relatie tussen economie en onderwijs om zo gewenste ontwikkelingen te stimuleren en aan te jagen. Als uitvoerder is de gemeente verantwoordelijk voor het verstrekken van uitkeringen en handhaving. Bij de bemiddeling van werklozen door een uitzendbureau is de gemeente opdrachtgever.

In het najaar van 2015 behandelt de raad de Strategische Agenda Werkgelegenheid, die zeven ambities bundelt. Deze onderwerpen komen in de hierna volgende paragrafen aan de orde.

1. Versterken van de economische structuur door passende vestigingsruimte aan te bieden
2. Behoud van bestaande bedrijven en aantrekken van nieuwe bedrijven
3. Het midden- en kleinbedrijf tot motor van de lokale economie maken
4. Stimuleren van sociale innovatie door ondernemers
5. Bevorderen van de aansluiting tussen onderwijs en lokale arbeidsmarkt
6. Bemiddeling verzorgen naar werk voor werknemers die extra begeleiding nodig hebben
7. Verbeteren van ons beleid door meer kennis en inzicht

Terugblik

Het afgelopen jaar is de landelijke economie verder gegroeid, wat nieuwe mogelijkheden schept voor economische groei en kansen biedt voor bedrijven en inwoners. Aan de hand van de [Economische Structuurvisie](#) en de [Strategische Agenda Werkgelegenheid](#) investeert Zaanstad in kansen voor ondernemers en (toekomstige) werknemers.

In 2016 hebben zich meer bedrijven gevestigd in Zaanstad, wat onder meer te zien is aan de stijgende vraag naar kantoorruimte en de teruglopende leegstand. Met de transformatie van bedrijventerreinen is een start gemaakt, waardoor een betere verhouding ontstaat tussen vraag en aanbod. Daarnaast zijn we in gesprek met bedrijven over thema's als duurzaamheid, de toeleiding naar werk en andere voorwaarden die de aantrekkelijkheid van de regio verhogen. De eerste resultaten hiervan zijn veelbelovend en vragen om een structurele aanpak binnen het vestigingsklimaat.

Het toerisme in de regio blijft verder groeien. De gemeente Zaanstad speelt in op de kansen die dit biedt en dit is terug te zien in de toename van de binnenlandse en buitenlandse bezoekers die Zaanstad steeds vaker weten te vinden.

Ondanks de positieve economische ontwikkeling, zien we ook dat niet iedereen van deze groei

profiteert. Dit is zichtbaar in zowel de vraag naar als het aanbod van arbeid. Er zijn in toenemende mate vacatures in de techniek die moeilijk invulbaar zijn. Aan de andere kant is het aantal huishoudens in Zaanstad dat een uitkering nodig heeft om in levensonderhoud te voorzien weer toegenomen. De groei hiervan is minder groot dan de voorgaande jaren. Binnen de Zaanse arbeidsmarkt lijkt een mismatch te ontstaan tussen vraag en aanbod. De sectoren waarin arbeidsplaatsen verdwijnen worden weliswaar gecompenseerd door sectoren waar (meer) arbeidsplaatsen worden gecreëerd, maar de gevraagde vaardigheden en kennis verschillen. Hierdoor kunnen ontslagen medewerkers niet zomaar in nieuwe groeisectoren instromen. Binnen het Programma Participatie is gewerkt aan het verkleinen van deze mismatch. Onder meer door te investeren in het ontwikkelen van de vaardigheden van de mensen die aan de kant staan, waardoor ze zelf beter in staat zijn om mogelijkheden op de arbeidsmarkt te benutten. Tijdelijk werk en werkervaringsplaatsen zijn hierbij cruciaal. Aan de andere kant hebben we gewerkt aan een werkgeversbenadering die aansluit bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de vraag naar arbeid van werkgevers.

1 Aantrekkelijke stad

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Winkelpassanten Zaandam centrum	166.200	183.300	178.500	171.500	180.000	Locatus
Aantal toeristische bezoekers aan Zaanstad excl. Zaanse Schans	440.000	415.000	465.000	446.000	520.000	NBTC-NIPO research
Leegstand bruto vloeroppervlakte kantoren	15,5%	14,9%	15,6%	13,7%	<10%	Kantorenmonitor
Leegstand winkelvloeroppervlakte	10,2%	10,5%	9%	9,2%	<6%	Locatus
Werkgelegenheid	51.343	50.573	51.293	51.433	56.343	Vestigingregister
Aantal overnachtingen	n.v.t.	n.v.t.	240.000	239.652	292.000	Hotelmonitor

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Vestigingsklimaat bedrijven

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Acquisitie nieuwe bedrijven	6	12	10	6	10 per jaar	Gemeentelijke registratie
Vestigingsbegeleiding	30	60	70	55	70 per jaar	Gemeentelijke registratie
Haalbaarheidsonderzoek herontwikkeling bestaande bedrijventerreinen	0		3	4		3 Gemeentelijke registratie
Verlengen bestaande Keurmerken veilig ondernemen	4	4	6	4		6 Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Uitvoeren van de Strategische Agenda Werkgelegenheid
- Ondersteunen en faciliteren van ondernemers in de regio die hun bedrijf willen verplaatsen of uitbreiden
- Uitvoeren van het acquisitieplan
- Uitvoeren van de transformatiestrategie bedrijventerreinen
- Implementeren van de nieuwe detailhandelsvisie
- Uitvoeren van het Actieplan Midden- en Kleinbedrijf
- Bedrijfscontacten over vestiging of uitbreiding benutten om mogelijkheden voor toeleiding van mensen naar werk aan te kaarten. Via bezoeken/presentaties op beurzen in contact komen met nieuwe bedrijven

Op koers

Binnen de Strategische Agenda Werkgelegenheid worden verschillende activiteiten ontplooid. De pilot Transformatie Bedrijventerreinen onderzocht, aan de hand van een economische effectrapportage de her-ontwikkelingsmogelijkheden van 4 binnenstedelijke bedrijventerreinen. Deze terreinen zijn Breedweer, Aris van Broekweg, Houthavenkade en Krommenie-oost/Nauernaschevaart. Op het terrein Breedweer is de transformatie al in uitvoering en op andere locaties, zoals het Krommenie-oost/Nauernaschevaart en op de Aris van Broekweg wordt de haalbaarheid van herontwikkeling of transformatie onderzocht. Met deze aanpak van de verouderde bedrijventerreinen wordt enerzijds de woningbouw ambitie van Zaanstad mogelijk gemaakt en anderzijds het overaanbod van bedrijventerreinen teruggedrongen. De Zaanbocht in Wormerveer en de Gedempte Gracht in Zaandam laten, met tal van nieuwe vestigingen, economisch herstel zien. De samenwerking met de Haven Amsterdam is een belangrijk speerpunt. Een gezamenlijk reserveringssysteem voor riviercruises is van de grond gekomen en is er eenheid gebracht in de regionale havengelden. Hierdoor is het voor schepen aantrekkelijk om in Zaanstad aan te meren.

Naast het verbeteren van het vestigingsklimaat heeft de gemeentelijke acquisitie ook een slag gemaakt met het vaststellen van het Acquisitieplan. In dit plan is gekozen voor meer samenwerking met de regio, wordt de capaciteit uitgebreid en zijn handelsmissies en beursbezoeken een vast onderdeel van het programma. Daarnaast is het MKB-Actieplan vastgesteld waarin Zaanstad zich verder versterkt als MKB-stad door meer in te zetten op communicatie en het openen van een Ondernemersloket.

Samen met het Ontwikkelingsbedrijf Haventerrein Westzaan ontwikkelt de gemeente Zaanstad het bedrijvenpark HoogTij, waarbij de samenwerking tussen de verschillende partners is geïntensiveerd. De economische groei is ook duidelijk zichtbaar bij de toename van interesse voor het bedrijventerrein aan het Noordzeekanaal.

Zaanstad heeft in 2016 deelgenomen aan een handelsmissie naar Istanbul. Daarnaast heeft Zaanstad zich gepresenteerd op verschillende beurzen op het gebied van vastgoed, offshore en energy. Deze activiteiten leveren betere en nieuwe relaties op met bedrijven. Tevens worden deze contacten benut om de mogelijkheden voor toeleiding naar werk te bespreken met bedrijven. Ook is er aandacht voor arbeidskansen voor jongeren. Op dit vlak is de aanpak voor uitstroom van kwetsbare jongeren doorontwikkeld in samenwerking met het Jongerenloket.

Deze inzet heeft er onder meer toe geleid dat er in 2016 circa 200 bedrijfsvestigingen zijn bijgekomen. Dit is een combinatie van zowel nieuwe bedrijven als uitbreidingen van bestaande ketens. Met de komst van het Justitiële Complex Zaanstad (JCZ) is er een grote werkgever bijgekomen. Het JCZ heeft met ongeveer 700 banen een grote bijdrage aan de doelstellingen op het gebied van werkgelegenheid. Ook Yada Yada en de vestiging van Zara in het voormalige pand van V&D dragen hieraan bij. Daarnaast hebben SNS bank, Aldi, Lidl en BAM woningbouw nieuwe vestigingen in Zaanstad geopend en is het vernieuwde Zaans Medisch Centrum geopend. In het afgelopen jaar zijn 55 bedrijven begeleid bij hun verplaatsingen en uitbreidingsvraagstukken. Dit waren vaak vestigingsvragen ten aanzien van het bedrijventerrein op [HoogTij](#). Een nieuwe positieve ontwikkeling is de succesvolle opening van Victory Office Center, waar vooral kleine startende ondernemers een plek hebben gevonden.

In november bleek dat voor het opzetten van een Ondernemersfonds onvoldoende politiek draagvlak aanwezig is. Wel is Zaanstad bezig met de ontwikkeling van een [Ondernemersloket](#). Daarnaast hebben we ondernemers uit het Zaans Ondernemers Netwerk de mogelijkheid geboden om met nieuwe ideeën te komen voor de invulling van Social Return on Investment.

Toelichting effect indicatoren:

Het aantal bezoekers bleef achter bij de ambitie voor 2016, maar kende desondanks een sterke groei. Ten opzichte van 2015 is fors herstel opgetreden.

Toelichting prestatie indicatoren:

De acquisitie van nieuwe bedrijven valt dit jaar lager uit dan verwacht doordat de focus in 2016 sterk is komen te liggen op de uitbreiding en verplaatsingsvragen van complexere bedrijven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over de ontwikkeling van het havengebonden terrein van HoogTij in combinatie met acquisitie van grote bedrijven. Ook vergt de transformatie van gebieden extra inzet bij het vestigen dan wel verplaatsen van bedrijven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de intensieve begeleiding van Rutte voor een vestiging in de Achtersluispolder waarbij het bedrijf milieucontouren beperkt waardoor

de transformatie van het gebied niet beïnvloed wordt.

Het aantal winkelpassanten in Zaandam-centrum kwam op een geschat aantal weekbezoekers van 171.500 uit. Dit is een lager aantal dan in de afgelopen jaren. Het verdwijnen van V&D speelt hier een belangrijke rol. Ten tijde van de meting vonden aan het pand werkzaamheden plaats en was de directe omgeving van het pand afgezet. Vooral in dit gedeelte van het centrum lag het aantal passanten een stuk lager ligt dan vorig jaar. Met de komst van de Zara in 2017 is de verwachting dat het bezoekersaantal weer zal stijgen.

1.2 Toerisme bevorderen

Activiteiten:

- Uitvoeren van de lokale Uitvoeringsagenda Toerisme Zaanstad (in ontwikkeling) en medewerking geven aan de uitvoering van de regionale Strategische Agenda Toerisme (MRA) tot 2020
- Acquisitie van hotels, verblijfsaccommodaties en arrangementen
- Implementeren van de nieuwe strategie/aanpak rond de marketing van de Zaanstreek (in ontwikkeling)
- Uitvoeren van het regionale programma "Amsterdam Bezoeken Holland Zien", waaronder stimuleren van hotelvestiging en extra promotieactiviteiten
- Uitbreiden bootverbinding tussen Zaandam, Zaanse Schans en Wormerveer (verdubbelen van de frequentie)

Op koers

Het toerisme in de regio blijft nog steeds toenemen en in Zaanstad zijn de gevolgen hiervan merkbaar. Uit regionaal onderzoek blijkt dat er niet alleen meer bezoekers komen, maar ook dat de uitgaven per persoon toenemen. In het afgelopen jaar hebben zich twee nieuwe hotels gevestigd binnen Zaanstad en is er een groei te zien in het aantal rivier-cruise schepen dat de Zaanstreek aandoet.

In 2016 is gestart met het Europese aanbestedingstraject voor de marketing van de Zaanstreek. Tot de gunning wordt de marketing gedaan door Stichting Marketing Zaanstreek.

In het centrum van Zaandam is afgelopen jaar een VVV-informatiepunt geopend. Om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, vaart vanaf mei een extra boot van Amsterdam CS via het Hembrugterrein en het centrum van Zaandam naar de [Zaanse Schans](#). Daarnaast is in oktober gestart met de aanbesteding van de bootverbinding.

2 Iedereen aan het werk

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal uitkeringen december	2.820 (2012)	4.046	4.146	4.226	3.800	Gemeentelijke registratie

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Intensiveren en versterken relatie werkgevers

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal uitkeringen met parttime inkomsten	n.v.t.	n.v.t.	500	413	500	Gemeentelijke registratie
Aantal beëindigde uitkeringen wegens werkaanvaarding	337 (2012)	357	650	416	650 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Aantal bezochte werkgevers	n.v.t.	320	250	273	250 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Aantal gerealiseerde garantiebannen	n.v.t.	Dit cijfer ligt bij UWV	75	Regionaal 300	105 jaarlijks	Gemeentelijke registratie

Aantal beëindigde uitkeringen door SROI-uitstroom, van ten minste 6 maanden	n.v.t.	n.v.t.	40	38	40 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Aantal plaatsingen op leerwerkbanen, stages en werkervaringsplaatsen bij opdrachtnemers van SROI.	n.v.t.	n.v.t.	80	54	50 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Aantal gerealiseerde banen bij de Zaanstad voor mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt	n.v.t.	n.v.t.	20	21	50	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Verder ontwikkelen van het WerkgeversServicePunt Zaanstreek-Waterland: het regionale loket voor werkgevers.
- Investeren in ontwikkeling en zelfsturing van werkzoekenden
- Toewerken naar integrale diagnosestelling samen met de Sociale Wijkteams
- Bevorderen van de flexibele inzet naar werk
- Activeren van werkzoekenden aan de voorkant én vóór instroom in de uitkering
- Werkgevers actief benaderen, relaties onderhouden en dienstverlening verbeteren, waarbij werkgevers worden ontzorgd door werving, selectie en matching uit handen te nemen
- Uitbouwen van de afspraken rondom de regionale werkgeversdienstverlening.
- Het verder ontwikkelen van het Regionaal Werkbedrijf, zoals het opstellen van een marktbeveiligingsplan
- Inzetten van plaatsingsbevorderende instrumenten, zoals de proefplaatsing, stimulering subsidies, scholings-begeleidingsvouchers en omscholing
- Uitvoeren van contractuele afspraken met opdrachtnemers van de gemeente in het kader van SROI

Bijsturen

Het [verdeelmodel BUIG](#), waarmee de middelen om uitkeringen te betalen over de gemeenten te verdelen is in 2016 aangepast. De gevolgen van die aanpassing zijn voor Zaanstad aanzienlijk. Daar waar Zaanstad eerst nog voordeelgemeente was, moet Zaanstad de komende jaren rekening houden met een tekort op het BUIG-budget. Dat maakt het des te belangrijker dat het college alle zeilen bij blijft zetten om de noodzaak om een beroep op bijstand te doen zo klein mogelijk te maken. De aanpak hiervoor werd in 2016 vastgelegd in het koersbesluit Participatie. Hiermee is de focus van de ondersteuning bij participatie verschoven naar de groep mensen met een langere, maar overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. Met deze groep zetten we meer in op het weer leren werken, in stapje voor stapje, de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Met deze aanpak bereiken we meer mensen, maar kiezen we wel voor een arbeidsintensievere aanpak. Dat zien we terug in de resultaten van 2016. We hebben de doelgroep steeds beter in beeld en er worden steeds meer mensen geplaatst op plekken waarin leren werken een grote rol inneemt, zoals stages en al dan niet betaalde werkervaringsplekken. De eerste signalen van het effect van die aanpak zijn positief. Het aantal mensen dat duurzaam naar betaald werk is uitgestroomd is nog steeds minder dan begroot, maar laat een stijging zien ten opzichte van het jaar ervoor. Ten slotte zien we dat het gemiddelde bedrag per uitkering aan het dalen is. Dat heeft voor een groot deel te maken met de invoering van de kostendelersnorm.

Lokaal blijft Zaanstad werkgevers actief benaderen en zetten we in op het zo goed mogelijk matchen van de vraag en het beschikbare aanbod. Hierbij richten we ons op het doorontwikkelen van de samenwerking met het UWV en de gemeenten op de schaal van de regio. Daarmee verwachten we de vraag naar arbeid beter te kunnen invullen. Een belangrijke mijlpaal hiervoor is de oprichting van het Participatiebedrijf.

In 2016 hebben we het aanbod doorontwikkeld voor een bredere doelgroep. Verschillende projecten en activeringstrajecten zorgden er in 2016 voor dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring konden opdoen. Dit gebeurt in projecten zoals Werken in de wijk, het Service Plus Team en het Alleenstaande Ouder Project. Een deel van deze mensen is doorbemiddeld naar een reguliere werkgever.

Ook is een trainingsaanbod ontwikkeld voor zowel mensen met een korte als een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Door middel van onder meer empowerment- en oriëntatietrainingen is ingezet op het versterken van de mogelijkheden van werkzoekenden om zelf te slagen in het vinden van werk. Ook

zijn trainingen gegeven op het gebied van ondernemen.

Daarnaast is in september 2016 gestart met de bijzondere doelgroep 27+ met een arbeidsbeperking en zijn we zeer actief met de doelgroep vergunninghouders. Zo is er het traject Van Taal naar Werk, waarin anderstaligen de Nederlandse taal leren en worden ondersteund in hun zoektocht naar een betaalde baan.

Vanaf 2016 is de toegang voor participatie belegd in de SWT's. Dit betekent dat iedereen naar de SWT's toe kan om een integraal diagnosegesprek te voeren. In dit gesprek komt de persoonlijke situatie rondom participatie aan bod en wordt gezamenlijk een plan gemaakt om naar passend werk te gaan.

Toelichting op prestatie indicatoren:

Het Koersbesluit participatie is vastgesteld, waarin iedereen meedoet naar vermogen. We zetten onze focus meer op die mensen met een langere, maar overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. Hierin is betaald werk een belangrijk onderdeel, maar dit zijn ook parttime werk, en andere vormen, zoals flexpensie. Deze extra inzet leidt niet direct tot een hogere uitstroom, maar zorgt wel voor een hogere activatie van mensen met een uitkering. Die activatie zal naar verwachting leiden tot uitstroom naar werk. Dit jaar blijft de realisatie in uitstroom naar werk achter bij de begroting, maar laat een stijging zien ten opzichte van het jaar ervoor.

Het cijfer op de bezochte werkgevers indiceert nieuwe werkgevers. Daarnaast bezoeken we ook de bekende werkgevers. In het toezicht op het nakomen van afspraken met opdrachtnemers over SROI is verbetering mogelijk. Het naleven van de afspraken lag in 2016 voor het grootste deel bij de bedrijven die zich hebben gecommitteerd aan de afspraken. Hierdoor blijft het aantal plaatsingen achter bij de begroting.

De banenafpraak is een landelijke afspraak, er zijn geen afspraken gemaakt over te behalen aantallen per arbeidsmarktregio. Wel is er per arbeidsmarktregio een indicatieve verdeling.

De uitkomsten in de regionale trendrapportage kunnen vergeleken worden met de indicatieve verdeling die de Werkkamer heeft gemaakt van de t/m 2016 te realiseren aantallen. De monitor van het UWV (tot het 3e kwart 2016) laat zien dat die indicatieve verdeling ruimschoots gehaald wordt, maar wel voornamelijk door plaatsing van mensen met een WSW-indicatie en Wajongers – conform de afspraak dat Wajongers en WSW-ers tot en met 2016 voorrang krijgen. Door de gemeente Zaanstad zijn 17 jongeren uit de Participatiewet geplaatst bij een reguliere werkgever.

Daarnaast zijn binnen Zaanstad 14 banen gerealiseerd bij de afdeling Wijkbeheer en Onderhoud van de sector Openbare Ruimte, die zijn ingevuld door mensen met een SW-indicatie. Hiermee geven we als werkgevers vorm aan onze verantwoordelijkheid om garantiebannen te realiseren.

2.2 Organiseren van beschut werk

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Realiseren van participatieplekken voor mensen die zijn aangewezen op een beschutte omgeving	n.v.t.	n.v.t.	24	0	15 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Transitie van WSW-organisatie BaanStede heeft een integrale voorziening voor de onderkant van de arbeidsmarkt als resultaat	n.v.t.	n.v.t.	Transitie loopt volgens planning	Transitie verloopt volgens planning	Transitie loopt volgens planning	Rapportage BaanStede

Activiteiten:

- Werkgeversbenadering Werkgeversservicepunt verbinden met wijkgerichte benadering Sociale Wijkteams.
- Voorbereiden integrale voorziening onderkant arbeidsmarkt.
- Kennis en ervaring BaanStede integreren in eigen dienstverlening.
- Incorporeren medewerkers groenbedrijf BaanStede in eigen Sector Realisatie en Beheer.
- Ontwikkelen nieuwe vormen van ondersteuning op het snijvlak van dagbesteding en beschut werk. Bij de uitvoering ligt de prioriteit bij (de route naar) loonvormende arbeid.

Bijsturen

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de samenwerking van de acht gemeenten in Zaanstreek-Waterland om de transitie van [BaanStede](#) vorm te geven. Dat heeft geleid tot een principeakkoord waarin afspraken zijn vastgelegd voor het opheffen van de gemeenschappelijke regeling. Hierdoor ontstaat voor de gemeenten nieuwe ruimte om vorm te geven aan de organisatie

van de uitvoering van de taken die de Participatiewet aan gemeenten geeft. Voor de gemeente Zaanstad betekent dat het oprichten van een Participatiebedrijf samen met de gemeente Purmerend. Hiermee hebben de gemeenten vorm gegeven aan de transitie van BaanStede. Het verkennen van nieuwe vormen van ondersteuning bij dagbesteding is gebeurd in samenwerking met zorgpartijen en BaanStede. De transitie van het Participatiebedrijf heeft ertoe geleid dat de ontwikkeling minder voorspoedig ging dan gewenst.

In 2016 is de wijkgerichte benadering van de SWT's uitgebreid met de toegang naar participatie, maar ook aan de werkgeverskant is voortgang geboekt. Er is in samenwerking met uitzendbureaus meer aandacht gekomen voor de werkgeversbenadering.

In 2016 zijn 14 medewerkers uit BaanStede in de Sector Realisatie en Beheer ingestroomd. Ook zijn mensen uit het gemeentelijke bestand van werkzoekenden binnen BaanStede aan plaatsen geholpen waarin zij werkervaring kunnen opdoen.

Toelichting prestatie-indicator:

In 2016 is de belangrijkste prioriteit geweest om de transitie van BaanStede te realiseren. Daar zijn grote stappen gezet, liggen we goed op koers en dat leidt tot het oprichten van een Participatiebedrijf dat vanaf 1 januari 2018 operationeel moet zijn. Het voornemen om met zorgpartijen te werken aan alternatieven voor beschut werk in de wijk heeft niet tot resultaten geleid. Het kost meer zorg en aandacht om betaald werk in een beschutte omgeving mogelijk te maken. Wetgeving heeft ertoe geleid dat gemeenten de verplichting krijgen om nieuw beschut werk te organiseren. De gemeente Zaanstad zal het Participatiebedrijf gebruiken om die taakstelling alsnog te realiseren. Daarnaast blijven we zoeken naar kleinschalige experimenten om beschut werk in de wijk mogelijk te maken. Bijsturen op deze doelstelling is wel nodig.

2.3 Iets terug doen voor een uitkering

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal personen met een bijstandsuitkering en een afstand tot de arbeidsmarkt dat een zinvolle maatschappelijke participatieplaats heeft	n.v.t.	n.v.t.	300	405	750 jaarlijks	Gemeentelijke registratie
Het percentage mensen waarmee afspraken zijn gemaakt over wat zij aan maatschappelijke participatie doen voor hun uitkering	n.v.t.	72%	90%	79%	90%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- De wettelijke tegenprestatie opleggen als sluitstuk van participatie- en re-integratie-uitvoering
- Starten van een pilot in de Sociale Wijkteams rondom de inzet van ondersteuning bij maatschappelijke participatie voor uitkeringsgerechtigden
- Inzetten van ondersteuning, activering en begeleiding bij het plaatsen (vinden en behouden) van uitkeringsgerechtigden op onder andere vrijwilligerswerk, participatieplaatsen en dagbesteding

Op koers

In 2016 zijn in vijf SWT's pilots gedraaid waarin ondersteund werd bij het maatschappelijk participeren van uitkeringsgerechtigden. De resultaten uit deze pilots zijn meegenomen bij de implementatie van de toegang tot participatie in de SWT's.

Het afgelopen jaar hebben we uitkeringsgerechtigden ondersteund in de plaatsing op dagbesteding, werk of participatieplaatsen. Hierbij heeft de nadruk gelegen op het in staat stellen van mensen om zelf activiteiten te ontplooiën om te kunnen participeren. Door in te zetten op trainingen, leerwerk trajecten en stages stellen we mensen in staat zelf richting (betaald) werk te bewegen.

Bij het maken van afspraken met uitkeringsgerechtigden is het opleggen van een tegenprestatie in 2016 wederom niet nodig gebleken.

Toelichting prestatie-indicatoren:

Het percentage mensen met wie we afspraken maken is weliswaar gestegen, maar bevindt zich nog niet op het gewenste niveau. De doelgroep groeit en dat maakt het een uitdaging om de doelstelling

te realiseren met de beschikbare personele capaciteit. De gerealiseerde groei van het aantal mensen met wie we afspraken mee maken, stemt daarom tot tevredenheid. Het aantal personen met een bijstandsuitkering en afstand tot de arbeidsmarkt dat een zinvolle participatieplaats heeft, ligt ver boven de streefwaarde. Dit komt doordat de mensen die nu stages, leerwerk-trajecten en flexibel werk met behoud van uitkering doen, hierin worden meegenomen.

2.4 Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal geplaatste jongeren op werk, leerwerkbanen (BBL), overige scholing en werkervaringsplaats	n.v.t.	n.v.t.	120	175	120 jaarlijks	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Onderhouden van het netwerk Arbeidsintegratie (Pro/VSO scholen, gemeente, UWV) om aansluiting school en arbeidsmarkt te versterken
- Monitoren van de aanvragen van scholingsbelemmeringen en aanmeldingen voor doelgroep-register, om gebruik te kunnen maken van de No-risk polis UWV en garantiebanen
- Onderzoeken leerwerkvoorziening Zaanstad
- Inzetten van de Leerwerkstraat op maat
- Uitvoering geven aan actieplan 'Samen naar een werkende toekomst'
- Plannen maken en uitvoeren met het mbo en primair en voorgezet speciaal onderwijs (Pro VSO) om de vroegtijdige uitval door de entreeopleiding te beperken
- Opzetten en onderhouden van een netwerk om scholen en bedrijven bij elkaar te brengen; zowel aan de onderkant van het onderwijs als op hbo-niveau en hoger

Op koers

Samen met onze partners hebben we in 2016 uitvoering gegeven aan het actieplan 'Samen naar een werkende toekomst'. Hierbij zijn jongeren begeleidt naar werkervaringsplekken, betaalde arbeidsplaatsen en opleidingen. Ook zijn zorgtrajecten opgestart voor jongeren die eerst andere aandacht nodig hebben voordat zij naar werk kunnen worden begeleid.

Het Jongerenloket werkt samen met leerplicht, Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) en scholen. Er wordt extra aandacht geschonken aan de praktijkscholen en het voortgezet speciaal onderwijs (Pro-VSO). In het Netwerkoverleg worden uitstromende leerlingen besproken met alle partners. Hierbij streven we zo veel mogelijk leerlingen te plaatsen op arbeidsplekken die aansluiten op hun opleiding. We zetten daar, waar nodig, ook onze jobhunters in. Hiermee houden we de instroom in de uitkering zo laag mogelijk.

In 2016 zijn verschillende evenementen georganiseerd om scholen en bedrijven dichterbij elkaar te brengen. Zo is op basisscholen een traject 'Ontluikend Ondernemen' geweest en is voor oudere scholieren een Industry-day georganiseerd.

Daarnaast is in samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven onderzoek gedaan naar banen van de toekomst en wat hiervoor in de curricula van scholen benodigd is.

Het monitoren van de aanvragen van scholingsbelemmeringen en aanmeldingen voor doelgroep-register is door het ministerie opgelegd en maakt sinds 2016 deel uit van de standaard aanpak in Zaanstad.

Vanaf juni 2016 is het instrument 'De Herstelling' ingezet voor jongeren. Eerder werd 'De Herstelling' ingezet voor mensen met een Participatiewet-uitkering ouder dan 27 jaar. We gebruiken de herstelling als instrument om een kleine groep jongeren tot 27 jaar te helpen bij het creëren van een stabiele leef- en werksituatie in de vorm van het ontwikkelen van een dag- en werkritme.

Daarnaast heeft een aantal jongeren in 2016 in het kader van een leerwerktraject bij het Klantcontactcentrum (KCC) en als ondersteuner bij Facilitaire Zaken van de gemeente Zaanstad werkervaring opgedaan.

3 Een financieel vangnet voor wie dat nodig heeft

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal uitkeringen december	2.820 (eind 2012)	4.146	4.146	4.226	3.800	Gemeentelijke registratie

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Rechtmatige inkomensverstrekking

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Fraude wordt binnen zes maandenesignaleerd	nvt	n.v.t.	100%	95%	100%	Eigen registratie
Preventiequotum (verschil tussen aanvragen en toekenningen)	8,1% (2012)	6%	8%	10%	8% jaarlijks	Eigen registratie
Percentage van de uitkeringsaanvragen dat wordt afgehandeld binnen de wettelijke termijn	99% (2013)	81%	99%	92%	99% jaarlijks	Eigen registratie

Activiteiten:

- Inzetten op preventieve handhaving door informeren en communicatie
- Verbeteren lik-op-stukbeleid door afhandeling van signalen te versnellen
- Verstrekken uitkeringen
- Vergroten nalevingsbereidheid door gericht te handhaven

Op koers

Bij het verlenen van uitkeringen is in 2016 scherper gelet op rechtmatigheid van aanvragen. Dit heeft geleid tot een groter verschil in het aantal toekenningen vergeleken met het aantal aanvragen. De aanpak op uitstroom van uitkeringsgerechtigden is gericht op het in staat stellen zelf op zoek te gaan naar werk, stage, opleiding of andere participatieplaats. Daarnaast zijn we ook preventief aan het werk om de verplichtingen die aan een uitkering verbonden zijn beter ter verduidelijken. Als het door enige reden dan ook lijkt dat er onrechtmatig een uitkering wordt verstrekt, willen we dat zo snel mogelijk in beeld hebben en daar op handelen. Van de fraudevorderingen die in 2016 zijn ontstaan, is 95% binnen 6 maandenesignaleerd.

Toelichting effect indicator:

De groei van het aantal verleende uitkeringen is ook dit jaar doorgezet en past binnen de landelijke trend. Dat het aantal verstrekte uitkeringen in Zaanstad toeneemt ondanks de economische groei laat zien dat niet alle groepen mensen profiteren van deze groei.

Financiën

Werk, inkomen en economie

	Begroting	Realisatie	Vershil
Lasten	83.117	81.640	-1.477
Baten	-56.824	-57.044	-220
Toevoegingen	240	240	0
Onttrekkingen	-2.908	-1.597	1.311
Saldo	23.625	23.240	-385

Toelichting op afwijkingen per programma

Door een lagere gemiddelde uitkering en een minder harde stijging van het bijstandsbestand zijn inkomensverstrekkingen, uitgaven aan uitkeringen Participatiewet lager uitgevallen (-1.300).

Bij het raadsbesluit “instellen algemene reserve sociaal (ARS)” is besloten dat alle voor- en nadelen van het deel participatie van programma 2 (deel participatie) worden verevend met de ARS. Per saldo leidt dit tot een lagere onttrekking dan begroot. (1.300)

In het jaar 2016 is het participatiebeleid verder in ontwikkeling, onder meer resulterend in het koersbesluit participatie organisatie. In 2016 is er een onderschrijding op de participatiemiddelen (-300). Dit heeft te maken met de beweging die we aan het maken zijn. Enerzijds ontwikkelen we een nieuwe koers, anderzijds voeren we de taken uit zoals we deden. We zetten veel personeel in om meer mensen te zien en spreken, maar dat leidt niet meteen tot een grotere uitgave van re-integratiemiddelen. Verder blijven we kritisch over de inzet van het beschikbare instrumentarium.

Programma 03 Maatschappelijke voorzieningen

Portefeuillehouder: R. Visscher-Noordzij, D. Emmer, J. Olthof
Verantwoordelijk directeur: S. Tax

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een aantrekkelijke stad om samen te leven, om je te binden en te ontwikkelen. Het is een stad met goede maatschappelijke voorzieningen op maat, een sterk sociaal weefsel en veerkrachtige maatschappelijke infrastructuur. Zaanstad biedt nadrukkelijk ruimte voor creatieve, initiatiefrijke inwoners en maatschappelijke partners om hier vorm en inhoud aan te geven. Dit zijn belangrijke voorwaarden voor het versterken van de zelf- en samenredzaamheid.

Door met elkaar de schouders eronder te zetten en de mens centraal te stellen, blijft Zaanstad een aantrekkelijke woon-werkstad met een sterk sociaal weefsel. Daarin heeft de gemeente een belangrijke rol, maar vaker niet dan wel de hoofdrol. Het verschil kan de gemeente maken door partijen waar mogelijk de ruimte te geven om initiatiefrijk en ondernemend te zijn. Nieuwe arrangementen en verhoudingen met bewoners, ondernemers en instellingen moeten worden verkend. Wij willen samenwerken met verschillende grote en kleine partners aan plannen die passen bij de buurt en de tijd. Hierbij helpt het de regels en procedures te vereenvoudigen of te verminderen en deze met gezond verstand integraal toe te passen.

Bij nieuwe allianties in de wijk hoort ook een nieuwe kijk op maatschappelijke accommodaties. Multimodaal gebruik, combinaties van maatschappelijk en commercieel ondernemen en nieuwe vormen van beheer en eigenaarschap vormen hierbij een uitdaging voor de gemeente om nieuwe allianties optimaal te faciliteren.

Terugblik

In 2016 is het definitieve ontwerp voor het [Cultuurcluster](#) gereed gekomen en zijn met de toekomstige gebruikers afspraken gemaakt over het organisatiemodel en het toekomstige beheer van het gebouw. Het afgelopen jaar is het evenementenbeleid geactualiseerd, met meer aandacht voor inhoud en kwaliteit, voor onderlinge afstemming en samenwerking en voor de relatie met stadspromotie en toerisme. Ook is het cultuureducatie programma op de basisscholen verlengd tot 2020.

Na de mislukte coup poging in Turkije is met de Turks-Nederlandse gemeenschap nauw contact onderhouden om mogelijke spanningen te signaleren en te monitoren.

Eén van de gevolgen van de coup poging was de wens van veel ouders om hun kinderen van basisschool De Roos te halen. In samenwerking met de schoolbesturen is de gemeente erin geslaagd dit soepel te laten verlopen en zijn geen kinderen thuis komen te zitten.

Na de onrust in Poelenburg is in samenwerking met diverse organisaties in de wijk, sociale partners en wijkbewoners van de gemeente een [actieplan Poelenburg- Peldersveld](#) opgesteld.

De hoge instroom vluchtelingen brengt een complexe nieuwe opgave met zich mee, in 2016 is de gemeente Zaanstad daarom met een integraal vluchtelingen programma gestart. De ambitie van een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet is vastgelegd in een integrale visie op de opvang en integratie van vluchtelingen. Centraal in deze aanpak staat dat iedereen meedoet door het verkrijgen van huisvesting, het leren van de taal, het volgen van een opleiding en het vinden van werk. Dit gebeurt niet na elkaar, maar zoveel mogelijk tegelijkertijd. Daarnaast heeft Zaanstad in 2016 verschillende (nood)opvanglocaties gerealiseerd. Samen met de grote aantallen betrokken inwoners en vrijwilligers hebben we asielzoekers in de (nood)opvangcentra zoveel mogelijk gestimuleerd actief mee te doen in de samenleving.

In 2016 heeft de gemeente samen met schoolbesturen een aantal belangrijke stappen gezet in de uitvoering van [de Onderwijsagenda](#). Op acht thema's werken de partijen nauw samen aan een verder versterking van de onderwijskwaliteit.

Zo hebben de betrokken partijen een gedeelde visie opgesteld voor het [Zaanse Integrale](#)

[Kindcentrum \(IKC\)](#). Op twee locaties wordt dit in de praktijk gebracht in een IKC-proeftuin. Daarnaast hebben alle betrokken partijen een gezamenlijke definitie en inzet geformuleerd voor onderwijsachterstandenbeleid.

Ook is als gevolg van een versterkte aanpak, het aantal voortijdig schoolverlaters verder teruggedrongen.

Op het gebied van sport was 2016 een jaar waarin de resultaten van de inspanningen van de afgelopen tijd zichtbaar werden. Zo is onder meer het nieuwe trainingscomplex van AZ geopend en werd de ingebruikname van het [Topsportcentrum](#) ingeluid met het EK-kwalificatietoernooi volleybal.

1 Een aantrekkelijke culturele infrastructuur in Zaanstad

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Ranking cultureel aantrekkelijke stad t.o.v. 50 steden	45	43	43	40	44	Atlas voor Gemeenten
Waarderingscijfer cultureel aanbod	6,4 (2012)	6,6	6,7	6,7	>6,6	Zaanpeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Ondersteunen en stimuleren van cultuur in Zaanstad

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
% scholen dat meedoet aan cultuureducatie met kwaliteit	30%	50%		47%	50%	Fluxus
Aantal jongeren dat bereikt wordt met individuele subsidie	182	138		254	200	Meedoen Zaanstad en Jeugdcultuurfonds

Activiteiten:

- Bieden van individuele financiële ondersteuning voor cultuurparticipatie d.m.v. het Fonds Meedoen en het Jeugdcultuurfonds
- In opdracht zal de gemeentelijke kunstcollectie (binnenkunst) volgens een plan worden afgestoten. Waarbij de kunstwerken afkomstig van de Beeldende Kunst Regeling eerst voor een bescheiden vergoeding worden aangeboden aan de makers
- Werken aan versterking en vernieuwing van cultuur in Zaanstad (doorontwikkeling vanuit de Toekomstagenda Cultuur)
- Verstrekken van subsidies voor bibliotheek, musea, podia, lokale omroep, filmtheater en cultuureducatie
- Subsidies verstrekken voor amateurkunst, kleine culturele organisaties en activiteiten. Amateurkunstverenigingen hebben zekerheid over de subsidie t/m 2018. Ook is ruimte voor eenmalige subsidies.
- Inzetten van combinatiefunctionarissen Cultuur door FluXus (in samenwerking met onderwijs en cultuur), om basisschoolleerlingen te stimuleren buitenschools culturele activiteiten te beoefenen
- Gebruiken van het verruimde budget voor evenementen, passend bij onze ambitie, voor de versterking van bestaande evenementen, popups en het aantrekken van nieuwe, interessante evenementen waarmee Zaanstad en de Zaanstreek zich kunnen profileren
- Voorbereidingen cultuurcluster (gebouw; organisatorische samenwerking)
- Afstemmen met het onderwijsveld over voortgang, afronding en follow-up project Cultuureducatie met Kwaliteit
- Stimuleren van meer lokale en regionale museale samenwerking
- Invoeren nieuw/aangepast evenementenbeleid
- Invoeren nieuwe/aangepaste culturele adviesstructuur

Op koers

In 2016 is door een samenwerking tussen [De Bieb](#) en [FluXus](#) het culturele basisaanbod uitgebreid met de [Volksuniversiteit](#).

In een bijeenkomst met amateurkunstorganisaties kwam naar voren dat de meeste verenigingen tevreden zijn over de huidige subsidieaanpak. Ook is gebleken dat er meer aanvragen voor subsidie binnenkomen.

Het afgelopen jaar is nieuw evenementenbeleid ontwikkeld en vastgesteld, waarin veel aandacht is besteed aan inhoud en kwaliteit en aan de aansluiting met het toeristisch beleid en de promotie van de stad.

Een kwartiermaker is aangesteld om in samenwerking met evenementenorganisaties dit nieuwe beleid verder te implementeren.

De voorbereidingen voor het Cultuurcluster hebben in 2016 geleid tot een Definitief Ontwerp voor het gebouw. De aanbestedingsprocedure voor het bestek en de bouw heeft niet tot een opdracht geleid. Daarom is gekozen voor een andere aanpak. In het nieuwe voorstel is rekening gehouden met een extra investeringsbijdrage en maakt de gemeente zelf het bestek. Samen met de betrokken organisaties is in 2016 tevens overleg gevoerd over de toekomstige samenwerking, onder andere met betrekking tot het toekomstige beheer van het gebouw.

In 2016 is de rijkssubsidie Cultuureducatie met Kwaliteit verlengd tot 2020. Hierdoor was het mogelijk om de lokale samenwerking tussen FluXus en het basisonderwijs op het gebied van cultuureducatie voort te zetten.

In overleg met alle betrokken partijen is in 2016 onderzoek gedaan naar hoe [de Zaanse Schans](#) zich in de toekomst verder kan ontwikkelen. Aan de hand hiervan is gestart met de voorbereidingen voor een ruimtelijke ontwikkelstrategie. Hierbij worden ook de plannen voor verplaatsing van de Wereld van Windmolens betrokken.

[Het Zaanse Museum](#) nam het beheer van een deel van de collectie van het [Hembrugmuseum](#) op zich. In 2016 werd ook het atelier Monet geopend. In overleg met enkele Amsterdamse musea is een onderzoek gestart naar de mogelijke vestiging van een kunsthall in Zaandam waarin stukken uit collecties van Amsterdamse musea kunnen worden tentoongesteld. Voor de afstoting van de gemeentelijke kunstcollectie is de opdracht verleend, maar er zijn nog geen werken verkocht.

De lokale omroep heeft haar aanbod in september 2016 uitgebreid met televisieactiviteiten. In samenwerking met RTVNH werd verslag gedaan van de Dam tot Damloop.

Toelichting op prestatie indicatoren:

Het aantal scholen dat meedoet aan cultuureducatie met kwaliteit is gelijk gebleven, maar door een groei van het totaal aantal scholen is het percentage van de indicator gedaald.

2 Actief burgerschap

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage Zaankanters dat zegt actief te zijn als vrijwilliger.	31% (2012)	38%	37%	34%	40%	Zaanepeiling
Percentage Zaankanters dat zegt afgelopen jaar actief te zijn geweest om hun buurt te verbeteren.	22% (2012)	22%	24%	23%	25%	Zaanepeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Maatschappelijke initiatieven

Activiteiten:

- Stimuleren dat inwoners onderling en met ambtenaren met elkaar in gesprek kunnen gaan. Zoals via een City Challenge goede ideeën voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken ophalen.
- Verminderen van de regeldruk t.b.v. maatschappelijke initiatieven, zie ook programma 8/1.2 regeldruk. Bij initiatieven inventariseren welke regels aangepast en/of afgeschaft kunnen worden.
- Wijkmanagers zetten hun netwerk, expertise en het stimuleringsbudget in voor wijkinitiatieven
- Ter beschikking stellen van budget/subsidiegeld ter ondersteuning van bewonersinitiatieven op een heldere en eenduidig te benaderen manier voor bewoners die zich willen inzetten. Dit zowel op het niveau van de eigen wijk als de gehele stad
- Naar verwachting wordt eind 2015 het beleid ten aanzien van (ondersteuning van) vrijwilligers vastgesteld. In 2016 werken wij dit verder uit
- Organiseren van sessies waarin uitwisseling en samenwerking tussen wijkteams, buurthuizen, maatschappelijke organisaties en maatschappelijke initiatieven wordt gestimuleerd. Dit gebeurt onder andere in het kader van Burgerlab

Op koers

De grote hoeveelheid Zaankanters die zich vrijwillig inzet, wordt vanaf eind 2016 gewaardeerd volgens een nieuwe stijl. In plaats van eenmaal per jaar aandacht te hebben voor een grote groep vrijwilligers, zetten we nu regelmatig een kleinere groep in het zonnetje. Het feest voor alle vrijwilligers was dit jaar voor de elfde keer een groot succes.

In de zomer van 2016 is in samenwerking met een grote groep vrijwilligers en [platform Aan de Zaan](#) een start gemaakt met de vernieuwing van de subsidieregeling voor maatschappelijke initiatieven. In december is met deze input een [City Challenge](#) van start gegaan.

Afgelopen jaar is met de opbrengst van de City Challenge 'Zaans Hout' een kunstroute uitgezet volledig in Zaanse stijl. In deze route zullen exposities van lokale kunstenaars komen te hangen. De City Challenge 'Sportparticipatie onder jongeren' heeft ertoe geleid dat het Sportbedrijf elke vakantie laagdrempelige activiteiten in de wijken heeft aangeboden.

In de discussie over de toekomst van de Fronikboerderij is een afwegingskader ontwikkeld om de maatschappelijke waarde van dit bewonersinitiatief beter te kunnen vergelijken met de financiële (grond)waarde. De gemeente is met de Stichting Fronik in gesprek over het ondernemingsplan dat door de stichting is ingediend.

In oktober is de Stadsexpeditie georganiseerd. Bij dit evenement waren meer dan honderd vrijwilligers aanwezig en werden samen met ondernemers workshops gegeven.

Toelichting op effectindicatoren:

Het percentage Zaankanters dat zegt actief te zijn als vrijwilliger is gedaald. Dit cijfer komt niet overeen met andere signalen over vrijwillige inzet. Via het online platform www.zaankantersvoorelkaar.nl worden steeds meer matches gemaakt tussen vrijwilligers en organisaties. Ook de Sociale Wijkteams (SWT's) zien dat veel mensen die zij helpen, zich inspannen om iets terug te doen.

2.2 Multicultureel samenleven

Activiteiten:

- Inventariseren van het multiculturele speelveld
- Opstellen van een actieplan radicalisering en polarisatie
- Uitvoeren wettelijke taakstelling voor huisvesting van statushouders

Op koers

Binnen het thema multicultureel samenleven hebben zich in 2016 veel ontwikkelingen voorgedaan. Zowel wat betreft het netwerk in de stad als op het vluchtelingenvraagstuk. De gemeente Zaanstad is in 2016 beter in positie gekomen in haar relatie ten opzichte van de

multiculturele netwerken in de stad. We hebben een netwerk opgebouwd, relaties versterkt en kennis opgedaan van de verschillende achtergronden. Deze kennis en het netwerk zijn ingezet om de spanningen in de Turks-Nederlandse gemeenschap in Zaanstad na de Turkse coup poging te signaleren, te duiden en te monitoren. Er is in die periode nauw contact geweest met betrokken organisaties en de Turks-Nederlandse gemeenschap.

Na de onrust in Poelenburg in september is in de ontwikkeling van het actieplan Poelenburg-Peldersveld ingezet op het betrekken van de wijk. Hierbij is extra aandacht besteed aan het multiculturele netwerk. Er zijn gesprekken georganiseerd met organisaties en bewoners met diverse afkomsten. Bij de voorbereiding van de bewonersavond zijn die mensen actief betrokken in de opzet van de avond. Deze betrokkenheid en inzet heeft mede geleid tot de hoge opkomst op de bewonersavond in november, waar het concept actieplan aan de wijk is gepresenteerd.

Er is in 2016 prioriteit gegeven aan het ondersteunen van kansen en concrete activiteiten in plaats van het schrijven van een actieplan aanpak polarisering en radicalisering. Zo is in samenwerking met het Zaantheater aan 2000 middelbare scholieren de voorstelling 'Jihad' aangeboden, gecombineerd met een lespakket over polarisatie en radicalisering. Ook zijn dialoogprojecten gestart als 'Nieuw Wij' in Poelenburg en bij de Bron. Een betrokken groep inwoners heeft het bewonersinitiatief 'Dialoog in Zaanstad' weer opgestart.

Sinds 2015 heeft Nederland, en daarmee ook Zaanstad, te maken met een hoge instroom asielzoekers. De gemeente Zaanstad heeft in reactie hierop haar verantwoordelijkheid genomen en in 2016 verschillende (nood)opvanglocaties gerealiseerd. Bij de (nood)opvanglocatie Achtersluispolder, Veldpark en Hembrugterrein zijn vrijwilligerslocaties gerealiseerd, waar vele betrokken Zaankanters taallessen en andere activiteiten hebben georganiseerd voor asielzoekers. Daarnaast is er met belangrijke partners een zorgketen opgestart, is er samen met de onderwijsbesturen hard gewerkt om alle kinderen in de opvanglocaties naar school te laten gaan, en zijn asielzoekers door [New Bees](#) begeleid naar vrijwilligerswerk.

Het onderwerp opvang van asielzoekers en integratie van vergunninghouders is sinds de noodopvang sterker gaan leven in Zaanstad, en er is een groot aantal actieve Zaankanters en maatschappelijke organisaties opgestaan die zich willen inzetten. De gemeente is trots op alle initiatieven die zijn ontstaan om vluchtelingen een warm welkom te heten en thuis te laten voelen, en heeft deze initiatieven waar nodig ondersteund. Om als gemeente adequaat op de hoge instroom van asielzoekers te reageren is er in 2016 een vluchtelingenprogramma opgestart.

Aan de hand van enkele uitgangspunten vond in mei een eerste dialoog plaats met belanghebbenden in de stad. Aan vier gesprekstafels zijn collegeleden in gesprek gegaan met maatschappelijke organisaties, scholen, woningcorporaties, werkgevers, [Stichting Vluchtelingenwerk](#), actieve Zaankanters, raadsleden en vergunninghouders. Daarnaast heeft er een apart gesprek plaatsgevonden met een aantal SWT's en met ondernemers en verenigingen in Zaanstad. Tijdens deze gesprekken zijn veel ideeën en oplossingen aangedragen, maar ook zorgen en aandachtspunten benoemd. De opbrengst van deze gesprekken is verwerkt in de integrale visie op de opvang en integratie van vluchtelingen, welke in oktober is vastgesteld.

In lijn van de visie zijn er in 2016 verschillende projecten voor vergunninghouders opgestart om de integratie en participatie te versnellen en vergroten. Zo is er geëxperimenteerd met een vroege screening van de kwaliteiten en competenties van vergunninghouders en zijn de eerste vergunninghouders uitgenodigd voor een integraal gesprek op het SWT waar iedereen wordt gestimuleerd om naast de verplichte inburgeringscursus zo veel mogelijk mee te doen in de samenleving. Ook is het participatieverklaringstraject opgestart waar nieuwkomers kennismaken met de Zaanse samenleving, en is met het [Universitair Asiel Fonds](#) een convenant gesloten om de mogelijkheden op verder leren te vergroten.

De realisatie van de taakstelling die de gemeente heeft voor de huisvesting van vergunninghouders is in 2016 afgesloten met een achterstand van 97 personen. Het aantal te huisvesten vergunninghouders is ten opzichte van 2015 meer toegenomen dan verwacht, terwijl het aantal vrijgekomen sociale huurwoningen daalde. In 2016 hebben we verschillende alternatieve maatregelen ingezet, zoals het woningdelen en samenwerking met commerciële partijen, om zoveel mogelijk vergunninghouders te huisvesten en de spreiding van vergunninghouders over de stad te vergroten. Landelijk gezien hebben veel gemeenten moeite met het vervullen van hun taakstelling.

In 2016 heeft ook besluitvorming over een azc plaatsgevonden. Om ervoor te zorgen dat het azc

goed landt in de stad is er een eerste bijeenkomst georganiseerd waar ongeveer 130 aanwezigen waren, waaronder omwonenden, het [COA](#), maatschappelijke organisaties en raadsleden. Hier is constructief nagedacht over mogelijke acties die nodig zijn om het azc onderdeel te laten worden van de buurt.

3 Ruimte voor bewoners

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage mensen dat regelmatig gebruik maakt van de ontmoetingsfunctie in de buurt	n.v.t.	n.v.t.	24%	20%	26%	Zaanpeiling
Aantal Sociaal Wijkteamgebieden waar ten minste één zelfstandige, door bewoners gerunde ontmoetingsplaats gerealiseerd is	4	n.v.t.	11	11	Tenminste 11	Gemeentelijke registratie

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Verzelfstandiging buurthuizen

Activiteiten:

- Bieden van een financiële ondersteuningsregeling op maat om te waarborgen dat in alle Sociale Wijkteamgebieden een door bewoners bestuurd buurthuisfunctie beschikbaar blijft
- Contact onderhouden met bewoners die zich inzetten voor het behoud van een buurthuisfunctie in de wijk en het bieden van ondersteuning op maat (financieel, kennis, in natura)
- Investeren in de relatie tussen buurthuizen, sociale wijkteams, (sociale) ondernemers, maatschappelijke kracht en initiatieven

Op koers

Er is in 2016 actief contact geweest met de besturen en vrijwilligers van de zelfstandige buurthuizen om hen gericht te ondersteunen op het gebied dat zij nodig hebben.

Met name door de wijkmanagers wordt geïnvesteerd in de relatie tussen buurthuizen, SWT's, (sociale) ondernemers, en andere initiatieven. In Wormerveer bijvoorbeeld is de Amandelbloesem actief ondersteund om zich te ontwikkelen tot buurthuis.

De financiële ondersteuningsregeling is samen met de buurthuisbesturen aangepast en nog beter op maat gemaakt om te waarborgen dat in alle Sociale Wijkteamgebieden een door bewoners bestuurd buurthuisfunctie beschikbaar blijft. Daarnaast heeft het college in 2016 besloten om de bredere buurthuisvisie na drie jaar praktijkervaring opnieuw tegen het licht te houden.

Voor acht buurthuizen is een energieprestatieadvies opgesteld en is de meerjarige onderhoudsbehoefte en –planning in beeld gebracht. Hiermee krijgen de buurthuizen beter zicht op hun exploitatielasten en hebben zij beter inzicht in mogelijkheden om deze lasten te verlagen.

Toelichting op effectindicatoren:

Het percentage mensen dat gebruik maakt van de ontmoetingsfunctie in de buurt is al jaren stabiel. De hogere ambitie is gebaseerd op de ervaring dat de verzelfstandigde buurthuizen veelal meer bezoekers trekken dan in de situatie van beheer en exploitatie door de welzijnsstichting. Vooralsnog wordt dat beeld niet bevestigd door de cijfers uit de Zaanpeiling. Naast deze 20% geeft nog eens 10% aan zeker van zo'n voorziening gebruik te zullen maken als die in de buurt zou zijn.

4 Toegang & aansluiting onderwijs

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aandeel schooladviezen basisschool havo/vwo als	n.v.t.	n.v.t.	36%	41%	38%	DUO

percentage van totaal aantal schooladviezen						
Percentage schoolverlaters zonder diploma	3,6% (2012)	2,6%	2,4%	2,0%	2,3%	Ministerie OCW

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Onderwijsklimaat

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het percentage van de IHP-projecten dat is aanbesteed en door bouwheer in uitvoering is gebracht of gereed is in 2017.	0%	50%	50%	53%	76%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Uitvoeren van het IHP-programma
- Uitvoeren van de Brede School Aanpak
- Samenbrengen van voorzieningen voor kind en gezin

Op koers

In 2016 is flink geïnvesteerd in duurzaam en kwalitatief goede huisvesting voor het Primair Onderwijs. De gemeente zet hierbij waar mogelijk in op de realisering van brede scholen en Integrale Kindcentra (IKC), waarin samenwerking tussen de betrokken instellingen en de gemeente voorop staat. We actualiseren het [Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs \(IHP\)](#) twee keer per jaar, waardoor het programma flexibel blijft en op veranderende omstandigheden kan worden ingespeeld.

Vanwege de verbouwingen van de Herman Gorter en Tamarinde scholen is in het afgelopen jaar de tijdelijke school uitgebreid met tien lokalen inclusief een speellokaal. Op IKC De Kaaik zijn diverse aanvullende voorzieningen gerealiseerd. Ook is Het Schatrijk uitgebreid met een speellokaal en twee leslokalen.

De Brede School Aanpak, inmiddels bekend als Impuls Onderwijs, Sport en Cultuur, is voor het tweede jaar in vernieuwde vorm ingezet. Scholen kunnen kiezen uit een breed scala aan activiteiten van sport en cultuuraanbieders. Inmiddels hebben bijna negenduizend kinderen meegedaan aan de activiteiten. Eind 2016 zijn we gestart met de evaluatie van de huidige invulling om te zien of de regeling om verdere aanscherping vraagt.

In de uitwerking van de Onderwijsagenda zetten het onderwijs, de gemeente en zorgpartijen in op een verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en zorg. Zo zijn nieuwe afspraken gemaakt rond de inzet van schoolmaatschappelijk werkers om een goede afstemming tussen onderwijs en Jeugtteams (JT's) te realiseren.

Toelichting prestatie indicator:

Het percentage van de IHP-projecten dat is aanbesteed en door bouwheer in uitvoering is gebracht of gereed is in 2017 blijft achter op de begrote waarde van 2016. Dit is het gevolg van toegevoegde projecten binnen het IHP. Hierdoor is het aantal projecten dat is aanbesteed en in uitvoer is gebracht relatief lager dan gepland.

4.2 Goede aansluiting

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aandeel leerlingen op het vmbo- onderwijs in Zaanstad (theoretische-, gemengde- en kaderberoepsgerichte leerwegen) met het profiel 'techniek'	11%	n.v.t.	12%	33%	12%	DUO-bestanden en lokale onderwijsgegevens
Het aandeel leerlingen dat techniek volgt op mbo 3-4-niveau in Zaanstad	24%	n.v.t.	25%	n.n.b.	25%	DUO-bestanden en lokale onderwijsgegevens

Percentage jongeren van totaal aantal RMC-meldingen dat is herplaatst op school	27% (2012)	n.v.t.	25%	41%	25%	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)-effectrapportage
Percentage herplaatste jongeren van totaal aantal RMC-meldingen plus herplaatste oud-VSV'ers* (school, werk, uitkering, zorg of detentie)	56% (2012)	n.v.t.	95%	92%	95%	RMC-effectrapportage

Activiteiten:

- Uitvoering geven aan de ambities op acht thema's, zoals die zijn vastgelegd in de Onderwijsagenda die alle onderwijsbesturen van de regio Zaanstreek en de gemeenten Oostzaan en Wormerland hebben onderschreven
- Met het rijk komen tot nieuwe afspraken voor Onderwijs Achterstandenbeleid m.i.v. 2017
- Uitvoeren van de wettelijke taak van leerplicht, RMC en leerlingenvervoer, waarbij wij oog hebben voor maatwerk en voor hetgeen nodig is in het kader van de Wet passend onderwijs

Op koers

In 2016 is de gemeente samen met schoolbesturen en andere partners gestart met de uitvoering van de Onderwijsagenda. Op acht thema's werken de partijen nauw samen aan een verder versterking van de onderwijskwaliteit. In dit eerste jaar zijn hier een aantal belangrijke stappen in gezet. De partners hebben een gezamenlijke visie opgesteld voor het Zaanse Integraal Kindcentrum en zijn pilots gestart met realisatie van deze visie op twee locaties. Samen met onderwijs- en opvangpartners is een aangescherpte definitie geformuleerd voor onderwijsachterstanden, waarbij de sociale omgeving van kinderen sterker wordt meegenomen. De gemeente en het onderwijs hebben afspraken gemaakt om meer doelgericht aan het bestrijden van achterstanden te werken. Daarnaast verbeteren we de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie door scholing van pedagogisch medewerkers. Ook zijn de afspraken rond de aansluiting van onderwijs en zorg aangescherpt. Onderwijs, gemeente en partners rond handhaving hebben convenanten opgesteld voor veiligheid in en om de school voor het primair onderwijs en voor het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Bij de uitvoering van leerplicht heeft de gemeente nauw samengewerkt met schoolbesturen om ervoor te zorgen dat er geen kinderen thuis kwamen te zitten als gevolg van de ontwikkelingen in Turkije en de wens van ouders met kinderen op basisschool De Roos om van school te wisselen. Waar ouders de keuze hebben gemaakt om over te stappen is dat soepel verlopen en konden alle kinderen onderwijs blijven volgen.

In 2016 is een start gemaakt met de modernisering van de verordening [Leerlingenvervoer](#). Door middel van een innovatief en interactief proces, is veel ruimte gegeven aan ouders van kinderen om knelpunten en kansen te benoemen.

De aanpak gericht op voortijdig schoolverlaters is in 2016 verder versterkt. Met de pilot 'Onbereikbare Jongeren' krijgen we jongeren zonder schoolinschrijving, startkwalificatie, werk of uitkering weer in beeld. We nodigen hen uit voor een gesprek en kijken daarin of hulp nodig is bij het vinden van scholing of werk.

In de pilot 'Leerplicht in het Jeugdteam' verbeteren we de samenwerking tussen organisaties die werken op het vlak van preventie. Ook onderzoeken de JT's de mogelijkheden om gezamenlijk de scholen beter te bereiken.

De aanpak Jeugdwerkloosheid heeft geleid tot een terugdringing van voortijdig schoolverlaters. De afdeling Werk heeft in samenwerking met de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) de Leerwerkstraat voor jongeren tot 27 jaar gerealiseerd. De uitgangspunten van de Leerwerkstraat zijn: 'Onderwijs waar dat kan, werk waar dat moet, zorg waar het nodig is'. In 2016 zijn via de Leerwerkstraat al jongeren herplaatst naar school en werk.

Toelichting prestatie indicatoren:

In de percentages ten aanzien van de herplaatste jongeren zijn voor het eerst de verzuimmeldingen niet meegenomen. Hierdoor vallen de percentages anders uit dan verwacht en zijn ze lastig te vergelijken met eerdere jaren. Het percentage jongeren dat is herplaatst op school valt lager uit dan vorig jaar, namelijk 41% t.o.v. 47%. Dit komt doordat verzuimmeldingen nu niet meer worden

meegenomen in de telling. Deze groep is relatief makkelijk te plaatsen op school. Het percentage jongeren van totaal aantal RMC-meldingen dat is herplaatst op school valt wel hoger uit dan begroot, te weten 41% t.o.v. 25%. Het percentage herplaatste jongeren plus herplaatste oud-VSV'ers in totaal is om bovenstaande reden (school, werk, uitkering, zorg of detentie) gedaald. In absolute zin zien we een daling van de voortijdig schoolverlaters van 2,4 naar 2,0 procent.

5 Iedereen kan sporten

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage inwoners van Zaanstad dat minimaal 1 keer per maand aan sport doet	61% (2012)	68%	67%	65%	70%	Zaanpeiling
Percentage inwoners van Zaanstad dat tevreden is over de sportvoorzieningen in Zaanstad	53% (2012)	62%	77%	69%	>77%	Zaanpeiling
Percentage inwoners van Zaanstad dat tevreden is over de sportvoorzieningen in eigen wijk	63% (2012)	51%	64%	56%	>75%	Zaanpeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

5.1 Sportvoorzieningen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het percentage van de sportprojecten dat is aanbesteed en door bouwbeheer in uitvoering is gebracht of gereed is in 2017	n.v.t.	n.v.t.	60%	75%	100%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Realiseren van een nieuw binnen- en buitenzwembad in Zaanstad Noord
- Nieuw bouwen van Topsportcentrum De Koog
- Renoveren van zwembad De Slag
- Realiseren van sportpark De Omzoom
- Realiseren bestedingsplan Routekaart Buitensport 2016

Op koers

Het afgelopen jaar is een feestelijk jaar geweest voor de Zaanse sport. We zijn gestart met de bouw van Zwembad Noord en de eerste contouren van de binnen en buitenbanen zijn zichtbaar geworden. Tijdens de September Sportmaand zijn verschillende nieuwe sportaccommodaties geopend, bijvoorbeeld Topsportcentrum De Koog, het AZ-trainingscomplex op sportpark Kalverhoek en sportpark De Omzoom.

Vanuit het bestedingsplan [Routekaart Buitensport 2016](#) is de openbare ruimte op sportpark De Vijfhoek (voorheen sportpark Poelenburg) samen met de vrijwilligers van de verenigingen opgeknapt. Daarnaast is een kunstgrasvoetbalveld aangelegd bij ZVV Zaandijk.

In 2016 is de optie van renovatie van zwembad De Slag verder onderzocht en zijn nieuwbouwalternatieven in kaart gebracht. In 2017 wordt besloten welk scenario zal worden gerealiseerd.

In 2016 is besloten tot het realiseren van een verhuizing van hockeyvereniging De Kraaien naar de Fortuinweg in Koog aan de Zaan. De voorbereidingen hiervoor zijn van start gegaan. Daarnaast zijn verschillende accommodaties in een nieuw jasje gestoken, zoals de wielerveden voor DTS en de atletiekbaan voor AV Zaanland.

Naar aanleiding van de uitzending van Zembla over de veiligheid van rubbergranulaat in kunstgrasvelden en de uitkomsten van de onderzoeken van het RIVM eind 2016 zijn er twee

bijeenkomsten georganiseerd voor voetbalverenigingen waarbij we tot een gezamenlijke standpunt zijn gekomen en blijven de voetbalverenigingen voetballen op kunstgras.

5.2 Actieve (sport)verenigingen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aantal sportverenigingen dat deelneemt aan de brede school-regeling	5 (2014) 5	n.v.t.	8	23	15	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Inzetten van het Jeugdsportfonds (als onderdeel van Meedoen Zaanstad) om sport voor kinderen bereikbaar en betaalbaar te maken
- Ondersteunen van sporttalenten via de Stichting Topsportfonds Zaanstad
- Aanbieden van gemeentelijke sportvoorzieningen tegen maatschappelijke tarieven door het Sportbedrijf
- Bieden van individuele financiële ondersteuning voor sportparticipatie d.m.v. het Fonds Meedoen en het Jeugdsportfonds, om sport bereikbaar te maken voor kinderen
- Inzetten van combinatiefunctionarissen Sport door het Sportbedrijf (in samenwerking met onderwijs en cultuur), om basisschoolleerlingen te stimuleren te gaan sporten buiten schooluren
- Inzetten van wijkgericht sportbuurtwerk voor een zinvolle tijdsbesteding voor 12+-jongeren en het (laten) organiseren van sportactiviteiten voor kinderen
- Aanbieden van advies en het ondersteunen van inwoners met een beperking die willen sporten en sportverenigingen adviseren en ondersteunen om G-sport uit te voeren
- Met voetbalverenigingen om tafel gaan om de mogelijkheden van fusies te bespreken en deze te stimuleren

Op koers

De geplande activiteiten zijn reguliere taken die conform de afspraken door het [Sportbedrijf Zaanstad](#) worden uitgevoerd. Daarnaast heeft het Sportbedrijf in 2016 aandacht besteed aan de [Nationale Sportweek](#).

Het waarderen van Zaanse sporttalenten is gebeurd via de uitreiking van sportpenningen. Het afgelopen jaar zijn in totaal zestig penningen uitgereikt aan individuele en teamsporters.

Naast de reguliere activiteiten heeft in 2016 het EK-kwalificatietoernooi volleybal plaatsgevonden in het Topsportcentrum. Daarnaast heeft in december het AZ-Winterkamp voor jongeren met overgewicht plaatsgevonden op het AZ-trainingscomplex.

Met verschillende voetbalverenigingen is verkennend gesproken over mogelijkheden en bereidheid tot verdergaande samenwerking. De uiteindelijke beslissing om samenwerking te intensiveren of overgaan tot fuseren ligt bij de verenigingen.

Financiën

Maatschappelijke voorzieningen

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	50.293	49.669	-624
Baten	-5.389	-5.493	-104
Toevoegingen	773	1.549	776
Onttrekkingen	-3.218	-3.038	180
Saldo	42.460	42.687	227

Toelichting op afwijkingen per programma

Per saldo laat het programma maatschappelijke voorzieningen een kleine overschrijding zien.

Als compensatie voor de verhoogde asielinstroom in het tweede helft van het jaar 2016 wordt 0,8 mln. ontvangen middels de decembercirculaire van het gemeentefonds. De ontvangsten van de algemene uitkering zijn verantwoord binnen programma 9 Financiën, de dotatie (776) aan de reserve nieuwkomers vindt plaats in programma 3. Naast deze overschrijding vinden er op diverse onderdelen onderschrijdingen plaats.

Programma 04 Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling

Portefeuillehouder: D. Straat, A. Verschuren, J. Olthof, D. Emmer
Verantwoordelijk directeur: H. Vlug

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is door haar combinatie van wonen, werken, landschap en industrie een unieke gemeente. Daarnaast zijn we onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Door deze facetten is er volop potentie om te ontwikkelen. Het gevarieerde woningaanbod, goede bereikbaarheid, behoud van cultuurhistorisch erfgoed en landelijk gebied dragen bij aan deze ontwikkeling. Ook investeert de gemeente in verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, de (her)ontwikkeling van kansrijke locaties en ondersteuning van nieuwe initiatieven. Hierbij is het van belang om de juiste balans te vinden tussen ruimte voor ontwikkeling en bescherming van de kwaliteit. Bovendien vragen de huidige economische, ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen om nieuwe manieren van werken oplossingen dan die we tot voor kort waren gewend.

De gemeente is verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening binnen de gemeentegrenzen. Dat doet wij door middel van bestemmingsplannen en specifieke beleidskaders. Juist in deze tijd heeft de gemeente de taak om kaders te moderniseren en daarmee helderheid en overzicht te verschaffen. Het is de uitdaging om een goede balans te vinden tussen ruimte bieden aan de ene kant en bescherming van individu en collectief aan de andere kant.

Terugblik

In 2016 kwam het programma [MAAK.Zaanstad](#) kwam tot stand op initiatief van de Zaanse gemeenteraad. Het programma werd in de loop van het jaar inhoudelijk gevuld door een reeks gesprekken met de stad. In het MAAK.Document, compleet met investerings- en uitvoeringsagenda, heeft de raad vastgelegd dat in vier MAAK.Gebieden (Zaanstad-Zuid, -Centrum, -Midden en -Noord) extra wordt geïnvesteerd in de gebiedsontwikkeling. Speciale aandacht krijgt daarbij het aanpakken van knelpunten en barrières in de stad, zowel fysiek als sociaal-maatschappelijk. In elk transformatieproces staat kwaliteit voorop.

Beleidsthema's die in de vier [MAAK.Zaanstad](#) prioriteit krijgen zijn - naast de versnelling van de woningbouw - de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, het realiseren van de Zaanse Energie Agenda en een betere bereikbaarheid. Participatie is de kern van de bestuursstijl die [MAAK.Zaanstad](#) hanteert, ook in de uitvoering. Voor elke opgave zoekt het programma op een passende manier naar een gezamenlijke aanpak met bewoners, maatschappelijke partijen, ondernemers en investeerders.

De [Omgevingswet](#) werpt zijn schaduw vooruit. 2016 was het jaar van bewustwording over de gevolgen van de nieuwe wetgeving voor de hele gemeentelijke organisatie. Er is gestart met het definiëren van de ambitie voor de implementatie van de [Omgevingswet](#) en ook met het werken 'in de geest van de Omgevingswet'. Met veel enthousiasme is de nieuwe opgave opgepakt en het programma Omgevingswet vorm gegeven. De raad en het college hebben het richting wijzende document 'Aan de slag met de Omgevingswet. Koers kiezen' vastgesteld om het werken 'in de geest van de Omgevingswet' vorm te geven. Daarmee is de weg gekozen om bestemmingsplannen gericht op gebied en gebruiker op te stellen en te werken met Beheersverordeningen als tijdelijke overbrugging en de rechtszekerheid te waarborgen.

Een groot aantal ontwikkelbestemmingsplannen heeft stil gelegen, vanwege de aanpassing van het geurbeleid. Deze aanpassing was noodzakelijk om de ruimtelijke en de milieu kant beter op elkaar aan te sluiten. Na de vaststelling van het geurbeleid kon niet meteen overgegaan worden tot het in procedure brengen van de bestemmingsplannen. Het was noodzakelijk om eerst met de bedrijven duidelijkheid te krijgen over hun geurcontouren en wat er in hun milieuvergunningen dan wel meldingen was opgenomen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in goede afspraken met bedrijven.

In februari 2016 is de ruimtelijk economische actieagenda van de [Metropoolregio Amsterdam \(MRA\)](#) gepresenteerd op het MRA congres. De [MRA](#) partners waaronder Zaanstad zijn allen aan de slag

gegaan met de uitvoering daarvan. Omdat per 1 januari 2017 de Stadsregio Amsterdam (SRA) ophoudt te bestaan is er in 2016 ook gewerkt aan een andere manier van organisatie en samenwerking binnen de [MRA](#). De SRA thema's wonen en economie worden geïntegreerd in de [MRA](#) samenwerking. Verkeer en vervoer vallen onder de nieuwe regeling die in de plaats komt van de SRA: de Vervoersregio. Eind 2016 is door de [MRA](#) partners hierover een convenant getekend. Tegelijkertijd is op initiatief van burgemeesters en gemeentesecretarissen uit de regio Zaanstreek Waterland de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking in deze deelregio van de [MRA](#) versterkt. Er is een start gemaakt met een Zaanstreek Waterland agenda en een vernieuwde samenwerking en organisatie gestoeld op die van de [MRA](#) als geheel.

Ook in 2016 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van de knooppunten op de zogenaamde [Zaancorridor](#). Dit is een traject onder trekkerschap van de provincie Noord Holland. Voor Zaanstad ligt de nadruk hierin vooral op de knooppunten Zaandijk Zaanse Schans en Kogerveld. De door de betrokken Zaancorridorgemeenten opgestelde uitvoeringsagenda sluit aan op onze ambities vanuit Maak Zaanstad en komt overeen met de doelstellingen vanuit de provincie om te streven naar het realiseren van minimaal 50% van de woningbouwproductie rond de knooppunten. 2017 Zal staan in het teken van de eerste stappen in de uitvoering van projecten.

In 2016 nam de druk op de woningmarkt verder toe. We zagen een toenemende vraag naar woningen, ook vanuit Amsterdam. Daarnaast zagen we ook de belangstelling vanuit investeerders voor woningbouw in Zaanstad toenemen. Op basis van het uitvoeringsprogramma Wonen kwamen in 2016 prestatieafspraken tot stand met woningcorporaties en huurdersorganisaties over betere benutting van de sociale woningvoorraad.

Ten aanzien van het actief begeleiden en initiëren van herbestemmingen is er onder andere een cultuurhistorische verkenningen opgesteld. Het plafond van het budget voor monumenten was ondanks de verhoging in oktober 2016 al bereikt. De gemeente Zaanstad heeft meer aandacht kunnen besteden aan de begeleiding van eigenaren van monumenten na de vergunningverlening. In bestemmingsplannen zijn de gebieden van archeologische waarde aangegeven.

Bij Landschap is er voortgang geboekt in het aanleggen van het fiets- en wandelnetwerk. Daarnaast is op niveau van de [MRA](#) een heldere agenda gepresenteerd en staat het project verbrakking in de steigers

In 2016 is er op verschillende manieren gewerkt aan verbetering van de verkeersveiligheid. De [Zaancorridor](#), welke ook wel Zaan IJ tangent genoemd wordt, is vanuit de provincie ingezet als een pilot in het kader van de knooppuntontwikkeling. Met het programma [OV-knooppunten](#) stimuleert de provincie betere benutting van de bebouwde omgeving en het vervoersnetwerk. Het proces ten aanzien van de Wilhelminasluis is bijgestuurd. Het voorontwerp ten aanzien van de vervanging van de Zaanbrug werd afgerond en vastgesteld door het bestuur van Zaanstad, Wormerland en de gedeputeerde staten van de provincie. In 2016 heeft de raad het geactualiseerde parkeerbeleid vastgesteld. Het verkeer lijkt toe te nemen. Er is gewerkt aan het beter bereikbaar maken van de Zaanse scans, zowel met de trein, de bus en de boot. Ook is er voortgegaan met fietsverbeteringen, zoals stalling centrum.

1 Ruimtelijke ontwikkeling

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Ranking (woon)aantrekkelijkheid van de stad	29	27	27	26	26	Atlas Nederlandse gemeenten

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Gedifferentieerde aanpak

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Oordeel over duidelijkheid gemeentelijke regels	6,2 (2012)	6,2	6,5	6,2	6,7 (landelijk gemiddelde)	Zaanpeiling

Activiteiten:

- Opstellen Plan van de Stad / MAAK Zaanstad
- Invoeren en toepassen van de Leidraad Ruimtelijke Kwaliteit
- Opstellen bestemmingsplannen
- Starten van het voorbereidingstraject voor de invoering van de Omgevingswet
- Toepassen van strategieën voor ruimte geven (fysieke regeldruk)
- Knooppuntontwikkeling i.s.m. provincie
- Inventariseren van braakliggende terreinen/leegstaande panden in prioritaire gebieden
- Evalueren van de pilotprojecten Ruimte Geven en uitlijnen van het vervolgtraject

Op koers

[MAAK.Zaanstad](#) intensificeert organische gebiedsontwikkeling. Een aanpak, waarmee de stad in de afgelopen jaren al veel ervaring heeft opgedaan. Het programma komt niet in de plaats van succesvolle bestaande programma's als ZaanIJ en Inverdan, maar voegt daar iets aan toe om bestaande initiatieven versneld uit te voeren en de gewenste transformatie op gang te brengen. Organisatorisch betekent dit dat de ontwikkelingslocaties in ZaanIJ naadloos worden opgenomen in [MAAK.Zaanstad](#). Zo kan bijvoorbeeld de positieve ontwikkeling in Inverdan als motor dienen voor transformatie in het gebied daaromheen. De eind 2016 vastgestelde investerings- en uitvoeringsagenda van [MAAK.Zaanstad](#) zet eigen middelen van de stad (zoals het transformatiefonds voor de versnelling van de woningbouw) zodanig in, dat het ook andere partijen verleidt om te investeren. [MAAK.Zaanstad](#) werkt met een heldere en overzichtelijke MAAK.Opgavenmatrix. Deze geeft voor elke interventie aan welke acties als eerste zullen worden uitgevoerd, wat het beoogde resultaat daarvan is en welke middelen (zoals coalities met partners, investeringen, inhoudelijke ondersteuning) nodig zijn.

In 2016 is het programma Omgevingswet van start gegaan met het voorbereidingstraject voor de invoering van de [Omgevingswet](#). Naast het richtinggevende document 'Aan de slag met de Omgevingswet.Koers kiezen' zijn twee verkenningen over de kerninstrumenten (omgevingsvisie en de verordening) van de nieuwe wet bestuurlijk vastgesteld en zijn vervolgoopdrachten gegeven. Voor de ambtelijke organisatie is op basis hiervan een implementatieplan Omgevingswet opgesteld. De wetgevingsoperatie Omgevingswet kent verschillende onderdelen. Zaanstad heeft in [G32](#) verband proactief gereageerd op de concept wet- en regelgeving en hiertoe in het kader van de consultatie reacties uitgebracht over de vier Algemene Maatregelen van Bestuur Omgevingswet, de aanvullingswetten Geluid, Bodem, Grondeigendom en Natuur. In 2016 is meer gedaan dan in de ambitie van 2015 geformuleerd was.

In het afgelopen jaar zijn vier Beheersverordeningen vastgesteld door de raad. Voor drie gebieden worden bestemmingsplannen opgesteld in de geest van de Omgevingswet, namelijk centrum Zaandam, Zaanzone en Molletjesveer. Hiertoe zijn voor met name Centrum Zaandam voorbereidende werkzaamheden ten aanzien participatie opgestart. Het werken 'in de geest van' zorgt voor een nieuwe werkwijze: meer aan de voorkant, om op deze wijze de buurt meer te betrekken bij het opstellen van het bestemmingsplan. Verder is een aantal bestemmingsplannen vastgesteld.

In de prestatie-indicator 'oordeel over duidelijkheid gemeentelijke regels' is een verschil te zien van de realisatie van 2016 ten opzichte van het landelijk gemiddelde, dit heeft mogelijk te maken met de schaalgrootte van de gemeente.

De inventarisatie van braakliggende terreinen en leegstaande panden in prioritaire gebieden is bijgestuurd aan de hand van specifieke gevallen. De uitvoering van de Leidraad heeft vertraging opgelopen. De beoogde evaluatie van de pilots Burenakkoord en Ruimte Geven zal in 2017 worden afgerond.

2 Woningaanbod

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Woningbouwproductie Zaanstad	N.v.t.	400	600	515	600	Woningbouwmonitor Zaanstad
Gemiddelde inschrijfduur starters bij acceptatie (in jaren)	N.v.t.	n.v.t.	8,6	9,8	7,5	Woningnet / monitor betaalbare voorraad SRA
Aantal nieuwe verhuringen	N.v.t.	n.v.t.	1.400	1366	1.700	Woningnet / monitor betaalbare voorraad SRA
Percentage jaarlijkse verhuringen van het totaal tot de aftoppingsgrens (2014; < 597)	N.v.t.	n.v.t.	61%	83%	61%	Woningnet / monitor betaalbare voorraad SRA
Woningvoorraad sociale huur corporaties	N.v.t.	n.v.t.	25.100	25071	25.100	Woningnet / monitor betaalbare voorraad SRA

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Woningvoorraad

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal woningen binnen het project Zelfbouw waarvan de vergunning is afgegeven	2	50	20	20	150	Woningbouwmonitor Zaanstad

Activiteiten:

- Prestatieafspraken maken met de woningcorporaties
- In samenwerking met externe partners werken aan de realisatie van de uitvoeringsagenda Wonen
- Uitvoering geven aan de beleidsregels voor woonruimteverdeling vanuit de regionale huisvestingsverordening

Op koers

De strategie van [MAAK.Zaanstad](#) levert een belangrijke bijdrage aan de realisatie van het uitvoeringsprogramma Wonen. Met name ten aanzien van de ambities voor de woningbouwversnelling en de verbetering van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad.

De woningbouwproductie die in 2016 is gerealiseerd ligt echter lager dan de streefwaarde. Enerzijds heeft dit te maken met de uitloop van de crisis en anderzijds met de complexiteit van de locaties, in combinatie met de opbrengstpotentie van binnenstedelijke ontwikkeling in Zaanstad. Om de productie te kunnen opvoeren zijn in 2016 de planologische kaders aangepast, waardoor er op korte termijn een positiever klimaat is om de woningbouwproductie te kunnen verhogen. Op korte termijn zijn er nog voldoende locaties, maar op de middellange en lange termijn zal naar extra plancapaciteit gezocht moeten worden. Vanuit het uitvoerings- en investeringsprogramma voor [MAAK.Zaanstad](#) is een transformatiefonds in het leven geroepen om de woningbouw te helpen versnellen. De komende jaren zal dat moeten leiden tot een productie van 1.000 woningen per jaar.

Binnen het [MAAK.Zaanstad](#)/investeringsprogramma zijn ook middelen gereserveerd om de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad te verbeteren (zie ook programma 6/4 en programma 5/2.1). In 2016 is verder gewerkt aan een plan voor een geïntegreerde aanpak van funderingsherstel, energie beperkende maatregelen en voorzieningen voor langer zelfstandig wonen. Met het rijk werd overleg gevoerd over afstemming met het nieuwe landelijke [Fonds Duurzaam Funderingsherstel](#).

In 2016 zijn met woningcorporaties en huurdersorganisaties (vertegenwoordigd in het HOZ) prestatieafspraken gemaakt in de Raamovereenkomst 2016-2020 en in de Prestatieafspraken 2017. Regionaal is een nieuw model voor de huisvestingsverordening vastgesteld, dat in 2017 een vervolg

krijgt in een raadsvoorstel. Besloten werd om de Amandelbloesem en Westerwating als voorzieningen met het geïntegreerde woon/zorgconcept buiten de reguliere woonruimteverdeling te houden.

In de gemeente Zaanstad was de gemiddelde wachttijd in 2016 9,8 jaar. Het aantal actief woningzoekenden is met 2,4% toegenomen. Vorig jaar was er een grotere stijging van het aantal actief woningzoekenden. Dit kwam mede door de omzetting van woonduur naar inschrijfduur.

Het aantal verhuringen gemeente Zaanstad was 1.339. Het aantal actief woningzoekenden is met 2,4% toegenomen (totaal 6.708). Vorig jaar was er een grotere stijging van het aantal actief woningzoekenden. Dit kwam mede door de omzetting van woonduur naar inschrijfduur.

Voor de Russische buurt, in MAAK.Gebied Centrum werd een plan van aanpak gemaakt en in uitvoering gebracht (verwijzing programma 4 onder 6.1 samenwerken in gebiedsontwikkeling).

De [Stadsregio Amsterdam \(SRA\)](#) is per 31 december 2016 opgehouden te bestaan. Zaanstad maakt nu binnen de [MRA](#) samenwerking onderdeel uit van de regio Zaanstreek-Waterland. In dat kader is in 2016 gestart met het maken van een regionale woonagenda.

In 2016 kreeg Zaanstad een taakstelling vanuit het rijk voor het huisvesten van vergunninghouders die, vanwege politieke instabiliteit in de wereld, een stuk hoger was dan voorgaande jaren. Inclusief een kleine achterstand van 2015 moest Zaanstad 394 mensen te huisvesten. Totaal werden 297 mensen gehuisvest, daarmee resteerde een achterstand van 97. Zaanstad heeft bij de huisvesting van vergunninghouders vooral ingezet op het toewijzen van corporatiewoningen, met een accent op gezinnen. Vanuit de wens tot een optimale benutting van de woningvoorraad zijn corporaties en gemeente het afgelopen jaar gestart met woningdelen, waarbij enkele éénpersoonshuishoudens samen een woning betrekken. Ook zijn alternatieve plannen onderzocht, zoals tijdelijke huisvesting.

3 Kwaliteit buitengebied

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage bewoners dat tevreden is over recreatievoorzieningen	71% (2012)	75%	75%	74%	>70%	Zaanpeiling
Waardering woonomgeving	7,0	7,2	7,2	7,2	>7,0	Zaanpeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Samenwerking versterken kwaliteit buitengebied

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Extra aantal meters fietspad	N.v.t.	590	2.600	190	3.950	Gemeentelijke registratie
Extra aantal meters voetpad	N.v.t.	2.750	3.000	1120	6.000	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Respecteren van de rode contour bij vergunningverlening
- Inhoudelijke en bestuurlijke bijdrage aan beheerplannen voor Natura 2000
- Initiëren van de aanleg tweede deel Voetpad Guisveld
- Adviseren bij bouwplannen over landschappelijke inpassing conform het beeldkwaliteitsplan buitengebied
- Faciliteren uitvoering verbrakking Westzaan
- Afronden uitvoeringsprogramma Inrichting & Beheer Kalverpolder
- Gewenst toekomstperspectief voor het buitengebied uitwerken als onderdeel van het Groen- en Waterplan
- Afronden van de projecten Tussen IJ en Z in de Omzoom en Noorderveen
- Met partners samenwerken aan verwezenlijking van de gestelde doelen voor het buitengebied

- Realisatie van recreatieve routes Krommenieërwoudpolder (zie programma 6/6.1 recreatieve mogelijkheden)

Op koers

Bij de beoordeling van bouwvergunningen met grote impact op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap binnen bestaand stedelijk gebied (BSG) gerespecteerd, zoals ook vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening. Daarmee wordt verstedelijking van het landschap tegengegaan. De Provincie heeft in de verordening de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewijzigd in het Nationale Netwerk Nederland (NNN).

Bij advisering over bouwplannen is het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied betrokken. Met de principes van landschappelijke inpassing uit het beeldkwaliteitsplan en het handboek 'ontwerp uw eigen erf' is advies uitgebracht over enkele tientallen bouwaanvragen, waaronder agrarische bedrijven, paardenbakken en woningen in de dorpslinten en aan dijken. Deze zijn ook toegepast bij het opstellen van de ruimtelijke onderbouwing, die nodig is voor een bestemmingsplanwijziging en toets aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

De provincie heeft het project Polder Westzaan actief opgepakt om de doelstellingen van Natura 2000 te waarborgen. In 2016 is een nieuwe projectleider aangesteld en is het onderzoek naar verschillende scenario's van uitvoeringsmogelijkheden en kosten van de verbraking afgerond. Zaanstad heeft zich er samen met Staatsbosbeheer sterk voor gemaakt om in het kader van [Natura 2000](#) niet alleen naar het Guisveld, maar ook naar de Westzanerpolder te kijken.

De concept beheerplannen 2016-2021 voor de [Natura 2000 gebieden](#) zijn in 2016 door de provincie vastgesteld. De subsidie is nog niet definitief vastgesteld.

In 2016 werd input aangeleverd voor de uitwerking van het Groen- en Waterplan. De inhoudelijke beschrijving volgt begin 2017.

In 2016 werden diverse paden en routes voltooid.

Het boerenlandpad door het Noorderveen is in gebruik genomen. De fiets- en wandelpaden rond het nieuwe sportpark Omzoom zijn aangelegd en in beheer overgedragen aan het recreatieschap.

Ten behoeve van de [Metropoolregio Amsterdam](#) (MRA)-agenda is een Actieplan Metropolaan Landschap door het portefeuillehoudersoverleg Landschap vastgesteld. Belangrijke projecten hierin onder andere: onderzoek naar de investerings- en beheeragenda en een landschapsfonds en fietsroutes. Er is een start gemaakt op het onderwerp Landschap in de MRA Noord. Hier wordt voortgebouwd op de reeds in MRA-verband vastgestelde projecten.

Vanuit het [Innovatie Programma Veen](#) (IPV), dat in de regio is opgepakt, is gekozen om in het Zuiderveen twee proeven te doen voor de duur van vijf jaar. De bedoeling is dat het peil van het grondwater minder wordt verlaagd, zodat de veenbodem niet meer daalt. Met mogelijke gunstige effecten op de CO² uitstoot.

4 Kwaliteit cultuurhistorisch erfgoed

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Samenwerking op het gebied van erfgoed

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Afgegeven vergunningen		26	35	35	48	35 Gemeentelijke registratie
Afgegeven subsidies		20	20	25	35	30 Gemeentelijke registratie
Nieuwe monumenten		0	5	15	12	15 Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Actief begeleiden en initiëren herbestemmingen
- Maken van inventarisaties naar typen gebouwen
- Afgeven van vergunningen activiteit monumenten
- Afgeven van subsidies m.b.t. monumenten, herbestemmingen en haalbaarheidsonderzoeken
- Intensiveren van de restauratiebegeleiding
- Aanwijzen van nieuwe monumenten in samenwerking met de Vereniging Zaans Erfgoed
- Bijdragen aan projecten zoals het Hembrugterrein. Rol als intermediair om financiële bijdragen en subsidies voor restauraties te verkrijgen
- Uitvoeren van taken door de stadsarcheoloog
- Nota beleidsagenda van panden

Op koers

Ten aanzien van het actief begeleiden en initiëren van herbestemmingen is er onder andere een cultuurhistorische verkenning opgesteld voor de Domineeslaan (gebied achter de Zandijkerkerk) en andere gebouwen en terreinen, zoals het Jacob Vissterrein. Voor het programma [MAAK.Zaanstad](#) is geholpen de gebieden te inventariseren en is er een cultuurhistorische verkenning naar het centrumgebied oost opgestart.

In 2016 is het budget voor het afgeven van subsidies met betrekking tot monumenten, herbestemmingen en haalbaarheidsonderzoeken opgehoogd. Desondanks was het plafond van dit budget in oktober 2016 al bereikt.

Ook in 2016 is het aantal afgegeven vergunningen en subsidies weer ontzettend gestegen. Alle vergunningen en subsidies werden binnen de termijn behandeld en begeleid.

In de nieuwe subsidieregeling zijn er meer mogelijkheden voor kerken, mede vanwege (dreigende) leegstand en ter ondersteuning van herbestemming. Bij de Bonifatiuskerk is er samen gewerkt met partijen om het project toch mogelijk te maken en kon de restauratie van de vloer worden voltooid.

De gemeente Zaanstad heeft meer aandacht kunnen besteden aan de begeleiding van eigenaren van monumenten na de vergunningverlening. Deze persoonlijke begeleiding wordt heel erg op prijs gesteld. Daarnaast zorgt de begeleiding voor een 'nettere' restauratie. De samenwerking met handhaving om overtredingen te voorkomen verdient ook in 2017 aandacht.

Bij de ontwikkeling van het masterplan voor de [Zaanse Schans](#) is aandacht voor monumenten en erfgoed in het ambtelijk opdrachtgeverschap goed gewaarborgd via het ambtelijk opdrachtgeverschap.

In 2016 zijn twaalf nieuwe aanwijzingen van nieuwe monumenten gerealiseerd. Twee voorbeelden hiervan zijn de Kreekrug (vanuit archeologie) en het Woudhuisje.

Erfgoed is bepalend ten aanzien van het stimuleren en het borgen van de ruimtelijke kwaliteit op het [Hembrugterrein](#). Er hebben veel overleggen en onderhandelingen met partijen plaats gevonden over de herontwikkeling. Hierbij is innoverend gedacht over en is gekeken naar de mogelijkheden van het gebied in de geest van de Omgevingswet. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een nieuw ruimtelijk instrument: de gebiedspaspoorten. Op een aantal onderdelen, met name hoogbouw, zullen deze paspoorten nog verder uitgewerkt worden. Het LAB-gebouw en de boerderijen op Hembrug zijn herbestemd. Voor gebouw 8 is in december 2016 een subsidie vanuit provincie toegekend van zes ton, naast een gemeentelijke bijdrage. In 2017 zal het gebouw wind- en waterdicht worden opgeleverd. In 2016 is de verkoopstrategie van Hembrug voorbereid, met name de inzet op het zoeken naar een kwalitatief hoogwaardige toekomstige partner met gevoel voor erfgoed.

Over de voormalige synagoge in Inverdan/Zaandam zijn in 2016 gesprekken gevoerd tussen huidige eigenaar en beoogd belegger/koper. Er is nog geen overeenstemming wat betreft aan/verkoop.

In 2016 heeft geen algemene inventarisatie naar typen gebouwen plaats gevonden, wel op projectniveau.

In bestemmingsplannen zijn de gebieden van archeologische waarde aangegeven. Tevens werden er

eisen met betrekking tot archeologisch onderzoek opgenomen in omgevingsvergunningen voor projecten die binnen deze gebieden vallen. Verder is er gestart met de ontwikkeling van een app, die in het centrum van Zaandam (bijvoorbeeld oude scheepswerven op de Hogendijk) in beeld brengt.

In het najaar van 2016 is gestart met de inventarisatie van beeldbepalende panden en met het project Linten en dijken.

5 Grond en vastgoed

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

5.1 Beheer grond en vastgoedportefeuille

Activiteiten:

- Grond en vastgoed te koop aanbieden
- Beheer van ca. 800 huurcontracten en circa 10.000 erfpachtpercelen
- Contractenbeheer
- Regelmatige communicatie met erfpachters over de mogelijkheid tot omzetting van erfpachtgrond naar vol eigendom
- Dekking vinden om duurzaamheidsmaatregelen in te passen in de onderhoudsbegroting van het maatschappelijk vastgoed

Op koers

Ook in 2016 is er weer grond en vastgoed verkocht via de gebruikelijke kanalen. In het kader van de uitvoering van de overeenkomst Nauerna is 16 hectare grond gekocht. Door problemen met de bouw van een aantal nieuwe scholen heeft de verkoop van de oude locaties enige vertraging opgelopen. Ondanks dat zijn de taakstellingen gehaald en zelfs met ruim € 200.000,- in positieve zin overschreden. Dit bedrag is naast de taakstelling van € 200.000 uit de begroting gedoteerd aan het investeringsfonds.

Diverse bedrijven die zich wilden vestigen op Hoogtij hebben aangegeven de grond niet in vol eigendom te willen kopen maar in erfpacht. De OHW, de grondeigenaar, beschikt niet over de instrumenten om gronden in erfpacht uit te geven. Daarom heeft de gemeente Zaanstad besloten om voor Hoogtij de uitgifte van erfpachtgrond te faciliteren. Dit door de grond eerst van de OHW te kopen en deze vervolgens in erfpacht uit te geven. In het kader hiervan is eind 2016 door de gemeente 10 ha verworven van OHW die vervolgens in erfpacht is uitgegeven aan [het Havenbedrijf Amsterdam](#). Het Havenbedrijf zal de gronden uiteindelijk in ondererfpacht uitgeven aan de diverse klanten.

Op 22 december 2016 zijn de nieuwe parameters 2017 ingegaan voor het berekenen van de koopsom voor het omzetten van het recht van erfpacht naar vol eigendom. De informatie op de gemeentelijke website is hiertoe geactualiseerd.

In 2016 hebben 21 particuliere erfpachters en 3 bedrijven de erfpachtgrond omgezet naar vol eigendom. De jaarlijkse taakstelling in de begroting voor de omzettingen is netto € 350.000, in 2016 was het netto totaal bedrag € 625.000.

Op 7 oktober 2016 is de gemeente Zaanstad gedagvaard op verzoek van de Belangenvereniging Erfpacht Zaanstad en 5 erfpachters uit Zaanstad inzake het beleid voor het omzetten van het recht van erfpacht naar vol eigendom bij woningbouwterreinen en de Algemene Bepalingen Erfpacht 1978 en 1991. De gemeenteraad wordt doormiddel van raadsinformatiebrieven geïnformeerd over de lopende rechtszaak.

Daar waar in het kader van een onderhoudsmaatregel materialen vervangen worden geldt het uitgangspunt dat bij deze vervanging voldaan wordt aan de duurzaamheidseis die daaraan gesteld mag worden. Een bijzondere vermelding verdient de klimaatbeheersing van het stadhuis. Het herstellen van de ontwerpfouten daarin vraagt de komende tijd forse investeringen.

[Per 1 januari 2016 is het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen \(UWV\)](#) gevestigd in het stadhuis. Hiermee werd voldaan aan het verzoek van B&W om partijen van buiten de gemeentelijke

organisatie in het stadhuis te huisvesten. Op deze manier worden de faciliteiten van het stadhuis beter benut en wordt de samenwerking van het UWV en de gemeente, in de vorm van het Werkbedrijf, geoptimaliseerd. De verhuur aan het UWV, verhuur van ruimtes in het stadhuis en 6e verdieping van het RPO levert extra inkomsten op, welke bijdragen aan een besparing op de huisvestingslasten.

6 Gebiedsontwikkeling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

6.1 Samenwerken in gebiedsontwikkeling

Activiteiten:

- Samenwerken met woningcorporaties, ontwikkelaars, bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden in de wijken
- Prioritering tussen ruimtelijk/fysieke projecten door de Ruimtelijke Adviesgroep Projecten op grond van de nota
- Toepassen van de rode loper bij kansrijke projecten
- Inverdan (Cultuurcluster zie programma 3, synagoge zie programma 4 prestatie 4.1), Zaan/IJ (Zaans Proeflokaal)
- Kleinschalige ontwikkelingen faciliteren en stimuleren
- Stimuleren van tijdelijk gebruik van gebouwen en gronden

Bij het toepassen van de rode loper voor kansrijke projecten wordt meer vanuit kansen gedacht. De initiatiefnemer staat meer centraal en gezamenlijkheid is een belangrijk aspect. Dit heeft in 2016 geresulteerd in een nieuwe werkwijze ten aanzien van nieuwe initiatieven, namelijk het [Zaans Portaal](#). Het [Zaans Portaal](#) geeft invulling aan de rode loper door ruimtelijk/fysieke initiatieven en projecten 'aan de voorkant' snel en vanuit meerdere vakdisciplines af te wegen en te prioriteren. Met ondersteunen (financieel en kennis) en stroomlijnen (één aanspreekpunt) van initiatieven, die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan woningbouw, werkgelegenheid en/of wijkontwikkeling, wordt nu al meer in de geest van de [Omgevingswet](#) gewerkt. Met [Zaans Portaal](#) (opvolger van de Ruimtelijke Adviesgroep Projecten) wil de organisatie de snelheid en transparantie bevorderen van het proces dat een initiatief doorloopt.

Met de vaststelling van de [MAAK.Zaanstad](#) Investerings- en Uitvoeringsagenda is de focus voor gebiedsontwikkeling iets verschoven ten opzichte van die in de nota Project 'prioritering', kiezen is noodzakelijk. De bijbehorende kaart is aangepast aan de focus op de MAAK.Gebieden. Op basis hiervan worden in het [Zaans Portaal](#) afwegingen gemaakt over de mate van ondersteuning (capaciteit en geld) van een initiatief.

Het [Zaans Proeflokaal \(ZPL\)](#) streeft ernaar om de mix van wonen en werken in de stad duurzaam en toekomstbestendig te maken door drie doelen te combineren: de industrie behouden voor de stad, de leefbaarheid vergroten door de milieudruk van de industrie te verlagen en hierdoor ook ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. De procesmanager [ZPL](#) fungeerde tevens als centrale accountmanager voor de vier betrokken bedrijven en was het aanspreekpunt voor alle kwesties die de bedrijven met de gemeente willen bespreken. Het [ZPL](#) concentreerde zich bij aanvang op het gebied van de Hemmes en omgeving. De meest relevante bedrijven ten aanzien van de geur- en geluidscirkels werden bij deze ontwikkeling betrokken (Cargill, Olam Cacao, Pepsico en Tate & Lyle). In 2016 werd overlegd met de vier ZPL-bedrijven over de mogelijkheden om te komen tot maatregelen die verder gaan dan de best beschikbare technieken van dit moment. Nu de ZPL-aanpak zich heeft bewezen, willen we deze stadsbreed toepassen. Het Zaans Proeflokaal is de status van experiment ontgroeid, wordt door alle betrokken partijen erkend en begint nu de resultaten op te leveren waar het allemaal om begonnen is. Bovendien wordt de systematiek steeds meer op andere potentiële woningbouwlocaties toegepast (denk aan de Slachthuisbuurt en Zandijkkerkerk en omgeving).

Het Programma ZaanIJ, dat werkt aan de transformatie van leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen langs de Zaan, maakt vanaf 2017 onderdeel uit van [Maak.Zaanstad](#). In de eerste fase van ZaanIJ kregen vier locaties prioriteit: het Hembrugterrein, de sluizen, de Hemmes en de Noordzaan.

Op alle vier deze locaties is belangrijke vooruitgang geboekt, op het Hembrugterrein en bij Brokking (Noordzaan) nemen marktpartijen nu zelf verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd was er de afgelopen periode sprake van een versnelde ontwikkeling van nieuwe locaties, ook door een herstel van de conjunctuur. Er werden belangrijke stappen gezet op een reeks nieuwe locaties in alle delen van de stad, van Zaanmond tot Noordzaan. In 2016 werd duidelijk dat wellicht ook het omvangrijke Meneba-complex gaat transformeren. Al deze projecten zullen naar inschatting zijn/leiden tot de realisatie van honderden nieuwe woon- en werklocaties, waarbij een grote variatie aan woon- en werkmilieus tot stand komt. Enkele ontwikkellocaties zijn: de Zaandijkerkerk en omgeving, Jacob Vis, Kan Palen, het voormalige NUON-terrein bij de Prins Bernhardbrug en verschillende locaties aan de Westzijde in Zaandam.

Door het aantrekken van de economie is de vraag naar bouwlocaties weer toegenomen. De gemeente richt zich daarom op definitieve invulling van gebiedsontwikkelingen en de verkoop van gemeentelijke gronden in plaats van een tijdelijke invulling. In Inverdan zijn rond het stationsgebied de resultaten al zichtbaar. In het voormalige stadskantoor zijn 82 woonruimten gerealiseerd. Daarnaast worden in het voormalige kantoorgebouw aan het Ebbehout 22, aan de westkant van station Zaandam, de eerste voorbereidingen getroffen voor het verbouwen van het pand tot een 'Zaan Hotel'.

De herziening van het geurbeleid heeft effect gehad op de voortgang van een aantal projecten. Na de vaststelling van het geurbeleid zijn er stappen gezet waardoor de projecten weer zijn vlot getrokken. Met geur emitterende bedrijven vindt overleg plaats over woningbouwplannen in de buurt van deze bedrijven. Dit loopt goed.

In het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) wordt gerapporteerd over de voortgang in de verschillende programmagebieden.

7 Bereikbare stad

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

7.1 Bevorderen doorstroming

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Tevredenheid van bewoners over de bereikbaarheid van de buurt per fiets	87% (2012)	88%	89%	88%	>89%	Zaanpeiling
Tevredenheid van bewoners over bereikbaarheid van de buurt per auto	69% (2012)	74%	>74%	73%	>75%	Zaanpeiling
Tevredenheid over openbaar vervoer	7,7 (2013)	7,8	>7,9	6,7	8	Klantenbarometer KPVV concessiegebied Zaanstreek
Percentage inwoners dat andere vervoermiddelen dan auto gebruikt voor woon-werkverkeer	45% (2012)	42%	>47%	>45%	>50%	Zaanpeiling
Tevredenheid verkeersveiligheid in de gemeente	42% (2012)	39%	>42%	40%	45%	Zaanpeiling

Activiteiten:

- Onderzoek Thorbeckeweg/Wibautstraat na 2020
- Locatieonderzoek fietsenstalling Inverdan
- Faciliteren bootverbinding binnen Zaanstad en tussen Zaanstad-Amsterdam
- Onderzoek naamswijziging stations Koog- Bloemwijk (Koog a/d Zaan) en Koog-Zaandijk (Zaandijk/Zaanse Schans)
- Uitwerken kansen Knooppuntontwikkeling/Guisweg
- Onderzoek functioneren Bernardplein na 2020
- Verdere planvorming A8-A9

- Uitvoering HOV Zaan Corridor
- Uitvoering verkeersveiligheidsplan
- Vernieuwen Wilhelminasluis
- Vervanging Zaanbrug

Op koers

Zowel het rijk als de provincie willen de ontwikkeling van [\(OV-\)knooppunten](#) binnen het stedelijk gebied stimuleren. Provincie en ProRail zijn betrokken bij studies naar het verbeteren van de [OV-knooppunten](#) binnen de 'Zaanccorridor' tussen Heerhugowaard en Amsterdam. Het rijk onderzoekt in een [Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport](#) (MIRT-verkenning) de mogelijkheden om de verbindingen tussen Amsterdam en Hoorn (zowel de treinverbinding als de autoweg) toekomstbestendig te maken. Inmiddels is gestart met een doorrekening van de beoogde maatregelen. Besloten is om de verbetering van het Bernhardplein te koppelen aan het traject A8/A9. Vooruitlopend hierop is er gewerkt aan een verbetering van de bus- route.

In 2016 is er een scenarioverkenning uitgevoerd voor de A8-A9. Het aantal scenario's is teruggebracht van zeven naar drie. Er zijn gesprekken gevoerd met afgevaardigden van belanghebbenden.

De mogelijke kansen van de Guisweg zijn onderzocht en uitgewerkt.

De provincie streeft naar compacte en goed bereikbare steden en dorpen met daartussen groene ruimte, met als doel een beter leefklimaat. Met het programma OV-knooppunten stimuleert de provincie betere benutting van de bebouwde omgeving en het vervoersnetwerk. Niet minder dan 50% van de woningbouw en van de nieuwe werkgelegenheid zou moeten worden geconcentreerd op en rond knooppunten. Dit biedt belangrijke kansen voor Zaanstad, mede gezien de aanwezigheid van meerdere OV-knooppunten binnen de gemeente. In het ambitiedocument [MAAK.Zaanstad](#) worden diverse ontwikkelingsgebieden genoemd. Twee daarvan liggen nabij een [OV-knooppunt](#). Zaanstad onderzoekt in samenwerking met de provincie de verdichtingsmogelijkheden rondom NS-stations als Zaandijk Zaanse Schans en Zaandam Kogerveld.

Het in 2016 is er op verschillende manieren gewerkt aan verbetering van de verkeersveiligheid. Bijvoorbeeld door ingrepen op verkeersonveilige plekken zoals zones rondom scholen en via campagnes waarin wordt gewezen op de eigen verantwoordelijkheid, waarbij het accent bij de jeugd lag. In 2016 zijn diverse infrastructurele projecten binnen het Zaanse fietsnetwerk gerealiseerd. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van het vrij liggende fietspad langs straat Poelenburg, de fietsbrug bij de Troelstralaan, de fietspaden langs de Vincent van Goghweg en de fietstunnel N203. Daarnaast kwam de snelfietsroute Zaandam-Amsterdam kwam gereed. Er kwamen ook meer stallingsvoorzieningen voor fietsen (de uitbreiding van overdekte fietsparkeerplekken bij knooppuntbushalte de Vlinder, de fietsenstalling onder de Beatrixbrug). Het locatieonderzoek voor de fietsenstalling Inverdan is ingezet. Er zijn afspraken gemaakt tussen de vervoersregio en NS. Door drie partijen zijn er toezeggingen gedaan ten aanzien van de exploitatiekosten. Door deze overeenkomsten is er meer zicht op uitvoering gekomen bij Oost en West. De onderhandelingen over de ontwikkeling van een fietsenpakhuisen bij het Rozenhof lopen nog.

Het proces ten aanzien van de Wilhelminasluis is bijgestuurd. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij Provincie. Het arbitrage traject tussen de provincie (opdrachtgever) en Heijmans (aannemer) loopt nog. Doordat het traject vertraagd is nemen de risico's op calamiteiten toe. Daarnaast is er meer behoefte aan onderhoud om de scheepsvaart en het wegverkeer te kunnen blijven voorzien van een goede doorgang.

De bootverbinding binnen Zaanstad en tussen Zaanstad-Amsterdam is gerealiseerd/gecontinueerd.

Het voorontwerp ten aanzien van de vervanging van de Zaanbrug werd afgerond en vastgesteld door het bestuur van Zaanstad, Wormerland en de gedeputeerde staten van de provincie. De voorbereiding van het definitieve ontwerp (DO) en de aanbesteding is intussen opgestart.

De naamswijziging van twee treinstations kon worden afgerond. Vanaf januari 2017 heeft Zaanstad de stations Koog a/d Zaan en Zaandijk/Zaanse Schans.

7.2 Parkeermogelijkheden

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Afname van het aantal mensen dat parkeren als grootste probleem in de buurt ziet	10 (2012)	14	12	15	10	Zaanpeiling

Activiteiten:

- Vaststellen en invoeren geactualiseerd parkeerbeleid

Op koers

In 2016 heeft de raad het geactualiseerde parkeerbeleid vastgesteld. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen. Bij nieuwe bouwinitiatieven kan voortaan vanuit parkeren meer maatwerk geleverd worden. Daarnaast bevat het nieuwe beleid een aantal maatregelen om de toenemende parkeerdruk en andere knelpunten beter te kunnen ondervangen. De beleidsmaatregelen zijn uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.

In de prestatieindicator is een kleine verhoging te zien. De oorzaak hiervoor ligt vooral bij de toenemende verdichting in Zaanstad en de toename in autobezit door de stijgende economie.

Financiën

Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	43.689	27.818	-15.871
Baten	-30.736	-26.112	4.624
Toevoegingen	1.002	8.337	7.335
Onttrekkingen	-7.361	-5.196	2.165
Saldo	6.593	4.847	-1.746

Toelichting op afwijkingen per programma

Er is een voordeel gerealiseerd op het product woningvoorraad (-475). De kosten van funderingsleningen zijn lager door afname rentelasten vanwege vervroegde aflossingen van funderingsleningen door bewoners.

Bovendien zijn er minder afboekingen van funderingsleningen in verband met oninbaarheid dan verwacht. Met betrekking tot de woonvisie waren de inhuurkosten personeel lager dan geraamd.

Het product versterken kwaliteit buitengebied laat een onderschrijding zien (-230) op de projecten Investerend Landelijk Gebied (ILG) en strategisch groen projecten (NSGP).

Dit resultaat wordt met name verklaard door het ontbreken van het groenwaterplan waardoor de projecten zijn vertraagd.

De baten voor het bevorderen doorstroming zijn (-440) hoger dan geraamd door de toekenning van de lumpsum subsidie Benedictweg en Gerhardstraat.

De afwijkingen bij het product gebiedsontwikkeling (-550) wordt verklaard door vrijval van de reserve De Omzoom i.c.m. fasering van de kosten naar 2017 (-186), minder kosten bij Zelfbouwdagen daar er aansluiting is gezocht met externe (-135) en minder onderzoek- en advieskosten binnen Grondzaken (-94). Overige kleine voordelen zijn (-135).

Programma 05 Milieu en duurzaamheid

Portefeuillehouder: D. Emmer
Verantwoordelijk directeur: H. Vlug

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad werkt aan een toekomstgericht, gezond en aantrekkelijk woon-, leef- en ondernemersklimaat. Het terugdringen van milieubelasting heeft hierop een positief effect en leidt ertoe dat belemmeringen voor nieuwbouw worden weggenomen. Op het gebied van duurzaamheid en klimaat richt Zaanstad zich op energiereductie in de bebouwde omgeving en het opwekken van duurzame energie. Hierdoor dalen de (woon)lasten van huishoudens en bedrijven en verbetert het comfort van woningen en gebouwen. Het reduceren van de hoeveelheid afval en het inzetten van reststromen voor hergebruik als grondstoffen draagt hier eveneens aan bij.

Ten aanzien van klimaat en duurzaamheid treedt Zaanstad vooral faciliterend op en heeft de gemeente een voorbeeldfunctie. Voor milieu is de gemeente meer kaderstellend en stuurt en stimuleert ze waar nodig. We zoeken de verbinding met de direct belanghebbenden om gezamenlijk tot een juiste aanpak te komen. Daarbij is ook de relatie met de regio van belang.

Terugblik

Door de vaststelling van [MAAK.Zaanstad](#) is de woningbouwopgave verhoogd met 15.000 tot 20.000 woningen. Deze woningen moeten binnen de bestaande stad worden gebouwd. Randvoorwaarde voor het realiseren van deze woningen is het terugbrengen van de milieubelasting. Met de aanpassing van het [Zaans Geurbeleid in 2016](#) is hierin een belangrijke stap gezet. Het Transformatiefonds dat in het kader van MAAK.Zaanstad ingesteld is, biedt mogelijkheden om via een financiële bijdrage milieubelemmeringen bij nieuwbouwplannen weg te nemen en duurzaamheidsmaatregelen te treffen.

In 2016 hebben zich grote veranderingen in het Energielandschap voltrokken, zoals de vaststelling van het [mondiale Klimaatakkoord](#) en de vaststelling van de Energieagenda van de Nederlandse Rijksoverheid. Gemeente Zaanstad heeft hierin een actieve rol gespeeld. Ook de activering van 'gasloos' heeft een grote verandering in het denken over de [Energietransitie](#) teweeg gebracht.

Er is het afgelopen jaar veel aandacht geweest voor [diffuse bodembelasting](#), in het bijzonder het onderzoek naar en de aanpak van lood in de bodem. Hiervoor heeft gemeente Zaanstad extra geld gekregen van het Rijk.

Met het vaststellen van de Uitvoeringslijnen Circulaire Economie geeft gemeente Zaanstad een impuls aan het sluiten van kringlopen waardoor grondstoffen bespaard kunnen worden. De gemeente wil hier zelf aan bijdragen door meer circulair in te kopen en neemt deel aan het [Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen](#).

Samen met de [HVC](#) is de Opwarmfase Grondstoffenplan uitgevoerd waarbij in vier deelgebieden het inzamelsysteem van huishoudelijk afval is gewijzigd. Hierdoor is de hoeveelheid restafval in deze gebieden aanmerkelijk afgenomen.

Ten aanzien van de energietransitie is de nadruk gelegd op de ontwikkeling van een warmtenet en de overstap naar 'gasloos' bouwen, waarbij woningen niet meer zijn aangesloten op het gasnet. In [MAAK.Zaanstad](#) is gasloos bouwen als één van de uitgangspunten opgenomen. Daarnaast is veel aandacht besteed aan energiebesparing van woningen. In de prestatieafspraken met de woningcorporaties hebben de duurzaamheidsdoelstellingen een plek gekregen, er is een collectieve inkoopactie voor isolatie georganiseerd en in diverse [Energiecafés](#) is energiebesparing aan de orde gekomen.

1 Reduceren milieubelasting

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aantal woningen dat valt binnen de cumulatieve geurcontour van bedrijven als percentage van het totaal aantal woningen in Zaanstad	70%	n.v.t.	70%	nog niet bekend	35%	Gemeentelijke registratie
Percentage inwoners dat ernstige hinder ondervindt van lawaai van fabrieken	8%	n.v.t.	3%	4%	3%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat ernstige hinder ondervindt van lawaai van treinen	6%	n.v.t.	2%	1%	2%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat ernstige hinder ondervindt van lawaai van auto's	24%	n.v.t.	8%	10%	7%	Zaanpeiling
Bodem: Het aantal spoedlocaties bodemverontreiniging als percentage van het totaal aantal bodemlocaties	37%	n.v.t.	4%	1%	1%	Gemeentelijke registratie

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Uitvoeren Ruimtelijke Milieuvisie

Activiteiten:

- Starten met de aanpak van risico's als gevolg van diffuse bodembelasting
- Het treffen van maatregelen zodat alle locaties waarbij sprake is van onaanvaarde ecologische en verspreidingsrisico's voor 2020 gesaneerd of beheerst zijn
- Integreren van alle bodem- en ondergrondaspecten in het proces van de ruimtelijke planvorming (vóór 2020 gereed).
- Toepassen van stille wegdekken (Actieplan Geluid).
- Afronden geluidsaneringsprogramma
- Jaarlijks actualiseren dienstverleningsovereenkomst Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Voorbereiden van de vestiging van een multimodaal (met o.a. groen gas) tankstation

Op koers

Er is afgelopen jaar veel aandacht geweest voor diffuse bodembelasting. In het bijzonder het onderzoek en de aanpak van loodverontreiniging in speeltuinen en trapveldjes in de openbare ruimte alsook de voorbereiding hiervan bij woningen met een tuin. De aanvraag voor aanvullend budget voor de aanpak van lood in de bodem in gemeente Zaanstad is succesvol geweest: in 2016 heeft het Ministerie van Infrastructuur en Milieu €5,26 miljoen aanvullend budget toegekend.

Uit de Maatschappelijke Afweging Ecologische Spoedlocaties is geconcludeerd dat in Zaanstad sprake is van onaanvaardbare effecten op de ecologie. In 2016 zijn met de provincie Noord-Holland en Staatbosbeheer gesprekken gevoerd om compenserende oplossingen hiervoor te bedenken. Deze worden in 2017 verder uitgewerkt.

Op grond van het Actieplan Geluid is de toepassing van stil wegdek opgenomen in het Meerjaren Investerings Plan (MIP). De geluidssaneringsprojecten die in 2016 gepland waren, zijn vertraagd doordat de subsidieverlening vanuit de provincie op zich liet wachten. Deze projecten zullen in 2017 worden uitgevoerd.

Het [Zaans Geurbeleid](#) is in 2016 aangepast. De revisietrajecten van vergunningen van de bedrijven zijn bij de Omgevingsdienst volop in gang en de geurcontouren van de belangrijkste geur belastende bedrijven zijn in beeld. Er vinden constructieve gesprekken plaats met bedrijven, waarbij ook woningbouwplannen in de omgeving van betreffende bedrijven aan de orde komen. De dienstverleningsovereenkomst met de [Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied](#) (ODNZKG) is vastgesteld. In 2016 is in dit kader Prestatiegerichte Financiering (PGF) voorbereid. Dit houdt in dat

vanaf 2017 elke deelnemer voor zijn eigen producten betaalt en naar rato meebetaalt aan gemeenschappelijke taken. De kwaliteit van de producten is daarbij uniform over het hele Noordzeekanaalgebied.

Het percentage inwoners die ernstige hinder ondervinden van lawaai door auto's, treinen en fabrieken is ten opzichten van de nulmeting gezakt, echter de streefwaarde is niet gehaald. De resultaten van de luchtkwaliteitsmetingen 2016 zijn nog niet bekend. Jaarlijks wordt in het vierde kwartaal de resultaten van het voorgaande jaar aan de raad gerapporteerd.

Inmiddels is er een nieuw initiatief voor een LNG-tankstation op Hoogtij.

2 Zaanstad klimaatneutraal

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal aansluitingen met zonne-opwekking	100	1.725	1.800	2300	20.000	www.energieinbeeld.nl
De hoeveelheid uitgestoten kg CO ₂	740.000.000 (2009)	680.000.000	680.000.000	670.000.000	0	www.energieinbeeld.nl

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Uitvoeren Zaanse Energie Agenda

Activiteiten:

- Organiseren van energiecafés; aanbesteding en plaatsing van 25 extra elektrische oplaadpunten
- Ontwikkelen van een Energy Service Company (energievoorziening wordt uitbesteed aan een externe partij) voor zonnepanelen op 1.000 corporatiewoningen
- Vaststellen en uitvoeren subsidieregeling Groene Daken
- Afronding Impulsregeling Duurzame Bedrijven Zaanstad; bedrijfsbezoeken rond energiebesparing
- Ontwikkeling opstellen businessplan en subsidieaanvraag voor zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed; ontwikkelen warmtenet in Zaanstad Noord en Zaanstad Oost
- Procesbegeleiding pilot 0-op-de-meter-woningen
- Smart grids-aanpak in stadhuis; ontwikkelen van EnergieAtlas in Zaanstad

Op koers

In 2016 hebben zich grote veranderingen in het [Energieklimaat](#) voltrokken, zoals de vaststelling van [het mondiale Klimaatdoel](#) en de vaststelling van de Energieagenda van de Nederlandse Rijksoverheid. Ook de activering van 'gasloos' heeft een grote verandering in het denken over de [Energietransitie](#) teweeg gebracht.

Eind 2016 is bij de Nationale Klimaatconferentie door [G4/G32](#), onder aanvoering van gemeente Zaanstad en gemeente Haarlem, gepleit voor meer regie-mogelijkheden voor lokale overheden, onder meer bij het werken aan 'gasloos'. Het Rijk heeft hiertoe gemeenten uitgenodigd in samenwerking te komen tot een nieuwe set van afspraken, zowel in een Green Deal als in het [proeftuinen-traject MAAK.Verschil](#). Deze worden in 2017 naar verwachting operationeel. Het Rijk stelt in de Energieagenda dat de lokale overheid een spilfunctie zal krijgen in de Energietransitie.

Begin 2016 is door het college veel aandacht besteed aan de Klimaatdoelstellingen van gemeente Zaanstad. Het college en de raad hebben (mede aan de hand van het rapport van CE/Motivation) geconcludeerd dat de ambitie om in 2020 [Klimaatneutraal](#) te zijn niet haalbaar is zonder hoge kosten. In het veroorzaken van een beweging heeft gemeente Zaanstad een aantal subsidieregelingen beschikbaar gesteld, zoals 0-op-de-meter, Groene Daken en Impulsregeling Duurzame bedrijven Zaanstad. In 2016 is hier beperkt gebruik van gemaakt. Om de beweging te kunnen veroorzaken, zal er meer ingespeeld moeten worden op de vraagstukken die bij de energie consument spelen. [Het Duurzaamheidsfonds](#) (DHF) is geëvalueerd en de proceskosten voor het Zaans Energie Akkoord

(ZEA) worden gedekt uit het restant DHF.

Bij de effectenindicatoren zijn cijfers getoond welke nog in ontwikkeling zijn, voor een concrete rapportage zijn stabiele cijfers nodig.

De kern van de Klimaatdoelstellingen in 2016 lag op energiebesparing bij wonen. In 2016 zijn hier stappen in gezet met collectieve inkoopacties voor isolatie. Ook is met [Energiecafe's](#) het onderwerp energiebesparing breed onder de aandacht gebracht. Voor de energiebesparing bij bedrijven is door gemeente Zaanstad als bevoegd gezag een combinatie van stimulering en handhaving georganiseerd. De uitvoering hiervan ligt bij de Omgevingsdienst, zij begeleidt de bedrijven bij duurzaamheidsmaatregelen. De bevindingen van het eerste jaar van deze aanpak door de Omgevingsdienst zijn opgenomen in de jaarrapportage, zie bijlage.

In de [Zaanse Woonvisie](#) hebben energie- en klimaatdoelstellingen een duidelijke plek gekregen. In het verlengde hiervan zijn energiedoelstellingen meegenomen in de prestatieafspraken met woningcorporaties.

Ook in [MAAK.Zaanstad](#) werkt het Zaanse energie- en klimaatbeleid door, hierin wordt de ontwikkeling naar 'aardgasloos' als één van de uitgangspunten genoemd. Het thema duurzaamheid en energiebesparing is daarmee nog beter ingevlochten.

In het kader van de versnelling zijn er stappen genomen om het warmtenet in 2017 operationeel te maken.

In 2016 is het handelsplatform 075 Groen als onderdeel van [smart grids](#) (slimme open energienetwerken) middels een [Energy Service Company](#) vorm (ESCO) tot een modelmatige ontwikkeling gebracht.

Het platform [Duurzaam](#) is met steun vanuit Zaanstad uitgegroeid tot een herkenbaar platform voor Zaanse verduurzaming.

3 Hergebruik grondstoffen

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Hoeveelheid gescheiden afval als % van de totale hoeveelheid ingezameld afval)	40%	31%	45%	45%	75%	Sorteeranalyses en afvalmonitor

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Vaststellen en uitvoeren Grondstoffenplan

Activiteiten:

- Faciliteren en realiseren van watertappunten
- Vaststellen en uitvoeren van het grondstoffenplan 2015-2019
- Actualiseren en uitvoeren van de dienstverleningsovereenkomst met HVC

Op koers

In 2016 heeft gemeente Zaanstad in samenwerking met [HVC](#) de Opwarmfase Grondstoffenplan uitgevoerd als start van de uitvoering van het Grondstoffenplan. In vier deelgebieden werd het inzamelsysteem gewijzigd, waarbij intensief werd gecommuniceerd met bewoners door bewonerscoaches en met het interactieve digitale 100-100-100 project. De inzamelresultaten zijn veelbelovend, de daling van het restafval in deze wijken is maar liefst 38%. Sleutelfactor van het succes is de inzet van bewonerscoaches, mensen uit de buurt die zonder professioneel of financieel belang als bewoner hulp bieden aan andere bewoners. Alle leerpunten uit deze opwarmfase zijn ingebed in de uitvoeringsstrategie van het Uitvoeringsprogramma Grondstoffenplan, die einde eerste kwartaal 2017 ter behandeling aan de raad wordt aangeboden.

3.2 Grondstoffenrotonde

Activiteiten:

- In afstemming met de regio een bijdrage leveren aan een circulaire economie
- Definieren en uitwerken van het grondstoffenrotonde met daaraan gekoppeld een actieplan

Op koers

De ambitie uit het coalitieakkoord met betrekking tot de Grondstoffenrotonde is nader uitgewerkt in de [Uitvoeringslijnen Circulaire Economie](#). Er zijn drie uitvoeringslijnen benoemd: faciliteren van initiatieven om kringlopen sluitend te maken, vergroten van bewustwording en voorbeeldfunctie gemeentelijke organisatie door bijvoorbeeld circulair in te kopen.

In samenwerking met onze (regionale) partners zijn reeds diverse projecten opgestart, zoals het project reststromen uit de voedingsindustrie (diverse onderwijsinstellingen en bedrijven uit het land), optimalisatie van textielketen in de gemeente (Wieland Textiel, Noppes en het Goed), Grondstoffencentrum (samen met HVC), etc. Daarnaast heeft Zaanstad in 2016 het [Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen](#) ondertekend.

4 Dierenwelzijn

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aandeel van de aangeboden dieren dat wordt opgevangen door het dierenasiel dan wel de vogelopvang	100%	100%	100%	100%	100%	Organisatie Dierenasiel en Vogelopvang

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Ondersteuning dierenasiel en vogelopvang

Activiteiten:

- De gemeente voert de regie op de geldende overeenkomsten

Op koers

De gemeente heeft met de partijen een overeenkomst en voert hierop de regie. Dit loopt goed.

Financiën

Milieu en duurzaamheid

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	22.335	21.436	-899
Baten	-19.606	-19.665	-59
Toevoegingen	4.053	4.117	64
Onttrekkingen	-2.180	-1.596	584
Saldo	4.602	4.291	-311

Toelichting op afwijkingen per programma

Binnen bodem is vertraging opgetreden in het project gasfabriek Krommenie en saneringsproject Noordervaardijk. Bovendien zijn de geluidssaneringsprojecten die in 2016 waren gepland, vertraagd omdat subsidieverlening door de provincie op zich liet wachten.

De lasten van het uitvoeren van de Zaanse Energie Agenda zijn (-600) lager dan geraamd. Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door terugtrekking van een van de deelnemers aan de subsidieregelingen. Bovendien zijn er minder kosten gemaakt voor uitgaande subsidieregelingen Duurzame Energie. De onttrekking aan de reserve duurzaamheidsfonds is als gevolg van de lagere uitgaven ook lager. (600)

Programma 06 Beheer buitenruimte

Portefeuillehouder: L. Vissers-Koopman, D. Emmer, J. Olthof
Verantwoordelijk directeur: H. Vlug

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

De openbare ruimte draagt bij aan een veilig en comfortabel woon-, werk- en ondernemersklimaat. De gemeente geeft ruimte aan derden om een bijdrage te leveren aan het beheer van de openbare buitenruimte en tot mogelijkheden om te recreëren in de regio.

Terugblik

Belangrijke thema's binnen de openbare ruimte zijn het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte, arbeidsparticipatie, burgerparticipatie, het verbeteren van de effectiviteit, klantgerichtheid en het creëren van een klimaat van innovatie. Om de ambities op deze thema's te realiseren zijn in 2016 de sector Uitvoering en sector Realisatie & Beheer samengevoegd tot de sector Openbare Ruimte. Daarmee is binnen de sector een aangesloten keten ontstaan van beleidsontwikkeling, planrealisatie en het onderhoud van de openbare ruimte waardoor ketensamenwerking wordt verbeterd.

Op het gebied van arbeidsparticipatie wordt de mogelijkheid geboden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om met behoud van uitkering, werkervaring op te doen in de 'ServicePlusTeams' en het team 'Werken in de Wijk'. Voor het dagelijks onderhoud in de wijken zijn vooral mensen uit het sociaal werkbedrijf ([Baanstede](#)) en doelgroep register ([Wajong](#)) ingezet. In 2016 hebben 155 mensen werkervaring kunnen opdoen en zijn 54 mensen doorgestroomd naar de reguliere arbeidsmarkt.

Voor wat betreft burgerparticipatie is in 2016 doorgegaan met [groenadoptie](#). Verbreding van de participatie heeft onder meer plaatsgevonden door maatschappelijke organisaties te betrekken bij de inzameling van plastics, metalen en drankkarton en door het vrijmaken van drie gebiedsmanagers die zich richten op het ondersteunen van maatschappelijk initiatieven.

In 2016 is het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid naar het ongeval op de J.M. Den Uylbrug afgerond en zijn verbetermaatregelen aan de brug doorgevoerd. Daarnaast is conform het advies van de Onderzoeksraad gestart met het ontwikkelen van een integrale veiligheidsscan voor de bruggen. Daarvoor is een deskundige aangetrokken op het gebied van veiligheid en risicobeheersing en is samenwerking gezocht met onder meer het Nederlands Normalisatie Instituut, Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten. De Alexanderbrug is de eerste brug die conform deze nieuwe methode zal worden onderzocht. De bedoeling is om uiteindelijk alle beweegbare bruggen aan deze veiligheidsscan te onderwerpen.

1 Kwaliteit openbare ruimte

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aantal mensen met afstand tot de arbeidsmarkt dat binnen het werkveld openbare ruimte doorstroomt naar regulier werk	2015 is nulmeting	39	28	54	28	Gemeentelijke registratie
Percentage bewoners dat tevreden is over de afhandeling van meldingen openbare ruimte	45% (2010)	52%	55%	55%	55%	Zaanpeiling
De waardering van de burger voor het onderhoud van de openbare ruimte.	6,0 (2010)	6,2	6,0	6,2	6,0	Zaanpeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Beheer en onderhoud openbare ruimte

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Gemiddeld kwaliteitsniveau verwijderen zwerfafval (rapportcijfer 1-10).	Nieuw beleid en nieuwe streefwaarde miv 2014	7,5	6,0	7,4	6,0	Meting bureau CREM
Aantal maatschappelijke initiatieven om bij te dragen aan de openbare ruimte	Is nieuwe indicator	53	40	70	40	Gemeentelijke registratie
Percentage meldingen dat binnen de afhandelingstermijn wordt afgedaan	89%	96%	94%	90%	94%	Gemeentelijke registratie
Het aantal mensen met afstand tot de arbeidsmarkt dat binnen het werkveld openbare ruimte begeleiding ontvangt om te kunnen doorstromen naar regulier werk.	Is nieuwe indicator	151	80	155	80	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Implementeren van chemievrije onkruidbestrijding in Zaanstad
- Het onderzoeken van de mogelijkheden van verbreding van burgerparticipatie naar andere doelgroepen (zoals bedrijven, winkelcentra, scholen, etc.) en naar andere onderdelen van de openbare ruimte
- Het realiseren van omvormingen die leiden tot structureel lagere onderhoudslasten, zoals vastgelegd in de begroting 2014-2017
- Zorgen voor begaanbare hoofdinfrastructuur bij gladheid van wegen
- Actualisatie van beleids- en beheerplan openbare ruimte, waaronder het bomenbeleidsplan en het actualiseren van onderhoudssituatie van groen en wegen
- Klantgericht afhandelen van meldingen
- Bewoners uitnodigen om het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte in de directe woonomgeving over te nemen door inzet van diverse communicatiemiddelen van de gemeente

Op koers

In 2016 is de openbare ruimte onderhouden zonder gebruik te maken van chemische bestrijdingsmiddelen. Er is een methode die ontwikkeld is door het kennisinstituut voor de openbare ruimte [CROW](#) (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) die het mogelijk maakt de beeldkwaliteit objectief te beoordelen. De kwaliteit van de openbare ruimte is gedurende het jaar gemonitord en beoordeeld op basis van deze CROW-methode. In geheel Zaanstad is ten aanzien van het verwijderen van zwerfafval het kwaliteitsniveau B (tussen 6,0-7,9, behaalde cijfer is 7,2) gerealiseerd. Voor de gebieden buiten Inverdan is dit conform

het bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsniveau. Vanwege de snelle vervuiling in het Inverdan-gebied lukt het niet om het gewenste kwaliteitsniveau (tussen 8,0-9,9, behaalde cijfer is 8,5) te realiseren. In het Inverdan-gebied is de onkruidbestrijding wel op A-niveau (tussen 8,0-9,9, behaalde cijfer is 8,5) gerealiseerd en in de woonwijken is dit kwaliteitsniveau B (tussen 6,0-7,9, behaalde cijfer is 7,0). Voor beide gebieden wordt daarmee voldaan aan de vastgestelde beleidsuitgangspunten.

De winterperiode in 2016 was een zachte winter met temperaturen rond het vriespunt. Juist in dit soort winters moet er vaak worden uitgerukt om het zoutgehalte op de wegen weer aan te vullen, omdat er vaak kans is op optredende gladheid. In 2016 is in totaal 35 keer een volledige bestrijdingsronde uitgevoerd en zijn er 12 gedeeltelijke rondes uitgevoerd. Daarnaast zijn er 15 volledige handmatige rondes gedaan.

In 2016 is ingezet op het verbreden van de burgerparticipatie. Zo is er een beloningssysteem ingesteld en worden maatschappelijke organisaties beloond voor hun inzet op het gebied van het inzamelen van plastics, metalen en drankkartonnen. Daarnaast zijn in de gemeentelijke organisatie drie formatieplaatsen vrijgemaakt voor medewerkers die zich richten op het verbreden en ondersteunen van de participatie bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Naast adoptie van groen is het mogelijk om speelvoorzieningen of straatmeubilair te adopteren en worden bewoners uitgenodigd deel te nemen aan de zwerfafvalstafette die maandelijks in een andere wijk wordt georganiseerd.

Met de [Kadernota 2017-2020](#) is besloten om in de toekomst op alle vrij liggende fietspaden de gladheid te bestrijden met pekewater. Omdat een dergelijke beleidswijziging niet gedurende het winterseizoen kan worden uitgevoerd is besloten om bij de start van het winterseizoen 2016/2017 met dit nieuwe beleid te starten. Dat houdt in dat op nagenoeg alle vrij liggende fietspaden in Zaanstad bij een matige vorst (tot -6 °C) de gladheidsbestrijding met pekewater wordt uitgevoerd. Wanneer het harder vriest dan -6 °C is de gladheidsbestrijding met pekewater minder effectief en wordt er met nat zout gestrooid.

In 2016 kwamen 15.957 meldingen bij de gemeente binnen die betrekking hebben op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, dit is exclusief de meldingen met betrekking tot riolering en straattoezicht. Van de meldingen is 90% binnen de oorspronkelijk afgesproken termijn afgehandeld. Voor 1.523 meldingen (10%) werd de termijn voor afhandeling verlengd, omdat voor een correcte afhandeling meer tijd nodig was.

In 2016 is het gehele proces doorgelicht om het melden van gebreken in de openbare ruimte eenvoudiger te maken en daarmee gebruiksvriendelijker. Het opnieuw inregelen van het proces van afhandeling in combinatie met het optimaliseren van de uitvoerende organisatie is de belangrijkste reden dat de afhandelingscore iets lager is dan begroot. In de Zaanpeiling wordt de tevredenheid bij de afhandeling van meldingen licht beter gewaardeerd.

In 2016 is een aanvang gemaakt om het bestaande beleidskader voor de openbare ruimte te actualiseren. Zo is in 2016 de actualisatie van de speelplaatsennota, de nota openbare verlichting en het bomenbeleidsplan opgepakt. Met een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over de planning wanneer deze nota's ter besluitvorming worden voorgelegd. Ook zijn de onderhoudsachterstanden opnieuw in beeld gebracht. Voor de wegen, groen, straatmeubilair, openbare verlichting en beschoeiingen is een visuele schouw uitgevoerd conform de handleiding artikel 12 Financiële verhoudingswet 2015. De financiële effecten ervan worden inzichtelijk gemaakt in de nog op te stellen nota kapitaalgoederen.

1.2 Vervanging in de openbare ruimte

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Areaal verhardingen die worden vervangen	Nieuw beleid en nieuwe streefwaarde miv 2014	236.554 m2	267.000 m2	227.971	267.000 m2	Gemeentelijke registratie
Percentage realisatie investeringen openbare ruimte.	100%	82%	100%	91%	100%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Realiseren van het meerjareninvesteringsplan voor de openbare ruimte.

- Het verwerven van subsidies.
- Actualiseren meerjareninvesteringsplan openbare ruimte voor komende jaren.

Bijsturen

In 2016 is in totaal 227.971 m² aan wegen vervangen. Met de begroting was voorgenomen om 267.000 m² te gaan vervangen. De reden waarom dit afwijkt is omdat er vertraging bij de vervanging van wegen is ontstaan omdat de riolering niet tijdig vervangen kon worden. Dit heeft onder meer te maken met de afstemming met het dijkverzwarringsprogramma en dat bij een aantal projecten ervoor gekozen is om gedurende de voorbereiding in het kader van klimaatverandering ook rekening te houden met extreme regenval in de toekomst. Bovengenoemde vertragende factoren hebben ertoe geleid dat het niet mogelijk was om de geplande hoeveelheid wegen te vervangen. Wel is te constateren dat een aantal projecten financieel voordeliger is uitgevallen dan aanvankelijk geraamd. Daarnaast zijn er in 2016 meer speelplaatsen vervangen en is er meer besteed aan het baggeren van watergangen. Het doorschuiven van baggerproject Vijfhoekpark heeft in 2016 ertoe geleid dat er meer is uitgegeven dan aanvankelijk begroot.

In 2016 zijn 13 projecten waarvoor in het verleden subsidie aangevraagd is, verantwoord en afgerekend met de subsidieverlener. Ook zijn in 2016 nieuwe subsidieaanvragen gedaan. Een bedrag van € 410.000 heeft betrekking op projecten binnen het programma Beheer Buitenruimte. De subsidies zijn verstrekt om maatregelen te treffen om de verkeersveiligheid te verhogen en het fietsnetwerk te versterken.

Eind 2016 is het [Meerjareninvesteringsplan](#) (MIP) voor de openbare ruimte geactualiseerd. Het MIP 2017-2020 geeft inzicht in de locaties waar de komende jaren de openbare ruimte zal worden vervangen. Omdat niet alle beschikbare vervangingsmiddelen in 2016 zijn besteed is ervoor gekozen om de overplanning van het investeringsplan voor 2017 te vergroten.

2 Inzameling afval- en regenwater

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Onderhoud riolering

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Areaal geïnspecteerd riool	Is nieuwe indicator	15.900m	21.500m	19.500m	21.000m = gemiddeld per jaar	Gemeentelijke registratie
Percentage meldingen dat binnen de afhandelingstermijn wordt afgedaan	88% (2010)	94%	94%	95%	94%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Klantgerichte afhandeling van meldingen
- Inspectie riolering conform inspectieplan
- Opstellen voortgangsrapportage rioolbeheer
- Uitvoeren maatregelen samenwerkingsconvenanten regiogemeenten Zaanstreek-Waterland, drinkwaterbedrijf en hoogheemraadschap
- Onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op rioolbeheer

Op koers

In 2016 heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden door de Rekenkamer Zaanstad. Dit vervolgonderzoek richt zich op de wijze waarop invulling is gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport Riolering in Zaanstad uit 2010. De conclusie van de Rekenkamer is dat aan de meeste aanbevelingen invulling wordt gegeven of reeds is gegeven. In 2016 is een voortgangsrapportage rioolbeheer 2014 en 2015 opgesteld en ter informatie aan de raad aangeboden. In 2015 is gewerkt aan het actualiseren van de operationele rioleringsplannen en deze

zullen in 2017 worden afgerond.

Voor de riolering kwamen in 2016 totaal 1.227 meldingen binnen. Van de meldingen is 95% binnen termijn afgehandeld. Voor 64 meldingen (5,2%) werd de termijn voor afhandeling verlengd, omdat voor een correcte afhandeling meer tijd nodig was.

In het kader van het [Bestuursakkoord Water](#) wordt op een aantal onderdelen regionaal samengewerkt bij het onderhoud van de riolering. Zo is in 2016 gezamenlijk opdracht gegeven om riolering in de regio te gaan inspecteren. Deze afstemming heeft meer tijd geleverd waardoor de aanbesteding later heeft plaatsgevonden en hierdoor kon een deel van de opdracht niet meer in 2016 worden gerealiseerd. In 2016 is in totaal 19.500 m riolering geïnspecteerd. Het resterende deel van de inspectieopdracht zal begin 2017 worden uitgevoerd. Daarnaast wordt ook samengewerkt op het gebied van meetprogramma voor de riolering en het gezamenlijk opstellen van beleid.

Eind 2020 dienen gemeenten een plan van aanpak klaar te hebben waarin maatregelen zijn opgenomen voor de periode 2020-2050 om te kunnen anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering. In 2016 zijn hiertoe de eerste stappen gezet. Dit is gedaan door het in kaart brengen van de gevolgen van extreme neerslag, inzichtelijk is hoe de waterstromen lopen en in welke mate de lagere gebieden overlast zullen ervaren. In te spelen bij lopende projecten op mogelijke extreme neerslag in de toekomst, zoals bij de vervangingsprojecten Russische Buurt, Rosmolenwijk en Kleurenbuurt. Het geven van een themabijeenkomst samen met het hoogheemraadschap over de gevolgen van klimaatverandering. Deelname van Zaanstad aan "[operatie Steenbreek](#)", een landelijk initiatief om de bewustwording over klimaatverandering te vergroten. In 2016 is in het kader van deelname aan Operatie Steenbreek een tuinenwedstrijd georganiseerd. Met als doel de bewustwording over klimaatverandering te vergroten.

2.2 Vervanging riolering

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Areaal riolering dat wordt vervangen.	25.280 m (2011)	16.093m	20.000 m	17.460m	20.000 m	Gemeentelijke registratie
Percentage realisatie investeringen riolen.	n.v.t.	86%	100%	86%	100%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Realiseren rioolinvesteringen uit het meerjareninvesteringsplan openbare ruimte
- Actualiseren rioolinvesteringen voor komende jaren in meerjareninvesteringsplan openbare ruimte

Op koers

In 2016 is € 16,3 mln beschikbaar voor de vervanging van riolering. Door gebruik te maken van een eenvoudiger maatregel kon het riool gemaakt worden. Hierdoor werd in de Burap geconstateerd dat een deel van de vervangingsinvesteringen niet gebruikt hoefde te worden. Daarnaast is er bij opgestarte projecten gekeken of het mogelijk was om in te spelen op extreme neerslag. Hiervoor waren aanvullende onderzoeken nodig en was de voorbereidingstijd bij de projecten langer. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging bij de Russische Buurt en de Rosmolenwijk. Bij een aantal projecten bleek dat het nodig is om tot een dijkverzwaring te komen. Het hoogheemraadschap heeft ons verzocht om deze projecten uit te stellen, zodat de riolering en dijkverzwaring gelijktijdig uitgevoerd kunnen worden. Als gevolg hiervan is geprognosticeerd dat in 2016 15km aan riolering vervangen zou gaan worden en dat hiervoor € 13,3 mln. nodig zou zijn. Eind 2016 blijkt in totaal 17,4km aan riolering te zijn vervangen en de kosten om deze prestatie te realiseren zijn lager dan begroot.

Eind 2016 is het [Meerjareninvesteringsplan](#) (MIP) voor de openbare ruimte geactualiseerd. Het MIP 2017-2020 geeft inzicht in de locaties waar de komende jaren de riolering zal worden vervangen.

3 Voorzieningen uitvaart

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Begraven en begraafplaatsen

Zorgdragen voor nette begraafplaatsen en het faciliteren van begrafenissen.

Activiteiten:

- Het onderhouden van de begraafplaats
- Faciliteren van begrafenissen

Op koers

Het aantal begravingen varieert over de jaren. De afgelopen jaren is de trend dat het aantal begravingen ongeveer gelijk blijft. In 2016 waren er 303 begravingen in Zaanstad ten opzichte van 320 in 2015 en 273 in 2014.

In 2015 is het besluit genomen om de openbare ruimte met ingang van 2016 chemievrij te onderhouden. Dit beleid is ook op de begraafplaatsen gehanteerd. De structureel hogere onderhoudskosten zijn begin 2016 geraamd op € 75.000. De dekking voor deze uitgaven is gevonden door een onttrekking uit de egalisatievoorziening Begraafplaatsen. Op basis van een evaluatie van de chemievrije onkruidbestrijding zal inzichtelijk worden gemaakt welke structurele lasten hiermee gemoeid zijn.

4 Fundering

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aantal verbeterde funderingen van particuliere woningen	n.v.t.	117	100	110	150	Gemeentelijke registratie

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Funderingsrisico's en herstel

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage projecten openbare ruimte dat zonder hoge meerkosten (binnen norm) is gerealiseerd.	Is nieuwe indicator	100%	90%	100%	90%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Opleggen last onder bestuursdwang (zie ook programma 7: Openbare Orde en Handhaving)
- Lobby om funderingsherstel bij hogere overheid onder de aandacht te krijgen en (waar mogelijk en redelijk) blokkerende wet- en regelgeving te laten aanpassen (zie ook programma's 4 en 8)
- Uitbreiden en monitoren meetbuitenbestand
- Zoeken en uitwerken nieuwe (Zaanse) financiële arrangementen om funderingsherstel door eigenaar mogelijk te maken die niet op de reguliere markt terecht kunnen (nieuwe maatwerklening / erfpachtmodel / BKZ-model)
- Inzetten van maatwerklening als laatste redmiddel voor woningeigenaren die op de commerciële markt niet in aanmerking komen voor een lening om funderingsherstel te plegen. Voorwaarde voor verstrekking zijn urgentie en voldoende overwaarde op de woning

- Tijdig beoordelen van funderingsrisico's bij projecten in de openbare ruimte, zodat goede inplanning vervangingsinvesteringen openbare ruimte mogelijk is
- Maken en uitdragen bredere communicatie aangaande de Zaanse funderingsproblematiek en de eigenaren wijzen op de eigen verantwoordelijkheid voor hun pand; nadruk op de communicatie rondom de concept-MIP-gebieden
- Eigenaren stimuleren en ondersteunen in het proces rond en de aanloop naar funderingsherstel

Op koers

Oude panden die nog op een originele [fundering](#) staan, worden voorzien van meetbouten om zo het zakkingsgedrag van deze panden in beeld te kunnen brengen.

Als blijkt dat er sprake is van een pand met een risicovolle fundering wordt er vier jaar voorafgaand aan de werkzaamheden in de openbare ruimte de communicatie opgestart richting de pandeigenaar. Alle pandeigenaren met oude funderingen worden minimaal tweemaal per brief geïnformeerd over de funderingsproblematiek van hun pand en de risico's die daaraan verbonden zijn. In de brieven worden pandeigenaren uitgenodigd om contact op te nemen met het [Gemeentelijk Adviesbureau Funderingsherstel](#) (GAF) voor adviezen en worden ze gewezen op de mogelijkheid voor subsidie voor funderingsonderzoek. Eigenaren van panden worden vervolgens gestimuleerd en ondersteund in het proces rond en de aanloop naar funderingsherstel. Daarbij wordt er gestreefd dat er geen last onder bestuursdwang moet worden opgelegd (relatie met programma 8: Openbare Orde en Handhaving).

In 2016 is ingezet op het zoeken en uitwerken van nieuwe (Zaanse) financiële arrangementen. Om hiermee het funderingsherstel voor eigenaren die niet op de reguliere financiële markt terecht kunnen voor een lening mogelijk te maken. Een eerder uitgewerkt model is in 2016 met het [Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties](#) (BZK) en de fiscus besproken, maar bleek toch niet haalbaar. Naar aanleiding daarvan werkte gemeente en het Ministerie BZK in 2016 aan een nieuw financieringsmodel, welke in 2017 voltooid zal worden. Daarnaast is er de Maatwerklening waarvan er in 2016 drie zijn verstrekt en is er in 2016 parallel een erfpacht- en inkoop-model vormgegeven waarvan het de verwachting is dat dit wel uitgevoerd kan gaan worden.

5 Markten en kermissen

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

5.1 Markten

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Gemiddelde bezettingsgraad van de markten	n.v.t.	80%	80%	78%	80%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Digitalisering marktproces afronden

Op koers

In 2016 zijn er in overleg met de marktmeester, het marktbestuur en de ontwikkelaar van het digitale marktregistratiesysteem aanpassingen gerealiseerd. Dit heeft tot een succesvolle digitalisering van de markt geleid. De overlegfrequentie met het marktbestuur is daarbij geïntensiveerd, waardoor partijen elkaar beter kunnen vinden en eerder afstemmen. In 2017 wordt er met de gemeenteraad en de markt gewerkt aan de verhoging van de bekendheid, aantrekkelijkheid en de bezetting van de markt. Hierbij wordt ook gekeken of innovatie mogelijk is.

5.2 Kermissen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het aantal kermissen in Zaanstad dat wordt georganiseerd	n.v.t.	3	3	3	3	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Het aanwijzen van een definitief terrein voor de kermiswagens

Op koers

De gemeente heeft drie kermissen georganiseerd in Zaanstad. Tijdens deze kermissen is er een pilot “prikkelarme kermis” gedraaid, waarbij het geluid verminderd werd en licht gedempt. De pilot was een succes en daarom organiseert de gemeente in 2017 tijdens de kermis van Zaandam en de kermis van Wormerveer op een zaterdag een prikkelarm uur.

Voor de kermis wordt het bedrijventerrein HoogTij als evenemententerrein gebruikt. Dit is zowel de gemeente als de kermisexploitanten goed bevallen. De komende jaren zal het worden gecontinueerd zolang die mogelijk is, gelet op de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.

6 Recreatieve mogelijkheden

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Bezoekersaantallen accommodaties NME	154.000	155.600	155.000	157.500	155.000	Opgave stichting NME
Bezoekersaantallen Alkmaardermeer en Uitgeestermeer en Twiske	1,45 miljoen	1,63 miljoen	1,75 miljoen	nog niet bekend	1,75 miljoen	Recreatiemonitor RAUM en Twiske
Tevredenheid bezoekers recreatiegebieden	n.v.t.	7,0	7,0	nog niet bekend	7,0	Recreatiemonitor RAUM en Twiske

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

6.1 Recreatieve mogelijkheden

Activiteiten:

- Het afronden van de inhaalslag achterstallig onderhoud
- Afronden besluitvorming visie voor duurzaam beheer van de recreatiegebieden Alkmaardermeer en Uitgeestermeer en Twiske, waarin de exploitatie voor de komende periode is opgenomen
- Het begeleiden van de verzelfstandiging van erfgoedpark ‘de Hoop’

Op koers

De [recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer](#) (RAUM) en [Twiske-Waterland](#) streven in hun begroting naar evenwicht tussen inkomsten en uitgaven, waarbij de participantenbijdrage van de deelnemers in beginsel onveranderd blijft (behoudens correctie op basis van de jaarlijkse index van uit het Centraal Bureau voor de Statistiek).

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud bij de recreatieschappen. De staat van onderhoud is over het algemeen goed. Bij het RAUM ontbreken momenteel wel voldoende middelen om op termijn het groot onderhoud aan de vele oevers, kaden, steigers en verhardingen uit te voeren. In een tijdsbestek van de komende 10 tot 15 jaar moet er voor een bedrag van € 4,9 mln. geïnvesteerd worden. Aangezien deze middelen op dit moment niet in voldoende mate aanwezig zijn, bestaat de reële kans, dat in de nabije toekomst achterstallig onderhoud bij het RAUM gaat ontstaan.

Om te komen tot een gezonde exploitatie van het RAUM worden enerzijds maatregelen genomen om

kosten te besparen, anderzijds wordt geprobeerd het inverdienvermogen te vergroten. Er is een taskforce ingesteld die nagaat waar bezuinigingen te behalen zijn. Inmiddels heeft dit geleid tot de eerste structurele bezuinigingsmaatregelen ter grootte van € 64.000,-. De belangrijkste bezuinigingsmaatregelen betreffen het overhevelen van het vaartoezicht op het Alkmaarder- en Uitgeestermeer naar de gemeenten Castricum en Uitgeest en de overdracht van groenstroken en wateroppervlakte in de gemeenten Castricum en Uitgeest, die niet in eigendom zijn van het RAUM.

Voor het inverdienvermogen in de nabije toekomst van het RAUM worden opnieuw de mogelijkheden onderzocht van herontwikkeling van het Erfgoedpark de Hoop. In 2016 is door het RAUM het proces bepaald hoe partijen tot een nieuw ontwikkelplan komen, dat bestuurlijke en maatschappelijke draagkracht heeft en in de toekomst ook exploitabel is.

6.2 Natuur- en milieueducatie

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantallen lespakketten die zijn verstrekt	n.v.t.	29.100	25.500	32.000	25.500	Opgave stichting NME

Activiteiten:

- Beheer en onderhoud kinderboerderij Darwinpark, natuurmuseum, biologisch lescentrum, schooltuinen en heemtuin
- Toezien op de uitvoering van het strategisch beleidsplan 2014-2018

Op koers

De geplande activiteiten zijn door [Zaans Natuur en Milieu Centrum](#) (ZNMC) in 2016 uitgevoerd en de geplande bezoekersaantallen en lespakketten zijn behaald.

ZNMC heeft voor de periode 2014-2018 een strategisch beleidsplan opgesteld en beoogt daarmee een transitie naar een 'Natuur Milieu Educatie nieuwe stijl'. Deze nieuwe stijl zit op het gebied van organisatie, samenwerking en inhoudelijke activiteiten. De gemeente heeft samen met ZNMC de voortgang van de transitie geëvalueerd en daarmee de samenhangende effecten en de efficiëntie van de resultaten uit de subsidieovereenkomst. Er zijn ontwikkelscenario's opgesteld waarin de ambities op het gebied van organisatie, inhoudelijke activiteiten en samenwerking verder zijn uitgewerkt. In 2016 is in overleg met het ZNMC gewerkt aan een bedrijfsmatige vertaling van de ambities in een bedrijfsplan en is een eerste stap gezet.

Financiën

Beheer buitenruimte

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	60.566	61.577	1.011
Baten	-22.994	-23.960	-966
Toevoegingen	100	100	0
Onttrekkingen	-6.736	-5.916	820
Saldo	30.936	31.801	865

Toelichting op afwijkingen per programma

Het nadeel van 865 op het programma beheer buitenruimte wordt grotendeels veroorzaakt op het product beheer en onderhoud openbare ruimte (675). Onder andere als gevolg van een naheffing energiebelasting en energieverbruik over de periode 2012-2016. Ook zijn er hogere kosten gemaakt in verband met seizoensinvloeden om de openbare ruimte op het gewenste netheidsniveau te onderhouden en heeft er extra inzet op het klein onderhoud van wegen plaatsgevonden.

Programma 07 Veiligheid en handhaving

Portefeuillehouder: R.L. Vreeman, L. Vissers-Koopman
Verantwoordelijk directeur: J. van Ginkel

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Iedereen wil wonen, werken, naar school gaan, winkelen en uitgaan in een veilige, schone en hele omgeving. De gemeente blijft zich – met partners - inzetten voor de algemene veiligheid en wil daarbij zo veel mogelijk gebruik maken van de kennis en betrokkenheid van buurtbewoners en ondernemers. Zij hebben een groeiende rol als het gaat om veiligheid in huis, bedrijf en buurt.

De gemeente en haar partners werken nauw samen op het gebied van veiligheid, handhaving en toezicht. Hierbij zijn twee beleidsdocumenten leidend: het integraal veiligheidsprogramma (IVP) en het handhavingprogramma (HHP). Inwoners krijgen meer invloed op de prioriteiten in het IVP en het HHP. Juist de betrokkenheid van bewoners en ondernemers bij hun leef- en werkomgeving draagt bij aan de sociale kwaliteit van de stad. Men kent elkaar, men weet wat er speelt in de buurt, men weet wanneer sprake is van onwenselijk of verdacht gedrag. Door het nieuwe horecaconvenant en de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) jeugd, krijgen overlast en onveiligheid in horecagebieden en 's avonds op straat extra aandacht.

Een speciale vorm van handhaving en toezicht is het nautisch beheer op de doorgaande vaarwegen: de Zaan en de Nauernasche Vaart. Door gericht toezicht, het aanspreken van schippers op (snelheids)overtredingen en een alerte bediening van bruggen en sluizen zorgen we voor een vlotte en veilige doorvaart. Ook op dit terrein kunnen bewoners een goede bijdrage leveren.

Terugblik

De gemeente Zaanstad is gestart met een gebiedsgerichte aanpak van twee kwetsbare gebieden: de omgeving Zilverpadsteeg en de Czarinastraat. Samen met partners zetten we stevig in op de overlast vanwege drank- en drugsgebruik rond de Zilverpadsteeg. De Czarinastraat heeft extra aandacht gekregen van de boa's en er is een actiedag georganiseerd om de openbare ruimte op te knappen. In 2017 start de handhaving op panden waar overlast voorkomt. Deze zijn het afgelopen jaar in beeld gebracht.

In 2016 is met partners uit [het Regionaal Informatie en Expertise Centrum \(RIEC\)](#) informatie verzameld over georganiseerde criminaliteit en ondermijning. Op basis daarvan zijn meerdere interventies (sluitingen) gedaan en is begin 2017 een voorstel voorgelegd aan de raad over het opstarten van een meerjarig programma Ondermijning.

De pilot 'Inzet jeugdboa's tegen jeugdoverlast' is afgerond en omgezet in een structurele werkwijze. Datzelfde geldt voor een nieuwe werkwijze tussen politie, GGD en gemeente rond vroegsignalering van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)-problematiek.

Het toezicht op kinderopvang is geïntensiveerd, waarbij strikter wordt opgetreden tegen organisaties die niet snel genoeg maatregelen nemen als daarom wordt gevraagd. Zaanstad heeft een landelijke prijs gekregen voor de goede samenwerking met de GGD. De gemeente, het basisonderwijs en de drie pabo's in de regio hebben een convenant gesloten, waarin wordt geregeld dat beginnende leerkrachten beter zijn voorbereid op situaties van kindermishandeling.

Vanwege de aanpak van jeugdoverlast en de openbare orde-problematiek in Poelenburg was de tweede helft van het jaar een bijzondere periode. Er zijn meerdere gebiedsverboden uitgereikt, er is cameratoezicht toegepast en er is veel aandacht besteed aan de omgang met media.

De gemeente monitort een groeiend aantal woningen met betrekking tot funderingsproblemen. Dit aantal woningen blijft stijgen. In 2016 is geëxperimenteerd met partieel herstel in plaats van volledig herstel in een situatie waar sprake was van gedwongen funderingsherstel. Bij partieel herstel wordt een bouwkundig veilige situatie gerealiseerd, maar geen volledig herstel, waardoor minder kosten worden gemaakt en verhaald.

In 2016 was opnieuw sprake van veel geweldsincidenten tegen toezichthouders. Het weerbaar maken van mensen en een goede nazorg zijn noodzakelijk, dat vergt continue aandacht.

De provincie Noord-Holland is toezichthouder van de gemeente Zaanstad inzake de organisatie en effectiviteit van toezicht en handhaving. Naar aanleiding van de resultaten van afgelopen jaren heeft de provincie het toezicht afgeschaald. Er vindt nog vooral een toetsing plaats op het jaarlijkse uitvoeringsprogramma en de verantwoording in de jaarrekening.

1 Veiligheid

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Uitvoering en regie Integraal Veiligheidsplan

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Verminderen aantal incidenten sociale kwaliteit	3.883 (2013)	n.v.t.	4.000	3.588	3.700	Driehoeksmonitor*

Activiteiten:

- Ter verbetering van de sociale kwaliteit focus leggen op het beperken van het aantal incidenten met betrekking tot woonoverlast, burenruzies, overlast ten gevolge van drugs- en alcoholgebruik en van gestoorde personen.
- Samen met politie, justitie en de Belastingdienst bestuurlijke integrale maatregelen inzetten als barrière tegen vormen van georganiseerde criminaliteit (verwevenheid onder- en bovenwereld).
- Ter vergroting van de objectieve veiligheid inzetten op verminderen van veelvoorkomende vormen van criminaliteit, zoals woninginbraak, overvallen, straatroof en geweld (waaronder huiselijk geweld en kindermishandeling).
- In het jeugd- en veiligheidsbeleid vooral nadruk leggen op het verminderen van overlast van groepen jongeren en individuele probleemjongeren (m.n. 'veelplegers').

Op koers

In 2016 zijn de interventiemogelijkheden bij complexe woonoverlast geïnventariseerd en is een nieuw contract afgesloten met Beter Buren. De pilotaanpak 'OGGZ vroegsignalering' is omgezet in een structurele werkwijze door de GGD en de politie. Daardoor is een betere koppeling tussen het zorgkader en de politie ontstaan en zijn meer personen met verward gedrag naar hulpverlening geleid.

Er zijn vier actieve trajecten in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebied (KVO-W). Winkelgebied Zaanadam Centrum (vier sterren), Wormerveer (in 2016 van twee naar drie sterren), De Saen in Assendelft (in 2016 van één naar twee sterren) en Westerwatering (geen ster). Er zijn twee overvalpreventietrainingen georganiseerd en ruim 70 Buurtappgroepen actief.

Op het thema kindermishandeling is eind 2016 [een manifest](#) ondertekend door de gemeente met Zaan Primair, Agora en de drie pabo's in de regio. Het manifest heeft als doel om leraren in opleiding beter voor te bereiden en toe te rusten op het signaleren van kindermishandeling.

In de aanpak van jeugdoverlast zijn de medewerkers van het Jongeren Netwerk Overleg (JNO) getraind in de PlusMinMee-methodiek. Daarmee kunnen jeugdgroepen gestructureerd in beeld worden gebracht en geanalyseerd ten behoeve van een integrale (persoons)gerichte aanpak. De pilot met de inzet van jeugdboa's is in juni 2016 positief geëvalueerd. Er is inmiddels een structureel team jeugdboa's ten behoeve van de aanpak van jeugdoverlast.

In [het RIEC](#) is intensief samengewerkt op casuïstiek en meerdere bestuurlijke interventies. Vooral de tweede helft van 2016 zijn meerdere ondernemingen (horeca, garages, wasserij) bij integrale acties gesloten. De aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning is een van de vier prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsplan 2015 – 2018. OM, politie en gemeente hebben de afgelopen jaren

onderzoeken opgestart om meer en betere informatie te verzamelen hierover. De resultaten hiervan zijn in 2016 bekend geworden en hebben geleid tot een duidelijker beeld van criminele netwerken en ondermijning. In november is de gemeenteraad vertrouwelijk geïnformeerd over de beelden en voorgestelde aanpak. Met de partners in het RIEC zijn voorbereidingen getroffen om de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning steviger te organiseren.

Ten behoeve van de aanpak ondermijning is in 2016 het stoplichtconvenant ondertekend, waarmee de gemeente, politie en aangesloten makelaars (NVM & VBO) voorkomen dat particuliere huurwoningen en bedrijfspanden worden gebruikt voor criminele doeleinden. Daarnaast is in 2016 het BIBOB-beleid geactualiseerd, zodat dit begin 2017 geïntensiveerd kan worden.

2 Voorbereiding calamiteiten

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Crisisbeheersing is kwalitatief op orde	nb: nieuwe indicator	nb: nieuwe indicator	Kwalificatie 'voldoende'	Kwalificatie 'voldoende'	Kwalificatie 'goed' (2017)	Eigen evaluatie op daadwerkelijke calamiteiten in Zaanstad en jaarlijkse systeemtest door landelijk bureau.

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Ramp- en crisisbestrijding

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage medewerkers gemeentelijke kolom met een rol in de crisisorganisatie dat deelneemt aan opleidings- en trainingsprogramma van de VrZW	nb: nieuwe indicator	nb: nieuwe indicator	100%	100%	100%	VrZW-overzichten
Evalueren van GRIP-situaties en oefeningen	nb: nieuwe indicator	nb: nieuwe indicator	100%	100%	100%	VrZW-overzichten
Bijdrage Zaanstad aan begroting VrZW (bij gelijkblijvende afspraken en takenpakket)	11,8 miljoen (2014)	11,6 miljoen	11,1 miljoen	11,6 miljoen	-10% in 2017	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Zie onderdeel Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland in de paragraaf Verbonden Partijen

Op koers

De [VrZW](#) heeft de taken op het gebied van de brandweerzorg en rampen- en crisisbestrijding in 2016 goed uitgevoerd. In 2016 hebben de gemeente Zaanstad en de andere gemeenten in de veiligheidsregio invulling gegeven aan de ambitie van een realistische en eigentijdse Bevolkingszorg: er is een simpelere en kleinere piket-organisatie ingericht voor Bevolkingszorg, met een groter mandaat voor de uitvoerende medewerkers op de plek van de calamiteit.

2.2 Openbare orde

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage evenementen op de evenementenkalender met risicoklasse C t/m E, waarbij openbare orde en veiligheid een integraal onderdeel is bij vergunningsverlening	nb: nieuwe indicator	nb: nieuwe indicator	100%	100%	100%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Deelnemen in de coördinatie van crises, zoals het leveren van personeel voor piketfuncties en deelnemen aan oefeningen.
- Coördineren van veiligheid bij grote evenementen.

Op koers

In 2016 heeft één evenement met risicoclassificering C, [de Dam tot Dam loop](#), plaatsgevonden. In de voorbereiding op en tijdens het evenement hebben de betrokken veiligheidspartners als Le Champion, gemeente, politie, brandweer en geneeskundige hulpverlening elkaar goed weten te vinden. De Dam tot Dam loop 2016 is zonder noemenswaardige incidenten verlopen.

3 Toezicht en handhaving

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

3.1 Het uitvoeren van het handhavingsprogramma

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal meldingen bouwen en RO, horeca, APV, openbare ruimte (handhaving) en parkeren	669	nb: nieuwe indicator	650	1.161	n.v.t.	Gemeentelijke registratie
Aantal keren dat bestuursdwang is opgelegd bij funderingsherstel	5 (2014)	nb: nieuwe indicator	5	1	5	Gemeentelijke registratie
Aantal gemonitorde bouwblokken	1.762 (2013)	nb: nieuwe indicator	3.300	3.582	4.000	Gemeentelijke registratie
Aantal controles supermarkten/slijterijen op naleving Drank- en Horecawet	120 (2014)	160	120	172	120	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Veilig uitgaan garanderen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de horecavoorzieningen en de nabijgelegen openbare ruimte veilig zijn en dat horecavoorzieningen geen overlast geven.
- Handhaven van de (fysieke en sociale) kwaliteitseisen m.b.t. peuterspeelzalen, kinderopvang en gastouders.
- Handhaven bij parkeeroverlast met als doel het vergroten van de verkeersveiligheid.
- Zorgen voor (brand)veilig gebruik van bouwwerken en percelen.
- Aandacht besteden aan meldingen door burgers en het begeleiden van calamiteiten.

Op koers

De activiteiten maken onderdeel uit van [het Handhavingsprogramma 2016](#). Een uitgebreidere rapportage is opgenomen als bijlage. In 2016 zijn meer commerciële horecavoorzieningen gecontroleerd dan in 2015 (171 t.o.v. 126) en zijn overtreders steviger aangepakt (enkele voorzieningen zijn tijdelijk gesloten). Daarnaast is de samenwerking met de politie op dit thema verbeterd. Het naleefgedrag van de horeca laat langzaam verbetering zien. Er is m.b.t. de naleving van DHW een vervolgstap gedaan met jonge testkopers bij enkele supermarkten en snackbars die in 2015 ook gecontroleerd waren. De betalingsbereidheid bij betaald parkeren is gestegen van 94,3% (2015) naar 95,1 procent. Er zijn in 2016 veel meldingen gedaan van parkeeroverlast. De handhaving op fout geparkeerde fietsen laat een stijgende lijn zien. Er zijn meer fietsen gestickerd (waarschuwing) en verwijderd. De controles brandveiligheid zijn conform uitgevoerd door de VrZW. Er zijn net als in 2015 goede ervaringen opgedaan met het inzetten van “zelfcontrole” bij panden met een laag risico. Er is aan 50 eigenaren gevraagd om een zelfcontrole te doen. Daarvan hebben er 49 op goede wijze een zelfcontrole uitgevoerd.

Het aantal woningen dat gemonitord wordt vanwege (potentiele) funderingsproblemen stijgt sterk. Dat is ook in lijn met het beleid t.a.v. funderingen. Met het Gemeentelijk Adviesbureau Funderingen wordt de focus gelegd op de panden die het snelst zakken of die bouwkundig de grootste risico's lopen.

Het toezicht op de kinderopvang, peuterspeelzalen en gastouders loopt conform. Zoals eerder gemeld is de handhaving strikter geworden, met name bij organisaties die noodzakelijke maatregelen niet of te langzaam regelen. Het aantal meldingen en verzoeken tot handhaving stijgt op het gebied van bouw/RO en hondenoverlast. Bij horeca blijft dit aantal ongeveer gelijk aan 2015. Het systeem van Meldingen Openbare Ruimte is medio 2016 vereenvoudigd, zodat bewoners die overlast ervaren dat makkelijker kunnen melden.

3.2 Toezicht op vaarwegen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal gecontroleerde schepen op aanwezigheid reddingsmateriaal	nb: nieuwe indicator	nb: nieuwe indicator	75	29	75	Gemeentelijke registratie
Aantal boten dat wordt gecontroleerd en aangesproken op snelheid	nb: nieuwe indicator	277	250	88	300	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Toezicht houden en handhaven op de doorgaande vaarwegen.

Op koers

Op het Zaanse water zijn geen ongelukken voorgevallen als gevolg van snelheidsovertredingen. In 2016 zijn er diverse acties geweest om schippers te informeren over de vaarregels en zijn schepen gecontroleerd op de aanwezigheid van reddingsmaterialen. De meeste schippers geven aan dat zij bekend zijn met de vaarregels op de Zaan. In 2016 is er een schouw geweest voor de bebording langs de Zaan. Waar aanpassing nodig was, zijn borden geplaatst of aangepast.

In 2016 zijn 36 schippers staande gehouden wegens overtreden van de snelheid. Circa 200 schippers zijn vanaf de patrouilleboot gemaand de snelheid te matigen.

Toelichting op prestatie indicator

Door omstandigheden zijn de werkzaamheden niet volledig geregistreerd. De taken zijn wel uitgevoerd.

4 Afwikkeling scheepvaartverkeer

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

4.1 Bediening bruggen en sluizen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Beroepsvaart wordt binnen twee uur door de corridor Noordzeekanaal-Tapsloot begeleid	nb: nieuwe indicator	93%	90%	98%	100%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- De bruggen en sluizen zodanig bedienen, dat het scheepvaartverkeer vlot, veilig en duurzaam kan doorvaren over de Zaan en de Nauernasche Vaart. Hierbij is zo min mogelijk oponthoud voor het wegverkeer.

Op koers

Van de beroepsvaart is 98% binnen twee uur begeleid door de corridor Noordzeekanaal-Tapsloot. De streefwaarde van 100% is niet haalbaar, omdat boten binnen de corridor moeten laden/lossen of afmeren. De stremmingen voor de beroepsvaart zijn tijdig aangekondigd, waardoor de doelgroep hierop kon anticiperen qua bevoorrading van de fabrieken en bedrijven langs de Zaan of in de regio.

Samen met de provincie Noord-Holland wordt gewerkt aan de invoering van een brugmanagementsysteem. Eerst wordt gestart met het maken van beleidsmatige keuzes en worden de gevolgen in kaart gebracht voor een veilige en vlotte bediening. Vervolgens wordt besloten op welke wijze het systeem ingericht en gebruikt kan worden. Naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid zijn meerdere maatregelen genomen. Over de resultaten daarvan is elk kwartaal gerapporteerd.

Financiën

Veiligheid en handhaving

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	20.003	19.848	-155
Baten	-1.462	-1.444	18
Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0
Saldo	18.542	18.403	-139

Programma 08 Burger en bestuur

Portefeuillehouder: R. Visscher-Noordzij, R.L. Vreeman, D. Straat
Verantwoordelijk directeur: E. Westphal

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

De gemeente investeert zowel bestuurlijk als ambtelijk in voor Zaanstad relevante relaties en netwerken. Daarom gaan we het gesprek aan en zoeken we actief de samenwerking op in de stad met iedereen die een bijdrage kan en wil leveren aan het realiseren van de toekomstvisie Zaans Evenwicht. De gemeente wil communicatief beleid maken en transparant zijn over de afwegingen die het bestuur daarbij maakt. De gemeentelijke dienstverlening moet makkelijk bereikbaar, goed toegankelijk, vraaggericht en betaalbaar zijn. Waar mogelijk verminderen en vereenvoudigen we regels en gaan we daar met gezond verstand mee om. Dat geeft ruimte aan anderen om initiatiefrijk en ondernemend te zijn.

Het gemeentebestuur heeft een kaderstellende rol. Hierover is de gemeente transparant naar inwoners en andere betrokkenen. De gemeente heeft een regisserende en faciliterende rol in het betrekken van inwoners en partners bij het samen realiseren van beleid en specifiek de toekomstvisie. In de gemeentelijke dienstverlening heeft de gemeente een uitvoerende rol.

Terugblik

De samenwerking met inwoners, buurten, ondernemers en instellingen krijgt vorm in concrete programma's en projecten. Deze starten vaak met een omgevingsanalyse om ideeën, belanghebbenden en hun belangen goed in beeld te brengen en mee te nemen in het proces. Steeds vaker brengen wij die samen met betrokkenen (inwoners, instellingen, ondernemers) in kaart en participeren zij in de beleidsontwikkeling. De vraagstukken rond armoedebeleid, PGB, vluchtelingen en [MAAK.Zaanstad](#) zijn daar goede voorbeelden van.

De gemeente is transparant over de bestuurlijke besluiten en afwegingen. Naast het Zaanstad Journaal zetten we steeds vaker film als medium in, gebruiken we sociale media- platforms en communiceert het bestuur wekelijks over de eigen besluitvorming. In 2016 zijn we begonnen met het experimenteren met webcare om te kijken hoe we signalen en vragen van inwoners via sociale media direct kunnen beantwoorden.

De ambities van 'Visie op dienstverlening 2017' en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn voor een groot deel gerealiseerd. De actualisatie heeft betrokkenen geïnformeerd over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. We gaan zorgvuldig en transparant om met de persoonsgegevens in onze systemen. Inwoners moeten er altijd van kunnen uit gaan dat wij met uiterste zorgvuldigheid omgaan met hun persoonsgegevens die wij gebruiken om onze producten en /of diensten te leveren.

1 Samen met inwoners, ondernemers en partners Zaans Evenwicht realiseren

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage inwoners dat aangeeft zich medeverantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in eigen buurt.	83%	78%	80%	80%	83%	Zaanspeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Samen Zaans Evenwicht realiseren

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage inwoners dat vindt dat Zaanstad veel doet om de mensen bij het bestuur van de gemeente te betrekken	12% (2010)	12%	14%	12%	15%	Zaanpeiling
Oordeel inwoners over de interesse van de gemeente in de mening van burgers (10-puntschaal).	5,9 (2012)	5,8	6,1	5,8	6,2	Zaanpeiling
Oordeel inwoners over de mate waarin burgers betrokken worden bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen (10-puntschaal).	5,6 (2012)	5,4	5,9	5,5	6	Zaanpeiling

Activiteiten:

- Doorontwikkelen website om deze interactiever te maken, toepassen webrichtlijnen.
- Actualiseren netwerk- en mediastrategie voor bestuur en ambtelijke organisatie. De strategie richt zich op het realiseren van Zaans Evenwicht.
- Op basis van de ervaringen 'Op z'n Zaans' actualiseren en verdergaan met belanghebbenden beter bij beleid en uitvoering te betrekken.
- Digitaal omgevingsanalyses maken ten behoeve van beleidsontwikkeling, dienstverlening en communicatie.
- Voeren van gesprekken met de stad over thema's die aansluiten op de veranderingen en uitdagingen in de Zaanse samenleving, inclusief goede terugkoppeling daarover aan betrokkenen. Dit werken we uit onder het motto Maak Zaanstad.nl.
- Vaker inzetten van interactieve manieren van digitale communicatie en inzet van nieuwe (social) media en toepassing van film.

Op koers

Het afgelopen jaar is op diverse manieren in de stad gesproken met bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen over de toekomst van Zaanstad onder de noemer [MAAK.Zaanstad](#).

Hierbij is ervoor gekozen om vaker sociale media en film in te zetten, met soms meer en soms minder succes. Eind 2016 is de participatieaanpak van [MAAK.Zaanstad](#) bestuurlijk geëvalueerd om daarvan te kunnen leren bij het vervolg en andere trajecten.

Via de zogenoemde CityChallenge is een pilot gedaan met e-participatie. Door middel van een website werd onder meer de maatschappelijke vraag gesteld hoe we jongeren kunnen stimuleren om te (blijven) sporten. Via dit middel werden ideeën opgehaald en de beste ideeën zijn beloond. De overdracht van Economie en Wonen/Ruimte van de Stadsregio Amsterdam naar [de Metropoolregio](#) is goed verlopen. De rest van de Stadsregio ging per 1 januari 2017 verder onder de naam Vervoerregio. Voor eind 2016 zijn alle Metropoolregio Amsterdam (MRA) partijen (32 gemeenten en twee provincies) akkoord gegaan met het convenant dat de samenwerking in de MRA een stevige impuls geeft. Vanuit Zaanstad is actief input geleverd aan dit complexe proces. De raad van Zaanstad ging in december 2016 akkoord met het MRA-convenant, waarin is vastgelegd hoe MRA-partijen per 1 januari 2017 samenwerken. De inhoud van deze samenwerking is geformuleerd in de Ruimtelijk-Economische Actie-agenda 2016-2020 die begin 2016 werd gepresenteerd tijdens een groot MRA-congres. De samenwerking in de metropool is daarmee in inhoud en vorm steviger geworden in 2016.

We werken daar waar nodig is 'Op zijn Zaans'. Dit is een methodiek om te zorgen dat de leefwereld en belangen van inwoners worden meegenomen en hoe we met hen communiceren. In een aantal gevallen zijn inwoners/belanghebbenden daar zelf ook bij betrokken (bijvoorbeeld over het PGB). Elk jaar worden voor beleidsadviseurs workshops over de methodiek gegeven. Het afgelopen jaar is ook veel aandacht geweest (onder meer trainingen) voor het schrijven van goede kernverhalen voor B&W besluiten.

Een aspect van webcare is het monitoren van de digitale en sociale media om te kijken wat er speelt en leeft in Zaanstad. Deze informatie wordt gedeeld met de betrokken afdelingen die vervolgens deze

kennis mee kunnen nemen in hun communicatie of activiteiten. In de communicatie probeert de gemeente zo veel mogelijk aan te sluiten bij vragen die inwoners bij een bepaald onderwerp hebben.

Afgelopen jaar is Facebook steeds vaker actief ingezet om te communiceren met bewoners. In de Maand van de Armoede is een specifieke campagnepagina online gezet. Dergelijke campagnepagina's over specifieke thema's zullen vaker worden ingezet en krijgen ook meer mogelijkheden voor interactie. Landelijke media weten Zaanstad steeds vaker te vinden, met name als het gaat om de aanpak in het sociaal domein. Vakmedia zijn geïnteresseerd in de ruimtelijke ontwikkeling. Maar ook het Hembrugterrein en de kansen voor woningbouw en toerisme in Zaanstad zijn onderwerpen waarmee Zaanstad in het landelijke nieuws komt.

Toelichting op prestatie indicatoren

De spanningen in de communicatie door sociale media vaker in te zetten, met film te communiceren en aan te sluiten bij de leefwereld van bewoners hebben (nog) niet geleid tot betere scores bij de prestatie indicatoren.

1.2 Verminderen regeldruk

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage ingetrokken bezwaren na contact	30% (2013)	nb: nieuwe indicator	50%	34%	50%	Gemeentelijke registratie
Percentage besluiten sociaal domein dat na beroep in stand blijft	87% (2013)	nb: nieuwe indicator	85%	88%	85%	Gemeentelijke registratie
Aantal bezwaar- en beroepsprocedures per 1000 inwoners.	6,9 (2012)	7,4	7,0	6,8	7,0	Gemeentelijke registratie
Aantal gehouden hoorzittingen afgezet tegen het aantal ingediende bezwaarschriften	57% (2013)	nb: nieuwe indicator	30%	30%	20%	Gemeentelijke registratie
Percentage besluiten sociaal domein dat na bezwaar in stand blijft	74% (2013)	nb: nieuwe indicator	74%	70%	75%	Gemeentelijke registratie
Percentage besluiten ruimtelijk domein dat na bezwaar in stand blijft	95% (2013)	nb: nieuwe indicator	95%	95%	95%	Gemeentelijke registratie
Percentage besluiten ruimtelijk domein dat na beroep in stand blijft	92% (2013)	nb: nieuwe indicator	92%	81%	92%	Gemeentelijke registratie
Aantal klachten per 1000 inwoners	4,0 (2014)	nb: nieuwe indicator	4,0	4,0	4,0	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Programma regeldruk uitvoeren.
- Bij indiening van een klacht of bezwaar nemen wij altijd contact op met de belanghebbende.
- Medewerkers die opgeleid zijn tot mediator inzetten als gespreksleider of mediator bij conflicten tussen gemeente en belanghebbende(n).

Gerealiseerd

Begin dit jaar hebben we het programma regeldruk verantwoord via een overzicht van de bereikte resultaten. Hieruit blijkt dat op het terrein van efficiëntie de belangrijkste doelstellingen al zijn gerealiseerd en daarin niet meer veel ruimte wordt verwacht. De aandacht voor het maken van betere regels (geen overbodige regels, minder tegenstrijdige regels, ruimte voor maatwerk binnen de regels) heeft veel aandacht in de organisatie. Dit vraagt continu aandacht en dat is inmiddels goed geborgd in de organisatie.

Het hanteren van de menselijke maat bij zowel de toepassing van regels als bij (dreigende) conflicten is als informele methode inmiddels ook breed door de organisatie omarmd. Hier is nog meer te bereiken als de ervaring toeneemt: de vaardigheden worden met tijd en ervaring beter.

In 2016 zijn groepen medewerkers in de ruimtelijke keten opgeleid in het toepassen van mediationvaardigheden, zodat zij deze vaardigheden kunnen inzetten als bijvoorbeeld zienswijzen

worden ingediend bij omgevingsplannen en aanvragen om een vergunning. Als resultaat van de investering in de informele aanpak zien we dat het aantal bezwaarschriften ten opzichte van 2015 en 2014 daalt en zelfs onder de streefwaarde is gekomen. Het aantal bezwaren waarbij de indiener na telefonisch contact aangeeft een hoorzitting en/of een beslissing op het ingediende bezwaar te willen, neemt hierdoor naar verhouding toe. Doordat al in een eerder stadium (tevergeefs) is gezocht naar een oplossing. Het aantal beroepsprocedures is ten opzichte van 2015 gelijk gebleven. Ook dit is een logisch effect van het gelijk blijven van het aantal formele bezwaarprocedures.

In 2016 ligt het aantal ruimtelijke besluiten dat na een juridische procedure in stand is gebleven op 81%. In elf juridische procedures heeft de rechter degene die beroep heeft ingesteld in het gelijk gesteld. Dit is deels terug te leiden naar procedures die stammen uit de oude manier van werken en deels naar de motivering van onze besluiten. Dit voorkomen we in de toekomst door in gesprek te gaan voordat we een besluit nemen.

De opgave van de gemeente ligt nu vooral bij het omgaan met de verschillende rollen van de overheid en in het bijzonder met de meervoudigheid daarvan. De afgelopen jaren hebben wij hiermee veel geëxperimenteerd. We komen nu in de fase dat wij de verschillende rollen veel meer 'gewoon' onderdeel van ons werk maken.

1.3 Transparante besluitvorming en informatie

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Oordeel van inwoners over de duidelijkheid van de informatie in het algemeen (10-puntschaal)	6,9 (2012)	6,7	7,2	6,7	7,5	Zaanpeiling
Oordeel van inwoners over de kwaliteit van de gemeentelijke informatie via de website en lokale kranten (10-puntschaal).	7,0 (2012)	6,9	7,2	6,9	7,5	Zaanpeiling

Activiteiten:

- In kadernota en begroting ook opnemen voor welke bezuinigingen en intensiveringen niet is gekozen.
- Tijdige informatievoorziening op maat via de gemeentelijke communicatiekanalen aan inwoners, ondernemers en andere partijen over de plannen en besluiten die voor hen relevant zijn.
- Ontwikkelen van informatiestrategie om richting te geven aan de ontwikkelingen rond digitalisering, nieuwe (sociale) media en informatievoorziening.

Op koers

De inwoners van Zaanstad worden op verschillende manieren geïnformeerd. De dag na B&W-vergadering wordt een besluitenlijst van het college gepubliceerd en steeds vaker worden besluiten toegelicht via beeldmateriaal. Ook via het Zaanstad Journaal wordt wekelijks het gemeentelijke beleid en de uitvoering toegelicht waarbij zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de leefwereld van de inwoners. Op de diverse beleidsgebieden wordt actief met bewoners gecommuniceerd. Om extra aandacht te genereren, gebeurt dat regelmatig door thematisch te communiceren (bijvoorbeeld Sportmaand, Maand van de Armoede).

Daarnaast is er [een OmgevingsAlert-App](#) waarmee inwoners makkelijk toegang hebben tot de meeste gemeentelijke bekendmakingen die relevant zijn voor hun buurt. Er wordt steeds meer informatie digitaal en makkelijk ontsloten. Ook is er aandacht voor het schrijven van begrijpelijke brieven (trainingen voor medewerkers en herschrijven van standaardbrieven). Deze inspanningen zien we (nog) niet terug in de prestatie indicatoren. Wel zien we bij evaluatie van specifieke communicatiecampagnes (bijvoorbeeld de informatie over de zorg in de Zaanse Beweging, [MAAK Zaanstad](#), mantelzorgwaardering en de bruggencampagne) dat deze goed worden gewaardeerd. De waardering over de middelen die de mensen kennen, scoort tussen 85-95% positief en de 'overall' waardering over de campagnes scoort tussen de 6,8 en 7,8.

In de informatiestrategie zijn drie speerpunten geformuleerd, datagestuurd werken, het versterken van de informatiepositie van burgers, maatschappelijke partijen en bedrijven; slimme samenleving. In 2016 lag de nadruk vooral op het experimenteren met datagestuurd werken. Hierbij onderzochten we deze manier van werken met betrekking tot wat de mogelijkheden voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zijn en de betekenis van deze werkwijze voor de organisatie.

2 Gemeentelijke dienstverlening

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage inwoners dat tevreden is over de eerste-lijns-afhandeling van telefonische vragen	nb: nieuwe indicator	50%	65%	46%*	80%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat tevreden is over de balie Burgerzaken in het stadhuis	nb: nieuwe indicator	75%	75%	73%	80%	Zaanpeiling

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Digitaal behandelen van vergunningen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage vergunningen dat binnen drie weken volgens de versnelde procedure wordt verleend	18% 2014	50%	60%	60%	75%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Uitbreiding van de volgende digitale vergunningen: dakkapel- en aanbouw-vergunning, drankvergunning, horeca exploitatievergunning, ligplaatsvergunning en standplaatsvergunning

Op koers

In 2016 is het Vergunningencentrum opgericht en zijn de processen zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht. Aanvragen worden binnen geldende termijnen afgehandeld en er is één aanspreekpunt om de aanvrager proactief te informeren en de termijnen te bewaken. Verder is het digitaliseren van meer vergunningen en processen, zoals dakkapel-, bijgebouw-, dakraam- en horecavergunning steeds gemakkelijker, sneller en eenvoudiger bereikbaar.

In 2016 zijn 45 omgevingsvergunningen en verklaringen eenvoudig en snel afgegeven via de webapplicatie BLITSS. Het digitaal aanvragen van horecavergunningen is getest met de ondernemers. De uitkomsten van deze test worden gebruikt bij het starten met het digitaal aanvragen van horecavergunningen. Het aanvraagproces van ligplaatsvergunningen is in kaart gebracht. Naar aanleiding hiervan kan digitalisering in 2017 van start gaan. Tot slot kunnen aanvragen van standplaatsvergunningen al digitaal worden ingediend. Er is voor gekozen geen specifiek standplaatsbeleid op te stellen, maar wel de plaatsen waar een standplaatsvergunning mag worden afgegeven in bestemmingsplannen op te nemen.

2.2 Toegankelijkheid digitale dienstverlening

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage aangeboden telefoongesprekken dat binnen 30 seconden wordt opgenomen	63% (2010)	60%	65%	74%	75%	Gemeentelijke registratie
Percentage telefoongesprekken dat eerstelijns wordt afgehandeld.	63% (2013)	69%	70%	72%	68%	Gemeentelijke registratie
Het behalen van het drempelvrij keurmerk niveau 3 voor www.zaanstad.nl	100% (2014)	n.v.t.	80%	80%	100%	Externe audit

Activiteiten:

- Vereenvoudigen taalgebruik (digitale) brieven.
- Webcare doorontwikkelen.

- Vangnet organiseren voor burgers die door omstandigheden geen gebruik kunnen maken van de digitale zelfservice.
- Externe audit voor drempelvrijkeurmerk www.zaanstad.nl zodat de website van Zaanstad voldoet aan de landelijk gestelde eisen.
- Vereenvoudigen van de formulieren op de website.

Op koers

De gemeente Zaanstad stelt steeds meer producten en diensten digitaal beschikbaar op de website. Zo kunnen inwoners, ondernemers en instellingen snel en gemakkelijk zelf via www.zaanstad.nl hun zaken regelen op het tijdstip dat hen het beste uitkomt. Via webcare kunnen inwoners vragen stellen op onze sociale media. Er worden volop kansen voor webcare gezien. Bijvoorbeeld om te laten zien wat voor mooi werk we doen, of om beleidskeuzes uit te leggen, meningen op te halen, een relatie met inwoners op te bouwen en in die community de dialoog te voeren. Eind 2016 is gestart met het ontwikkelen van een kader daarvoor. Ook is de website inmiddels geschikt voor desktop, tablet en smartphone en steeds beter toegankelijk voor mensen met een auditieve, verstandelijke of motorische beperking of een beperkt taalniveau.

Inwoners die geen toegang hebben tot internet of die niet digitaal vaardig zijn, vallen niet tussen wal en schip. De menselijke maat is hierin bepalend. [De Sociale Wijkteams](#) en het servicenummer van de gemeente zijn beschikbaar als vangnet voor de minder digivaardigen. Daarnaast staan in de publiekshal twee zuilen waarop de inwoner zelf een afspraak kan maken of een digitaal product kan aanvragen.

Het Drempelvrij-keurmerk borgt dat dit toegankelijk is voor mensen met een visuele, auditieve, verstandelijke of motorische handicap. Ook voor senioren, mensen met dyslexie en mensen die Nederlands als tweede taal spreken, hoort www.zaanstad.nl een toegankelijke website te zijn. In 2016 zijn de noodzakelijke technische verbeteringen doorgevoerd die ervoor zorgen dat onze website in 2017 toegankelijk zal zijn en wij het Drempelvrij-keurmerk behalen.

Een toegankelijke website betekent dat al onze teksten op de website in eenvoudig Nederlands zijn geschreven. Dit blijft structureel onder de aandacht van de webredactie. In 2016 is het project gestart om alle formulieren op de website te vereenvoudigen. Alle formulieren worden verbeterd, waarbij als eerste de digitale ingang voor de meldingen openbare ruimte is verbeterd. De inwoner kan eenvoudiger zijn melding indienen. Om brieven en e-mails in duidelijke taal te (leren) schrijven is er een project geweest om medewerkers te leren helder te communiceren in eenvoudig Nederlands.

In de tevredenheidsmeting over het 'percentage inwoners dat tevreden is over de eerste-lijns-afhandeling van telefonische vragen' is 46% tevreden/zeer tevreden (dit cijfer is opgenomen in de begroting), 40% neutraal en 14% ontevreden/zeer ontevreden, 86% is dus niet ontevreden. De Zaanpeiling brengt in algemene lijnen de meningen van de bevolking in beeld en is niet bedoeld als diepgaand klanttevredenheidsonderzoek. Omdat er wel behoefte is aan een klanttevredenheidsonderzoek wordt sinds november 2016 maandelijks de klanttevredenheid van de telefonische ingang gemeten. Inwoners gaven het klantcontact een 7,7 als waarderingscijfer. Ook wordt de tevredenheid van de website op verschillende manieren gemeten door gebruikerspanels van wisselende samenstelling en permanent door feedback via ons contactformulier en webcare. In 2016 zijn inwoners met een bijstandsuitkering en/of een zorgvraag uitgenodigd om de website te testen. Het cijfer dat werd gegeven is een 7,6.

Toelichting op effectindicator

* Let op: Wanneer het percentage neutraal wordt meegenomen in de afweging dan is 86% tevreden. Het cijfer 46% is alleen gebaseerd op het antwoord tevreden.

2.3 Digitaal behandelen van aanvragen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage producten uit de basisregistratie personen dat digitaal wordt aangevraagd	25% (2014)	47%	60%	55%	75%	Gemeentelijke registratie
Percentage bezoeken stadhuis op afspraak	16% 2010	50%	60%	79%	60%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Een pilot opstarten in 2016 om volledig werken op afspraak. In de tweede helft van 2016 zorgen voor een evaluatie.
- Gastvrouw en gastheer inzetten om burgers in het stadhuis te ondersteunen bij het digitaal aanvragen van producten en diensten van de gemeente.

Bijsturen

Voor steeds meer producten is baliebezoek niet meer nodig. Via onze website kan nu al veel digitaal worden aangevraagd zoals aangifte verhuizing, uittreksels uit de Basisregistratie Personen (BRP) en afschriften uit de Burgerlijke Stand. Door de digitalisering van deze producten nam het baliebezoek voor de aanvraag van deze producten met 30% af. Om deze dalende lijn in baliebezoek voort te zetten en het percentage digitale aanvragen verder te laten stijgen, wordt in 2017 een communicatieaanpak geformuleerd.

Gastvrouwen staan paraat om inwoners die niet digivaardig zijn te helpen. Vaak zijn het de oudere inwoners die geholpen willen worden. Circa twintig inwoners per dag worden geholpen bij het online maken van een afspraak.

2.4 Onderhouden en digitaal ontsluiten Zaanse historie

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Ontsluiten archieven Zaanse oudheidkundige verzameling	0% (2015)	nb: nieuwe indicator	70%	50%	100%	Gemeentelijke registratie
Percentage bevolkingsregisters over de periode 1850-1910 dat is gedigitaliseerd	0%	100%	100%	100%	100%	Digitaal gemeentearchief

Activiteiten:

- Digitaliseren bouwvergunningen.
- Aanbod educatie in het cultuurmenu voor scholen herzien.
- Actieve werving op archieven van relevante Zaanse bedrijven.

Bijsturen

Wat betreft het ontsluiten van archieven moeten wij bijsturen. In 2015 is de achterstand bij het ontsluiten van particuliere archieven in beeld gebracht en is een meerjarenprogramma gemaakt om de achterstand in te lopen. De prestatie indicator voor 2016 betreft een omvangrijk deelproject. Kort na de start van het project bleek dat het standaard ontsluiten voor dit project niet effectief was en daarom is gekozen voor een plusvariant (materiële verzorging en aanpassen van beschrijvingen). Hierdoor is de 70% niet gehaald.

Het streefgetal bevolkingsregister is gerealiseerd. In 2015 en 2016 zijn twee periodes bevolkingsregisters volledig gedigitaliseerd.

2.5 Dienstverlening bedrijfsvoering

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage facturen betaald binnen 30 dagen	74%	78%	92%	82%	100%	Gemeentelijke registratie
Percentage incidentele subsidies dat binnen termijn is afgehandeld	73%	92%	93%	88%	100%	Gemeentelijke registratie
Percentage WOB-verzoeken dat binnen termijn is afgehandeld	74% (2014)	86%	100%	85%	100%	Gemeentelijke registratie
Maatregelen getroffen voor een veilige digitale omgeving voor dienstverlening	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed	Externe audits

Activiteiten:

- Het project Contract- en Bestelmanagement in 2016 afronden en inbedden in de organisatie, waardoor het proces van inkoop en aanbestedingen en het proces verwerken van facturen wordt gestroomlijnd en digitaal wordt ondersteund.
- Mede naar aanleiding van bevindingen uit interne audits ook in 2016 maatregelen treffen om de informatieveiligheid verder te verhogen.
- Centraal monitoren dat alle WOB-aanvragen worden geregistreerd en tijdig worden afgehandeld. Decentraal instrueren van medewerkers voor handig gebruik van het systeem.
- Centraal monitoren dat alle incidentele subsidieaanvragen worden geregistreerd en tijdig worden afgehandeld.

Bijsturen

Het percentage op tijd betaalde facturen is ten opzichte van 2015 omhoog gegaan, maar lager dan begroot en nog niet op de streefwaarde. Hiervoor is een aantal redenen aan te wijzen. Bij de activiteit rond contract- en bestelmanagement is het proces dat in gang is gezet nog niet afgerond. Dit ligt voor een groot deel aan de vertraging in de oplevering van het systeem door de leverancier. Hierdoor is een vertraging van zes maanden ontstaan. Een andere oorzaak heeft te maken met de decentralisaties. Door de invoering hiervan is met name in de eerste helft van het jaar een lager percentage gerealiseerd. Het percentage incidentele subsidies dat binnen termijn is afgehandeld is licht gedaald. Hiervoor is geen specifiek aanwijsbare oorzaak te geven.

Een van de verklaringen hiervoor kan de wijziging in de wetgeving zijn omtrent de dwangsom. Per 1 oktober 2016 worden geen dwangsommen meer verbeurd als te laat wordt beslist op WOB-verzoeken. Ook kan de verdere daling te maken hebben met het verder doorzetten van de aangescherpte lijn in de rechtspraak over misbruik van de WOB bij de bestuursrechters. Een lijn die vorig jaar is ingezet. Er is in 2016 nog wel één dwangsom betaald voor een van de WOB-verzoeken.

De meeste WOB-verzoeken (63) zijn binnengekomen bij de afdeling Straattoezicht voor het opvragen van documenten betreffende overtredingen. De andere WOB verzoeken betreffen zeer verschillende onderwerpen.

Financiën**Burger en bestuur**

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	59.882	58.960	-922
Baten	-9.944	-10.229	-285
Toevoegingen	1.665	1.791	126
Onttrekkingen	-4.226	-4.207	19
Saldo	47.378	46.314	-1.064

Toelichting op afwijkingen per programma

De voordelen op dit programma komen grotendeels voort uit een voordeel op Facilitaire kosten, ICT-kosten en apparaatslasten. Daarnaast hoefde de voorziening Reorganisatie niet te worden aangevuld met gelden uit het frictiebudget.

Programma 09 Financiën

Portefeuillehouder: D. Emmer
Verantwoordelijk directeur: E. Westphal

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een financieel stabiele gemeente, waar de uitvoering van de beleidsdoelstellingen vorm krijgt binnen door de gemeenteraad vastgestelde kaders en met een actief risicomanagement. De uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en het heffen en innen van belastingen wordt efficiënt uitgevoerd. Het programma Financiën is daarmee ondersteunend aan de andere programma's in de begroting.

Voor zowel het financiële beleid als het heffen en innen van belastingen geldt dat deze taken grotendeels wettelijk zijn vastgelegd in de Gemeentewet. De gemeente heeft enige beleidsvrijheid. De kaderstellende rol ligt geheel bij de gemeenteraad. Op het gebied van de gemeentefinanciën stelt de raad kaders door middel van de begroting en de financiële verordening. De controlerende rol van de raad komt tot uiting bij de jaarstukken. Namens de gemeenteraad controleert de accountant de jaarstukken. Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het financieel toezicht. Daarnaast ondersteunt de Rekenkamer Metropool Amsterdam de raad bij de kaderstellende en controlerende taak. Belastingverordeningen worden vastgesteld door de gemeenteraad. De beleidsvrijheid is beperkt. Gemeenten kunnen alleen belastingen heffen die zijn opgenomen in de Gemeentewet en retributies mogen maximaal kostendekkend zijn. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de WOZ. De waardering wordt ook gebruikt door medeoverheden. De Waarderingskamer houdt toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wet WOZ.

We stellen ons tot doel de beleidsmatige en financiële aspecten zo transparant en eenvoudig mogelijk te presenteren in de begroting als basis voor een goed debat.

Terugblik

De algemene uitkering heeft zich over het gehele jaar 2016 gunstig ontwikkeld. Dit leidde bij de begroting 2017 tot enige begrotingsruimte.

Het nieuwe verdeelmodel BUIG leidde tot een forse tegenvaller (circa € 5 mln.). Het is nog niet duidelijk wat de oorzaak is van deze forse wijziging. Het lijkt erop dat het verdeelmodel wel de aantallen goed voorspelt, maar niet de bedragen. Voor 2018 is weer een bijstelling van het model aangekondigd.

1 Stabiel financieel beleid

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Positie in de ranglijst woonlasten grote gemeenten	1	1	> 3	2	> 5	Kerngegevens belastingen grote gemeenten, COELO
Oordeel accountant over rechtmatigheid	Positief	Beperking	Positief		Positief	Accountantsverklaring bij de jaarstukken
Oordeel accountant over getrouwheid	Positief	Beperking	Positief		Positief	Accountantsverklaring bij de jaarstukken
Oordeel toezichthouder	Matig	Redelijk	Redelijk	Redelijk	Redelijk	Jaarlijkse beoordeling van de financiële positie door de toezichthouder

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

1.1 Organisatie financiële processen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Realisatie uitvoering verbijzonderde interne controles (VIC's)	100%	100%	100%	100%	100%	Gemeentelijke registratie
Tijdigheid P&C-documenten conform planning raad	100%	100%	100%	100%	100%	Jaarplanning raad
Realisatie bezuinigingsmaatregelen	95%	95%	95%		95%	Voortgangsrapportage bezuinigingen
Het aantal afgeronde 213a-onderzoeken per jaar	2	1	2	1	Minimaal 1	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- Verder digitaal ontsluiten van financiële informatie
- Implementeren vennootschapsbelastingplicht (VBP)
- Het herziene BBV (Besluit begroting en verantwoording) implementeren
- Vergroten van de efficiency in financiële processen door de inzet van leanmanagement
- Vergroten van de effectiviteit van audits door de inzet van meerdere auditvormen, betere afstemming in de auditcommissie en inzet van een ambtelijke klankbordgroep
- Herzien financiële verordening
- Risicomanagement verder verankeren in de organisatie met behulp van de strategiekaart
- Meer geautomatiseerde controles in financiële processen gebruiken
- Opstellen controleplannen nieuwe taken en uitvoeren van deze plannen

Op koers

Zaanstad heeft de lokale lasten de laatste jaren nauwelijks verhoogd. Zaanstad is nog niet uit de top vijf gezakt in de ranglijst woonlasten grote gemeenten, omdat andere gemeenten de lokale lasten hebben verlaagd. Wat hier ook mee te maken heeft is dat een aantal gemeenten het afgelopen jaar precariobelasting heeft ingevoerd op ondergrondse kabels en leidingen. Huishoudens betalen, via het drinkwaterbedrijf en beheerder van het energienetwerk, indirect belasting. Hierdoor kan de OZB lager blijven in de gemeenten die deze belasting hebben ingevoerd. Omdat deze precariobelasting niet wordt meegenomen in de overzichten van de woonlasten, wordt er een scheve vergelijking gepresenteerd.

Wat betreft de organisatie van financiële processen ligt Zaanstad op koers. De financiële processen worden continu vereenvoudigd. In 2016 is het gehele financiële beheersproces aangepast. Ook zijn de onderwerpen van de audits breed afgestemd en dit heeft geleid tot verbetering van processen. In het afgelopen jaar is de financiële verordening herzien en door de raad vastgesteld.

Binnen het sociaal domein wordt gewerkt met risico-kaarten. Er wordt nagegaan of dit een goede werkwijze voor de gehele gemeente kan zijn. Het afgelopen jaar is een eerste pilot uitgevoerd met een geautomatiseerde controle. Voor alle nieuwe taken zijn controleplannen opgesteld en de verbijzonderde interne controles uitgevoerd. Met betrekking tot financiële informatie wordt continu gestreefd naar het nog beter ontsluiten van financiële informatie.

In 2016 heeft de Rekenkamer suggesties gedaan om de financiële positie beter weer te geven. In deze jaarstukken is een eerste resultaat daarvan terug te vinden.

Alle processen van de VBP zijn geïmplementeerd en er is afgestemd met de Belastingdienst. De veranderingen in het BBV zijn doorgevoerd in de begroting 2017.

2 Innen lokale belastingen en heffingen

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Toestemming waarderingskamer	Akkoord	Akkoord	Akkoord	Akkoord	Akkoord	Brief waarderingskamer om WOZ beschikking en OZB aanslag te mogen versturen

Om deze doelstelling te bereiken leveren we de volgende prestaties

2.1 Innen lokale belastingen en heffingen

Prestatie indicatoren	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Het uitgekeerde bedrag aan proceskostenvergoeding afgezet tegen het bedrag waar maximaal een beroep op kan worden gedaan.	20%	21,5%	15%	13%	15%	Gemeentelijke registratie
Percentage gehonoreerde WOZ-bezwaren afgezet tegen het aantal verstuurd beschikkingen	3,8% (2013)	n.v.t.	2,0%	0,6%	2,0%	Gemeentelijke registratie
Aantal gehouden hoorzittingen afgezet tegen het aantal verzoeken.	20% (2013)	n.v.t.	20%	48,5%	15%	Gemeentelijke registratie

Activiteiten:

- In een zo vroeg mogelijk stadium persoonlijk contact opnemen met de bezwaarmaker.
- Vooroverleg met woningcorporaties en eigenaren van grote objecten.
- Afspraken met marktpartijen continueren over de werkwijze van bezwaarafhandeling en de hoogte van de proceskostenvergoeding

Op koers

De zogenaamde no cure no pay bedrijven hebben 206 bezwaarschriften ingediend. In 100 gevallen heeft dit geleid tot een hoorzitting. Dit had kunnen leiden tot een bedrag aan proceskosten van € 180.244. De werkwijze heeft er toe geleid dat uiteindelijk € 23.318 aan proceskosten is uitgekeerd en is effectief.

In 2016 zijn 78.280 WOZ-beschikkingen verstuurd. Hiertegen zijn 976 bezwaarschriften ingediend. 491 bezwaarschriften zijn geheel of gedeeltelijk toegewezen. De streefwaarde stond op 2%, omdat rekening was gehouden met een percentage aan bezwaren van huurders. Door veranderde wetgeving hebben circa 30.000 huurders van woningen in 2016 een beschikking ontvangen. Slechts 0,1% heeft bezwaar ingediend.

Door de werkwijze zijn meer potentiële bezwaarschriften aan de voorkant afgevangen.

In 2015 ontvingen wij 626 verzoeken van de no cure no pay bedrijven. Hiervan kwamen er 127 op hoorzitting (20%). In 2016 zijn beduidend minder bezwaarschriften ingediend, 206 stuks, waarvan 100 hebben geleid tot een hoorzitting (48,5%). Uit deze cijfers blijkt dat Zaanstad het relatief goed doet.

Financiën

	Begroting	Realisatie	Verschil
Lasten	4.193	4.517	324
Baten	-288.120	-289.604	-1.484
Toevoegingen	23.899	23.899	0
Onttrekkingen	-16.885	-16.885	0
Saldo	-276.913	-278.073	-1.160

Toelichting op afwijkingen per programma

De decembercirculaire van het gemeentefonds heeft een voordelig resultaat van 1,2 mln. voor de gemeente Zaanstad.

Als compensatie voor de verhoogde asielinstroom in het tweede helft van het jaar 2016 wordt 0,8 mln. toegekend. Deze middelen worden in programma 3 gedoteerd aan de reserve Nieuwkomers.

Daarnaast zijn er diverse maatstaven aangepast en heeft er een aanpassing in de aantallen plaatsgevonden in de uitkeringsjaren 2014 en 2015.

3 Paragrafen

01 Bedrijfsvoering

Algemene terugblik 2016

Zaanstad slaagt er steeds beter in zich rondom de opgaven in de stad en rond de interne opgave te organiseren. Door intensiever contact binnen de eigen organisatie en met maatschappelijke partners. De oprechte belangstelling en de wil om van elkaar te leren versterkt de onderlinge samenwerking en daarmee de slagvaardigheid van het geheel. Eén van de succesfactoren is de ruimte die wordt gegeven aan medewerkers om hun passie en energie te richten daar waar dat nodig is.

Voorbeelden van deze verbetering zijn de voorbereidingen op de nieuwe Omgevingswet, de realisatie van het Zaans Portaal voor ondernemers, de wijze waarop MAAK.Zaanstad is neergezet, het oplossen van kleine en grote knelpunten in de uitvoering bij de Sociale Wijkteams, de zorg voor vluchtelingen, de professionalisering van brugbediening met Rijkswaterstaat en de totstandkoming van de Zaanwiki met Uitgeverij Noord-Holland en Vereniging Zaans Erfgoed.

Het belang om het succes van het organiseren door te trekken op andere onderdelen is er. Zo kan meer integraal strategische vraagstukken en beleidsopgaven worden voorgelegd aan bestuur en politiek.

In 2016 was de blik meer naar buiten. Het belang van goed contact met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners krijgt steeds vaker gevolg. Er is meer aandacht voor leesbare en begrijpelijke brieven en een hoffelijke benadering. Digitale meldingen zijn vergemakkelijkt en aanvragen van vergunningen en subsidies worden steeds eenvoudiger. Voor ondernemers is het Zaans Portaal ingericht met als doel snel helderheid te verschaffen rond het perspectief en de verwachtingen rond de ingediende plannen.

Continue verandering en versterking zijn nodig om als organisatie goed ingericht te zijn voor de opgaven in de stad. Zowel op grote als op kleinere schaal. In 2016 zijn de reorganisaties op de Openbare ruimte en de Documentaire informatievoorziening afgerond. Voor management-ondersteuning zijn de kerntaken aangescherpt middels een doorontwikkeling. In informele zin groeit het aantal netwerken binnen de organisatie en met partners om gezamenlijk te doen wat nodig is.

Wat in deze paragraaf volgt is een uiteenzetting van wat bereikt is op het vlak van bedrijfsvoering. Enerzijds wat we in onze eigen bedrijfsvoering hebben bijgedragen aan de beleidsdoelstellingen die we voorstaan in de stad. Anderzijds door te in te gaan op de doelstellingen van de organisatie.

Organisatiedoel 1. De middelenfuncties op een efficiënte en kwalitatieve manier een bijdrage laten leveren aan de beleids- en organisatiedoelstellingen

Op het vlak van bedrijfsvoering leveren we ondersteuning aan de organisatie om haar beleidsdoelstellingen zo efficiënt en effectief mogelijk te realiseren. De opgave is het natuurlijk spanningsveld in balans te houden; het efficiënt opereren om kosten voor de organisatie zo laag mogelijk te houden, het bieden van kwaliteit in de ondersteuning en de waardering die de geboden ondersteuning krijgt.

Naast een bijdrage aan de organisatiedoelstellingen van de gemeente, leveren de middelenfuncties een bijdrage aan de beleidsdoelstellingen. Door bijvoorbeeld inkoop en aanbestedingen als beleidsinstrument in te zetten voor duurzaamheid en inzet van medewerkers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Hierdoor kan de gemeente een goede voorbeeldfunctie vervullen in de regio.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Gemiddelde score interne klanttevredenheid	3,5*	3,7	3,6	Niet gemeten	3,6	Vensters voor Bedrijfsvoering*

*) Schaal 1-5. Vensters voor Bedrijfsvoering is een landelijke benchmark voor bedrijfsvoering binnen overheidsorganisaties. De rapportage over een kalenderjaar volgt jaarlijks in het najaar van het volgende jaar. Om deze reden kunnen in de tabellen de cijfers over 2015 worden getoond.

Prestatie 1. Bijdrage leveren aan beleidsdoelstellingen

Innovatief digitaliseren gericht op gebruiksgemak en het vergroten van interactiviteit

Het toekomstbestendig inrichten van digitale dossiervorming en archivering heeft vorm gekregen door de afhandeling van de nog resterende papieren correspondentie zo efficiënt mogelijk in te richten. Om dit mogelijk te maken zijn in 2016 alle overige papieren poststromen binnen de gemeentelijke processen in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de vermindering van papier en moment van digitalisering. In 2016 is een afname van de papieren poststroom zichtbaar.

Een specialist is aangesteld die vanuit het archiefperspectief de processen en systemen toetst en adviseert over optimalisatie van de inrichting van de digitale informatievoorziening. Een voorbeeld hiervan is de toetsing op archiveringsverplichtingen bij de implementatie van een nieuw digitaal personeelssysteem.

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Afname papieren poststroom	174.600 (2011)	142.622	135.000	135.500	122.220	Gemeentelijke registratie

Bron: Documentvolumes geregistreerd in het documentair informatiesysteem

Ondersteuning en zorg op maat

Voor bewoners zijn steeds meer digitale hulpmiddelen nodig; om zelf informatie op te zoeken, aanvragen te kunnen doen en de eigen informatie te beheren. Naast de ondersteuning vanuit de sociale wijkteams zijn in 2016 voorbereidingen getroffen voor een intensievere ondersteuning van de jeugdteams. Daarnaast is aandacht besteed aan de meldplicht van datalekken en zijn er sessies georganiseerd over privacy en cliëntengegevens.

Op het vlak van facilitaire zaken zijn in 2016 het onderhoudsniveau en de inrichting van de locaties geïnventariseerd. Doel is voldoen aan de normen die worden toegepast in het stadhuis.

Werken en economie

Binnen de ruime definitie van 'medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt' onderscheiden we een aantal groepen, waaronder medewerkers die vallen onder de banenafpraak in de Participatiewet of die werkzaam zijn op een werkervaringsplaats binnen de gemeente.

Inmiddels zijn 14 mensen gestart in het project Wijkbanen. Zij zijn gedetacheerd vanuit Baanstede en werken als medewerker Algemeen Wijkploeg. Het doel is deze mensen binnen 15 maanden te bemiddelen naar een reguliere werkgever. Verder zijn er zeven mensen gedetacheerd vanuit Baanstede voor de Bosmaai ploeg en voor het onderhoud in de openbare ruimte worden 28 mensen van Baanstede ingehuurd. Wijkbeheer en -onderhoud hebben twee mensen (50+) vanuit de Participatiewet aangenomen en zes mensen vanuit de Participatiewet ingehuurd voor diverse functies.

Per 1 januari 2017 zijn er vier medewerkers bij de afdeling Wijkbeheer en- onderhoud in dienst genomen die vallen onder de banenafpraak in de Participatiewet. In 2016 zijn deze mensen nog ingehuurd bij sector Openbare ruimte.

Voorts hebben in 2016 kandidaten in een leerwerktraject bij het Klantcontactcentrum (KCC) werkervaring opgedaan en zijn medewerkers gedetacheerd vanuit Baanstede (6) voor werkzaamheden rond digitalisering, logistiek en postkamer bij Facilitaire Zaken. Daarnaast hebben kandidaten in een leerwerktraject bij het Klantcontactcentrum (KCC) of als ondersteuning bij Facilitaire Zaken werkervaring opgedaan.

In het afgelopen jaar is er één bijeenkomst georganiseerd. Een tweede bijeenkomst die vanuit de Kamer van Koophandel zou worden geïnitieerd is doorgeschoven naar 2017. Naast de formele bijeenkomsten is

veelvuldig contact met ondernemers van bepaalde segmenten. Zo is in 2016 contact geweest met ondernemers uit de toeristische sector en in het traject MAAK.Zaanstad hebben ondernemers ook antwoord gekregen op vragen over inkoop en aanbestedingen.

Prestatie indicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Aantal bijeenkomsten per jaar voor ondernemers over gemeentelijke inkopen en aanbestedingen	3	4	3	1	3	Gemeentelijke registratie

Milieu en duurzaamheid

Eén van de beleidsdoelstellingen uit het coalitieakkoord is reductie van afval van de stad met 20% tot 2020. Ten aanzien van ondernemers en instellingen heeft de gemeente hierin een voorbeeldfunctie. In 2016 is de afvalscheiding verder uitgebreid. Ook vanuit ICT is een bijdrage geleverd aan duurzaamheid. ICT-systemen zijn verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van het energieverbruik. Jaarlijks wordt steeds een deel van de ICT infrastructuur vernieuwd. Afgelopen jaar zijn onder meer applicatieservers, netwerkkaparaatuur en opslagapparatuur vervangen voor nieuwe apparatuur met een lager energieverbruik.

Samenwerking in de regio

De gemeente Zaanstad werkt op verschillende terreinen samen met partners in de regio. In 2016 is ondersteuning geboden om maatschappelijke partners op gemeentelijke locaties te huisvesten en te voorzien van faciliteiten. Daarnaast is op het vlak van bedrijfsvoering samengewerkt met de veiligheidsregio, de omgevingsdienst en is onderzocht hoe de gemeente het sportbedrijf kan ondersteunen.

Prestatie 2. Bijdrage aan organisatiedoelstellingen

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Algemene medewerkerstevredenheid	7,0	Niet gemeten	7,4	Niet gemeten	7,5	Gemeentelijke registratie

Er is in 2016 geen meting van de medewerkerstevredenheid. In 2014 was er een cultuuronderzoek en in 2015 besteedde de organisatie aandacht aan een interne evaluatie van de reorganisaties. De aandachtspunten uit deze onderzoeken stonden ook in 2016 nog centraal. In het kader hiervan zijn er verschillende initiatieven genomen om de horizontale samenwerking te verbeteren en kunnen medewerkers door de werkwijze binnen het Zaans Portaal hun werk beter prioriteren. De ervaren werkdruk is nog steeds aanwezig, wat in 2016 mede heeft geleid tot structurele en tijdelijke uitbreidingen van capaciteit.

Een wendbare organisatie

In de tweede helft van 2016 is de productie van een korte bedrijfsfilm gestart, waarin uiteengezet wordt hoe we als gemeente Zaanstad willen werken. De samenleving staat centraal in het bepalen van onze rol om te ontdekken wat dit betekent voor het werk in de dagelijkse praktijk. In het voorjaar 2017 is deze bedrijfsfilm te zien.

Strategisch Personeelsmanagement

Met Strategisch Personeelsmanagement (SPM) brengen we per organisatieonderdeel in kaart welke capaciteiten medewerkers in de toekomst nodig hebben en, wanneer de huidige capaciteiten onvoldoende aansluiten, wat er moet gebeuren om de capaciteiten op het gewenste niveau te krijgen. Dit

levert een bijdrage aan de toekomstbestendigheid van de organisatie én medewerkers. In Zaanstad is SPM in 2015 ontwikkeld in drie pilotsectoren. In 2016 heeft het grootste deel van de organisatie met SPM de personele opgaven in kaart gebracht. Eén van die opgaven voor de komende jaren is de doorstroom van collega's van krimpende functiegebieden naar stabiele of groeiende functiegebieden. Hiermee behouden we kennis in de organisatie en voorkomen we dat medewerkers boventallig worden.

Arbeidsmix

Naast het beschikken over de juiste capaciteiten is ook een optimale arbeidsmix belangrijk voor een wendbare organisatie. Een arbeidsmix is het geheel van verschillende arbeidsverhoudingen waarmee medewerkers verbonden zijn aan de organisatie (van kort durende inhuur tot en met een vaste aanstelling). Omdat de opgaven per organisatieonderdeel verschillen, verschilt ook de optimale arbeidsmix per organisatieonderdeel. In 2016 is een afwegingskader voor de arbeidsmix opgesteld dat in lijn is met SPM.

Wendbaar in werken

In 2016 zijn de eerste stappen gezet in het kader van het programma Anders werken, dat zich buigt over de vraagstukken van tijd- en plaats-onafhankelijk werken. Er is geëxperimenteerd met andere vergadervormen (bijvoorbeeld staand vergaderen) en een aantal medewerkers kijkt kritischer naar het gebruik van e-mail in de samenwerking met collega's. Bijvoorbeeld in de week van het e-maildieet. Initiatieven tot samenwerking door de organisatie heen (integraal/ afdelingoverstijgend) worden gestimuleerd. In 2017 wordt deze beweging doorgezet. Begin 2017 wordt ook onderzocht in hoeverre het sociaal intranet ZaanLInk - dat halverwege 2015 in gebruik is genomen - hieraan bijdraagt.

Een efficiënte bedrijfsvoering

Ehrm-systeem

In 2016 is een nieuw personeelsmanagementsysteem ingericht. Naast de technische basisinrichting van personeels- en salarisadministratie is een Self service module ingericht, die leidinggevenden en medewerkers gebruiksgemak en regie biedt bij het regelen van hun personeelszaken. Het systeem biedt daarnaast betere mogelijkheden voor ondersteuning bij strategisch personeelsmanagement.

Inkoop

Het project Contract- en Bestelmanagement is vertraagd. De ontwikkeling van de benodigde software voor het eenvoudig bestellen duurt namelijk langer dan gepland. Op het vlak van contractmanagement zijn in 2016 voor vier inkoopcategorieën de contractrollen belegd in de betreffende organisatie-eenheden. Voor de ontwikkeling van de betrokken medewerkers is een training verzorgd en zijn kennissessies georganiseerd.

Informatievoorziening

Samenwerken en kennis delen vergt een goede vindbaarheid van informatie in de vele gemeentelijke systemen. Dit wordt ondersteund door een nieuwe en innovatieve zoekfunctionaliteit die in 2016 is aanbesteed. Verder is er een project voorbereid waarbij de komende twee jaar het samenwerken in teams en projecten beter wordt ondersteund met een adequaat documentmanagementsysteem.

In 2016 is een Informatievoorziening Strategie geformuleerd met de ambitie om op zoveel mogelijk beleidsterreinen gebruik te maken van data-gestuurd werken. Data-gestuurd werken biedt kansen om de gemeentelijke dienstverlening effectiever en efficiënter in te richten. In diverse pilots op verschillende beleidsterreinen is ervaring opgedaan met deze manier van werken. Belangrijke randvoorwaarde is dat de privacyaspecten worden gewaarborgd. Zaanstad heeft een functionaris gegevensbescherming aangesteld die nauw betrokken is bij data-gestuurd werken en toeziet op de naleving van privacywetgeving.

Innovatie Planning & Control

In 2016 is innovatie op het gebied van Planning & Control (P&C) voortgezet. De P&C-documenten worden via het Financieel Portaal ontsloten en doorontwikkeld. Via de P&C-websites kan steeds vaker worden doorgeklikt naar gerelateerde informatie. In 2016 is de interactieve doelenboom nieuw

toegevoegd aan de P&C-websites. Via de doelenboom maakt de lezer eenvoudig een selectie van de informatie die zij of hij wil raadplegen.

Het verbeterprogramma zet in op het verkorten van de doorlooptijden en het beperken van handmatig handelen bij het tot stand komen van rapportages. Dit doen we door processen en systemen efficiënter in te richten en verder te digitaliseren. De meerjaren-investeringsplanning is in 2016 geautomatiseerd. Informatie is op deze wijze voor iedereen inzichtelijk, berekeningen hoeven niet meer handmatig plaats te vinden en het is mogelijk om met scenario's te werken. Hierdoor kunnen we meer tijd besteden aan de inhoud van het adviesgesprek en gericht werken aan het versterken van het systeem van interne beheersing. Dit moet bijdragen aan de toegankelijkheid van de informatievoorziening en aan de onafhankelijk van het management om deze informatie te raadplegen.

Ontwikkeling controlfunctie voor het realiseren van maatschappelijke doelen

Door de diversiteit aan taken en rollen binnen gemeenten, hebben we te maken met verschillende sturingsprincipes in de organisatie. En als gevolg van ontwikkelingen die op ons afkomen zijn deze sturingsprincipes deels aan het veranderen of moeten we ze herijken. De gemeente heeft de beweging ingezet 'van zorgen voor naar zorgen dat', waarbij de Zaanse samenleving meer ruimte krijgt om haar eigen leefomgeving in te richten en te beheren. Daarnaast decentraliseert de rijksoverheid taken en komt er veel nieuwe wet- en regelgeving op de gemeente af. Deze ontwikkelingen verlangen ook van de control-organisatie een andere invulling van haar rol en het omgaan met onzekerheden en risico's. Samen met de lijnorganisatie zoeken we vanuit control telkens naar manieren om daar het beste op aan te sluiten. Soms door beheerst te experimenteren en een andere keer door beproefde methodieken in te zetten. Door het uitvoeren van audits wordt geleerd hoe effectief de organisatie en de control-functie functioneren in deze veranderende context.

Prestatie indicator	Nulmeting	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Streef-waarde	Bron
Percentage bedrijfsvoering (in fte)	3	20,5%	24%	n.n.b.	24%	Vensters voor bedrijfsvoering

Uit het in 2016 verschenen rapport van Vensters voor Bedrijfsvoering(met cijfers 2015) blijkt dat de daling van het percentage overhead doorzet.

Een toegankelijke organisatie

Het verminderen van administratieve druk voor medewerkers en managers wordt onder meer gerealiseerd door het optimaliseren van bijvoorbeeld processen en formulieren en het vervangen van verouderde applicaties. Afgelopen jaar is er geïnvesteerd in een nieuw personeelssysteem waarmee medewerkers meer zelf kunnen regelen. Een ander voorbeeld is het optimaliseren van het proces van in-/door- en uitstroom van medewerkers.

Informatiebeveiliging is van belang omdat inwoners en partners erop moeten kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig met hun gegevens omgaat. Goede sturing geven aan informatieveiligheid en privacy blijft complex omdat er veel afhankelijkheden zijn en het veel facetten betreft; van het gedrag van medewerkers tot aan werkprocedures, personele eisen, beveiliging van middelen en gebouwen en technische maatregelen. De beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de informatieveiligheid te vergroten bestaan uit organisatorische en technische maatregelen. Op ICT-gebied betekent dat het vergroten van de technische weerbaarheid van informatiesystemen tegen cybercriminaliteit en onbevoegde toegang tot informatie. Organisatorisch betekent dat het vergroten van bewustwording en vaardigheden van personeel en het aanscherpen van procedures. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kunnen zich echter toch beveiligingsincidenten voordoen. Om goed voorbereid te zijn is daarom een crisisoefening gehouden met een gesimuleerd groot datalek, is een protocol voor het omgaan met datalekken opgesteld en zijn er bewustwordingsactiviteiten georganiseerd voor het personeel.

In aanloop naar de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waar organisaties vanaf medio 2018 aan moeten voldoen, is in 2016 gewerkt aan de actualisatie van het beleidsplan dat wordt uitgebreid met het onderwerp Privacy. In 2016 is voor de uitvoering ook een privacyfunctionaris aangesteld.

De staat van informatieveiligheid is getoetst door interne en externe audits, steekproeven en toetsen op kwetsbaarheden. Via aparte rapportages is hierover verantwoording afgelegd aan het bestuur en aan externe toezichthouders. Vanaf 2017 zal de verantwoording landelijk op eenduidige wijze worden ingevoerd, met een collegeverklaring en een online vragenlijst ten behoeve van toezichthouders.

Voor de toegang tot alle gemeentelijke gebouwen wordt gebruik gemaakt van één beveiligingsplatform. Per rol van de gebruiker is de autorisatie voor toegang tot specifieke ruimtes bepaald. In 2016 zijn processen ingeregeld om de toegankelijkheid voor specifieke doelgroepen (ketenpartners, leveranciers) te vereenvoudigen.

Werving/ Instroom

Bij de werving blijft speciale aandacht uitgaan naar de instroom van hoogopgeleide jongere medewerkers. De instroom van jongeren is belangrijk voor een evenwichtige leeftijdsopbouw van de organisatie. De overheid is echter niet prominent in beeld als interessante werkkring bij deze doelgroep. Een middel om jongeren te interesseren is het bieden van stages. In 2016 hebben ongeveer 100 studenten en leerlingen een stage in onze organisatie vervuld.

Een andere wijze om hoogopgeleide jongeren aan te trekken is het bieden van traineeships. Zaanstad participeert in de Trainee pool MRA (Metropoolregio Amsterdam) en biedt voor de jaargang 2015 – 2017 aan vier recent afgestudeerden een traineeplek. In 2016 is besloten de pilotfase van de Trainee pool MRA om te zetten naar een structurele pool en om jaarlijks (i.p.v. 2 jaarlijks) een jaargang te laten starten.

Investeren in en beschermen van bedrijfskapitaal en medewerkers

Ons werk verandert en de veranderingen gaan steeds sneller. Daarnaast werken we steeds langer door, wegens het verhogen van de pensioenleeftijd en het onaantrekkelijk worden van eerder stoppen met werken. Werken aan een toekomstbestendige inzetbaarheid is daardoor voor werknemer en werkgever belangrijker dan ooit.

Met een pilot op acht afdelingen is een start gemaakt met het doorontwikkelen van de gesprekscyclus. Doel is om tot een gesprekscyclus te komen die zowel een bijdrage levert aan het werk van vandaag als aan de ontwikkeling en toekomstbestendigheid van de individuele medewerker.

Investeren in vakmanschap en persoonlijke ontwikkeling medewerkers

In 2016 is volop invulling gegeven aan de verdere ontwikkeling van onze medewerkers. Meer dan in de voorgaande jaren is geïnvesteerd in teamontwikkeling, toekomstbestendigheid en kennis en vaardigheidsontwikkeling. Binnen de eenheid Openbare Ruimte zijn EVC-trajecten (Eerder Verworven Competenties) uitgevoerd. Dit biedt medewerkers de kans om op basis van hun werkervaring formele erkenning voor hun kennis en vaardigheden te verkrijgen.

Verzuim

In 2016 is het verzuim licht gedaald ten opzichte van 2015. Namelijk van 6% naar 5,7% en hiermee is de voor 2016 vastgestelde verzuimnorm van 4,9% niet gehaald. Voorgaande jaren bevond het verzuim zich net boven de 5,0% en verdere daling leek toen te verwachten. In 2015 zagen we echter een forse stijging tot 6,0% en in 2016 is het verzuim weer enigszins gedaald, hoewel dus minder dan gedacht.

De lang aanhoudende griepgolf in Nederland in de eerste maanden van het jaar en de vroeg voordoende epidemie het laatste kwartaal van 2016 zijn hier debet aan. Dit vertaalt zich met name door in kortdurend verzuim. Daarnaast spelen met name bij langdurig verzuim werkgerelateerde psychische aspecten een rol. Deze zijn te koppelen aan veranderingen in werk, functie, balans werk-privé als ook fysieke klachten. Ten aanzien van het aantal langdurige dossiers zien we in de loop van 2016 een dalende tendens. In 2016 zijn workshops balans werk-privé georganiseerd voor alle medewerkers en second opinion sessies met een bedrijfsarts voor leidinggevend van afdelingen met een hoog verzuimpercentage. Blijvende aandacht voor verzuimbeheersing is noodzakelijk om het verzuim laag te houden.

Financiële toelichtingen bedrijfsvoering

Personeel & Organisatie

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting 2016 na wijzigingen	Realisatie 2016	Vershil
P&O lasten	8.354	7.761	-593
P&O baten	0	0	0
Totale lasten	8.354	7.761	-593
Onttrekking reserves	0	0	0
Dotatie reserves	0	0	0
Saldo	8.354	7.761	-593

De onderbesteding komt onder andere doordat nauwelijks aanspraak is gemaakt op het frictiebudget voor salariskosten van medewerkers die boventallig zijn verklaard. Daarnaast zijn minder medewerkers werkloos geraakt waardoor het WW-budget niet in zijn geheel is aangesproken. Het opleidingsbudget is in 2016 licht overschreden en drukt daarmee het saldo.

Facilitaire Zaken

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting 2016 na wijzigingen	Realisatie 2016	Vershil
Facilitaire Zaken lasten	9.518	9.357	-161
Facilitaire Zaken baten	-1.016	-988	28
Totale lasten	8.502	8.369	-133
Onttrekking reserves	-225	-217	8
Dotatie reserves	258	383	125
Saldo	8.535	8.535	0

Het voordeel op de lasten van de afdeling Facilitaire Zaken komt door minder afname van producten en diensten door derden, door het afsluiten van een gunstiger energiecontract en door het goedkoper inkopen van kantoorartikelen. Daarnaast is er sprake van onderbesteding doordat een aantal werkzaamheden is vertraagd. Conform eerder besluit van de raad bij de Narap 2016 is het resultaat gedoteerd aan de reserve voor het onderhoud van de panden.

Informatie- en communicatietechnologie als bedrijfskapitaal

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting 2016 na wijzigingen	Realisatie 2016	Vershil
Informatievoorziening en ICT lasten	13.317	12.807	-510
Informatievoorziening en ICT baten	-235	-256	-21
Totale lasten	13.082	12.551	-531
Onttrekking reserves	-150	-139	11
Saldo	12.932	12.412	-520

De ICT-lasten waren in 2016 lager dan begroot. Enerzijds is dit veroorzaakt door vacatureruimte en minder externe inhuur op de afdeling. Daarnaast is er sprake van een incidenteel voordeel in 2016 omdat meerjarige software licenties en hardware onderhoudscontracten vanuit 2015 niet in de juiste verhouding over de boekjaren zijn uitgesplitst.

Ten behoeve van de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt jaarlijks geïnvesteerd in vervanging en modernisering van de ICT infrastructuur zodat deze actueel blijft. Afgelopen jaar zijn diverse systemen vervangen en is het printerpark aanbesteed.

Een deel van de reserve voor innovatie op informatievoorziening en ICT is in 2016 ingezet. Zo is er geïnvesteerd in de bouw van een zogenaamd datapakhuis wat ondersteunend is aan het data-gestuurd werken en het publiceren van open data.

Bedrijfsmiddelen in beeld

Hieronder volgt een overzicht met kengetallen over de inzet van capaciteit en het beheer van bedrijfsmiddelen. De cijfers geven het beeld van de gehele gemeente. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van de informatie die beschikbaar is uit de benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering. Vervolgens wordt ten aanzien van de capaciteit inzicht gegeven in de ontwikkelingen.

Formatie en bezetting	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Toegestane formatieplaatsen (in fte's)	1.191	1.164	1.200
Werkelijke bezetting (in fte's) (incl. boventalligen)	1.079	1.081	1.081
Openstaande formatieruimte (in fte's) (toegestaan minus werkelijk)	112	83	119
<u>Aantallen</u>			
Aantal personeelsleden (incl. boventalligen)	1.172	1.181	1.173
Aantal boventalligen	5	9	3
<u>% o.b.v. aantallen</u>			
Vaste contracten (in % van totaal aantal medewerkers)	74,7%	-	74,2%
Tijdelijke contracten (in % van totaal aantal medewerkers)	8,9%	-	8,4%
Externe inhuur (in % van totaal aantal medewerkers)	16,4%	-	17,4%
Externe inhuur (in % van de capaciteitskosten en inhuurkosten)	17,6%	-	18,7%
Instroom, doorstroom en uitstroom			
Percentage instroom	6,6%	-	7,2%
Percentage doorstroom	4,7%	-	4,3%
Percentage uitstroom	7,4%	-	7,7%
Ziekteverzuim			
Ziekteverzuim	6%	4,9%	5,7%
Inzet van middelen			
Totaal vloeroppervlak aan kantoorruimte	16.637 m ²	19.624 m ²	19.624 m ²
Percentage vloeroppervlak eigen gebruik	95%	91%	91%
Huisvestingskosten per m ²	345	218	215
Het totaal aantal beschikbare werkplekken	1.142	897	897
Het aantal applicaties	261	260	260
Het aantal pc's, thin cliënts	1.300	1.270	1156
ICT-kosten per fte	11.924	11.508	11.610
Omvang data op infrastructuur Zaanstad (uitgedrukt in terabytes)	26	31	31

Ten opzichte van de originele begroting 2016 is het aantal formatieplaatsen met 36 fte gestegen. De krimp zette minder hard door omdat bepaalde bezuinigingen nog niet konden worden ingevuld. Dit is reeds gerapporteerd bij de Burap 2016. Naast de krimp is in 2016 ook meer inzicht verkregen in de benodigde formatie voor de uit te voeren taken op het sociaal domein. Om het juiste maatwerk aan inwoners te kunnen bieden en de transformatie de komende jaren verder vorm te geven, is met name daarvoor formatie uitgebreid. Dekking kon worden gevonden binnen de eigen budgetten.

Op plekken in de organisatie waar op termijn verwacht wordt dat dit werk gaat verdwijnen, wordt bewust de arbeidsmix ingezet in de vorm van externe inhuurkrachten. Verder draagt, zoals verwacht, de aantrekkende arbeidsmarkt bij aan een versnelde uitstroom van medewerkers.

Naast werving en selectie worden de vrijgekomen plekken in de organisatie ook tijdelijk ingevuld met externe inhuurkrachten. Dit geldt vooral voor moeilijk vervulbare vacatures van financieel strategische en civieltechnische functies, maar ook op het gebied van contractmanagement. Ook is er behoefte aan medewerkers op functies die ervoor zorgen dat het samenwerken met externe partijen en de nieuwe rol van de gemeente worden ingepast in onze bestaande systemen en werkprocessen.

Ontwikkeling capaciteitsbegroting

Capaciteitsbudget (bedragen * €1.000)	Jaarrekening 2015	Prognose 2016	Rekening 2016
Salariskosten personeel *	74.115	78.004	77.371
Externe inhuurkosten bij ziekte en vacatures	7.870	8.680	9.391
Externe inhuurkosten uit hoofde van flexibele schil	3.765	4.391	3.982
Totaal capaciteitsbudget	85.750	91.075	90.744

Inhuur op projectwerkzaamheden en specifieke expertise (bedragen * €1.000)	Jaarrekening 2015	Prognose 2016	Rekening 2016
Externe inhuur m.b.t. projectwerkzaamheden	3.725	3.127	3.655
Externe inhuur m.b.t. specifieke expertise	439	986	725
Totale kosten aan externe inhuur voor projectwerkzaamheden en specifieke expertise	4.164	4.113	4.380

**) Salariskosten is exclusief B&W en Raad en inclusief salariskosten van boventalligen. De salariskosten van boventalligen zijn niet begroot. Voor deze salariskosten is een voorziening gevormd. De salariskosten én de ontvangen baten door detacheringen van boventalligen worden verrekend met deze voorziening.*

In de Burap 2016 is besloten de personeelsbegroting in totaal met € 4,9 mln. te verhogen. Tegelijk met het invullen van een aantal taakstellingen in 2016 is de formatie uitgebreid met dekking uit bestaande budgetten. Als gevolg van cao-ontwikkelingen en de invoering van het Individueel Keuzebudget (IKB) is de salarischbegroting bij de Burap 2016 ook aangepast op de invoering van het IKB. De werkelijke salaris- en inhuurkosten die onderdeel uitmaken van het capaciteitsbudget zijn weliswaar gestegen ten opzichte van 2015, maar binnen de bijgestelde begroting gebleven van 2016.

Naast salaris(gerelateerde) kosten en kosten van externe inhuur zijn in 2016 ook inkomsten uit detacheringen gerealiseerd van ca. € 387.000.

De uitbreiding van capaciteit heeft meerdere redenen. In 2016 heeft de aantrekkende economie met veel nieuwe initiatieven extra inzet gevraagd. Ook is er versnelling ingezet voor de komst van de Omgevingswet en MAAK.Zaanstad. Er zijn hiervoor dan ook planologen, stedenbouwkundigen en milieuspecialisten ingehuurd.

Naast deze drukte vraagt ook een aantal werkzaamheden meer tijd, doordat de vraagstukken complex(er) en daarmee tijdrovend(er) zijn. Zoals de ontwikkeling van een nieuw instrumentarium dat randvoorwaardelijk is om ruimte te kunnen geven aan maatwerkoplossingen in het ruimtelijk domein. Om een volgende stap te kunnen zetten om de maatschappelijke taken uit te kunnen voeren is in het laatste kwartaal tijd besteed aan de organisatieontwikkeling. Hiervoor is tijdelijk extra capaciteit aangetrokken.

Op het vlak van bedrijfsvoering is vooral gebruik gemaakt van inhuur in geval van ziekte en zwangerschap of wanneer het niet lukte om op korte termijn vacatures te vervullen. Onder andere bij het Klantcontactcentrum was hiervan sprake.

Boventalligheid en voorziening Reorganisatie

Ook in 2016 zijn medewerkers in een vroeg stadium begeleid bij doorontwikkeling van de organisatie. Het resultaat hiervan is dat boventalligheid voorkomen wordt en medewerkers waardevol blijven voor de organisatie. Twee boventallige medewerkers zijn in het voorjaar 2016 mede door begeleiding in het van werk-naar-werktraject en eigen inspanningen gestart in een nieuwe (externe) functie. Een boventallige medewerker start in het voorjaar van 2017 in een andere functie. Op 31 december 2016 hadden nog drie medewerkers de status boventalligheid. Bij de Burap 2017 zal de voorziening Reorganisatie worden geactualiseerd.

Toelichting op cijfers vanwege correctie vergoedingen UWV

Vanuit het UWV wordt op grond van de Wet arbeid en zorg (WAZO) aan werknemers een uitkering verstrekt indien sprake is van zwangerschap/ziekte. Deze vergoeding wordt niet rechtstreeks betaald maar via de werkgever. Bij de Narap 2016 is gemeld dat deze vergoeding als opbrengst (bruto) zou worden verantwoord. Vanwege het inzichtvereiste (personeelslasten stijgen immers niet door zwangerschapsverlof) is van deze correctie afgezien en is voor netto weergave in de exploitatie gekozen.

Ontwikkeling op het gebied van personeel en arbeid

Nieuw hoofdstuk 3 CAR-UWO - cao-ontwikkelingen

Per 1 januari 2016 is het nieuwe hoofdstuk over salariëren en toelagen in de cao geïntroduceerd. Deze wijziging had geen bezuinigingsdoelstelling. Op landelijk niveau is ook overgangsrecht afgesproken om nadeel voor de medewerkers te compenseren. In verband met nagekomen informatie omtrent de interpretatie van de nieuwe cao en het overgangsrecht zal nog een correctie met terugwerkende kracht worden doorgevoerd.

IKB en uitbetaling vakantiegeld 2016

Het Individueel Keuze Budget (IKB) gaat van kracht per 1 januari 2017. De invoering heeft in 2016 de nodige inzet gevergd. Zoals reeds in de Burap en Narap 2016 is uitgelegd betekent de overgang hier naar toe onder meer dat er in 2017 voor 19 maanden aan vakantietoelage moet worden uitbetaald in plaats van 12 maanden. De zeven extra maanden zijn opgebouwd in 2016. Bij de Narap 2016 is deze eenmalige kostenpost geactualiseerd en wordt het reeds begrote bedrag van € 2,6 miljoen gehandhaafd.

WW-budget

Zoals bij de Narap 2016 is het aantal ex-werknemers dat een beroep doet op een WW-uitkering is ten opzichte van 2015 gedaald. Redenen hiervan zijn o.a. dat meer medewerkers met een aflopend tijdelijk contract in vaste dienst zijn aangenomen en dat de arbeidsmarkt aantrekt. Er is toen € 0,2 mln. teruggegeven aan de Algemene Middelen. Ex-werknemers vinden ook sneller een andere (tijdelijke) baan, waardoor de duur van de WW-aanspraken wordt verkort of bij tijdelijke inkomsten voor een periode wordt onderbroken. Deze ontwikkelingen beïnvloeden de uitnutting van het WW-budget, maar zijn moeilijk te voorspellen.

Werkkostenregeling

De vrije ruimte binnen de werkkostenregeling is maximaal 1,2% van de totale fiscale loonsom en mag worden besteed aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen ten behoeve van de werknemers. Voor Zaanstad gaat het dit jaar om een bedrag van ongeveer € 0,7 miljoen. Net als in 2015 is Zaanstad ook dit jaar binnen de vrije ruimte gebleven.

Integriteitsverslag

Inleiding

In 2016 voldoet Zaanstad geheel aan de modelaanpak basisnormen openbaar bestuur en politie, een uitwerking van de integriteitseisen zoals vermeld in de Ambtenarenwet.

De acties en resultaten van het integriteitbeleid in 2016 treft u hieronder aan.

Commissie

In 2016 is de commissie integriteit twee keer bijeen geweest.

Ambtseed

Vanaf september 2010 leggen alle nieuwe ambtenaren verplicht de ambtseed af. Zonder ambtseed (en zonder overleggen van de VOG) wordt geen aanstelling verleend. In 2016 hebben alle 86 nieuwe ambtenaren bij een lid van de directie de ambtseed afgelegd.

Training

In 2016 zijn 12 trainingen morele oordeelsvorming georganiseerd voor nieuwe ambtenaren. Deze training is gevolgd door 79 medewerkers. De training is een verplicht onderdeel van het introductieprogramma voor nieuwe ambtenaren.

Nevenfuncties

Eind 2016 stonden 101 ambtenaren geregistreerd met een nevenfunctie waarvoor toestemming is gegeven.

Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersonen hebben 19 gesprekken gevoerd met medewerkers over de onderwerpen arbeidsverhoudingen, ongewenst gedrag en integriteit.

Meldingen

In 2016 zijn vier nog openstaande onderzoeken uit 2015 afgerond. In drie gevallen is misbruik aangetoond. Het gaat om onder meer een zeer ernstige vorm van belangenverstrengeling, misbruik van informatiesysteem en gedrag naar collega's. Twee medewerkers zijn ontslagen, één medewerker is schriftelijk berispt.

In 2016 zijn 12 andere vermoedens van schendingen gemeld. Twee hiervan zijn nog in onderzoek. Van de overige tien zijn vijf schendingen door een ambtenaar vastgesteld. Het gaat om misbruik diensttelefoon, gedrag naar collega's, misbruik dienstauto's en ten onrechte raadplegen van een informatiesysteem. Eén medewerker is mondeling gewaarschuwd, twee schriftelijk berispt, van twee medewerkers is een bijtelling voor de belastingdienst van het salaris ingehouden.

02 Lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van tarieven en heffingen is vastgelegd in:

- Nota kostentoe rekening 2013-2016

Ontwikkelingen 2016

Tarieven OZB

De tarieven van de onroerendezaakbelastingen (OZB) worden vastgesteld als percentage van de WOZ waarde. Het percentage WOZ-bezwaarschriften bedroeg in 2016:

Percentage bezwaarschriften

	Woningen 2016	Niet-woningen 2016	Woningen 2015	Niet-woningen 2015
Landelijk	1,8%	6,1%	1,8%	6,1%
Zaandstad	0,8%	5,6%	1,0%	12,4%

In 2016 is er een afname van het aantal bezwaarschriften. Van alle waardebeschikkingen is 0,6% aangepast naar aanleiding van bezwaar. In 2016 heeft de Waarderingskamer (landelijk toezichthouder) onderzoek gedaan naar de bezwaarafhandeling. Gebleken is dat Zaanstad veel waarde hecht aan informeel contact (geschilbeslechting aan de voorkant) met de belanghebbende in de bezwaarfase. De Waarderingskamer is groot voorstander van de werkwijze van gemeente Zaanstad.

Belastingopbrengsten en ontwikkeling egalisatievoorzieningen

De begrote en werkelijke belastingopbrengsten betreffen:

Belastingopbrengsten (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Werkelijke opbrengst 2016	Geraamde opbrengst 2016	Werkelijke opbrengst 2015
Onroerendezaakbelastingen	31.796	32.081	31.303
Roerende ruimtebelasting	54	54	80
Precariobelasting	367	371	427
Leges Algemene dienstverlening	3.000	2.957	3.294
Leges onder dienstverlening WABO (omgevingsvergunning)	4.694	4.645	4.721
Leges onder dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	205	261	112
Hondenbelasting	568	573	574
Toeristenbelasting	693	631	606
Reclamebelasting	313	350	311
Reclameopbrengsten	935	902	934
Rioolheffing	21.660	21.089	19.742
Afvalstoffenheffing	18.416	18.192	16.146
Grafrechten	1.028	975	1.160
Marktgeden	221	270	237
Parkeerbelasting	821	870	697

Parkeervergunningen	419	472	550
Parkeerautomatengelden	1.560	1.506	1.558
Binnenhaven- en kadegelden	1.035	1.064	876
Totaal	87.785	87.263	83.328

Toelichting op de belastingopbrengsten Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Na het vaststellen van de begroting 2016 is er 230 extra inkomsten OZB bijgeboekt, omdat de verwachting was dat de stijging door areaaluitbreiding groter was dan oorspronkelijk aangenomen. Nu boekjaar 2016 is afgesloten is er een tekort op de OZB van ongeveer 280.

In 2016 zijn waardeverminderingen doorgevoerd voor eerdere belastingjaren. Het grootste gedeelte hiervan is te verklaren door een uitspraak van de Hoge Raad over de werktuigenvrijstelling. Deze is verruimd, waardoor er grote waardeverminderingen zijn doorgevoerd. Met belanghebbenden was afgesproken om uitspraak op bezwaar van 2014 en 2015 te doen als de Hoge Raad had beslist in zaken gevoerd door een andere gemeente. De uitspraak zou conform de beslissing van de Hoge Raad zijn. Hierdoor werden kosten en procedures bespaard. De mutatie naar aanleiding van de Hoge Raad is in het boekjaar 2016 doorgevoerd. In totaal is er in 2016 voor ongeveer 400 aan OZB voor eerdere boekjaren verminderd.

Afvalstoffenheffing

Er is minder frictieleegstand bij bestaande woningen. Nieuwe woningen worden sneller na oplevering bewoond. Afgelopen jaren kwam het voor dat nieuwe gebouwde woningen nog niet waren verkocht en langere tijd leegstonden. Meeropbrengst is dus te verklaren door meer heffingseenheden.

Rioolheffing

Hiervoor geldt hetzelfde als bij de afvalstoffenheffing (180). Echter er is ook een meeropbrengst gerealiseerd bij het grootverbruik van 400, een opbrengst over oude jaren.

Stand en verloop van de egalisatievoorzieningen

Egalisatievoorziening (EV)	2012	2013	2014	2015	2016
EV afvalstoffen	69	213	760	808	905
EV Riolen	2.433	4.014	5.597	7.023	8.847
EV Begraafplaatsen	134	159	224	436	405
EV Marktgelden	74	23	-4	0	0

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Egalisatievoorziening Afvalstoffen

In 2016 is er 97 gedoteerd aan de egalisatievoorziening afvalstoffen.

Egalisatievoorziening Riolen

In 2016 is 1.825 gedoteerd aan de egalisatievoorziening riolen.

Woonlasten

Tabel 3: Woonlasten 2016 Zaanstad t.o.v. overige 35 grote gemeenten

	OZB Eigenaar	Reinigingsheffing	Rioolheffing	Woonlasten 2016	Woonlasten 2015
Zaanstad	263,06	279,69	280,48	823,23	820,23
Laagste	126,00	95,00	108,00	549,00	547,00
Hoogste	485,00	347,00	280,48	832,00	820,00
Gemiddelde	233,00	283,00	163,00	679,00	678,00

<i>Mutatie Zaanstad t.o.v. vorig jaar</i>	<i>0,4%</i>	<i>2,0%</i>
<i>Mutatie gemiddelde t.o.v. vorig jaar</i>	<i>0,15%</i>	<i>1,3%</i>

Bron: Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2016 COELO

Noot: In bovenstaande tabel zitten verschillen die niet direct zichtbaar zijn. Hiermee moet rekening worden gehouden als conclusies worden getrokken uit de vergelijking. Sommige gemeenten zijn bijvoorbeeld (nog) niet volledig kostendekkend voor de afvalstoffenheffing en/of het Rioolheffing. Andere gemeenten heffen bijvoorbeeld geen afvalstoffenheffing, Rioolheffing en/of hondenbelasting, maar verdisconteren dit in de opbrengst van de OZB.

Kwijtschelding

Kwijtschelding heffingen

	Rekening 2016	Begroot 2016	Rekening 2015
Afvalstoffen	1.598	1.595	1.570
Rioolheffing	1.602	1.601	1.575
Totaal	3.200	3.196	3.145

Zaanstad hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% en voert daarmee een maximaal kwijtscheldingsbeleid. Kwijtschelding kan o.a. worden verleend indien men:

- AOW heeft, eventueel aangevuld met een klein pensioen;
- een bijstandsuitkering heeft;
- een inkomen uit werk heeft dat niet hoger is dan een bijstandsuitkering;
- studiefinanciering krijgt en niet al te hoge bijverdiensten heeft;
- een zakgeldregeling heeft.

Kwijtschelding kan worden verleend voor de volgende belastingen en heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Hondenbelasting voor de eerste hond

Tabel Kwijtschelding heffingen (bedragen x € 1.000)

	2013	2014	2015	2016**	2016*
Totaal	2.815	3.053	3.145	3.196	3.200

* werkelijk, ** begroot

In het jaar 2015 zijn 3.747 verzoeken om kwijtschelding geautomatiseerd afgehandeld.

Daarnaast ontvingen 662 cliënten kwijtschelding op basis van toetsing door het Hoogheemraadschap (samenwerkingsafspraken) en zijn 2.772 verzoeken handmatig afgedaan. In totaal leidde dit tot 2.259 geheel of gedeeltelijk toegewezen kwijtscheldingsverzoeken.

Dit maakt het totaal aan toegewezen kwijtscheldingsverzoeken 6.006. Ten opzichte van 2015 (5.759) een toename van 4,2% van het aantal toegewezen verzoeken.

03 Treasury

Treasury is het sturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden en het afdekken van rente en kredietrisico's. De treasuryfunctie binnen de gemeente Zaanstad dient uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de Wet Fido waarbij prudent beheer een basisvoorwaarde is.

Het beleid ten aanzien van treasury 2016 is vastgelegd in:

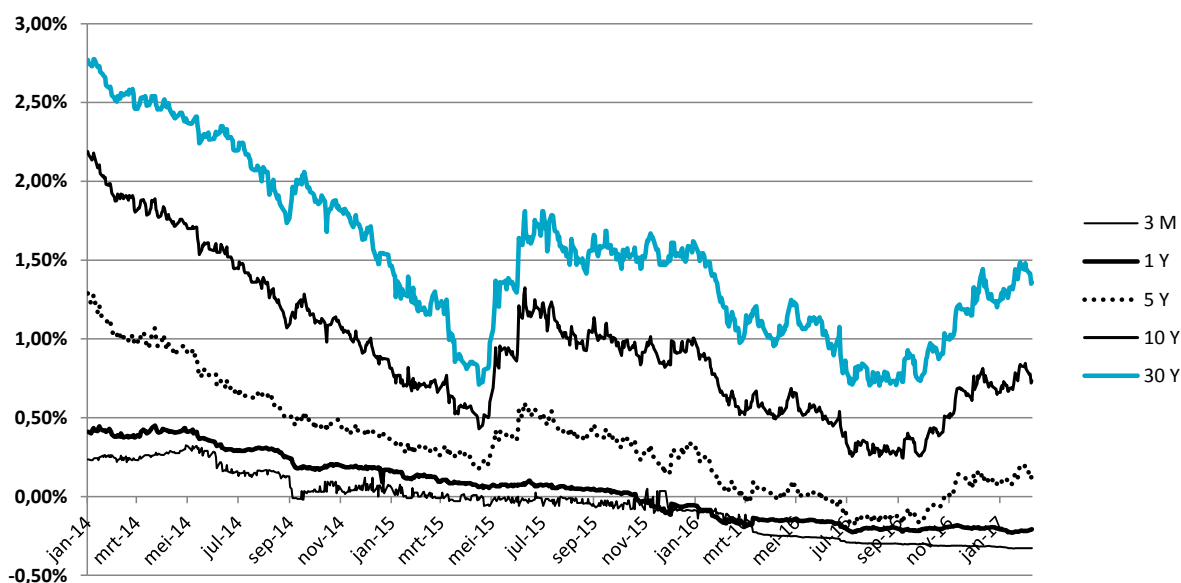
- *Financiële verordening*
- *Treasuryjaarplan 2016*
- *Treasury paragraaf begroting 2016*
- Nota borgstellingen.

Ontwikkelingen 2016

Externe ontwikkelingen

Onderstaande figuur geeft de ontwikkeling van een aantal belangrijke referentierentetarieven vanaf januari 2014 weer. Het gaat om de zogenaamde 'Euribor' en 'Swap' tarieven. Ten gevolge van de kredietcrisis zijn liquiditeitsopslagen boven de referentierentetarieven gaan gelden. Deze opslagen waren ook in 2016 nog van kracht. Eind 2016 lag deze voor een 10 jaars lening op ongeveer 0,25%.

Rentestanden exclusief liquiditeitsopslagen

Interne ontwikkelingen

Ook in het jaar 2016 bewegen de rentestanden voor kort en lang geld zich op historisch lage niveaus. Waarbij de rente voor 10-jaarsleningen rond 1 procent schommelde en kort geld (< 6 maanden) zelfs beneden nul. In 2015 was al voor € 30 miljoen aan herfinancieringen in 2016 voorgefixeerd, aan het eind van 2016 is nog eens € 40 miljoen geherfinancierd met een gemiddelde looptijd van 9 jaar tegen gemiddeld 0,9%. Het beleid is erop gericht om in toekomstige jaren bij een eventuele stijging van de lange rente ook tegen lage rente te kunnen financieren door bijvoorbeeld voor kortere looptijden te kiezen. Daarnaast blijft volledige benutting van de kasgeldlimiet het streven. Deze korte financiering kan door middel van de rekening-courantfaciliteit bij de BNG worden ingedekt. BNG brengt hiervoor een opslag van 0,25% bovenop het reguliere rekening-couranttarief (1-maand euribor) in rekening. Vanwege

deze opslag was het lonend om met kasgeld de negatieve stand op de rekening-courant aan te vullen. Dit gebeurde met zogenaamde kasgeldleningen met looptijden die variëren van een week tot enkele maanden. De rentepercentages op kasgeldleningen waren overwegend negatief. Ultimo 2016 bedroeg de korte financiering ruim € 40 miljoen.

In 2016 was er voor € 94 miljoen aan rente-typisch kortlopende leningen in de portefeuille waarvan het risico is afgedekt met rente-swaps. De omvang van de swap-portefeuille in 2016 lag binnen het maximum van 20% van de totale opgenomen leningportefeuille bij aanvang jaar zoals afgesproken met de raad. De betaalde rente uit hoofde van de swaps lag in 2016 ruim € 70.000 lager dan daadwerkelijk ontvangen is voor de rente-typisch korte leningen. Op de portefeuille zitten geen liquiditeitsrisico's door margin calls doordat deze contractueel zijn uitgesloten.

Leningen o/g en Swaps

De leningportefeuille bestaat ultimo 2016 nog steeds voor het grootste deel uit fixe-leningen. Dit zijn leningen met een vaste looptijd die aan het eind van de looptijd in zijn geheel worden afgelost. De gemiddelde rente over de langlopende leningenportefeuille (swaps en leningen) is ultimo 2016 gedaald tot onder 3,0%.

Tabel 1: Verloop opgenomen en uitgezette langlopende leningen (bedragen x € 1.000)

	Opgenomen	Uitgezet
Stand per 1 januari 2016	372.000	-55.598
Stand per 31 december 2016	385.000	-59.588
Opgenomen/uitgezet in 2016	70.000	-10.923
Aflossingen in 2016	57.000	-6.932
Gemiddelde rente per 1 januari 2016	3,04%	2,72%
Gemiddelde rente per 31 dec 2016	2,98%	3,32%
Restant looptijd leningen 1 januari 2016	6,5 jaar	Nb
Restant looptijd leningen 31 dec 2016	7,5 jaar	Nb

Tabel 2: Swaps (bedragen x € 1.000)

	Afgesloten
Stand per 1 januari 2016	94.000
Stand per 31 december 2016	94.000
Gemiddelde te betalen vaste rente per 1 januari 2016	3,5%
Gemiddelde te betalen vaste rente per 31 december 2016	3,5%
Restant looptijd swaps 31 december 2016	22,8 jaar

Tabel 3: Totale positie leningen (kort en lang) en beleggingen (bedragen x € 1.000)

	Opgenomen	Uitgezet	Saldo
Stand per 1 januari 2016	494.000	-55.598	440.402
Stand per 31 december 2016	514.000	-59.588	454.412
Gemiddelde rente per 1 jan 2016	3,04%	3,27%	2,81%
Gemiddelde rente per 31 dec 2016	2,83%	3,18%	2,64%
Gemiddelde totale looptijd 1 jan 2017	9,9 jaar		

Risicobeheersing

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt eisen aan het maximaal te lopen renterisico op de korte schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de lange schuld (renterisiconorm). De hoogte van de kasgeldlimiet wordt vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal; in 2016 € 39 miljoen. Zaanstad is in 2016 met uitzondering van het eerste kwartaal binnen de kasgeldlimiet gebleven. De rentelasten op de korte schuld bleven in 2016 onverminderd laag (gemiddeld -0,3%). De renterisiconorm bedraagt

maximaal 20% van de begrotingsomvang van enig jaar, dit betekende dat in 2016 maximaal € 91 miljoen blootstelling aan renteherzieningen. Voor 2016 lag deze op 13%.

Rekenrente en renteresultaat

De gemeente Zaanstad hanteert het systeem van integrale financiering. Het totale rentesaldo wordt omgeslagen over alle investeringen. Deze zogenaamde omslagrente is de basis voor de bepaling van de rekenrente en bedroeg 3,5%. Het verschil tussen de werkelijk toegerekende rekenrente aan de activa en de werkelijk betaalde rente aan het eind van het jaar wordt het renteresultaat genoemd. In 2016 bedroeg het renteresultaat € 4,5 miljoen.

Liquiditeitsplanning 2016

De investeringsuitgaven in een 100%-scenario waren geraamd op € 62 miljoen en kwamen uiteindelijk uit op ruim € 58 mln. (93%). Met betrekking tot de grondcomplexen kwam er per saldo € 2 miljoen in. In de liquiditeitsprognose worden geen ramingen voor de (middel)lange termijn voor de grondcomplexen opgenomen. Alleen bij zekere inkomsten of uitgaven vindt aanpassing van de raming plaats. Gedurende 2016 is de liquiditeitsplanning maandelijks geactualiseerd en besproken in de treasurycommissie. Besluiten over het afsluiten van nieuwe financieringstransacties of het beleggen van tijdelijke overliquiditeit zijn genomen op basis van de geactualiseerde liquiditeitsplanningen.

Borgstellingen

In 2012 is de nieuwe nota borgstellingen en verstrekken van geldleningen vastgesteld door het college van B&W. Het doel van deze nota is beheersing van risico's. Hierin zijn richtlijnen opgenomen voor het aanvragen, beoordelen, verstrekken en beheersen van (achter)borgstellingen die worden verstrekt aan belanghebbenden. Een belangrijke doelstelling van de nieuwe nota borgstellingen is het verder beperken van risico's die met het afgeven van een borgstelling of het verstrekken van een geldlening gemoeid gaan alsmede de monitoring op de bestaande borgstellingen te verscherpen. De totale borgstelling (excl. WSW) is in 2016 afgenomen met € 5 miljoen tot € 97 miljoen.

De financiering van de volkshuisvesting in Nederland krijgt vorm in het 'borgstelsel'. WSW is een privaatrechtelijke stichting en heeft als 'hoeder van de borg' de cruciale rol dat stelsel in stand te houden en zo optimale financiering van de volkshuisvesting mogelijk te maken. Corporaties zijn in staat om zich tegen zo laag mogelijke kosten te financieren ten opzichte van de 'benchmark', 'de Nederlandse staat'. Voor de woningcorporaties is WSW feitelijk een onderlinge waarborgmaatschappij die steunt op 'solidariteit' binnen het borgstelsel en de zekerheidsstructuur. Om te voorkomen dat WSW een aanspraak krijgt op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Om te beginnen is er de kasstroom en de vermogensbuffer van de corporatie zelf. Dan is er de saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het eigen risicovermogen van WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken op de borg op te vangen. Deze reserve kan WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan WSW. De derde buffer bestaat uit de afspraak met Rijk en gemeenten (de 'achtervang'). Met ingang van 1 juli 2015 is de Autoriteit woningcorporaties (Aw) opgericht en is het Centraal Fonds Volkshuisvesting opgeheven. De Aw ziet, naast het financiële toezicht, ook toe op de governance, integriteit en rechtmatigheid bij corporaties.

Aandelen en dividenden

De dividenduitkeringen lagen met € 1,7 miljoen iets lager dan origineel begroot.

04 Weerstandsvermogen & risico's

Risicobeheer

Deze paragraaf beschrijft de voor de gemeente Zaanstad relevante risico's, uitgaande van de actuele situatie, zowel in- als extern. Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van de gemeente. Hierdoor is het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's op een juiste wijze te wegen. Deze paragraaf start met een toelichting op de principes en de methode van het risicobeheer. Vervolgens wordt ingegaan op de belangrijkste risico's. Het kader is vastgelegd in de nota [Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2013](#).

Doel van risicobeheer

Risicobeheer is gericht op het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de realiseerbaarheid van de gemeentelijke doelstellingen, de beheersing van risico's in bedrijfsprocessen en projecten, de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging en de naleving van relevante wet- en regelgeving. Bij het nemen van belangrijke beslissingen met een onzekere uitkomst worden de risico's overwogen alvorens tot een besluit te komen. Hierbij wordt dus expliciet de mate van risicoacceptatie bepaald en worden de financiële risico's die van invloed zijn op de beleidsuitvoering inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. Door het inzicht in de risico's worden de raad, het college en de organisatie in staat gesteld om op een verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen/investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te verkrijgen, is een risico-inventarisatie uitgevoerd die twee keer per jaar wordt geactualiseerd. Door een risicosimulatie wordt het weerstandsvermogen berekend.

Risico's Sociaal en Grondzaken

In 2012 heeft de gemeenteraad besloten tot het in het leven roepen van de [Algemene Reserve Sociaal \(ARS\)](#). De noodzaak/wens om te komen tot een specifieke risicobuffer ligt in de grote mate van financiële onzekerheid bij alle (rijks)ontwikkelingen die zich de komende jaren binnen het domein Maatschappelijke Ontwikkeling (zullen gaan) voordoen.

In lijn met de methodiek rondom de Algemene Reserve Grondzaken (ARG) is besloten een specifiek deel van de algemene reserves van de gemeente te 'labelen' ter afdekking van de risico's binnen het maatschappelijk domein. De reserve is bedoeld om verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid op te vangen, zodat deze niet direct invloed hebben op de exploitatie gedurende het begrotings- c.q. verantwoordingsjaar. De methodiek voorziet in een semi-gesloten systeem tussen de risico's en/of resultaten binnen het domein Maatschappelijke Ontwikkeling en de ARS die een bufferrol zal vervullen. Semi-gesloten wil in dit geval zeggen: de dempende werking van de ARS impliceert dat stortingen in de ARS vanuit de algemene middelen plaatsvinden als de ARS te laag is en onttrekkingen uit de ARS als deze te hoog is.

De financiële onzekerheid van de BUIG (Wet bundeling uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten) is in de begroting opgenomen in de ARS. De BUIG wordt kostenneutraal in de (meerjaren)begroting opgenomen. Voor de mutaties gedurende het jaar wordt de ARS gebruikt om te egaliseren. De mutaties gedurende het jaar worden alleen bij de Narap opgevoerd. Het risico op overschrijdingen wordt meegenomen bij de berekening van de hoogte van de ARS. Inmiddels is duidelijk dat het verdeelmodel voor de BUIG voor 2017 lager is uitgevallen dan begroot. Hierdoor ontstaat een substantieel verschil tussen inkomsten en uitgaven.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Zaanstad in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Met behulp van een Monte Carlo analyse wordt het optreden van verschillende risico's gesimuleerd. De Monte Carlo analyse is een simulatietechniek waarbij door vele herhalingen (100.000), elke keer met een andere startwaarde, een verdelingsfunctie wordt verkregen. Met deze simulatie maken we een analyse van het benodigde vermogen om tegenvallers op te vangen, zonder dat hiermee de continuïteit van de

organisatie in gevaar komt (ook wel weerstandsvermogen genoemd).

Via een inventarisatie zijn alle (*financiële*) risico's in kaart gebracht. In het onderstaande overzicht worden de twintig risico's met de grootste financiële impact gepresenteerd.

Tabel 1: Risico top-20

Nr	NARIS	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Invloed (%)	Tov begroting
1	R382	Het verdeelmodel voor BUIG is voor 2017 nog lager uitgevallen. Hierdoor ontstaat er een substantieel verschil tussen de inkomsten en uitgaven. Het systeem kent een vangnet met een eigen risico. Omdat de inkomsten niet duidelijk zijn, is er bij de begroting 2017 vanuit gegaan dat kosten en inkomsten aan elkaar gelijk zijn.	geld - Lagere baten door aanpassing van het verdeelmodel.	25,14%	+1
2	R449	Algemeen marktrisico (prijs en afzet) bij het voeren van grondexploitaties	geld - Grondopbrengsten dalen en/of de uitgifte van kavels vertraagd a.g.v economische omstandigheden.	15,16%	-1
3	R729	Bijstelling van het accres over uitkeringsjaar 2016 in de meicirculaire 2017 van het gemeentefonds. (De bijstelling van het accres is ten opzichte van het accres in de septembercirculaire 2016).	geld - De algemene uitkering wordt over het uitkeringsjaar 2016 naar beneden bijgesteld.	7,93%	N
4	R548	De vraag naar jeugdhulpverlening blijft doorgroeien ondanks de inzet van Jeugdteams die zouden moeten leiden tot gerichte inzet van specialistische jeugdhulp. Bijvoorbeeld kortere trajecten, minder intramuraal (met kortere doorlooptijd) en minder doorverwijzing naar specialistische zorg.	geld - Dit kan leiden tot wachtlijsten, een tekort aan capaciteit om afhandeling van facturen te realiseren en dat de bezuiniging op de jeugdzorg van 15% niet gerealiseerd kan worden.	7,83%	+11
5	R544	De zorgconsumptie van de Wmo blijft doorgroeien, ondanks de inzet van de sociale wijkteams die zouden moeten leiden tot verminderde zorg door substitutie-effect, kortere trajecten en minder intramuraal (kortere doorlooptijd) en het efficiënter organiseren van basisvoorzieningen.	geld - De toekenning van specialistische ondersteuning op grond van de Wmo is (op grond van de wet) een open einde regeling. In 2015, het eerste jaar na de decentralisatie van de nieuwe taken, zijn de uitgaven binnen het budget gebleven. Dat neemt niet weg dat het risico de komende jaren blijft bestaan dat het beroep op specialistische Wmo-ondersteuning gaat toenemen, omdat mensen meer/ langer thuis blijven wonen als gevolg van het	5,86%	+9

Nr	NARIS	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Invloed (%)	Tov begroting
			rijksbeleid inzake extramoralisering en dus thuis zwaardere zorg nodig hebben. Het effect daarvan kan de komende jaren pas merkbaar worden; daarom is dit risico nog steeds opgenomen.		
6	R643	Inverdan Overtuinen: Aanpassing proefverkaveling / Stedenbouwkundig Programma van Eisen	geld - Andere / minder woningen. Meer kosten. Minder opbrengsten.	5,16%	-2
7	R603	De autonome groei van jeugd-GGZ neemt niet af, waardoor een te groot beroep op maatwerkvoorzieningen Jeugd wordt gedaan. Dit kan nog versterkt worden door onvoldoende grip op doorverwijzingen vanuit huisartsen en onderwijs	geld - Te groot beroep op maatwerkvoorzieningen zorgt ervoor dat de bezuinigingen niet opgevangen kunnen worden. Het budget is ontoereikend.	2,72%	0
8	R725	Er moet een grotere asbestsanering plaatsvinden bij sloop van gebouw.	geld - (Hogere) Saneringskosten.	2,67%	-3
9	R423	Inverdan Knoop: Woonprogramma en grondprijzen Noordschebos worden in 2018 (definitief) vastgesteld o.b.v. alsdan geldende marktsituatie.	geld - Invulling Noordschebos met (deel) vrije sector huur resulteert in een lagere grondopbrengst dan geraamd	2,46%	-1
10	R730	Uit nader onderzoek blijkt dat rubber instrooi materiaal voor kunstgrasvelden toch schadelijk voor de gezondheid is. Dit in tegenstelling tot de conclusie van het RIVM.	geld - De kosten van een nieuw veld worden geschat op € 180.000 per kunstgrasveld. In totaal worden de kosten van vervanging van alle kunstgrasvelden geraamd op € 3.780.000. Hierin zijn eventuele schadevergoedingen aan gedupeerden niet meegerekend.	1,86%	N
11	R405	Vaart in de Zaan: Uitkeren van planschade en / of nadeelcompensatie bij realisatie van Wilhelminasluis en / of Zaanbrug	geld - Planschade claims en / of nadeelcompensatie claims van bedrijven of burgers dat leidt tot niet begrote / ongedekte kosten voor Zaanstad (50% Zaanstad en 50% PNH)	1,86%	+1

Nr	NARIS	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Invloed (%)	Tov begroting
12	R508	Overhoeken: Indien de gemeente niet tijdig zorgdraagt voor een onherroepelijk bestemmingsplan zitten hier financiële consequenties aan. NB. het al dan niet onherroepelijk worden van het bestemmingsplan ligt buiten de macht van de gemeente. Als tegen het vastgestelde bestemmingsplan beroep wordt ingesteld is het van de uitspraak van de Raad van State afhankelijk of en wanneer het bestemmingsplan geheel of gedeeltelijk onherroepelijk wordt. De ontwikkelaar en de GEM zijn dan gerechtigd de koopovereenkomst te ontbinden. Wanneer zij dit besluiten, is de gemeente verplicht de gemaakte kosten en waardevermindering van de gronden te vergoeden	geld - De vergoeding voor de kosten bedraagt maximaal € 538.836 indien het niet onherroepelijk worden niet te wijten is aan de gemeente en € 830.000 indien dit wel te wijten is aan de gemeente. Daarnaast zal de gemeente 64,92 % van de waardevermindering van de gronden dienen te vergoeden. Vergoeding kosten en waardevermindering grond gezamenlijk komen momenteel neer op: 1) max €1,7 mln. bij niet vaststellen Bestemmingsplan door de gemeenteraad. 2) max € 1,1 mln. als bestemmingsplan door Raad van Staten niet wordt vastgesteld.	1,84%	N
13	R659	Minder doorverwijzingen naar specialistische ondersteuning dan op grond van de zorgbehoefte nodig zou zijn, waardoor vroeg of laat een zwaardere zorgvraag ontstaat.	geld - De wijkteams verwijzen te laat door naar specialistische ondersteuning omdat zij onvoldoende kunnen inschatten wat de zwaarte van de problematiek is.	1,40%	+3
14	R724	Ruimtelijke procedures moeten worden aangepast dan wel opnieuw.	geld - Projecten vertragen en hebben hogere kosten.	1,40%	+3
15	R602	Hogere woningbouwproductie wordt niet gehaald.	geld - Mislopen van opbrengsten (AU, leges en OZB) die al zijn ingeboekt in de begroting obv hogere woningbouwproductie.	1,30%	+3
16	R511	RON: Niet betalen exploitatiebijdrage als zich geen grootschalige detailhandels vestigingen (GDV) vestigt op het bij de RON terrein.	geld - Conform ovk vindt bijdrage aan gemeentelijke grondexploitatie niet plaats. Gemeente komt dekking tekort.	1,10%	-3

Nr	NARIS	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Invloed (%)	Tov begroting
17	R594	Er is onvoldoende informele ondersteuning in de wijken; de link tussen vrijwilligers/inwoners ontbreekt in de praktijk of er is onvoldoende inzet van vrijwilligers. Cliënten blijven daardoor vooral aangewezen op dure zorg.	geld - De vraag naar dure zorg blijft hoog. Hierdoor kan de bezuiniging niet worden gerealiseerd.	1,00%	N
18	R560	Met de participatiewet zijn we verantwoordelijk om een bredere doelgroep naar vermogen te laten meedoen op de arbeidsmarkt. Het risico is dat we deze mensen niet aan een passende baan of participatieplek kunnen helpen. Daarbij komt het feit dat het bieden van beschut werk een wettelijke verplichting is geworden, waardoor een jaarlijks quotum gehaald moet worden.	geld - Het niet tijdig laten participeren kan leiden tot hogere uitkeringslasten of secundaire kosten zoals zorg of dagbesteding. Niet kunnen voldoen aan het jaarlijkse quotum plaatsingen voor beschut werk. Dit zou kunnen leiden tot een interventie vanuit het Rijk.	0,97%	N
19	R693	Belastingdienst (van de beheersstichting) gaat niet akkoord met constructie inzake de accommodatie, verhuur en subsidie voor de Omzoom en Sporting Krommenie.	geld - De sportstichting kan als opdrachtgever van de accommodaties de BTW niet terugvragen over de investering. De gemeente zal alsnog de BTW-kosten moeten dragen, waardoor minder geld beschikbaar is voor sportactiviteiten.	0,93%	N
20	R674	Aanbesteding is hoger dan begroot door de aantrekkende markt. Het risico van de VNG-normvergoeding is in dit risico opgenomen (eerder nog apart): VNG-normvergoedingen voor onderwijshuisvesting ligt 25% onder de marktprijs voor het realiseren van kwalitatief en onderwijsinhoudelijk goede scholen voor gemeente Zaanstad. 10% wordt opgenomen in dit risico, resterende deel wordt opgevoerd bij de kadernota 2018	geld - Tekort loopt op.	0,93%	-1

+= gestegen, - = gedaald, N = Nieuw in top -20, O= Ongewijzigd

Risicosimulatie

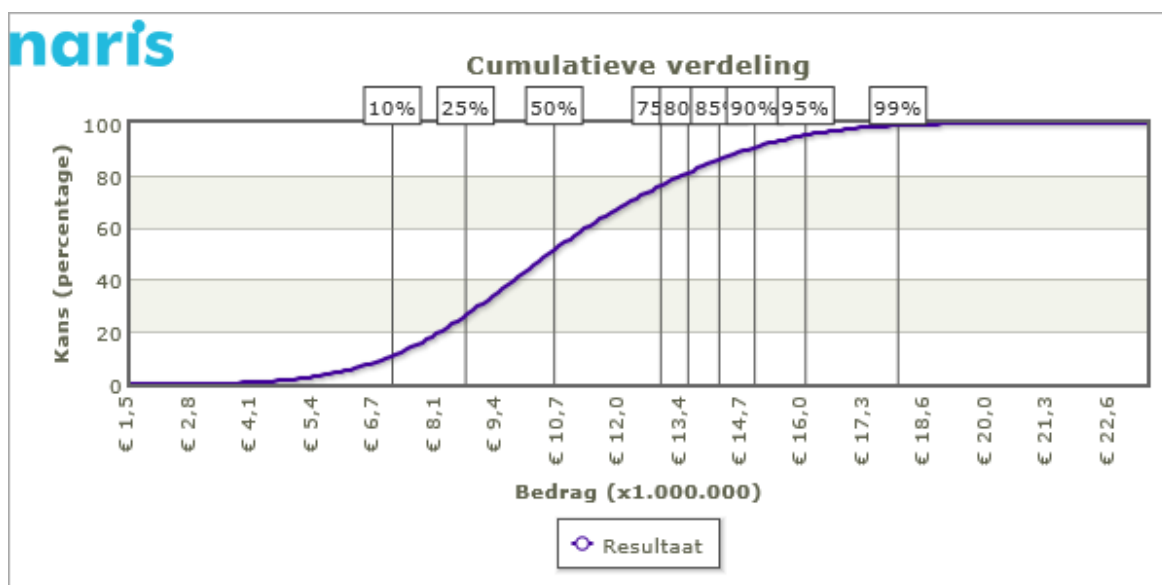
Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 17,8 mln. - zie tabel 2) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Tabel 2: Resultaten simulatie (Bedragen x € 1 mln)

	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017	Rekening 2016
Minimum	2,5	1,7	1,4	1,2	1,4
Maximum	24,1	22,0	18,6	18,6	17,8
Gemiddeld	9,6	8,2	7,1	9,8	10,7

Figuur 1 en de bijhorende tabel 3 tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Figuur 1: cumulatieve verdeling

Tabel 3: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages (Bedragen x € 1 mln)

Percentage	Rekening 2014	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017	Rekening 2016
85%	13,0	11,3	10,1	13,2	14,0
90%	13,9	12,1	10,8	14,1	14,8
95%	15,4	13,4	11,8	15,5	15,9

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 14,8 mln. (benodigde weerstandscapaciteit). Dat is een stijging (€0,7 mln.) ten opzichte van de vorige actualisatie (Begroting 2017).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Zaanstad bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om financiële gevolgen van de risico's af te dekken.

Tabel 4: Beschikbare weerstandscapaciteit (Bedragen x € 1 mln.)

Weerstand	Saldo boekwaarde ultimo 2014	Saldo boekwaarde ultimo 2015	Begroting 2017	Rekening 2016
Algemene reserves*	20,4	33,2	19,4	22,2
Onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1
Totale weerstandscapaciteit	20,5	33,3	19,5	22,3

* NB: Nu de rioolheffing niet meer 100% kostendekkend is, is hier formeel sprake van 'onbenutte belastingcapaciteit'. Dat levert theoretisch een structurele weerstandscapaciteit op. De reserve Investeringsfonds bevat een eigen risicobuffer voor onvoorziene omstandigheden. Beide bedragen blijven buiten beschouwing voor wat betreft de bepaling van de gemeentelijke weerstandscapaciteit.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 22,3}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit} \quad \text{€ 14,8}} = 1,5$$

Op basis van de nota *Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2013* vindt aanvulling of uitname uit de Algemene reserve plaats op basis van de jaarrekening.

De normtabel (tabel 5) is ontwikkeld door het NAR in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

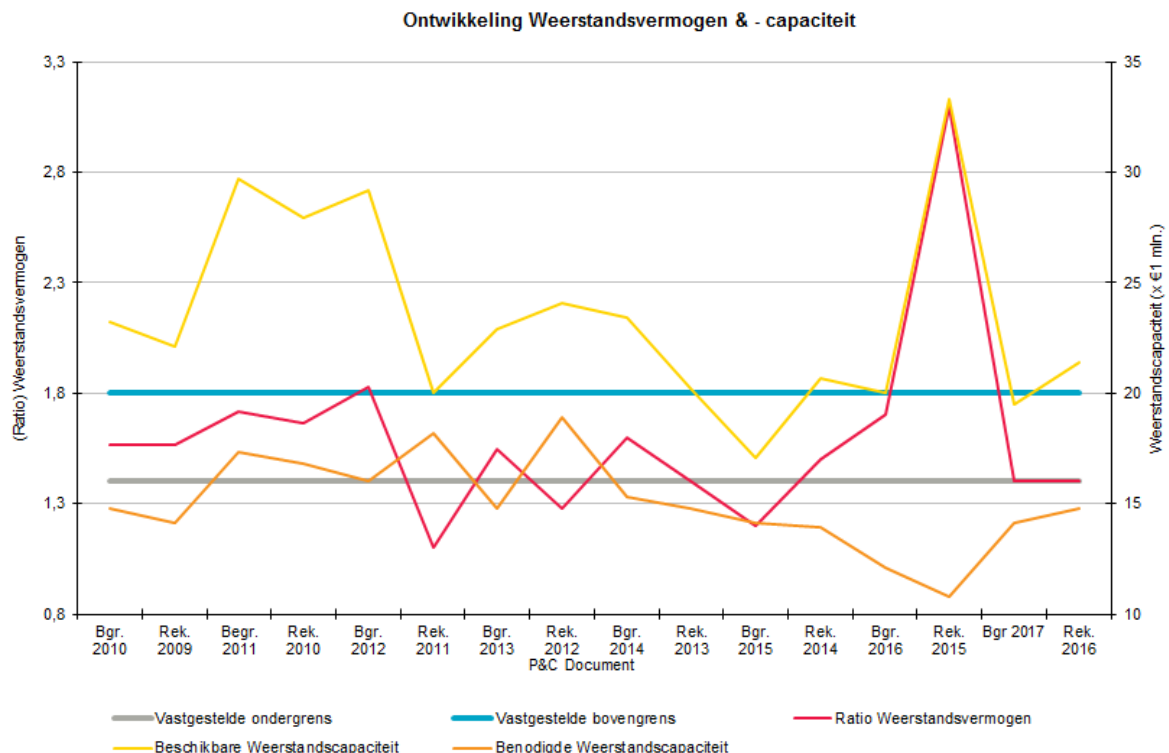
Tabel 5: Waardering weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

De ratio van Zaanstad valt in klasse B. Dit duidt op een ‘Ruim voldoende’ weerstandsvermogen conform de bovenstaande normtabel en bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte zoals die op 7 juli 2011 door de gemeenteraad van Zaanstad is vastgesteld (tussen 1,4 en 1,8, zie [raadsbesluit 2011/35, reg.nr: 2011/155854](#)).

Figuur 2 laat het verloop zien van de weerstandsratio en weerstandscapaciteit vanaf de begroting 2010.

Figuur 2: verloop weerstandsratio en –capaciteit

Ontwikkeling Algemene Reserve Sociaal & Algemene Reserve Grondzaken

De benodigde weerstandscapaciteit kan afgezet worden tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Aan de hand van de daaruit voortvloeiende ratio's kan bepaald worden in hoeverre de ARS en ARG 'op niveau' zijn.

Tabel 6: ARS & ARG (Bedragen x € 1 mln.)

	Rekening 2016	Benodigd obv simulatie	Ratio	Ruimte obv vastgestelde bandbreedte
Algemene Reserve Sociaal	5,9	7,1	0,8	0
Algemene Reserve Grondzaken	9,7	6,5	1,5	+1,3

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, kunnen worden geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de financiële positie van de gemeente wordt bedreigd.

Het netto risico geeft het resultaat na het treffen van beheersmaatregelen.

Tabel 7: Risicokaart

geld	Netto				
x > €1.000.000	7	2	2	2	3
€500.000 < x < €1.000.000	7	6	3	1	
€250.000 < x < €500.000	4	7	6		
€100.000 < x < €250.000	4	7	2	2	
x < €100.000	6	2	5		
Geen geldgevolgen	11	10	2	1	
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Informatiebeveiliging en privacy

Gemeenten maken voor informatiebeveiliging gebruik van de kwaliteitsnorm die door de informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) van de VNG ter beschikking wordt gesteld. De gemeente Zaanstad voldoet nu aan de meeste normen uit deze landelijke kwaliteitsnorm. Eind 2017 moet deze volledig zijn ingevoerd. In 2016 is het informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd en zijn stappen gezet om verder aan te sluiten op de P&C cyclus. De focus ligt hierbij op risicobeheersing, bewustwording en transparantie rond het thema informatieveiligheid.

In aanloop naar de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waar organisaties vanaf medio 2018 moeten voldoen, is het beleidsplan uitgebreid met het onderwerp Privacy en is een privacyfunctionaris aangesteld.

De staat van informatieveiligheid is getoetst door interne en externe audits, steekproeven en toetsen op kwetsbaarheden. Via aparte rapportages is hierover verantwoording afgelegd aan het bestuur en aan externe toezichthouders. Vanaf 2017 zal de verantwoording landelijk op eenduidige wijze worden ingevoerd, met een collegeverklaring en een online vragenlijst ten behoeve van toezichthouders.

Kengetallen

Het opnemen van kengetallen in de begroting en jaarrekening past in het streven naar meer transparantie en omdat daarmee wordt beoogd de raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de gemeenten. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in haar beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Om dit te bereiken is met ingang van de begroting 2016 wettelijk voorgeschreven (Besluit Begroting & Verantwoording) dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen dienen gezamenlijk te worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De genoemde kengetallen en de plaats op de begroting helpt de raadsleden bij het verkrijgen van verantwoord inzicht in en het beoordelen van de financiële positie. Hoe de kengetallen in relatie tot de financiële positie moeten worden beoordeeld is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces van de betrokken gemeente. Met het oog daarop wordt voorgeschreven dat het college van burgemeester en wethouders in de begroting en jaarrekening een beoordeling geeft van de kengetallen in hun onderlinge verhouding in relatie tot de financiële positie. Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk.

Om de horizontale verantwoording te versterken zijn gemeenten verplicht om een basis set van vijf financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

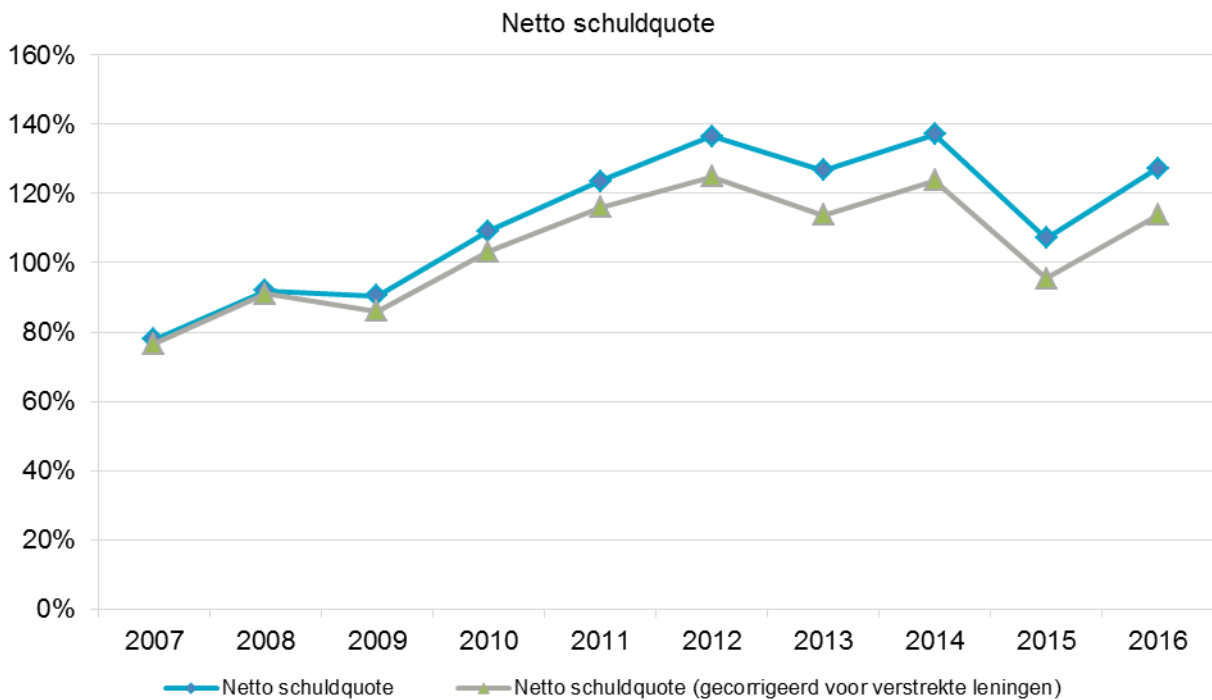
1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Kengetal grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen in de exploitatie. Hoge schulden brengen hoge rentelasten met zich mee. De rentelasten hebben effect op de flexibiliteit van de begroting en mogen niet een te groot deel van de exploitatie worden. De kapitaallasten (rente en afschrijving) worden in het hoofdstuk over de investeringen weergegeven.

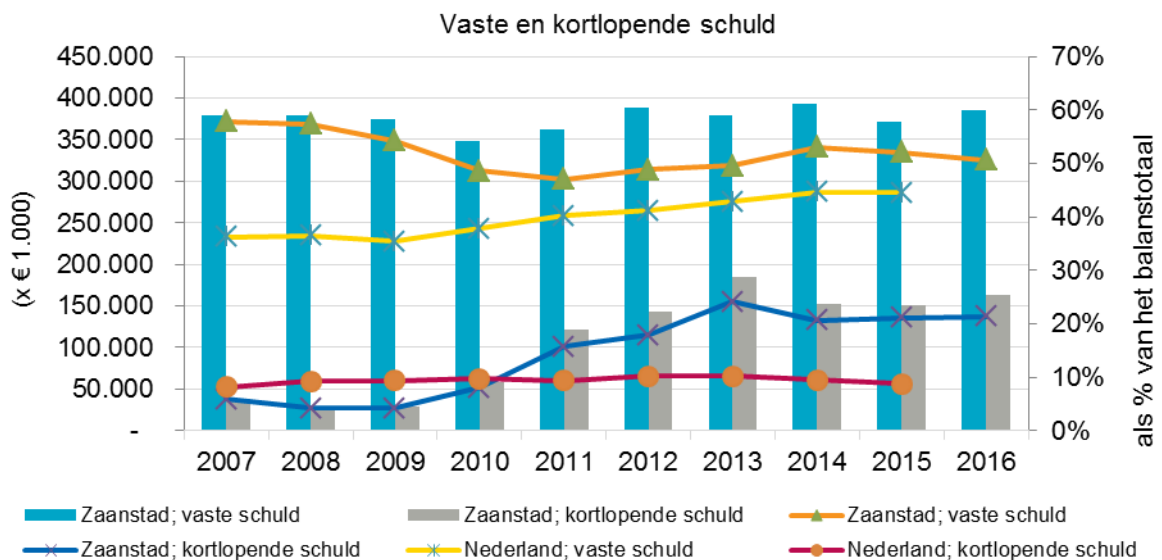
De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge schuldquote kan veroorzaakt worden door een hoge leenquote, de verstrekte leningen moeten daarom in samenhang worden gezien met de opgenomen leningen. De rentelasten en aflossingen van de schulden die hier tegen overstaan, drukken niet op de exploitatie.

De verslechtering van de schuldquote wordt enerzijds veroorzaakt doordat de totale baten voor mutaties met de reserves circa € 0,37 mln. lager is dan in 2015. Daarnaast zijn de vaste schuld, de netto schuld en de overlopende passiva € 0,42 mln. toegenomen ten opzichte van 2015. De financiële activa is met €0,04 mln. toegenomen. In hoofdstuk Investerings wordt toegelicht hoe de beheersing van de kapitaallasten de komende jaren is geregeld.

Ook komende jaren zal indien mogelijk met kort geld gefinancierd gaan worden, het renterisico wordt afgedekt met behulp van interest rate swaps (zie voor meer informatie de paragraaf 3.3 Treasury).

Een hoge netto schuldquote moet niet alleen uit financieel perspectief worden gezien. Een schuldpositie is immers geen gevolg van onjuiste financiële keuzes, maar is een gevolg van een door de gemeente(raad) gewenst uitvoerings-, omgevings- en investeringsniveau in combinatie met het niet voor handen zijn van eigen financieringsmiddelen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Onder het solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

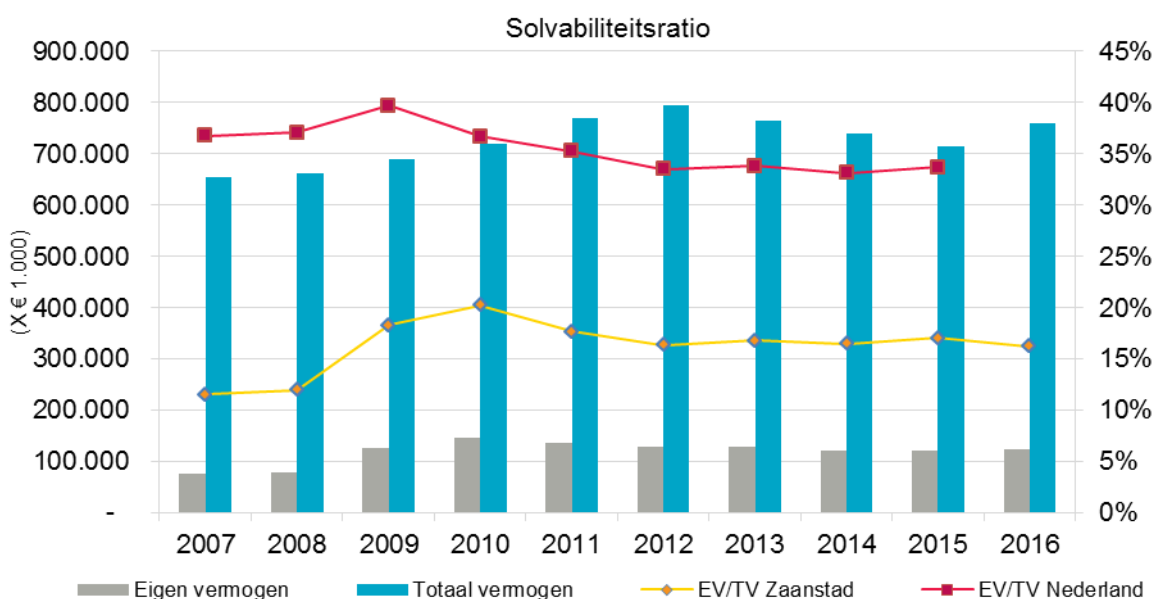
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. De gemeente Zaanstad kent drie algemene reserves: de algemene reserve (AR), de algemene reserve grondzaken (ARG) en de algemene reserve sociaal (ARS). De algemene reserves zijn 'buffers' om onverwachte tegenvallers en risico's te kunnen opvangen. Bestemmingsreserves zijn buffers waarvoor reeds een bestemming is vastgesteld. De raad kan de bestemming van deze reserves wijzigen.

De omvang van het eigen vermogen is in verhouding tot de omvang van de balans, de begroting en de lopende projecten relatief klein, maar wordt wel toereikend geacht. Zie ook paragraaf 4 van dit hoofdstuk inzake de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

Zaanstad heeft, ten opzichte van het landelijke beeld van alle Nederlandse gemeenten, minder dan de helft beschikbaar van het eigen vermogen als aandeel in de balans. Met andere woorden: landelijk financieren de gemeenten in 2015 33,7% van hun bezittingen met eigen middelen. In Zaanstad is dat 17% in 2015, 16,2% in 2016. Zaanstad heeft gemiddeld minder eigen vermogen en een veel grotere leningenportefeuille. In 2016 is de ratio iets verslechterd als gevolg van een toename van het balanstotaal, voornamelijk investeringen in materiele vaste activa. Het eigen vermogen is nagenoeg gelijk gebleven.

De solvabiliteitsratio vertekent door het wel of niet activeren van activa met maatschappelijk nut. Activeren betekent namelijk een groter balanstotaal, oftewel een groter totaal vermogen. Versneld afschrijven van activa met maatschappelijk nut leidt paradoxaal genoeg tot een verslechtering van het kengetal.

De gemeente Zaanstad heeft de afgelopen jaren veel versneld afgeschreven op activa met maatschappelijk nut, hierdoor is de balans behoorlijk verkort. Als gevolg hiervan is ruimte in de exploitatie gecreëerd, maar daardoor wordt de schuldratio negatiever. Sinds 2008 is ruim € 155 miljoen versneld afgeschreven. Met ingang van 2017 is de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vernieuwd en worden alle investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd en mag er niet meer versneld worden afgeschreven.

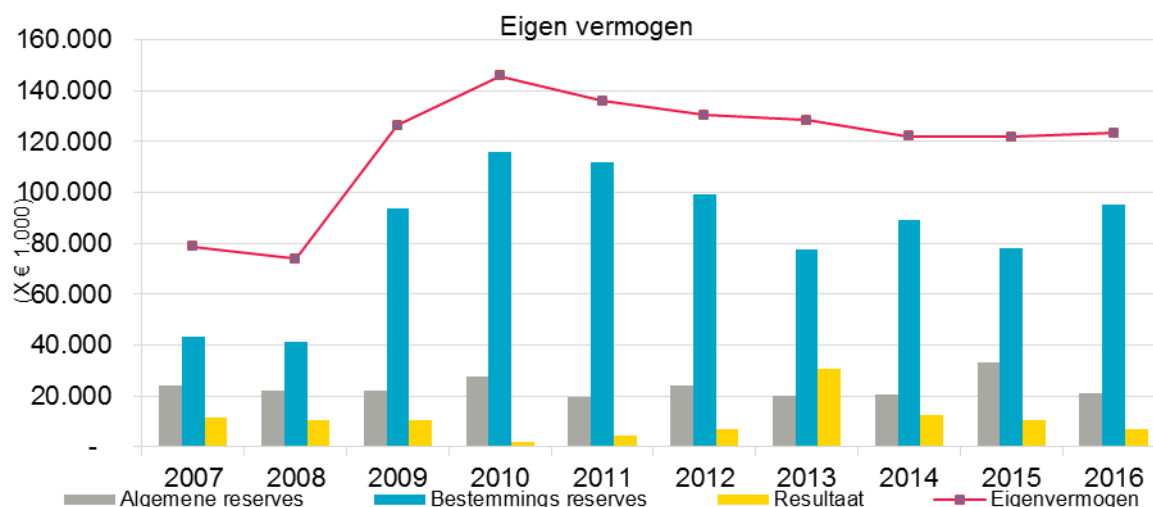
Eigen vermogen is geen fysieke pot met geld, zoals wel eens wordt gedacht. Het eigen vermogen op de balans is feitelijk een boekhoudkundige rest post, waarmee het totaal van de passiva gelijk wordt gemaakt aan het totaal van de activa. Om het vermogen te bepalen worden eerst de bezittingen (activa) gewaardeerd en worden daar vervolgens de schulden en de voorzieningen van af getrokken. Wat overblijft is het eigen vermogen.

Het eigen vermogen heeft meerdere functies in een gemeente. Het heeft een bufferfunctie, een financieringsfunctie en een bestedingsfunctie. Ten aanzien van de bufferfunctie geldt dat we een vastgestelde methodiek kennen van het berekenen van het weerstandsvermogen.

Het eigen vermogen heeft ook een functie voor het financieren van onze activa. Als een gemeente vooral inzet op deze functies, zal het verwijt zijn dat de gemeente publiek geld oppot.

Daarom is de derde functie van het eigen vermogen de bestedingsfunctie. De raad creëert bestemmingsreserves om deze middelen de komende jaren voor een specifiek beleidsdoel te besteden. Met het doteren van middelen aan een bestemmingsreserve neemt het eigen vermogen toe, maar het omgekeerde gebeurt op het moment dat wordt besloten tot inzet van deze reserves. Het doen van forse investeringen, bijvoorbeeld, die worden gedekt uit de reserve Investeringsfonds leidt direct tot een verslechtering van het eigen vermogen. Datzelfde gebeurt bij het inzetten van de bestemmingsreserves voor versnelde afschrijving.

In het kader van het flexibel maken van de begroting, door het omzetten van kapitaallasten in exploitatiebudget, kan echter veel sneller op de diverse mogelijke rampen worden ingespeeld, wat weer een positieve uitwerking heeft op de diverse stresstestscenario's. Vanaf 2017 worden alle investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd en mag er niet meer versneld worden afgeschreven.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. Aangezien Zaanstad voor die afwaarderingen en eventueel verwachte tekorten op grondexploitaties een verliesvoorziening heeft getroffen, is het saldo van deze voorziening in

minderings gebracht op de waarde van de gronden in exploitatie. De categorie 'niet in exploitatie genomen grond' bestaat volgens de gewijzigde BBV niet meer, deze gronden staan nu onder de materiele vaste activa op de balans.

Kengetal grondexploitatie	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A: Niet in exploitatie genomen bouwgronden	4.564	5.222	0
B1: Bouwgronden in exploitatie	9.112	36.527	17.240
B2: Voorziening gebiedsontwikkeling	-6.136	-8.239	-4.785
(A+B)	7.540	33.510	12.455
C: Totale baten (exclusief mutaties reserves)	482.496	443.994	438.245
Grondexploitatie (A+B)/Cx100%	1,6%	7,5%	2,8%

Bedragen x € 1.000

De stijging van de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie is ten opzichte van 2015 gestegen hierdoor is het kengetal iets opgelopen. De boekwaarde is minder gestegen dan begroot. Voor meer informatie omtrent de grondexploitaties wordt verwezen naar het MPG 17.1.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
A: Structurele lasten	452.828	413.718	398.640
B: Structurele baten	458.256	421.463	423.479
C: Structurele dotaties aan de reserves	53.593	3.253	13.600
D: Structurele onttrekking reserves	58.897	3.850	1.802
E: Geraamde totaal saldo van de baten, exclusief de mutaties reserves.	482.496	443.994	438.245
Structurele exploitatieruimte: ((B-A)+(D-C))/E x 100%	2,2%	1,9%	3,0%

Bedragen x € 1.000

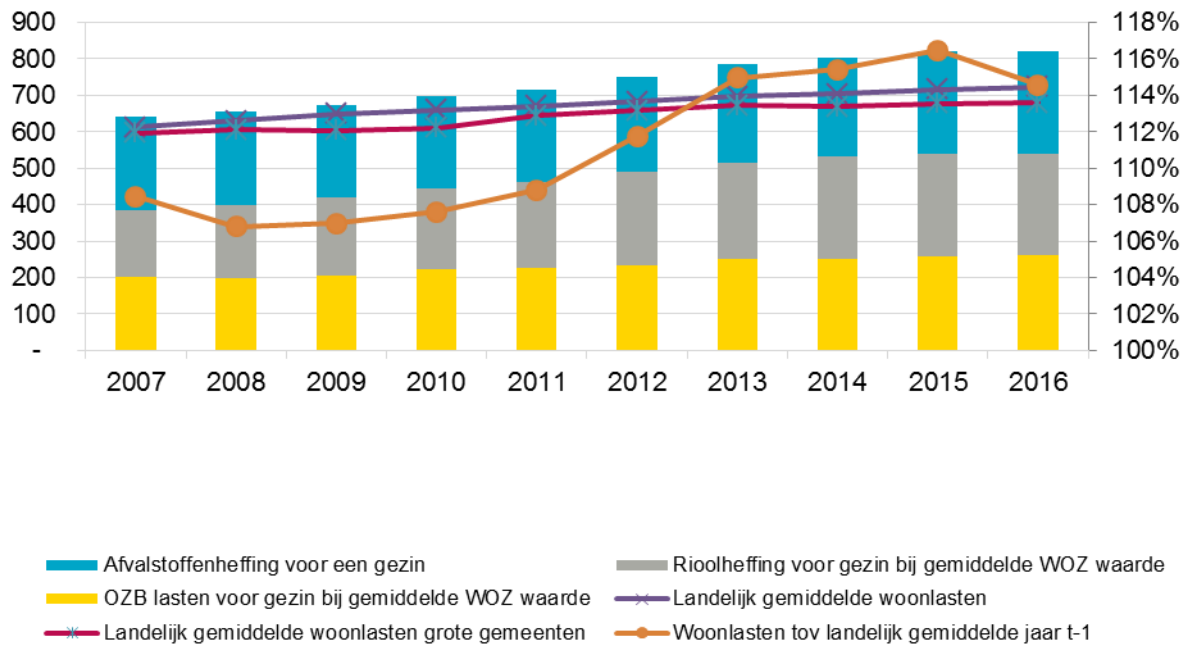
De structurele baten zijn in 2016 hoger dan de structurele lasten.

Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De woonlasten van de gemeente Zaanstad ten opzichte van het landelijke gemiddelde jaar t-1 bedraagt in 2015; 116%, In 2016 is dit 115%. In onderstaande grafiek zijn de woonlasten van de afgelopen 10 jaar weergegeven. Daarnaast is het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de grote gemeenten opgenomen.

Nu de rioolheffing niet meer 100% kostendekkend is, is hier formeel sprake van enige 'onbenutte belastingcapaciteit'. De relatief hoge lokale lasten worden veroorzaakt doordat de gemeente een hoge rioolheffing heeft als gevolg van de zgn. slappe bodem-problematiek.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Conclusie /interpretatie kengetallen

Kengetallen moeten vooral ook in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

Resume kengetallen:	Verloop kengetallen		
	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
1a netto schuldquote	107%	120%	127%
1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	96%	109%	113%
2 solvabiliteitsratio	17%	9%	16%
3 structurele exploitatie ruimte	2,2%	1,9%	3,0%
4 grondexploitatie	1,6%	7,5%	2,8%
5 belastingcapaciteit	117%	115%	115%

05 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van de buitenruimte, onder meer op het gebied van leefbaarheid, gezondheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Deze paragraaf gaat achtereenvolgens in op het beleidskader, kwaliteitsniveau, onderhoudsplan en financiën van:

- Openbare ruimte
- Riolen
- Onderwijshuisvesting
- Sport
- Gemeentelijk vastgoed

Openbare Ruimte

Beleidskader

De openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen zoals wegen, groen, bruggen, kades, verkeerslichten, etc. De instandhouding hiervan gebeurt door het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en door het vervangen van kapitaalgoederen.

In het coalitieakkoord 2014-2018 is vastgelegd dat de gemeente de komende jaren de onderhoudsachterstanden in de openbare ruimte niet verder zal inlopen. Bezuinigingen die zijn ingezet in het vorige coalitieprogramma zullen ten uitvoer worden gebracht.

Het belangrijkste uitgangspunt voor het onderhoud van de openbare ruimte wordt gevormd door de 'Discussienota Onderhoud Groen en Wegen' uit 2004. Met dit beleid richt Zaanstad zich op het duurzaam in stand houden van het huidige openbare gebied. Levensduur verlengende maatregelen worden op het technisch noodzakelijke tijdstip uitgevoerd. Het verzorgend onderhoud kan worden omschreven als 'acceptabel', 'kan er mee door'. De gehele stad zal op een gelijkwaardige beeldkwaliteit worden onderhouden. Met het realiseren van Inverdan is voor het onderhoud van het winkelgebied een uitzondering op dit beleid gemaakt. Vanwege het belang van een goed functionerend winkelhart is besloten dit gebied op een hoger kwaliteitsniveau te onderhouden.

Kwaliteitsniveau/onderhoudsniveau

De Kwaliteitscatalogus openbare ruimte deelt de technische kwaliteit van de openbare ruimte op in vijf categorieën (A+, A, B, C en D). Kwaliteitsniveau D staat hier gelijk aan het hebben van onderhoudsachterstanden; de vervanging van deze delen van de openbare ruimte hadden al moeten hebben plaatsgevonden. Delen van de openbare ruimte met kwaliteitsniveau C moeten de komende jaren worden vervangen.

De openbare ruimte in Zaanstad wordt ten aanzien van het aspect netheid op kwaliteitsniveau B / C onderhouden. Uitzondering betreft het centrumgebied Inverdan. Dit centrumgebied wordt wat betreft de netheid op kwaliteitsniveau A onderhouden. De vervanging van de openbare ruimte gebeurt op het technisch noodzakelijke moment.

Staat van onderhoud van de openbare ruimte

In 2016 is in de begroting een investering opgenomen voor de vervanging van openbare ruimte van € 22,3 mln en waarvan gepland was dat € 2,0 mln aan subsidies gerealiseerd zouden worden. In 2016 is een bedrag van € 22,4 mln tot besteding gebracht en is een bedrag van € 4,0 mln aan subsidies en bijdragen gerealiseerd. Een belangrijk deel van de subsidies wordt verstrekt om extra aanpassingen te realiseren bij lopende vervangingsprojecten. In 2016 heeft besteding conform de begroting plaatsgevonden. Door de hogere inkomsten zijn echter niet alle financiële middelen tot besteding

gebracht. Dit betreft een bedrag van € 1,9 mln. De reden van het niet besteden van deze hogere inkomsten is in het programma Beheer Buitenruimte nader toegelicht.

In 2016 is in totaal 228.000 m² aan wegen vernieuwd. Een areaal van 267.000 m² moet jaarlijks worden vervangen om de onderhoudsachterstanden niet verder te laten toenemen. In 2016 zijn dus de onderhoudsachterstanden voor wegen met 31.000 m² toegenomen. Dit staat gelijk aan een bedrag van € 1,5 mln.

Aan de hand van de bestedingen in 2016 en de geleverde prestaties is in onderstaand overzicht de ontwikkeling van de onderhoudsachterstand per 31 december 2016 in beeld gebracht. In dit overzicht is rekening gehouden met een toename van de onderhoudsachterstanden van de wegen met € 1,5 miljoen. Daar staat tegenover dat met de Burap 2016 € 1,25 mln extra beschikbaar is gesteld voor het vervangen van civieltechnische kunstwerken. Met het realiseren van € 1,18 mln aan vervangingen van civiele kunstwerken, is de onderhoudsachterstand voor deze voorzieningen ingelopen.

<i>Categorie</i>	<i>Onderhouds- achterstand jaarrekening 2015 (x € 1.000)</i>	<i>Onderhouds- achterstand jaarrekening 2016 (x € 1.000)</i>
Groen en speelplaatsen	8.088	7.699
Wegen, verkeer en verkeersregelinstanties	23.235	24.735
Civieltechnische kunstwerken	2.924	1.744
Waterhuishouding	0	0
TOTAAL	34.247	34.178

De gemeentelijke methode voor de bepaling van de omvang van de onderhoudsachterstanden in de openbare ruimte sluit niet aan op de methodiek [Handreiking artikel 12 Financiële verhoudingswet](#). De gemeente werkt aan het opnieuw in beeld brengen van de kwaliteit van de openbare ruimte, conform deze handreiking. Dit gebeurt voor die delen van de openbare ruimte waarvoor het mogelijk is om de technische staat te beoordelen aan de hand van een visuele inspectie conform de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2013 publicatie 323 (wegen, groen, straatmeubilair, openbare verlichting en beschoeiing). De resultaten van de visuele inspectie worden verwerkt in een nota Kapitaalgoederen. Deze nota wordt zodanig opgesteld, dat deze voldoet aan de eerder genoemde ministeriele handreiking. In de nota zal niet alleen inzicht worden gegeven in de actuele onderhoudsachterstanden, maar er zal ook aandacht zijn voor de vraag wat een acceptabele onderhoudsachterstand is. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de vervangingsopgave voor de komende jaren.

Riolen

Beleidskader

Het beleid ten aanzien van het rioolbeheer is vastgelegd in het Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP). In 2017 zal het beleidsplan worden geactualiseerd.

In de planperiode van het vigerende beleidsplan is onderzocht:

- Op welke wijze de kapitaallasten en kosten voor de rioleringszorg kunnen worden verminderd. In de nota Kapitaallasten riolering worden voorstellen gedaan ten aanzien van het afbouwen van de kapitaallasten, onder meer het inzetten van de middelen in de egalisatievoorziening, en kostenreductie.
- Op welke plaatsen zich in de openbare ruimte wateroverlast zal voordoen als gevolg van extreme regenval.
- Op welke wijze ten aanzien van Bestuursakkoord Water 2010 kan worden ingezet op regionale samenwerking met het hoogheemraadschap en regiogemeenten om te komen tot een doelmatige uitvoering van de rioleringstaak.

De kwaliteit van fundering van vooroorlogse woningen heeft invloed op de uitvoering van de rioleringstaak. Het Gemeentelijk Adviesbureau Funderingsherstel stelt zich tot doel om eigenaren te

bewegen funderingen te verbeteren vooruitlopend op de uitvoering van rioolvervangingen. Op deze wijze worden hogere kosten voor vervanging van de openbare ruimte zo veel mogelijk beperkt. De kosten voor de activiteiten van het GAF worden voor 49% doorbelast in de rioolheffing.

In het rapport van de Rekenkamer Zaanstad uit 2010 naar de riolering in Zaanstad zijn een achttal aanbevelingen gedaan. In 2016 heeft de Rekenkamer Zaanstad een vervolgonderzoek uitgevoerd om te bepalen in welke mate de aanbevelingen zijn opgevolgd. De conclusie van de Rekenkamer is dat aan de meeste aanbevelingen invulling wordt gegeven of reeds is gegeven. In 2016 is een voortgangsrapportage rioolbeheer 2014 en 2015 opgesteld en ter informatie aan de raad aangeboden. In 2016 is gewerkt aan het actualiseren van de operationele rioleringsplannen en deze zullen in 2017 worden afgerond.

Kwaliteitsniveau/onderhoudsniveau

In 2016 is in de begroting een investering opgenomen voor de vervanging van riolering van € 16,3 mln. Eind 2016 is een bedrag van € 11,5 mln. tot besteding gebracht en van de geplande vervanging van 20 km is 17,4 km gerealiseerd. De reden van deze onderbesteding is in het programma Beheer Buitenruimte nader toegelicht.

Met het opstellen van het huidige VGRP in 2012 is gekeken naar de onderhoudsachterstanden van de riolering. De onderhoudsachterstanden zijn toen berekend op € 25 mln., waarbij de opgave is bepaald om tot en met 2020 190 kilometer aan riolering te vervangen. Eind 2015 was deze vervangingsopgave afgenomen tot 90 kilometer. In 2016 is 17,4 km aan riolering vervangen. Daarmee resteert een opgave tot en met 2021 van 72,6 km.

Onderwijshuisvesting

Met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs wordt beoogd alle schoolgebouwen van het primair onderwijs in goede staat te brengen en/of te houden. Hierbij wordt de norm 'de juiste school, op de juiste plek en van de juiste kwaliteit' in het vizier gehouden.

In 2016 zijn de volgende IHP projecten afgerond: Herman Gorter/Tamarinde: (tijdelijke school), IKC De Kaaik (diverse aanvullende voorzieningen), Het Schatrijk (permanente uitbreiding) en De Roos (uitbreiding).

Sport

Een aantal sporthallen en zwembaden in de gemeente is sterk verouderd en afgeschreven. De afgelopen jaren is een uitvoeringsplan vastgesteld door de raad om de verouderde voorzieningen te vernieuwen. Dit heeft geleid tot diverse investeringen. In 2016 heeft dat geresulteerd in de oplevering en opening van Topsportcentrum de Koog en is gestart met de bouw van het nieuwe zwembad De Crommenie in Krommenie. Daarnaast is er in 2016 onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot renovatie van zwembad De Slag. Op de bestaande panden vindt onderhoud plaats volgens de Meerjaren onderhoudsplanning (MJOP). Op de panden die worden vervangen door nieuwbouw, zoals zwembad De Watering, vindt alleen noodzakelijk onderhoud plaats.

Gemeentelijk vastgoed

Beleidskader

Het proces om al het gemeentelijk vastgoed onder te brengen bij de afdeling Grondzaken, die zorg draagt voor het beheer en onderhoud, is afgerond. Overigens is het een dynamische vastgoedportefeuille, omdat er altijd panden kunnen worden toegevoegd, verkocht of verhuurd.

De afdeling Grondzaken fungeert als juridisch eigenaar en draagt zorg voor het in goede staat blijven van het casco van de voorzieningen. De gebruiker/huurder draagt zorg voor de exploitatie en het gebruik. Een uitzondering geldt voor de schoolgebouwen waar de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud en instandhouding van de gebouwen.

Alle objecten zijn beoordeeld op hun onderhoudstoestand en per object is er een Meerjaren OnderhoudsPlanning (MJOP) met kostenraming opgesteld. Het saldo van al deze MJOP's geeft het benodigde onderhoudsbudget voor de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Aan de hand van een aantal vastgestelde criteria (financieel, strategisch en functioneel) is het vastgoed beoordeeld op de bijdrage die het levert in de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Dit heeft geleid tot

het benoemen van een aantal panden die om die reden in gemeentelijk bezit blijven ('permanent beheer'). Het vastgoed dat in gemeentelijk bezit blijft wordt zoveel mogelijk 'marktconform' verhuurd. Het vastgoed waarmee geen strategische- of beleidsdoelen zijn gediend zal (op termijn) zoveel mogelijk worden afgestoten. Deze objecten worden dan in de categorie 'voorraad' geplaatst en worden verkocht zodra een goede gelegenheid zich voordoet of door deze actief op de markt te brengen.

Kwaliteitsniveau

Het gemeentelijk vastgoed wordt beoordeeld op basis van de norm NEN 2767. Dit normblad beschrijft zes kwaliteitsniveaus. Daarbij is de conditie van niveau één vergelijkbaar met nieuwbouw en betekent niveau zes sloop.

In Zaanstad is besloten het vastgoed dat in beheer blijft bij de gemeente te onderhouden conform conditie 3. (= redelijk; het verouderingsproces is op gang gekomen).

Vastgoed dat zal worden afgestoten wordt onderhouden conform conditie 5 (= slecht; het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden en heeft het gebouw in zijn greep).

Met de toepassing van deze condities wordt bespaard op de onderhoudskosten. Wel is het zo dat bij een eventuele verkoop de opbrengst beïnvloed wordt door een onderhoudsachterstand.

06 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel belang en/of bestuurlijk belang heeft. Met een verbonden partij zet de gemeente Zaanstad één of meerdere taken op afstand. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn een subsidie of een garantstelling.

Het kader rondom verbonden partijen is vastgelegd in de nota Verbonden partijen 2014. In de nota is een strategische visie rondom verbonden partijen opgenomen. Deze visie is verwoord in spelregels. De spelregels horen bij drie verschillende fasen die een verbonden partij kent:

1. *Oprichten*: in deze fase komen vragen aan de orde als 'wanneer wordt een verbonden partij opgericht?' 'welke rechtsvorm?'
2. *Beheersen*: in deze fase wordt beschreven welk beheer en control instrumentarium wordt gehanteerd voor het risicomanagement en toezicht op verbonden partijen.
3. *Evalueren en beëindigen*: in deze fase wordt ingegaan op de evaluatie van verbonden partijen en de vraag of voortzetting van de samenwerking in de huidige vorm nog het meest passend is.

Deze spelregels vormen de strategische uitgangspunten voor de nota Verbonden partijen. De spelregels zijn nader uitgewerkt in de nota verbonden partijen die is vastgesteld in maart 2014 door de raad.

Beheer verbonden partijen

Met het op afstand zetten van één of meerder taken van gemeente Zaanstad in verbonden partijen, moet de gemeente Zaanstad het toezicht op verbonden inrichten. De ene verbonden partij heeft meer risico's dan andere verbonden partijen, waardoor het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt.

Na oprichting van een verbonden partij wordt het risicoprofiel van de verbonden partij bepaald en daarmee wordt bepaald of de verbonden partij een hoog, gemiddeld of laag risicoprofiel heeft. Bij een hoog risicoprofiel wordt het toezicht op de verbonden partij intensiever dan bij een laag risicoprofiel verbonden partij. Bij hoog risicoprofiel verbonden partijen wordt minimaal twee keer per jaar een risicoanalyse uitgevoerd, terwijl bij een laag risicoprofiel verbonden partij een analyse van begroting en jaarrekening volstaat.

Het risicoprofiel van een verbonden partij wordt bij oprichting bepaald en één keer in de vier jaar integraal geëvalueerd. Mocht daar tussentijds aanleiding voor zijn, kan het risicoprofiel tussentijds worden herijkt. Aan de hand van een vragenlijst worden de risico's in vier deelgebieden in kaart gebracht:

1. *Bestuurlijk*
Op dit onderdeel wordt gekeken naar de stemverhouding, aanvullende bevoegdheden die zijn vastgelegd in statuten of gemeenschappelijke regeling (GR). Daarnaast wordt gekeken in hoeverre verbonden partijen aan de kaderstellende spelregels (vastgesteld in maart 2014) voldoen
2. *Financieel*
De financiële risico's worden bepaald aan de hand van het financiële belang, aansprakelijkheid en wat is de maximale financiële schade bij beëindiging of faillissement. Het financieel belang kan bestaan uit een jaarlijkse financiële bijdrage, verstrekte leningen of garantstellingen vanuit de gemeente Zaanstad
3. *Politiek*
Bij het politieke belang staat de publieke en maatschappelijke betrokkenheid van een verbonden partij centraal. Vragen als "biedt de verbonden partij substantiële werkgelegenheid in de gemeente Zaanstad?", "Richt de verbonden partij zich op kwetsbare groepen in de samenleving

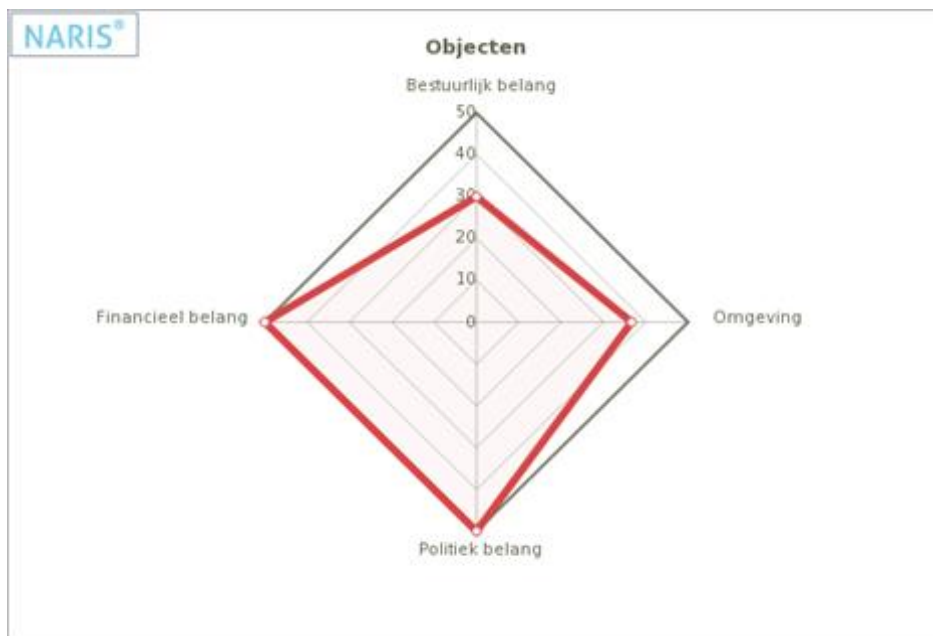
of op de veiligheid van de burger?" Er wordt bij dit deelgebied ook een inschatting gemaakt over de kans op imagoschade voor de gemeente Zaanstad.

4. *Omgeving*

Omgevingsfactoren die een rol spelen zijn:

1. is de verbonden partij gevoelig voor economische bedreigingen (bijvoorbeeld recessie, ontwikkelingen arbeidsmarkt)
2. afhankelijkheid van veranderende wet- en regelgeving
3. risicomanagement: zijn er veel niet beheersbare risico's? wat is de kans dat deze zich voordoen?

De risico's in deze deelgebieden worden gevisualiseerd in een risicokompas, een voorbeeld hiervan wordt onderstaand weergegeven. Hoe verder de lijn zich beweegt naar de buitenkant van het kompas hoe hoger het risico. In het volgende voorbeeld is het financieel belang en politiek belang relatief hoog. Een risicoprofiel is hoog als een verbonden partij een totale risicoscore heeft tussen de 30 en 50, een gemiddelde score als een verbonden partij een score van tussen de 20 en 30 heeft en een laag risicoprofiel als de score lager dan 20 is.

De gemeente Zaanstad kent 21 verbonden partijen, waarvan:

- 7 in een hoog risicoprofiel
- 9 in een gemiddeld risicoprofiel
- 5 in een laag risicoprofiel

De hoog risicoprofiel verbonden partijen en de beheersing ervan worden in deze paragraaf beschreven en toegelicht. Het risicoprofiel van de andere verbonden partijen wordt alleen in de bijlage verbonden partijen vermeld.

Beschikbaarheid jaarcijfers verbonden partijen

In artikel 15 van de BBV is vastgelegd dat in de paragraaf tenminste de volgende financiële informatie moet worden opgenomen:

- de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;

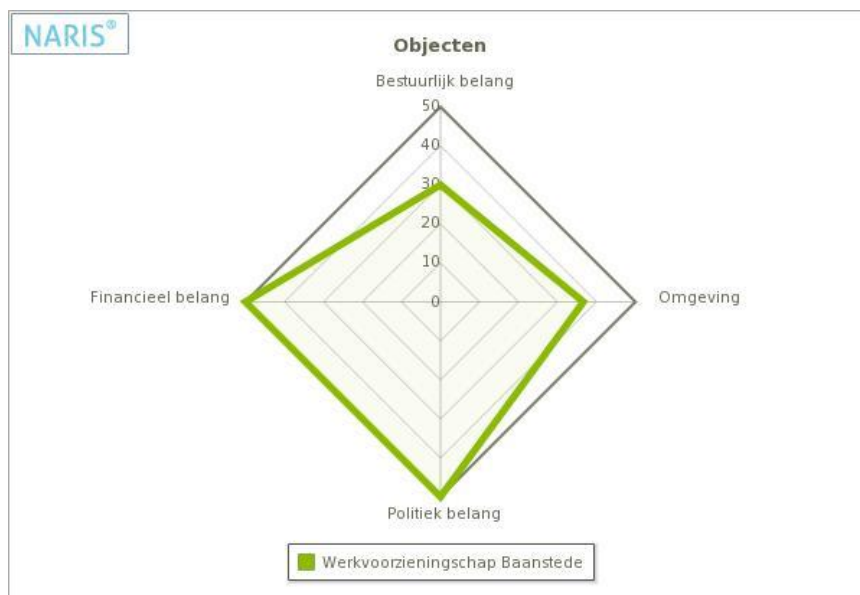
De commissie BBV licht toe dat het gaat hierbij onder meer gaat om informatie die vanuit de verbonden partij beschikbaar kan worden gesteld en openbaar gemaakt kan worden over interne en externe

ontwikkelingen en de consequenties daarvan voor het verwachte resultaat respectievelijk de vermogenspositie van de verbonden partij. In de praktijk blijkt dat verbonden partijen de (concept) jaarcijfers 2016 nog niet gereed hebben als gemeente Zaanstad de jaarrekening 2016 afrond. Daarom worden waar mogelijk (concept) jaarcijfers van de verbonden partij opgenomen, waar dat nog niet mogelijk is wordt ervoor gekozen de jaarcijfers van 2015 weer te geven.

Hoog risicoprofiel

Voor verbonden partijen met een hoog risicoprofiel worden twee keer per jaar een risicoanalyse uitgevoerd. Eerder geïnterpreteerde risico's worden geactualiseerd en er wordt gekeken naar actuele ontwikkelingen en de daaruit volgende risico's. Dit kunnen zowel financiële als niet financiële risico's zijn. De beheersmaatregelen worden bij deze risicoanalyse in kaart gebracht. Waar nodig wordt een link gelegd met de paragraaf weerstandsvermogen en risico's.

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Baanstede

Risicoprofiel

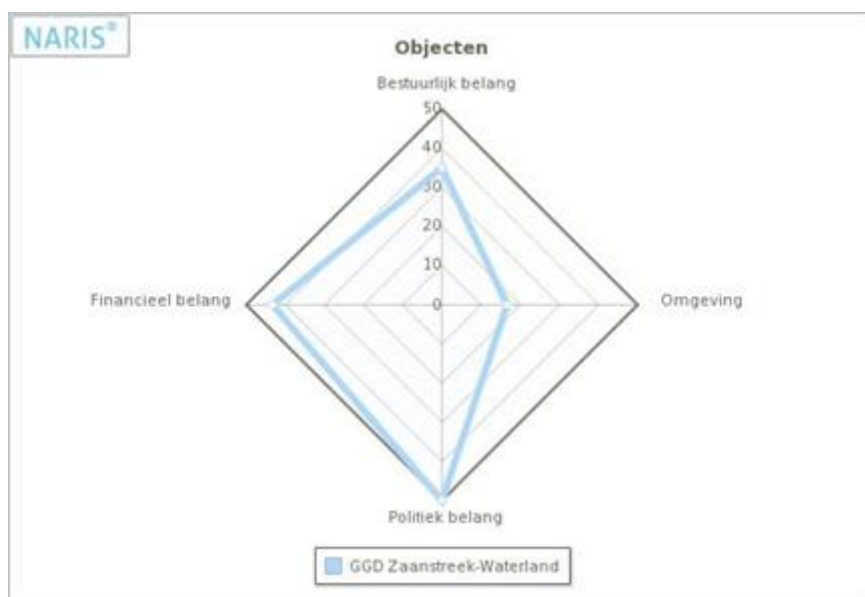
Baanstede heeft bij de risico-inventarisatie een hoog risicoprofiel gekregen vanwege de politieke gevoeligheid en het feit dat de gemeentelijke bijdrage hoog is, ook doordat er geen eigen vermogen meer is bij het werkvoorzieningsschap. Bestuurlijk gezien heeft Zaanstad één van de acht stemmen in het bestuur, gerelateerd aan het aantal gemeenten dat deelneemt aan deze gemeenschappelijke regeling.

Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	In de regio Zaanstreek- Waterland is in 2016 veel overleg geweest over en gewerkt aan de uitvoering van de Participatiewet. Zaanstad, Purmerend en Baanstede werken nu samen aan de uitvoering van de participatiewet. Doel is om te komen tot een integrale voorziening aan de onderkant van de arbeidsmarkt, die we participatiebedrijf noemen. De benodigde elementen van Baanstede worden in deze voorziening opgenomen. Om dit realiseren is besloten de huidige GR Werkvoorzieningsschap Zaanstreek Waterland (Baanstede) op te heffen met het bijbehorende proces van liquidatie met de 8 gemeenten van Zaanstreek-Waterland.
Financiële positie	Baanstede heeft geen reserve. Tekorten bij de werkvoorziening ontstaan voornamelijk doordat de ontvangen gelden van het Rijk niet voldoende zijn om de medewerkers loon te betalen. Met de verwachte jaarlijkse kosten die Zaanstad

	moet bijdragen in het exploitatietekort, is rekening gehouden in de meerjarenbegroting. Het resultaat van Baanstede over 2016 laat een voordeel zien waarvan is besloten dit te reserveren voor kosten die bij de liquidatie horen. Ook Zaanstad heeft een reserve gecreëerd om deze liquidatiekosten op te vangen.
Risico's	Baanstede heeft geen reserves meer om eventuele tegenvallers mee op te vangen. Hierdoor komen eventuele tegenvallers bovenop de begrote exploitatietekorten direct voor rekening van de acht deelnemende gemeenten. Dit risico (R469) is opgenomen in de gemeentebrede risico's en weerstandsvermogen van gemeente Zaanstad. De stemverhouding is onevenredig, iedere gemeente heeft één stem in het Algemeen Bestuur (AB), terwijl Zaanstad rond de 48% bijdraagt in het tekort (verdeelsleutel is gebaseerd op aantal inwoners en aantal SW-medewerkers). Andere risico's in dit traject zitten op twee punten. 1. Hoe loopt het traject van gezamenlijke opheffing van de huidige GR Baanstede en 2. Kunnen de gemeente Zaanstad en Purmerend tot overeenstemming komen omtrent de uitvoering van het nieuwe participatiebedrijf.
Beheersing	
Maatregelen	• Met de deelnemende gemeenten is periodiek ambtelijk overleg over beleid. • Belangrijke onderwerpen die in het AB worden besproken, worden zo mogelijk vooraf geagendeerd in het college van B&W van Gemeente Zaanstad. • Herstructureringsreserve gebruiken voor de kosten van de ontvlechting en opstartkosten voor nieuw participatiebedrijf. • Om met draagvlak tot een afgewogen opheffing van de GR Baanstede te komen is een regionaal procesbegeleider aangetrokken.

Gemeenschappelijke regeling GGD Zaanstreek-Waterland

Risicoprofiel

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een GGD in stand te houden voor de uitvoering van de taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Het risicoprofiel van de GGD is hoog: de financiële bijdrage in de Gemeenschappelijke Regeling is groot (ruim € 4,8 mln. in 2016), terwijl de gemeente Zaanstad, in verhouding tot deze financiële bijdrage, maar beperkte invloed heeft in het Algemeen Bestuur. Iedere gemeente heeft één stem. Dit betekent voor Zaanstad een stemverhouding van 12% en een financiële bijdrage van 47% in het gemeenschappelijke deel. De politieke en maatschappelijke betrokkenheid zijn eveneens groot: de activiteiten van de GGD betreffen de gezondheid van de inwoners. Een probleem op het gebied van volksgezondheid haalt direct de pers en heeft zijn weerslag op de politiek.

Naast de wettelijk verplichte taken van de GGD, heeft de gemeente Zaanstad ook andere uitvoeringstaken belegd bij de GGD. Vooral door de decentralisaties in het sociale domein heeft een herijking van taken van de GGD plaats gevonden, wat vorm heeft gekregen in de visie 'In Beweging', die in 2016 met de raden is besproken en is vastgesteld door het AB van de GGD. De grootte van deze contracten was ongeveer € 6,5 miljoen in 2016. Hierna worden de ontwikkelingen uit 2016 geschetst en de hieruit afgeleide risico's besproken.

Risicoanalyse

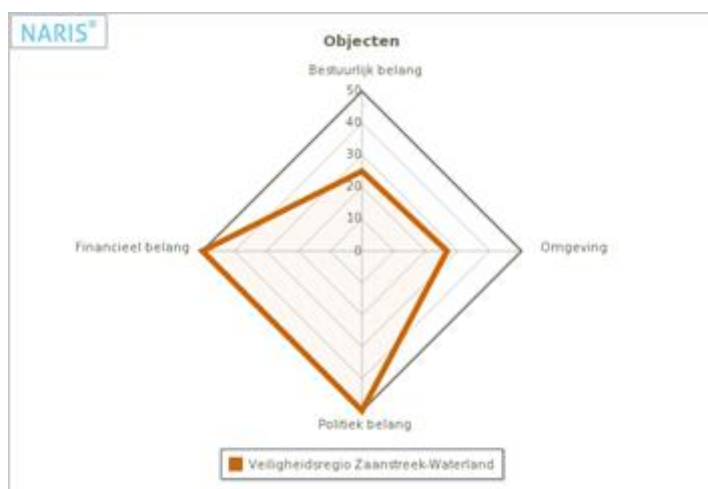
Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	De GGD heeft in 2016 een organisatievisie opgesteld die in 2017 in de praktijk verder vorm zal krijgen. De GGD wil een organisatie zijn die kan meebewegen in de ontwikkelingen in het sociale domein en meerwaarde heeft voor de deelnemende gemeenten. In de visie wordt ook uitdrukkelijke aandacht besteed aan de governance van de contracttaken, dus opdrachten die voor gemeenten worden uitgevoerd in het kader van een overeenkomst in plaats van de Gemeenschappelijke Regeling. In 2016 is de contractenportefeuille van Zaanstad bij de GGD verder uitgebreid. Een voorbeeld is de inzet van de Jeugdartsen om oneigenlijk ziekteverzuim bij middelbare scholieren tegen te gaan. De totale contractwaarde vertegenwoordigt op dit moment ongeveer € 6,5 miljoen. Het voorzitterschap van het Algemeen Bestuur is in mei 2016 overgegaan van Zaanstad naar Purmerend zoals elke twee jaar gebeurt en is vastgelegd in de GR. Het Dagelijks Bestuur heeft in 2016 drie keer vergaderd en het Algemeen

	Bestuur is zeven keer in vergadering bijeen geweest. Met de benoeming van de sectormanager Bedrijfsvoering/controller per 1 september 2016 is het managementteam gecompleteerd. Na benoeming werden een aantal tekortkomingen op het gebied van de ARBO wetgeving duidelijk, met name rondom veiligheid voor de werknemers. Er is bovendien meer vraag naar werkruimte dan momenteel beschikbaar is. In 2017 zijn voorstellen te verwachten die ervoor gaan zorgen dat de werkomgeving minimaal aan de ARBO voorwaarden gaat voldoen.
Financiële positie	De GGD presteert al jaren conform de opgestelde begrotingen en ook in 2016 is dit het geval. Over 2016 is een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven door de accountant. Tweemaal per jaar worden aan gemeenten voorschotbetalingen gevraagd. Deze gelden worden tijdelijk weggezet op de rekening van het Ministerie van Financiën en worden geleidelijk besteed aan de uitvoering van de wettelijke taken. De liquiditeitsratio is 1,61%. De solvabiliteitsratio is 22,28% (eigen vermogen/totaal van de passiva*100%). Er is een hypotheek afgesloten op het pand en de GGD is volledig in staat om deze schuld in termijnen in te lossen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve Wettelijke taken en de Algemene Reserve Markttaken. De Algemene Reserve Wettelijke taken heeft eind 2016 een omvang van € 489.000. Eind 2015 had de reserve een omvang € 649.000. De onttrekking van € 160.000 is ingezet om een niet begrote toename van de personele lasten op te kunnen vangen. De reserve voldoet aan de vastgestelde norm van 5% (van de gemeenschappelijke bijdrage). De Algemene Reserve Markttaken heeft eind 2016 een omvang van € 105.000. Dit is een toename ten opzichte van 2015 door de toevoeging van het positieve resultaat op de markttaken.
Risico analyse begin 2016	1. De decentralisaties leiden tot meer verscheidenheid in (de uitvoering van) beleidskeuzes bij de deelnemende gemeenten op gebieden als participatie en (jeugd)gezondheidszorg. Wanneer de behoeften of verwachtingen van de gemeenten in de GR uiteen gaan lopen als het gaat over dienstverlening en bekostiging, maar slechts gestuurd kan worden met elkaar, dan kan een bestuurlijk spanningsveld ontstaan. Het risico is dat geen vorm gevonden wordt om ruimte te bieden aan het eigen beleid van de deelnemende gemeenten en dat de dienstverlening van de GGD aan de inwoners van Zaanstad niet in overeenstemming is met de wens van het bestuur. 2. De gemeente Zaanstad vraagt in 2016 al om een andere manier van werken van de medewerkers van de GGD, terwijl de visie nog niet is vastgesteld en de tweede fase van de organisatie ontwikkeling bij de GGD nog vorm moet krijgen. Deze dynamiek kan onzekerheid creëren bij de medewerkers en dat kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van de werkzaamheden. 3. De stemverhouding is onevenredig in relatie tot de omvang van de financiële bijdrage van de gemeenten. Iedere gemeente heeft één stem in het AB. Er wordt gewerkt aan een voorstel voor aangepaste stemverhoudingen in alle gemeenschappelijke regelingen. Er wordt gewerkt aan een voorstel om Zaanstad en Purmerend een vetorecht te geven: beide gemeenten kunnen samen of apart een veto uitspreken bij een voorstel, waarbij als voorwaarde geldt dat, als dit gebeurt, de raden een zienswijze op het voorstel moeten geven. Het risico hierbij is dat het besluitvormingsproces langer kan duren dan wenselijk is voor de

	uitvoering. 4. De GGD is eigen risicodragers voor de WW. In 2016 is het AB geadviseerd over dit risico en heeft besloten geen aparte stichting in het leven te roepen om risico's af te wentelen, ook omdat de deelnemende gemeenten een fatsoenlijk personeelsbeleid willen voeren. WW-risico's die voortkomen uit het beëindigen van projecten worden via contractafspraken afgedekt. In essentie betekent dit dat het WW-risico terecht komt bij de gemeente die de taak bij de GGD weghaalt. Bij bezuinigingen is er een frictiebudget binnen de GGD dat dit (deels) op kan vangen. 5. Bij de GGD is mandaat voor het nemen van besluiten in de uitvoering, als het gaat om de inzet van ondersteuning aan inwoners, niet op het niveau van teamleiders neergelegd. Met de gemeente Zaanstad zijn wel overeenkomsten aangegaan, waarvoor dit een vereiste is, bijvoorbeeld bij de Jeugdteams. Het risico is dat deze juridische leemte tot extra kosten leidt in geval van bezwaarprocedures.
Nieuw risico per einde 2016	6. De sectormanager Bedrijfsvoering heeft een aantal tekortkomingen op het gebied van de ARBO wetgeving gesignaleerd in het GGD pand, met name rondom veiligheid voor de werknemers. Er is bovendien meer vraag naar werkruimte dan momenteel beschikbaar is. In 2017 zijn voorstellen te verwachten die ervoor gaan zorgen dat de werkomgeving minimaal aan de ARBO voorwaarden gaat voldoen.
Beheersing	
Maatregelen	1. Om samen te kunnen blijven sturen is het van belang dat in het bestuur gesproken kan worden over de belangen van individuele gemeenten en dat oplossingen gezocht en gevonden worden die zoveel mogelijk recht doen aan de ruimte die gemeenten vragen. Dit vraagt bereidheid van alle deelnemers, maar zeker ook van het GGD management, om met gevoel voor verhoudingen en rollen deel te nemen aan de discussies en een open dialoog te faciliteren. Zaanstad zal hier aandacht voor blijven vragen. <u>Resultaat:</u> De vastgestelde visie onderschrijft expliciet de noodzaak tot het leveren van maatwerk aan gemeenten door de GGD. In gesprekken blijkt steeds ook dat deze visie door het management wordt onderschreven. De uitwerking in de praktijk zal nog tijd vragen. 2. De leden van het Algemeen Bestuur van de GGD hebben als eigenaren de verantwoordelijkheid om het GGD management te ondersteunen bij het doceren van veranderingen. Een helder bewustzijn over deze rol moet gevoed blijven worden door de GGD directie. <u>Resultaat:</u> De visie is inmiddels vastgesteld en de tweede fase van de organisatie-ontwikkeling is vorm gegeven in samenspraak met het Algemeen Bestuur en in uitvoering gegaan. Van vermindering van kwaliteit van de werkzaamheden door onzekerheid bij medewerkers is niets gebleken. 3. Met de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling GGD is periodiek ambtelijk overleg over financiën en beleid. Bij dit overleg is de GGD aanwezig om onderwerpen toe te lichten. Strategische onderwerpen worden zo veel mogelijk vooraf geagendeerd in het college van B&W van Gemeente Zaanstad. <u>Resultaat:</u> Begin januari 2017 kon een voorstel naar de raden worden gestuurd waarbij wordt voorgesteld om een tegenstem op een voorstel vanuit Purmerend of Zaanstad te agenderen via de colleges. Een tegenstem van één van beide of van beiden betekent dat een voorstel geen doorgang zal vinden. Deze procedure geldt niet voor de begroting en jaarrekening. Daarvoor heeft elke gemeente 1 stem.

Beheersing nieuw risico	4. De contractmanager heeft vier keer per jaar overleg met het Management team van de GGD over de resultaten en financiën van de projecten, waarbij o.a. het WW risico onderwerp van gesprek is. Indien een project beëindigd wordt bij de GGD, dan worden eventuele frictiekosten uit het frictiebudget betaald van de gemeente wiens project het betreft en wordt het budget door die gemeente aangevuld tot het afgesproken niveau. <u>Resultaat:</u> In 2016 is voor Zaanstad geen sprake geweest van frictiekosten. Dit risico zal elk jaar gemanaged worden op basis van goede management informatie. Tijdens één van de gesprekken is gesproken over de manier van evalueren van de projecten. In 2017 zal gezocht worden naar een vorm die nog meer recht doet aan de bedoeling van de activiteiten die de GGD voor de gemeente Zaanstad uitvoert. 5. Het risico van juridische leemte met extra kosten als gevolg bij bezwaarprocedures heeft zich in 2016 niet voorgedaan. De GGD heeft aangegeven het mandaat aan te zullen gaan passen. Vanuit contractmanagement zal aangestuurd worden op realisatie vóór 1 april 2017 nu 31 december 2016 niet gerealiseerd is. 6. Het Dagelijks Bestuur zal alert moeten zijn op goede onderbouwing van voorstellen op dit gebied en zonodig ondersteuning vragen van ambtelijke expertise op het terrein van gebouwenbeheer.
-------------------------	--

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Risicoprofiel

De bijdrage van de gemeente Zaanstad aan de verbonden partij VrZW is voor 2017 begroot op € 11,4 mln.. De totale begroting van de VrZW voor 2017 bedraagt € 32,4 miljoen. Bij stemming in het AB heeft elke gemeente in de VrZW één stem.

De Burgemeester van Zaanstad is voorzitter van zowel het DB als AB. De rolverdeling tussen de deelnemende partijen is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Deze gemeenschappelijke regeling wordt nageleefd.

Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	<u>Terugblik 2016</u> In 2016 is het beleidsplan van de VrZW 'Samen voor Veilig' 2013-2016 afgerond. De speerpunten van dit beleidsplan waren:

1. Kwaliteit van de kerntaken
2. Samenwerking met de (crisis)partners
3. De verantwoordelijke burger

De Inspectie Veiligheid en Justitie heeft in 2016 geconstateerd dat de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland de samenhang tussen de verschillende plannen, de samenwerking met netwerkpartners en gemeente en het inzicht in de vakbekwaamheid van de functionarissen in de basis op orde heeft. De interregionale samenwerking en het evalueren van incidenten is op niveau. Kwaliteitszorg is voor verbetering vatbaar. De operationele prestaties (bijvoorbeeld sturing en coördinatie) zijn over het algemeen in de basis op orde. De meer kwalitatieve aspecten van de taakuitvoering (bijvoorbeeld advisering) zijn deels voor verbetering vatbaar en deels in de basis op orde.

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland

Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland is de uitvoeringsorganisatie van de gemeenten Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad op het gebied van de coördinatie (van de voorbereiding) op rampen en crises, de brandweerzorg, de geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen en de meldkamer.

Begin 2017 is door het veiligheidsbestuur van de VrZW het beleidsplan 2017-2020 vastgesteld. In dit beleidsplan zijn de volgende strategische uitgangspunten richtinggevend: veiligheid is van ons allemaal, de veiligheidsregio als netwerkorganisatie en het slagvaardig organiseren van de uitvoeringsorganisatie.

Het jaar 2017 staat in het teken van de implementatie van het dekkingsplan. Dit plan beschrijft de inrichting van de brandweerorganisatie op regionale schaal. Tevens vindt de komende jaren een omslag plaats van het voorkomen van onveiligheid naar het bevorderen van veiligheid als een gezamenlijke opgave van de overheid en de burgers.

Huisvestingsvisie

Voor de regionalisering van de brandweer waren alle panden die in gebruik waren bij de verschillende brandweerkorpsen en de VrZW in eigendom van de gemeenten. Vanwege de BTW herzieningstermijn en de mogelijke negatieve financiële consequenties die dit zou kunnen hebben is een aantal panden (waaronder twee van Zaanstad) voor de duur van de resterende BTW termijn in eigendom gekomen van de VrZW.

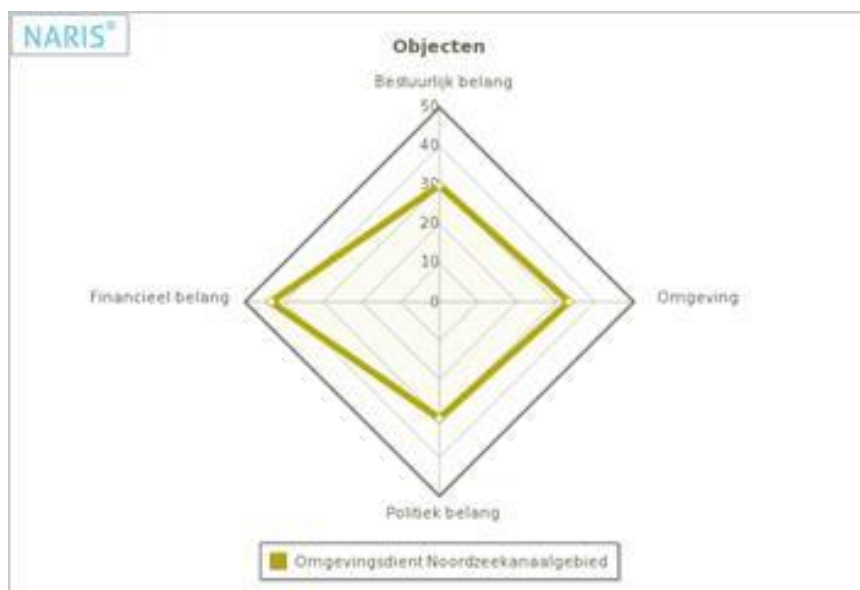
Deze termijn is inmiddels verstreken. Medio 2017 komt de VrZW met een (generieke) huisvestingsvisie en vindt vervolgens op basis van deze visie definitieve besluitvorming plaats over eigendom huisvesting.

Meldkamer

De huidige tweeëntwintig regionale meldkamers moeten in 2018 één landelijke organisatie zijn met meldkamers op tien locaties. Die tien meldkamers gaan op dezelfde manier en met een nieuw nationaal meldkamersysteem (NMS) werken. In februari 2017 heeft het veiligheidsbestuur van de VrZW een instellingsbesluit genomen om de meldkamer Noord-Holland in te stellen conform de Wet veiligheidsregio's. De overgang naar één landelijke meldkamerorganisatie betekent dat de meldkamers in Zaanstreek-Waterland samengaan met de meldkamers van de regio's Noord-Holland Noord en Kennemerland. Het samengaan van de meldkamers vinden plaats binnen de huidige begrotingskaders van de Veiligheidsregio's. De nieuwe locatie voor deze gezamenlijke meldkamer

	wordt Haarlem. De ruimte van de huidige meldkamer van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland komt dan leeg te staan. De financiële effecten hiervan worden in 2017 in kaart gebracht.		
Financiële positie	1-1-2016		31-12-2016
	Eigen vermogen	€ 1.998	€ 1.987
	Vreemd vermogen	€ 32.044	€ 30.641
	Resultaat 2016		€ 807
Risico's	• De dubbele rol van de gemeente Zaanstad in het Algemeen Bestuur in de rol van voorzitterschap en de rol van vertegenwoordiging van Gemeente Zaanstad kan leiden tot conflicterende belangen • Onvoldoende sturing op de exploitatie van de restcapaciteit van het oefencentrum voor commerciële activiteiten. De Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de exploitatie van het oefencentrum, gemeente Zaanstad kan hier beperkt op sturen. • Leegstand meldkamer pand Prins Bernhardplein 1 vanaf 2018, wat leidt tot verminderde huurinkomsten.		
Beheersing			
Maatregelen	• In samenwerking met de andere gemeenten in Zaanstreek-Waterland wordt het proces om te komen tot een integraal (ambtelijk) advies aan de burgemeesters in het veiligheidsbestuur op belangrijke financiële / beleidsvraagstukken gemonitord. • De diensten die Zaanstad levert aan de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland zijn vastgelegd in een getekende Service Level Agreement (SLA). • Er is een uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente Zaanstad en de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland ten behoeve van de exploitatie van het oefencentrum. • De gemeenteraad wordt jaarlijks de mogelijkheid gegeven haar zienswijze te geven inzake de (meerjaren)programmabegroting van de VrZW. Daarnaast is de VrZW transparant met haar overige P&C producten zoals de bestuursrapportages en de jaarrekening.		

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de Omgevingsdienst NZKG is hoog. De bijdrage van Gemeente Zaanstad in de gemeenschappelijke regeling is hoog, € 2,0 mln., terwijl de invloed relatief beperkt is. Gemeente Zaanstad heeft 9% van de stemmen. Hierbij speelt ook de betrokkenheid van de bestuurder in het DB en het AB. Daarnaast is de Omgevingsdienst NZKG afhankelijk van veranderende wet en regelgeving. Onder "ontwikkelingen Omgevingsdienst NZKG" wordt hier nader op ingegaan.

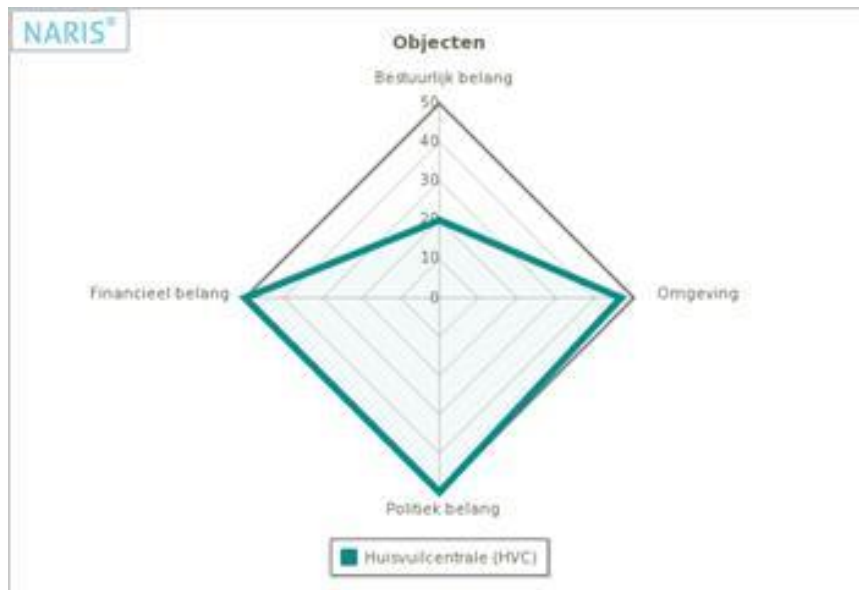
Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	Na de opbouw van de organisatie en het plaatsen van medewerkers afgelopen jaren was de officiële start van de ODNZKG 6 februari 2014. De hoofdkoers betreft het behalen van vijf ambities zoals vastgesteld door het algemeen bestuur in de kaderbrief 2015-2020. Deze eerste twee ambities betreffen financiële en procesmatige transparantie en sturing en accountmanagement op orde. Met deze eerste ambities om de basis op orde te krijgen is een reeds een begin gemaakt. Vanaf 2015 is meer nadruk gelegd op overige ambities professionele kwaliteit en gezag, landelijke speler en expertisecentrum en risico en informatie gestuurd werken. Per gemeente wordt jaarlijks de dienstverleningsovereenkomst (DVO) geactualiseerd. Per gemeente worden hier afspraken gemaakt over de wettelijke taken en maatwerktaken. <u>Project Prestatiegerichte sturing</u> Het DB van de ODNZKG heeft akkoord gegeven op het project "prestatiegericht sturings- en financieringssysteem" (PGF) waarbij de opdrachtgever, binnen de meerjarig vastgestelde financiële kaders, kan sturen op inzet en beleidsmatige keuzes kan maken. Voortaan zal met werkplannen gewerkt gaan worden. Met ingang van 2017 wordt voor alle opdrachtgevers middels een werkplan gewerkt. In de nadere uitwerking van PGF wordt ingezet op pakketten, een uniform uitvoeringsniveau gebaseerd op kengetallen omdat de verschillende opdrachtgevers hierin verschillende normen hanteerden.

Financiële positie	In de jaarrekening 2015 is de Raad geïnformeerd dat het DB van de ODNZKG akkoord heeft gegeven op het project “prestatiegericht sturings- en financieringssysteem” (PGF) waarbij de opdrachtgever, binnen de meerjarig vastgestelde financiële kaders, kan sturen op inzet en beleidsmatige keuzes kan maken. In de nadere uitwerking van PGF wordt ingezet op pakketten, een uniform uitvoeringsniveau gebaseerd op kengetallen omdat de verschillende opdrachtgevers hierin verschillende normen hanteerden. De consequenties daarvan dienen in de begroting 2017 te worden opgenomen. Gelet op de door Zaanstad gehanteerde normen en de normen op basis van PGF, kan dit betekenen dat Zaanstad een hogere bijdragen gaat betalen. Het lijkt erop dat de nieuwe methodiek leidt tot een extra bijdrage voor Zaanstad. Aangezien de grootte van dit effect momenteel nog niet verwerkt is in meerjarenbegroting van de ODNZKG, is het financiële effect niet meegenomen in de begroting 2017. Het totale meerjarige financiële effect voor Zaanstad wordt op dit moment ingeschat op € 5 ton. Het financiële effect dat verklaard kan worden (schatting is € 1,5 ton) zal worden verwerkt in de BURAP 2017. Voor de meerjarenraming vanaf 2018 geldt dat deze in de Kadernota 2018 zal worden meegenomen. De planning is dat in augustus/september de gewijzigde meerjarenbegroting van de ODNZKG, met daarin opgenomen de financiële effecten voor 2017, separaat voor zienswijze aan de Raad wordt voorgelegd. De komst van de omgevingswet betekent ook voor de ODNZKG een verandering in werkwijze. Samen met de partners oriënteert de ODNZKG zich op een veranderende rol en samenspel.
Risico's	<u>Risico's voor ODNZKG</u> Eventuele aantasting van de vermogenspositie van de ODNZKG, die vervolgens ook weer een effect op Zaanstad kan hebben. Dit kan gebeuren door de actualisaties van de DVO's, decentralisatie WABO (resultierend in lagere omzet voor de ODNZKG), en de genoemde nieuwe financieringsmethode PGF; waarbij opgemerkt wordt dat uitgangspunt is dat PGF voor de ODNZKG kostenneutraal verloopt. Sommige deelnemers binnen de GR wijzen erop dat er gekeken kan worden naar de ratio van het weerstandsvermogen van de ODNZKG. <u>Risico's voor Zaanstad</u> Invoering PGF zal leiden tot een andere berekening van de kosten voor de ODNZKG. Gelet op de door Zaanstad gehanteerde normen en de normen op basis van PGF, kan dit betekenen dat Zaanstad een hogere bijdragen gaat betalen.
Beheersing	
Maatregelen	De OD heeft een eigen beleid op risicomanagement en weerstandsvermogen. Er wordt een norm gehanteerd hoeveel reserve moet worden aangehouden voor de risico's. Er zijn veel overleggen tussen gemeente en ODNZKG op verschillende niveaus. Hiermee wordt de ambitie van accountmanagement ingevuld. Op dit moment kent de Gemeente Zaanstad de volgende afstemmingsoverleggen: • 3 tot 4 keer per jaar wordt periodiek overleg gevoerd met de concerncontroller en de directeur bedrijfsvoering van de ODNZKG met ambtelijk vertegenwoordigers uit de deelnemende gemeentes en provincie op het gebied van financiën. • 1x per 6 weken is er ambtelijk vooroverleg ten behoeve van de

	vergaderingen van het Algemeen Bestuur. • 1x per maand vindt er op directieniveau overleg plaats tussen gemeente en ODNZKG . • 1x per 8 weken worden politiek gevoelige dossiers besproken in de staf. • 1x 6 weken is gezamenlijk opdrachtgeversoverleg met de andere fouding fathers en de ODNZKG.
--	---

NV Huisvuilcentrale (HVC)

Risicoprofiel

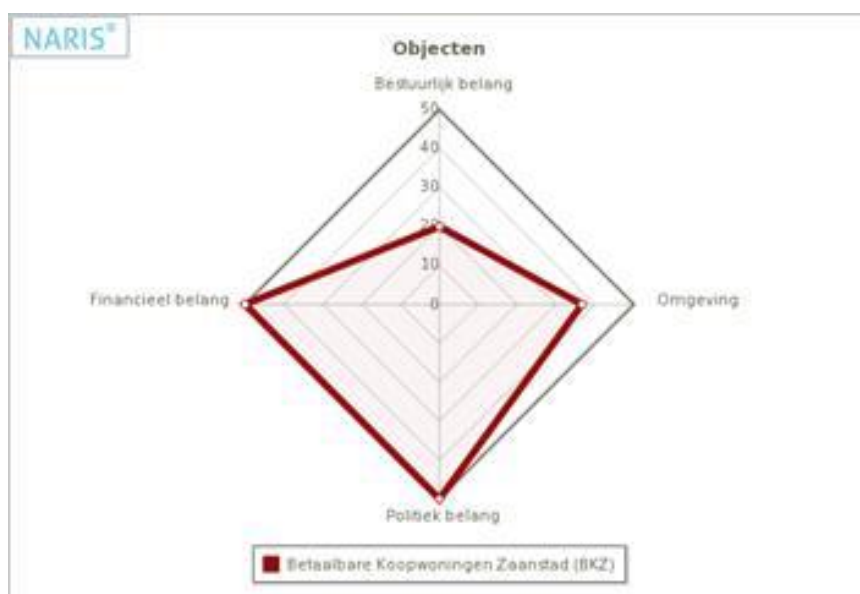
Het risicoprofiel van de HVC is hoog. Dit wordt veroorzaakt door grote financiële belangen in de HVC van Gemeente Zaanstad via de gemeenschappelijke regeling Afvalschap IJmond Zaanstreek (AIJZ), onzekerheden over o.a. benutting verbrandingscapaciteit als gevolg van de recessie en de ontwikkeling van de elektriciteitsprijs. Daarnaast participeert HVC in diverse consortia, waaronder Windmolenpark. De publieke en maatschappelijke betrokkenheid bij HVC zijn hoog, afvalverwerking raakt de burger. Onder "ontwikkelingen HVC" wordt hier nader op ingegaan.

Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	<u>Nieuwe aangepaste financiële structuur</u> In de AVA van december 2015 is besloten tot een nieuwe financiële structuur waarbij de HVC in 2024 zelfstandig leningen kan aantrekken. Leningen die zijn gebaseerd op artikel 9 van de ballotageovereenkomst worden afgebouwd. Dit betreft dus gegarandeerde leningen waarbij de aandeelhouders hoofdelijk aansprakelijk zijn. De zogenaamde artikel 7 oftewel de niet- gegarandeerde leningen zullen volledig afgelost zijn in 2024. Daarnaast is het van belang dat de HVC eigen vermogen opbouwt, gestreefd wordt naar 100-110 mln. in 2024. Komende jaren wordt dan geen dividend uitgekeerd en wordt er bezuinigd. <u>Uitbreiding Type 2 activiteiten</u> Vorig jaar zijn de type 2 activiteiten uitgebreid met een innovatief

	geothermieproject. Deze activiteiten zullen worden ondergebracht in een aparte dochteronderneming van de HVC die hiervoor wordt opgericht. Hiervoor is een statutenwijziging nodig en zal een aparte ballotageovereenkomst worden opgesteld. Hiermee wordt vastgelegd dat aandeelhouders die niet deelnemen in deze activiteiten, niet de risico's zullen dragen, maar ook niet zullen meedelen in de winst. <u>Gemeenschappelijke regeling AIJZ</u> De gemeenschappelijk regeling AIJZ is aangepast aan de nieuwe Wet Gemeenschappelijke regelingen (WGR).
Financiële positie	Na twee jaar van opeenvolgende hogere winst (2014, 2015) schrijft HVC in 2016 opnieuw winst. Het succesvolle project Gemini draagt voor een deel bij aan dit goede bedrijfsresultaat. Het netto resultaat over 2016 bedroeg afgerond € 7,6 mln..
Risico's	De risico's die kunnen worden onderkend zijn de lagere verwerkingstarieven op afval door landelijke overcapaciteit en structureel lagere energie-inkomsten als gevolg van lagere prijzen op de elektriciteitsmarkt. Daarnaast wordt als gevolg van de groeiende nadruk op scheiden van afval minder te verbranden afval aangeboden. Dit draagt ook bij aan overcapaciteit bij de afvalbedrijven en leidt weer tot lagere verwerkingstarieven, ook omdat afval van niet-aandeelhouders (bv uit Engeland en Italië) in concurrentie wordt verworven op een markt met overcapaciteit. Het risico dat de garantstelling aan AIJZ wordt aangesproken (R470) is opgenomen in het gemeentebrede risicomangement en weerstandsvermogen van de gemeente Zaanstad Dit jaar zijn de type 2 activiteiten uitgebreid met een innovatief geothermieproject. Deze activiteiten zijn ondergebracht in een aparte dochteronderneming van de HVC die hiervoor wordt opgericht. Hiervoor is een statutenwijziging doorgevoerd en is een aparte ballotageovereenkomst opgesteld. Hiermee wordt vastgelegd dat aandeelhouders die niet deelnemen in deze activiteiten, niet de risico's dragen, maar ook niet zullen meedelen in de winst. Ook al worden deze type 2 activiteiten ondergebracht in een dochteronderneming; door de consolidatieplicht komen de uiteindelijke verliezen en winsten voor de moedermaatschappij HVC N.V. Dit is dus een risico. Het is op dit moment lastig in te schatten hoe groot dat risico precies is, maar wordt beperkt ingeschat.
Beheersing	
Maatregelen	• Annotaties van de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in het college van B&W • Periodiek ambtelijk overleg met AIJZ gemeenten en via verschillende klankbordgroepen (zowel financiële als beleidsmatige) met de overige aandeelhouders van HVC. • In AIJZ verband vindt ook periodiek bestuurlijk overleg plaats. Minimaal twee keer per jaar, gemiddeld drie keer per jaar.

Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ)

Risicoprofiel

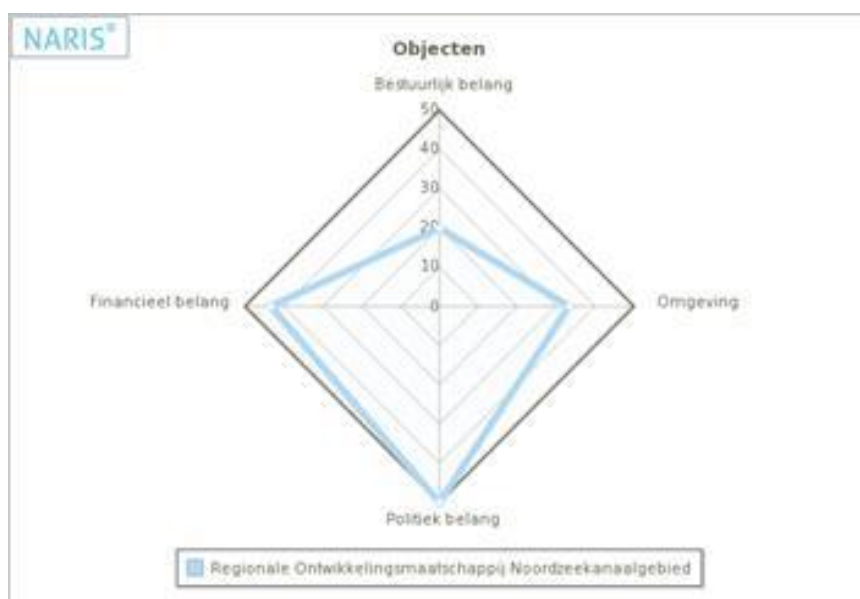
Het zwaartepunt van de risico's van BKZ liggen op het politieke en financiële vlak. De doelstelling van BKZ is bijdragen aan de volkshuisvesting binnen de gemeente Zaanstad. Deze doelstelling heeft politiek de aandacht. Vanwege de leningsovereenkomst, die BKZ heeft afgesloten met de gemeente Zaanstad tot een maximumbedrag van € 31 mln. en ter financiering van de Afzetgarantieregeling, is het financieel belang groot te noemen.

Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	De verkoop van alle 105 BKZ garantiewoningen woningen is in 2015 afgerond. De portefeuille van BKZ instap omvat ca. 87 contracten. De portefeuille van BKZ traditioneel omvat nu nog ca. 280 contracten. Inmiddels wordt de BKZ erfpachtvariant ingezet in de laatste fase van de Spoorstrip. (alle woningen zijn reeds verkocht) De portefeuille van BKZ erfpacht omvat nu ca. 175 contracten. Na verkoop van de garantiewoningen (en de spoorstrip) komt BKZ nu meer in een beheersfase terecht, waarbij de nadruk komt te liggen om een goede beheersing van de financiën en cashflow en inzicht in het risico van het niet aflossen (afnemen van tranches) van de koper naar de gemeente. Op dit moment wordt verkend of BKZ kan participeren in nieuwe activiteiten in de woningmarkt. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan zullen eventuele voorstellen voor nieuwe activiteiten ter besluitvorming worden voorgelegd. Er is in 2016 gewerkt aan een verbeterde governance structuur van BKZ, waarbij elke activiteit in een aparte BV zal worden ondergebracht. De provincie Noord-Holland heeft ingestemd met de nieuwe governance. Deze nieuwe governance structuur wordt per 1 januari 2018 ingevoerd. Dit is één jaar vertraagd doordat de afspraken met de fiscus niet op tijd konden worden gemaakt. Op dit moment onderzoekt BZK de mogelijkheden voor funderingsherstel. Het

	gaat hierbij om twee pilots met in totaal 12 woningen. BKZ is bezig om een businesscase hiervoor op te stellen in 2017. Deze pilot zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college en de raad.
Financiële positie	De jaarrekeningen 2016 zijn nog niet beschikbaar. Verwacht wordt dat de cijfers uit de jaarrekening BKZ 2016 geen noemenswaardige impact heeft op het risicoprofiel.
Risico's	- Het trancherisico op de opstal bestaat nog wel. Hierbij worden de tranches (20% (traditioneel) en 30% (afzetgarantiewoningen) van de opstalwaarde) niet afgenomen door de kopers (en dus niet terugbetaald op korte termijn). Dit komt omdat er geen inkomensstijging plaatsvindt. Gevolg is dat dan pas bij (door)verkoop de resterende tranches worden gerealiseerd (afgelost). Dit wordt door BKZ gemonitord. - Risico van waardevermindering van de grond in de toekomst.
Beheersing	
Maatregelen	- Jaarlijkse inkomensstoets bij kopers door BKZ. - Periodieke rapportages naar college (1x) en college en raad (1x). Deze rapportages bevatten gegevens met betrekking tot aantal woningen, liquiditeit, prognoses cashflow, risico's, etc. 1x tot 2x per maand is er overleg tussen ambtenaren en directeur van BKZ, de samenwerkingsrelatie is goed. - Governance structuur wordt verbeterd per 1 januari 2018 - Nu de woningen van de garantieregeling zijn verkocht wordt met de directeur BKZ gekeken hoe de beheersing van BKZ effectiever/efficiënter kan worden ingericht.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON)

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de RON is hoog. Naast de grote financiële belangen ligt in de uiteindelijke realisatie van bedrijvenpark HoogTij ook een groot maatschappelijke belang en ruimtelijk-economisch belang. Voor een nadere toelichting hierop zie de risicoanalyse hieronder

Risicoanalyse

Ontwikkelingen	
(Markt) ontwikkelingen	Gemeente Zaanstad is aandeelhouder in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON). Eén van de belangrijkste projecten van de RON is het project HoogTij. Bij de geprognosticeerde gronduitgifte voor het project HoogTij is in de afgelopen jaren uitgegaan van spoedige uitgifte van natte terreinen. In 2016 is door Zaanstad 10 ha van het natte gedeelte aangekocht van Ontwikkelingsbedrijf Haventerrein Westzaan BV (OHV). Deze gronden zijn vervolgens in erfpacht uitgegeven aan het Havenbedrijf Amsterdam. Het Havenbedrijf gaat deze in ondererfpacht geven aan de eindgebruikers. Gemeente Zaanstad heeft in het najaar van 2015 ingestemd met een vaststellingsovereenkomst terzake het uittreden van de BNG-Go uit HoogTij. Hierdoor wordt de RON 100% aandeelhouder met een financiering door BNG en garantstelling van de aandeelhouders van de RON. De BNG heeft als gevolg van deze exit € 6,7 miljoen verlies voor haar rekening genomen, de drie aandeelhouders van de RON hebben in totaal een kapitaalstorting van € 6 miljoen gedaan, waarvan Gemeente Zaanstad € 2 miljoen. Met dit besluit is er duidelijkheid gekomen over de portefeuille van de RON. De projecten HoogTij, Bruynzeel, PolanenPark en Houtcentrum zijn bestuurlijk, beleidsmatig en financieel van belang en worden afgemaakt. In 2017 zal de governance over deze onderdelen verder uitgewerkt worden. De markt lijkt zich wat te herstellen, het aantal leads is beduidend hoger dan afgelopen jaren.
Financiële positie	Na besluitvorming op 22 september 2015 over de doorstart van HoogTij en de daaraan gekoppelde financiering, met daarbij een meer dan sluitende businesscase, heeft Zaanstad de eerder getroffen verliesvoorziening "NZKG" inmiddels laten vrijvallen in haar gemeentelijke jaarrekening 2015. De resultaten van de jaarrekening 2014 en 2015 zijn in deze vrijval van de gemeentelijke voorziening verwerkt. Naar aanleiding van dit besluit zijn er geen andere financiële gevolgen. De concept cijfers voor 2016 geven hiertoe ook geen reden.
Risico's	• De markt herstelt zich te traag of onvoldoende waardoor grondverkoop uitblijven • Het goedgekeurde ondernemingsplan RON valt in de uitwerking negatiever uit waardoor de lening aan Gemeente Zaanstad niet of deels kan worden afgelost. (Van de maximale € 3 mln. die RON kan opnemen als lening bij Zaanstad is nu € 1,5 mln. daadwerkelijk opgenomen door RON)
Beheersing	
Maatregelen	• Voorstel tot aanpassing governance RON wordt in 2017 voorbereid • Vooraf bespreken van belangrijke stukken in het college voordat er besluitvorming plaatsvindt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders • Periodiek overleg over voortgang projecten, zowel ambtelijk als bestuurlijk

Gemeenschappelijke regelingen

In het overzicht van gemeenschappelijke regelingen wordt tevens invullingen gegeven aan het verplicht register op basis artikel 27 in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Per gemeenschappelijke regeling wordt een link gemaakt naar de meest actuele versie van de gemeenschappelijke regeling waarin de verplichte informatie is terug te vinden.

Werkvoorzieningschap Baanstede	Purmerend	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezi ^{ch} tsregime	Hoog
Het openbaar lichaam heeft tot doel door middel van de uitvoering van de Wsw te voorzien in arbeid al dan niet onder aangepaste omstandigheden, die zoveel mogelijk gericht is op behoud, herstel dan wel bevorderen van de arbeidsbekwaamheid van die personen, die tot het verrichten van arbeid in staat zijn, doch voor wie in belangrijke mate ten gevolge van bij hen gelegen factoren, gelegenheid om onder normale omstandigheden arbeid te verrichten niet of voorshands niet aanwezig is, een en ander mede met het oog op het kunnen verrichten van arbeid onder normale omstandigheden.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Elk lid heeft één stem, met uitzondering van de deskundigen genoemd in artikel 13, die een raadgevende stem hebben	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 980	
Stemverhouding: 11,1%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse;			
De wethouders Participatie van de acht gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland hebben met elkaar afgesproken de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Zaanstreek-Waterland (hierna: GR) te gaan opheffen. Zeven van de acht gemeenten tekenden hiervoor ook het principeakkoord, waarin is vastgelegd hoe de opheffing precies geregeld wordt. De gemeente Beemster wil een aantal zaken eerst nader onderzoeken.			
De opheffing van de GR vindt plaats op 1 januari 2018. Aan het principeakkoord ging een intensief proces vooraf waarin de betrokken gemeentes in nauw gezamenlijk overleg tot overeenstemming zijn gekomen. Het besluit wordt nu voorgelegd aan de colleges en gemeenteraden.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 300	€ 0	
Vreemd vermogen	€ 7.007	€ 8.956	

Resultaat	€ 1.343 -	
Gemeenschappelijke regeling	22 december 2015	

Afvalschap IJmond Zaanstreek	Zaanstad	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Laag
Afvalschap IJmond Zaanstreek (AIJZ) is houder van aandelen van de Huisvuil Centrale (HVC). De taken van het AIJZ beperken zich tot de taken die behoren bij het aandeelhouderschap van HVC, te weten het via het bestuur van het AIJZ adviseren van de voorzitter van het AIJZ om een standpunt te bepalen namens het AIJZ in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van HVC.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Emmer is lid van het DB en AB, plaatsvervanging door wethouder Straat	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 4	
Stemverhouding: 50%			
(Markt) ontwikkelingen			
Afvalschap IJmond Zaanstreek (AIJZ) is houder van aandelen van de Huisvuil Centrale (HVC). De taken van het AIJZ beperken zich tot de taken die behoren bij het aandeelhouderschap van HVC, te weten het via het bestuur van het AIJZ adviseren van de voorzitter van het AIJZ om een standpunt te bepalen namens het AIJZ in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van HVC. De aanpassing van de gemeenschappelijke regeling AIJZ aan de nieuwe Wet Gemeenschappelijk Regelingen is in 2016 afgerond.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 36	€ 36	
Vreemd vermogen	€ 6	€ 5	
Resultaat	€ 0,5		
Gemeenschappelijke regeling		december 2016	

Schadeschap Schiphol	Haarlem	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezi ^{ch} tsregime	Laag
Een voor belanghebbende duidelijke, deskundige en doelmatige afhandeling te bevorderen van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de uitbreiding van het luchtvaartterrein zoals vastgelegd in de PKB en het uitvoeringsbesluit (LIB)			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
De 8 leden van het AB hebben elk een stem, met dien verstande dat het lid van de gemeente Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer en Zaanstad een tweevoudige stem heeft. Wethouder Emmer is lid van het AB, plaatsvervang ^{ing} door wethouder Straat.	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 16,6%			
(Markt) ontwikkelingen			
De meeste schadeclaims zijn inmiddels afgehandeld. Het voortbestaan van het Schadeschap is afhankelijk van de beslissing van de Staatssecretaris I&M over afhandeling van mogelijke schadeclaims die voortvloeien uit de aanpassing van het Luchthavenverkeersbesluit (LVB) en Luchthavenindelingsbesluit (LIB). Deze wijziging zal naar verwachting in 2017 plaatsvinden. Een mogelijkheid is dat nieuwe schadeverzoeken afgehandeld worden door het Schadeschap. Mocht de Staatssecretaris dit besluiten dan zou dat een “doorstart” betekenen voor het Schadeschap. Een andere mogelijkheid is dat het ministerie zelf de nieuwe schadeverzoeken afhandelt. In dat geval bouwt het Schadeschap af en zal er een plan voor deze afbouw gemaakt worden. Zolang de Staatssecretaris geen besluit neemt over de wijze van afhandeling van de nieuwe schadeverzoeken blijft het Schadeschap in de huidige vorm bestaan.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 220	€ 236	
Vreemd vermogen	€ 253	€ 138	
Resultaat	- € 3		
Gemeenschappelijke regeling		13 januari 2016	

Recreatieschap Twiske-Waterland	Zaanstad	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
- het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie - in samenhang met de vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu - het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifieke en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Het DB bestaat uit de voorzitter en tenminste vier leden, aan te wijzen door het AB zijn midden. Het lid dat is benoemd door de gemeente Zaanstad heeft vier van de 28 stemmen in het algemeen bestuur. Besluitvorming in het AB over financiële jaarstukken met betrekking tot de participantenbijdrage vindt plaats op basis van een gewogen stemrecht, waarbij Zaanstad 4 van de 28 stemmen heeft. Besluitvorming in het AB over het overige beleid en uitvoering van het programma vindt plaats op basis van een gewogen stemrecht, waarbij Zaanstad 5 van de 40 stemmen heeft. Wethouder Vissers-Koopman is lid van het AB, plaatsvervangende door wethouder Verschuren	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 198	
Stemverhouding: 12.5%			
(Markt) ontwikkelingen			
In de metropoolregio Amsterdam is sprake van verdere verstedelijking. Daarmee verandert ook de vraag en behoefte aan regionale recreatievoorzieningen. Het aanbod in de huidige recreatiegebieden verdient dus blijvende aandacht. Om de recreatiegebieden op termijn goed te laten functioneren wordt de bestuurlijke organisatie tegen het licht gehouden. De provincie heeft het initiatief genomen voor een proces om te komen tot een bestuurlijke vernieuwing van de recreatieschappen. Aan dit proces nemen alle deelnemende participanten deel en worden ook de andere actoren betrokken die een rol hebben bij het beheer van het landschap.			
Financiële positie Twiske-Waterland			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 4.390	€ 4.298	
Vreemd vermogen	€ 299	€ 341	
Resultaat	- € 485		
Gemeenschappelijke regeling		4 april 2013	

Recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer	Uitgeest	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) is een samenwerkingsverband van twaalf omliggende gemeenten en de provincie Noord-Holland. Het zet zich in voor: - het verzekeren van een evenwichtige ontwikkeling van de recreatie en de watersport op en rondom het meer en aangrenzende gebieden; - het tot stand brengen, bewaren en onderhouden van het landschap en een evenwichtig natuurlijk milieu dat is afgestemd op het onder bovenstaande geformuleerde			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
AB bestaat uit 8 bestuursleden. Zaanstad mag één bestuurslid benoemen. AB beslist op basis van meerderheid van stemmen. Wethouder Vissers-Koopman is lid van het AB, plaatsvervanging door wethouder Verschuren	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 264	
Stemverhouding: 12.5%			
(Markt) ontwikkelingen			
In de metropoolregio Amsterdam is sprake van verdere verstedelijking. Daarmee verandert ook de vraag en behoefte aan regionale recreatievoorzieningen. Het aanbod in de huidige recreatiegebieden verdient dus blijvende aandacht. Om de recreatiegebieden op termijn goed te laten functioneren wordt de bestuurlijke organisatie tegen het licht gehouden. De provincie heeft het initiatief genomen voor een proces om te komen tot een bestuurlijke vernieuwing van de recreatieschappen. Aan dit proces nemen alle deelnemende participanten deel en worden ook de andere actoren betrokken die een rol hebben bij het beheer van het landschap.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 1.412	€ 1.747	
Vreemd vermogen	€ 439	€ 188	
Resultaat	151		
Gemeenschappelijke regeling		5 april 2007	

GGD Zaanstreek-Waterland	Zaandam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Hoog
Bevorderen en uitvoeren van de collectieve preventie en andere activiteiten in het kader van de gezondheidszorg			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Een lid van het AB heeft in de vergadering van het AB één stem. In die gevallen waarin Zaanstad en Purmerend zwaarwegende bezwaren hebben tegen een voorstel en met het oog daarop tegenstemmen, leidt die tegenstem tot verwerping van het voorstel. Het voorgaande is niet van toepassing op het voorstel tot vaststelling van de begroting respectievelijk de jaarrekening van de GGD. Wethouder Olthof is lid van het DB en AB, plaatsvervanging door wethouder Visscher-Noordzij	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 4.800	
Stemverhouding: 11%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse			
Financiële positie			
(concept)	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 1.989	€ 1.401	
Vreemd vermogen	€ 3.033	€ 2.917	
Resultaat	€ -167		
Gemeenschappelijke regeling		1 september 2016	

Stadsregio Amsterdam → Vervoerregio Amsterdam	Amsterdam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
De Stadsregio Amsterdam (SRA) heeft als doel het, door samenwerking van gemeenten, oplossen van regionale problemen en benutten van regionale kansen in de regio Amsterdam			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Straat is lid van het DB, plaatsvervanger door wethouder Emmer	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 11.3%			
(Markt) ontwikkelingen			
2016 was een overgangsjaar van de 'oude' WGR-Plus met diverse wettelijke taken naar de Vervoerregio. Vanaf 1 januari 2017 is de Stadsregio Amsterdam overgegaan naar Vervoerregio Amsterdam			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 24.608	€ 9.521	
Vreemd vermogen	€ 4.253	€ 3.428	
Resultaat	€ 640		
Gemeenschappelijke regeling		7 maart 2017	

Centraal Nautisch Beheer	Amsterdam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
Het Centraal Nautisch Beheer (CNB) heeft als doel het verkrijgen van eenheid in het beleid en de uitvoering van taken van gemeenten en het rijk die betrekking hebben op het scheepvaartverkeer binnen het Noordzeekanaalgebied. De regeling is ook bedoeld om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van infrastructurele voorzieningen en de toegankelijkheid van de vaarweg.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
2 van de 13 bestuurszetels in het AB en 1 van de 5 bestuurszetels in het DB. Wethouder Vissers-Koopman is lid van het AB en DB, wethouder Straat is lid van het AB.	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 15%			
(Markt) ontwikkelingen			
In het kader van het ontwikkelen van het CNB tot een regionale autoriteit, is besloten te streven naar het verruimen van de bevoegdheden. Het betreffen bevoegdheden in het kader van: •Havenbeveiligingswet •Havenafvalplan. •Regionale havenverordening. In 2016 is de actualisatie van de bestaande gemeenschappelijke regeling CNB voorbereid en zal deze in 2017 ter besluitvorming worden aangeboden aan de deelnemende raden.			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0	
Resultaat	€ 0		
Gemeenschappelijke regeling		18 maart 1994	

Veiligheidsregio Zaanstreek- Waterland	Zaandam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Hoog
Door intergemeentelijke samenwerking uitvoering geven aan: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een GHOR; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Burgemeester Vreeman is voorzitter van het AB Vervanging wethouder Emmer		Aandelenkapitaal	€ 0
		Leningen/garantstellingen	€ 0
		Impuls	€ 0
		Exploitatie	€ 11.551
Stemverhouding: 12,8% (iedere gemeente één stem in het AB)			
(Markt) ontwikkelingen			
Zie risicoanalyse			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 1.998	€ 1.987	
Vreemd vermogen	€ 32.044	€ 30.641	
Resultaat	€ 807		
Gemeenschappelijke regeling		26 januari 2017	

Rekenkamer Metropool Amsterdam	Amsterdam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezihtsregime	laag
Deze regeling is aangegaan om gezamenlijk een rekenkamer in te stellen. Het instellen van een rekenkamer is wettelijk verplicht.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
De rekenkamer heeft één lid, dit lid is tevens directeur. De raden benoemen het lid van de rekenkamer op voordracht van een afvaardiging van de raden door een gelijkkluidend besluit. Geen afvaardiging van een collegelid in deze regeling.	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 179	
Stemverhouding: %			
(Markt) ontwikkelingen			
Zie voor ontwikkelingen het jaarverslag 2015			
De stukken over 2016 zijn nog niet beschikbaar.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 439	€ 493	
Vreemd vermogen	€ 51	€ 1.468	
Resultaat	€ 3		
Gemeenschappelijke regeling		20 augustus 2015	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Zaandam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezi ^{ch} tsregime	Hoog
De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de colleges bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten. Voorts wordt de regeling getroffen ter behartiging van de taken voortvloeiend uit het Besluit risico's zware ongevallen 1999			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Emmer is lid van het Dagelijks- en Algemeen Bestuur, inclusief vice-voorzitterschap. Plaatsvervanging door wethouder Straat	Aandelenkapitaal		€ 0
	Leningen/garantstellingen		€ 0
	Impuls		€ 0
	Exploitatie		€ 2.079
Stemverhouding: 8%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€3.391	€ 4.985	
Vreemd vermogen	€ 630	€ 420	
Resultaat	€ 1.700		
Gemeenschappelijke regeling		17 december 2015	

Gezamenlijke ombudsman metropool Amsterdam	Amsterdam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
Deze regeling is aangegaan om op een effectieve en efficiënte wijze vorm en inhoud te geven aan de door de Gemeentewet aan de raad gegeven mogelijkheid om voor de behandeling van verzoekschriften een gezamenlijke ombudsman in te stellen			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Aan de raad van de gemeente Amsterdam wordt mandaat verleend om jaarlijks de begroting en jaarrekening van de ombudsman voor het volgende kalenderjaar vast te stellen. De ombudsman voert ten minste jaarlijks overleg met een vertegenwoordiging van de raden.	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 43	
Stemverhouding: %			
(Markt) ontwikkelingen			
De ombudsman is in de tweede half jaar 2016 verhuisd naar een pand dat toegankelijker is voor het publiek en een laagdrempeliger en minder statige uitstraling heeft dan het huidige pand. Daarnaast is de meterprijs van het huidige pand fors en ondersteunen de beperkte ontvangstruimte en de inflexibele indeling van het pand het werk van de ombudsman onvoldoende. De Gemeenschappelijke regeling gaf de Ombudsman geen optimale ondersteuning. Om die reden zijn wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling doorgevoerd op het gebied van efficiency, flexibiliteit en de autonome positie van een ombudsman. Dit gebeurt onder meer door het mandateren van een aantal uitvoeringsbepalingen aan de gemeente Amsterdam. Jaarstukken 2016 nog niet beschikbaar			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 54	93	
Vreemd vermogen	€ 0	0	
Resultaat	€ 40		
Gemeenschappelijke regeling		7 februari 2017	

Regionale samenwerking decentralisaties sociale domein	Zaandam	Gemeenschappelijke regeling	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
Gezamenlijke inkoop en beleidsvoorbereiding en -uitvoering			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Deze lichte vorm van publieke samenwerking kent geen bestuur	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: nvt			
(Markt) ontwikkelingen			
De Regeling Zonder Meer is per 1 januari 2016 verlengd.			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 0	€ 0	
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0	
Resultaat	€ 0		
Gemeenschappelijke regeling		21 januari 2016	

Privaatrechtelijke verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn per 1 januari 2017 geen verbonden partij meer:

Vereniging Amports

Eind 2016 is tijdens een bijzondere Algemene Ledenvergadering door een voldoende meerderheid van leden ingestemd voor de ontbinding van de vereniging Amsterdam Ports Association (Amports). Met deze stemming is de procedure voor het oprichten van **stichting Amports** in gang gezet. De gemeente zal niet meer deelnemen in het bestuur. Zie voor meer [informatie](#).

Stichting Marketing Zaanstreek

Na het vertrek van burgemeester Faber per 1 december 2016, is de voorzittersfunctie van Stichting Marketing Zaanstreek vacant geworden. De heer P.J.H.M. Luijten is bereid gevonden de voorzittershamer over te nemen van mevrouw Faber. De voorkeur is uitgegaan naar een nieuwe onafhankelijke voorzitter die los staat van de gemeente. De heer Luijten, Sr directeur External Relations bij Schiphol Group en ervaren bestuurder, neemt de voorzittersrol op zich tot 1 november 2017, de datum waarop de winnende partij uit de aanbestedingsprocedure start.

Huisvuilcentrale (HVC)	Alkmaar	Naamloze vennootschap	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Hoog
De Huisvuil Centrale (HVC) heeft als doel het zeker stellen dat tegen de laagste kosten en op verantwoorde wijze het Zaanse rest-, grof en gftafval wordt verwerkt.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Commissaris werd benoemd door AIJZ. Door statutenwijziging wordt de commissaris benoemd door AIJZ en CAW (West-Friese gemeenten) gezamenlijk. AIJZ beheert de aandelen van de HVC. Gemeenschappelijke regeling Afvalschap IJmond Zaanstreek (AIJZ) is houder van aandelen van de Huisvuil Centrale (HVC). De taken van het AIJZ beperken zich tot de taken die behoren bij het aandeelhouderschap van HVC, te weten het via het bestuur van het AIJZ adviseren van de voorzitter van het AIJZ om een standpunt te bepalen namens het AIJZ in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van HVC.	Aandelenkapitaal	€ 12	
	Leningen/garantstellingen	€ 54.500	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 9,07%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 81.849	€ 89.440	
Vreemd vermogen	€ 873.281	€ 860.491	
Resultaat	€ 7.575		
Risico's			
zie risicoanalyse			

Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ)	Zaandam	Besloten vennootschap	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Hoog
Het doel van Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ) is tweeledig: - Het bevorderen van de volkshuisvesting overeenkomstig het beleid van de gemeente Zaanstad - Het realiseren van kwalitatief hoogwaardige sociale koopwoningen in de gemeente Zaanstad; het via erfpacht beschikbaar stellen van deze woningen aan de gewenste doelgroep en het uitvoeren van een beleid teneinde deze woningen zoveel mogelijk voor de doelgroep te behouden			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Gemeente Zaanstad is voor 100% eigenaar van de aandelen Het voltallig college vertegenwoordigt de enige aandeelhouder gemeente Zaanstad	Aandelenkapitaal	€ 50	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 100%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse;			
Jaarrekening 2016 nog niet beschikbaar			
Financiële positie:			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 14.615	€ 16.354	
Vreemd vermogen	€ 27.822	€ 25.337	
Resultaat	€ 1.738		
Risico's			
zie risicoanalyse			

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied	Amsterdam	Naamloze vennootschap	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Hoog
De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON) is het uitvoeringsinstrument voor het (her)ontwikkelen van bedrijventerreinen zoals beschreven in het Masterplan Noordzeekanaalgebied			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Straat vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervanging wethouder Emmer		Aandelenkapitaal	€ 550
		Leningen garantstellingen*	€ 3.000 € 35.000
		Impuls	€ 0
		Exploitatie	€ 0
Stemverhouding: 33.3%			
(Markt) ontwikkelingen			
zie risicoanalyse			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 4.346-	€ 6.808	
Vreemd vermogen	€ 96.824	€ 72.758	
Resultaat	€ 5.140		
Risico's			
zie risicoanalyse			
Zaanstad en de provincie staan beide voor € 35 mln. garant, er is een contragarantie van Havenbedrijf van € 23,3 mln..			

Houdstermaatschappij Energiebedrijf Zaanstreek Waterland	Zaandam	Naamloze vennootschap	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezi ^{ch} tsregime	Laag
Houdstermaatschappij Energiebedrijf Zaanstreek Waterland (Houdstermaatschappij EZW) heeft als doel het houden van de aandelen Nuon Energie Noord West NV (Nuon ENW NV) en Alliander NV			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Emmer vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervang ^{ing} wethouder Straat	Aandelenkapitaal	€ 4	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 54,2%			
(Markt) ontwikkelingen			
Per 1 juli 2015 zijn alle aandelen Nuon Energy verkocht aan het Zweedse energiebedrijf Vattenfall. Verwachting is dat de dividenduitkeringen van het netwerkbedrijf Alliander vrij stabiel zullen blijven. De dividendopbrengst 2015 voor Zaanstad bedroeg ruim 8 ton en ligt daarmee in lijn met de begroting.			
Jaarrekeningcijfers 2016 nog niet beschikbaar			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 67.957	€ 30.165	
Vreemd vermogen	€ 2.946	€ 1.510	
Resultaat	€ 1.492		

Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	Naamloze vennootschap	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Emmer vertegenwoordigt de gemeente in de AvA, plaatsvervanging wethouder Straat Zaanstad is niet vertegenwoordigd in de RvC	Aandelenkapitaal	€ 944	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 0	
Stemverhouding: 0.07%			
(Markt) ontwikkelingen			
BNG Bank kijkt tevreden terug op het jaar 2016. De nettowinst is in 2016 fors gestegen naar € 369 mln. De bank heeft haar in 2015 aangescherpte strategie verder ingevuld door zich met nieuwe producten zoals de Energietransitie Financieringsfaciliteit nog sterker te richten op de klant en op verduurzaming van haar balans. Zie voor verdere toelichting het uitgebreide persbericht van BNG			
Financiële positie			
	01-01-2016	31-12-2016	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 4.163.000	€ 4.468.000	
Vreemd vermogen	€ 145.348.000	€ 149.514.000	
Resultaat	€ 369.000		
Risico's			
zie risicoanalyse			

Masterplan Noordzeekanaalgebied	IJmuiden	Stichting	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Gemiddelde
Het op duurzame wijze versterken van de regionale economie in het Noordzeekanaalgebied door het benutten van de potentie van het regionale haven- en industrieel complex.			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Wethouder Straat is lid van het stichtingsbestuur, vervanging wethouder Emmer	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 29	
Stemverhouding: 17%			
(Markt) ontwikkelingen			
De visie Noordzeekanaalgebied 2040 en de bijbehorende uitvoeringsagenda bepaalt het activiteitenprogramma van de stichting Masterplan Noordzeekanaalgebied. Een deel van de uitvoeringsagenda-activiteiten wordt uitgevoerd door het samenwerkingsverband, een deel in afspraken tussen afzonderlijke deelnemende partijen. De uitwerking van de wijziging geluidscontouren zal in de uitwerking voor Zaanstad ook in 2016 en 2017 veel aandacht vragen. De monitor RI is een belangrijk middel om de doelstellingen van de Visie NZKG 2040 te kunnen realiseren en met de vaststelling van de basis hiervoor, de Kadernotitie, gaat een uniek ruimtelijk project in Nederland van start. Daarnaast wordt momenteel gewerkt aan een leefbaarheidsanalyse en aan de analyse van projecten voor de duurzame havenontwikkeling.			
Jaarrekening 2016 nog niet beschikbaar			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 383	€ 319	
Vreemd vermogen	€ 883	€ 751	
Resultaat	- € 64		

Vereniging Bedrijvenpark Westzanerpolder/ Bedrijvenpark HoogTij	Zaandam	Vereniging	(bedragen x € 1.000)
Openbaar belang		Toezichtsregime	Laag
Bevordering van het kwaliteitsniveau en de behartiging van de gezamenlijke belangen van de eigenaren van de gronden en gebouwen in het bedrijvenpark Hoogtij			
Bestuurlijk belang		Financieel belang	
Een medewerker van de gemeente Zaanstad is benoemd als vertegenwoordiger van Zaanstad. Er participeert niemand van het college in het bestuur Ieder lid is bevoegd tot het uitbrengen van een zodanig aantal stemmen als overeenkomt met iedere vierkante meter grond in het bedrijvenpark waartoe het lid is gerechtigd is Het algemeen bestuur bestaat uit 3 leden, Zaanstad levert de secretaris	Aandelenkapitaal	€ 0	
	Leningen/garantstellingen	€ 0	
	Impuls	€ 0	
	Exploitatie	€ 6	
Stemverhouding: 0%			
(Markt) ontwikkelingen			
De vereniging voert de met het college gemaakte afspraken uit over de kwaliteit van parkmanagement op het bedrijventerrein Hoogtij. De gemeente draagt als grondeigenaar bij ten behoeve van de ontwikkeling van de vereniging.			
Financiële positie			
	01-01-2015	31-12-2015	Ontwikkelingen
Eigen vermogen	€ 48	€ 49	🟢
Vreemd vermogen	€ 10	€ 24	🟡
Resultaat	€ 0		

07 Grondbeleid

Inleiding

Via de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente aan hoe het grondbeleid wordt ingezet om de bestuurlijke doelstellingen te realiseren.

Kader

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt de volgende eisen aan de paragraaf:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken.

In de Financiële Verordening van de gemeente Zaanstad is opgenomen dat daarnaast de volgende onderdelen in de paragraaf grondbeleid moeten worden opgenomen;

- de totaal geraamde kosten en opbrengsten van de actieve gemeentelijke grondexploitaties;
- de ontwikkeling van de grondprijzen;
- de ontwikkeling van de reserves van grondzaken.

Visie op en wijze van het grondbeleid

In de begroting 2015 heeft de gemeente Zaanstad haar grondbeleid beschreven.

Hierbij is tevens aangegeven dat de rapportage over het grondbeleid via de begroting en jaarrekening loopt en dat alleen wijzigingen in het beleid worden toegelicht.

Aangezien het bestaande grondbeleid van de gemeente Zaanstad wordt voortgezet, kan worden volstaan met een verwijzing.

Ontwikkeling van de Algemene reserve grondzaken (ARG)

	2016	2017	2018	2019	2020
Beginsaldo ARG	9.032	9.673	8.224	8.132	8.033
Grondexploitatie	0	0	1	0	0
Exploitatieovereenkomsten	151	32	5	1	7
Te treffen voorzieningen	+1.352	-181	-98	-100	-102
Saldo ARG	10.535	9.524	8.132	8.033	7.939
ondergrens ARG 75%	4.934	4.934	4.934	4.934	4.934
bovengrens ARG 125%	8.224	8.224	8.224	8.224	8.224
Benodigd weerstandvermogen	6.579	6.579	6.579	6.579	6.579
Afdracht/bijdrage ARG	862	1.299	0	0	0

Het eindsaldo van de ARG zou volgens de tabel voor 2016 uitkomen op € 10,5 mln. Vanuit de risico inventarisatie bij het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG) 17.1 is een benodigd weerstandsvermogen van € 6,6 geraamd. Dit betekent dat het saldo van de ARG boven de bovengrens van 125% uit komt. In de begroting 2016 is voor de vrijval het bedrag van € 0,9 mln. opgenomen. Dit is het bedrag wat bij het MPG 17.1 en jaarrekening 2016 werd genoemd. Dit bedrag is nu verwerkt in de jaarrekening 2016. Voor meer informatie wordt verwezen naar het MPG 17.1.

4 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

01 Resultaatmodel

Programma	Begroting lasten origineel 2016	Begroting baten origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting lasten na bw 2016	Begroting baten na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie lasten 2016	Realisatie baten 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie lasten	Begroting vs realisatie baten	Begroting vs realisatie saldo
Saldo van baten en lasten												
Jeugd en zorg	115.232	-3.812	111.420	112.449	-4.477	107.972	110.892	-4.694	106.197	-1.557	-217	-1.775
Werk, inkomen en economie	83.792	-60.176	23.615	83.117	-56.824	26.293	81.640	-57.044	24.596	-1.477	-220	-1.697
Maatschappelijke voorzieningen	44.922	-3.627	41.295	50.293	-5.389	44.904	49.669	-5.493	44.176	-624	-104	-728
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	40.741	-27.441	13.300	43.689	-30.736	12.952	27.818	-26.112	1.706	-15.871	4.624	-11.246
Milieu en duurzaamheid	20.588	-18.643	1.946	22.335	-19.606	2.729	21.436	-19.665	1.771	-899	-59	-958
Beheer buitenruimte	61.967	-22.891	39.076	60.566	-22.994	37.572	61.577	-23.960	37.617	1.011	-966	45
Veiligheid en handhaving	19.604	-1.267	18.337	20.003	-1.462	18.542	19.848	-1.444	18.403	-155	18	-139
Burger en bestuur	55.242	-9.216	46.027	59.882	-9.944	49.938	58.960	-10.229	48.730	-922	-285	-1.208
Financiën	2.906	-283.213	-280.307	4.193	-288.120	-283.927	4.517	-289.604	-285.087	324	-1.484	-1.160
Saldo van baten en lasten	444.994	-430.286	14.709	456.527	-439.552	16.975	436.357	-438.245	-1.891	-20.170	1.307	-18.866

Programma	Begroting toevoegingen origineel 2016	Begroting onttrekkingen origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting toevoegingen na bw 2016	Begroting onttrekkingen na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie toevoegingen 2016	Realisatie onttrekkingen 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie toevoegingen	Begroting vs realisatie onttrekkingen	Begroting vs realisatie saldo
Mutatie reserves												
Jeugd en zorg	0	0	0	0	-7.700	-7.700	0	-5.926	-5.926	0	1.774	1.774
Werk, inkomen en economie	0	-4.829	-4.829	240	-2.908	-2.668	240	-1.597	-1.357	0	1.311	1.311
Maatschappelijke voorzieningen	196	-2.125	-1.929	773	-3.218	-2.445	1.549	-3.038	-1.489	776	180	956
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	1.714	-6.580	-4.865	1.002	-7.361	-6.360	8.337	-5.196	3.141	7.335	2.165	9.501
Milieu en duurzaamheid	959	-560	399	4.053	-2.180	1.873	4.117	-1.596	2.520	64	584	647
Beheer buitenruimte	0	-7.155	-7.155	100	-6.736	-6.636	100	-5.916	-5.816	0	820	820
Burger en bestuur	200	-1.486	-1.286	1.665	-4.226	-2.560	1.791	-4.207	-2.417	126	19	143
Financiën	6.558	-1.600	4.958	23.899	-16.885	7.014	23.899	-16.885	7.014	0	0	0
Mutatie reserves	9.627	-24.335	-14.707	31.732	-51.214	-19.482	40.033	-44.361	-4.330	8.301	6.853	15.152

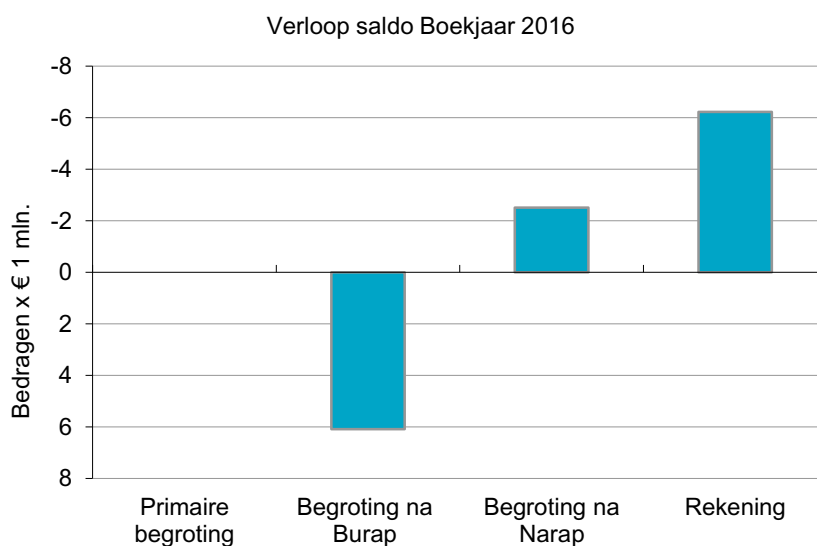
Programma	Begroting lasten origineel 2016	Begroting baten origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting lasten na bw 2016	Begroting baten na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie lasten 2016	Realisatie baten 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie lasten	Begroting vs realisatie baten	Begroting vs realisatie saldo
Saldo van baten en lasten												
Jeugd en zorg	115.232	-3.812	111.420	112.449	-12.177	100.272	110.892	-10.620	100.272	-1.557	1.557	0
Werk, inkomen en economie	83.792	-65.006	18.786	83.357	-59.732	23.625	81.880	-58.641	23.240	-1.477	1.092	-385
Maatschappelijke voorzieningen	45.118	-5.753	39.366	51.067	-8.607	42.460	51.218	-8.531	42.687	152	76	227
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling	42.456	-34.021	8.435	44.690	-38.098	6.593	36.155	-31.308	4.847	-8.536	6.790	-1.746
Milieu en duurzaamheid	21.547	-19.202	2.345	26.388	-21.785	4.602	25.552	-21.261	4.291	-836	524	-311
Beheer buitenruimte	61.967	-30.047	31.920	60.666	-29.730	30.936	61.677	-29.876	31.801	1.011	-146	865
Veiligheid en handhaving	19.604	-1.267	18.337	20.003	-1.462	18.542	19.848	-1.444	18.403	-156	17	-138
Burger en bestuur	55.442	-10.702	44.740	61.547	-14.169	47.378	60.751	-14.437	46.314	-797	-267	-1.064
Financiën	9.464	-284.813	-275.349	28.093	-305.006	-276.913	28.416	-306.489	-278.073	324	-1.483	-1.159
Gerealiseerd resultaat	454.622	-454.622	0	488.260	-490.767	-2.507	476.388	-482.607	-6.219	-11.872	8.160	-3.712

02 Analyse resultaat op hoofdlijnen

Het financiële resultaat over 2016 bedraagt € - 6,2 mln. positief. Vergelijken we dit met de originele en bijgestelde begrotingen, zien we de volgende fluctuaties:

	Primaire begroting	Begroting na Burap	Begroting na Narap	Rekening
Resultaat voor bestemming	14.709	26.854	16.975	-1.890
Mutaties reserves	-14.709	-20.763	-19.482	-4.330
Resultaat na bestemming	0	6.091	-2.507	-6.220

Bedragen x € 1.000

Grafiek 1: Ontwikkeling (verwacht) resultaat van Begroting via Burap en Narap tot de Jaarrekening 2016.

Burap

Via de Burap rapporteert het college over de financiële en beleidsmatige stand van zaken van de programma's uit de Programmabegroting 2016 gedurende het eerste half jaar. Bij de [Burap](#) werd een nadeel over 2016 verwacht van € 6,1 mln.

De Burap 2016 liet o.a. de volgende verwachte voor- en nadelen (> € 0,5 mln.) zien.

Voordelen		Nadelen	
Vrijval reserve stadhuis	-1.279	Bijstelling BUIG	4.290
Algemene uitkering	-1.212	Voorziening IKB	2.600
Knelpunten capaciteit	1.168	Intensiveringen	1.080
Bijstelling kapitaallasten	-1.055	Overige nadelen	1.382
Overige voordelen	-883		
	-3.261		9.352
Prognose resultaat Burap		Nadelig	6.091

Bedragen x € 1.000

Narap

De Najaarsrapportage rapporteert aan de hand van de realisatie over de eerste acht maanden van het jaar. In de Najaarsrapportage zijn onderstaande voor- en nadelen opgenomen.

Voordelen		Nadelen	
Onttrekking Algemene reserve sociaal	-4.290		
Vrijval reserves en voorziening investeringsprojecten	-2.289		
Ontwikkelingen gemeentefonds	-1.929		
Voordelen bedrijfsvoering	-546		
Overige voordelen	-760		
	-9.814		1.216
		Voordelig	-8.598
Prognose resultaat bij Burap		Nadelig	6.091
Prognose resultaat bij Narap		Voordelig	-2.507

Bedragen x € 1.000

De verwachting bij de [Najaarsrapportage](#) was een verbetering van het verwachte resultaat met € -8,6 mln. tot een verwacht batig saldo van € - 2,5 mln.

Ten opzichte van de prospectie bij Najaarsrapportage heeft zich richting einde jaar een verdere verbetering voorgedaan van € 3,7 mln. Ter illustratie de cijfers over de ontwikkeling van het resultaat gedurende de afgelopen 5 jaren:

Jaar	Gewijzigde Begroting	Rekening	Verschil
2012	-2,5	-7,2	-4,7
2013	3,3	0,7	-2,6
2014	-6,0	-12,5	-6,5
2015	-3,9	-10,3	-6,4
2016	-2,5	-6,2	-3,7

Bedragen x € 1 mln.

Analyse van het resultaat op hoofdlijnen

Saldo Narap		-2.507
Voor- en nadelen Jaarrekening		
P9; Algemene uitkering; decembercircularre	-1.229	
P8; Voorziening reorganisatie	-497	
P8; Personeel en organisatiekosten	-636	
P4; Ontvangen lumpsumsubsidie	-440	
P4; Fundingen en woonvisie	-475	
P4; Gebiedsontwikkeling	-550	
P3; Toevoeging reserve nieuwkomers (decembercircularre)	775	
Overige voor en nadelen	-661	
<i>Saldo</i>		-3.713
Resultaat 2016	Voordelig	-6.220

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Vanaf 2016 zijn gemeenten Vpb plichtig. De belaste activiteiten voor de gemeente Zaanstad zijn:

- Facilitaire dienstverlening omgevingsdienst
- Het slagboomparkeren

In de jaarstukken 2016 is een bedrag van € 40 opgenomen als nog te betalen Vpb.

03 Investeringsen

Groep Productgroep Programma	Bruto- uitgaven begroting	Bruto- uitgaven realisatie	Netto- uitgaven begroting	Netto- uitgaven realisatie
Bedrijfsmiddelen				
Parkeren	175	0	175	0
04 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	175	0	175	0
Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	150	276	150	276
06 Beheer buitenruimte	150	276	150	276
Handhaving	45	47	45	47
07 Veiligheid en handhaving	45	47	45	47
ICT	1.205	1.012	1.205	1.012
Facilitair	235	205	235	205
08 Burger en Bestuur	1.440	1.217	1.440	1.217
Totaal Bedrijfsmiddelen	1.810	1.540	1.810	1.540
Onderhoud				
Fietsenstalling Centrum DAM	100	75	100	75
04 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	100	75	100	75
Zuiveringsinstallatie	0	70	0	70
05 Milieu- en duurzaamheid	0	70	0	70
Groen en Speelplaatsen	3.100	3.510	0	0
Waterhuishouding	700	1.037	0	0
Wegen en Verkeer	15.050	14.496	5.650	5.111
Civiel Wilhelminasluis	75	74	75	74
Civiel Zaanbrug	75	64	75	64
Civiel	3.400	3.332	3.400	2.564
06 Beheer buitenruimte	22.400	22.513	9.200	7.814
Totaal Onderhoud	22.500	22.657	9.300	7.958
Onderwijs				
Onderwijs - IHP	5.300	3.402	5.300	2.675
Onderwijs - Overig	1.053	382	853	382
03 Maatschappelijke voorzieningen	6.353	3.784	6.153	3.057
Totaal Onderwijs	6.353	3.784	6.153	3.057
Sport				
Sport - Sportvelden	1.009	985	1.009	985
Sport - Routekaart buitensport	1.209	942	1.073	806
Sport - Sporthallen	6.170	5.496	5.870	5.253
Sport - Sportpark de Omzoom	1.893	1.332	807	207
Sport - Zwembaden	5.000	2.944	5.000	2.944

Groep Productgroep Programma	Bruto- uitgaven begroting	Bruto- uitgaven realisatie	Netto- uitgaven begroting	Netto- uitgaven realisatie
03 Maatschappelijke voorzieningen	15.281	11.699	13.759	10.195
Totaal Sport	15.281	11.699	13.759	10.195
Tarief				
Riolen	13.347	11.516	13.347	11.514
Bedrijfsmiddelen stadsbeheer (tarief)	250	107	250	107
06 Beheer buitenruimte	13.597	11.623	13.597	11.621
Totaal Tarief	13.597	11.623	13.597	11.621
Vastgoed				
Cultuurhuis	1.200	1.218	1.200	1.218
Vastgoed	770	557	770	557
04 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	1.970	1.774	1.970	1.774
Totaal Vastgoed	1.970	1.774	1.970	1.774
Erfpachtterrein	0	19.996	0	19.996
04 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	0	19.996	0	19.996
Totaal investeringen	61.511	73.074	46.589	56.141

Groep Productgroep	TOELICHTING op afwijkingen > € 100.000
Bedrijfsmiddelen - Parkeren	De handhelds en systeem zouden eind 2016 geleverd worden, maar vanwege leverantieproblemen bij Sigmax worden deze pas eind januari begin februari geleverd
Bedrijfsmiddelen - stadsbeheer	Bij de najaarsrapportage is de bijstelling (naar beneden) te hoog geweest. De vervanging van 4 groen bedrijfswagens heeft toch plaatsgevonden waarvan werd geacht dat dit in 2017 zou plaatsvinden.
Bedrijfsmiddelen - ICT	De investering in de Multi-functionele printers (MFP's) wordt verschoven naar begin 2017.
Onderhoud - Wegen en Verkeer	In 2016 is in totaal 228.000 m² aan wegen vernieuwd. Een areaal van 267.000 m² moet jaarlijks worden vervangen om de onderhoudsachterstanden niet verder te laten toenemen. In 2016 zijn dus de onderhoudsachterstanden voor wegen met 31.000 m² toegenomen. Dit staat gelijk aan een bedrag van € 1,5 mln. De reden van deze onderbesteding is in het programma Beheer Buitenruimte nader toegelicht.
Onderhoud - Civiel	De netto afwijking wordt veroorzaakt doordat een aantal projecten direct door het programma zijn gedekt.
Onderwijs - IHP	De neerwaartse bijstelling in de uitvoering van het IHP wordt onder meer veroorzaakt door juridische procedures. De RvS heeft een streep door de plannen gehaald voor de Overtuinen

Groep Productgroep	TOELICHTING op afwijkingen > € 100.000
	en de zitting van De Werf heeft in januari pas plaatsgevonden, er is nog geen uitslag bekend. Bij een aantal andere projecten nemen de voorbereidingen meer tijd in beslag dan gedacht. De grote opgave binnen de gestelde te krappe VNG budgetten vraagt om extra tijd en creativiteit van zowel de schoolbesturen als de gemeente.
Onderwijs - Overig	Het voor het Voortgezet onderwijs bestemde budget heeft niet geleid tot realisatie in 2016 en wordt betrokken bij de in 2017 ingediende OHP aanvraag van het St.Michaël College.
Sport - Routekaart buitensport	De hockeyvelden van de Kraaien zullen betrokken worden in de verhuizing van de Kraaien naar de Fortuinlaan.
Sport - Sporthallen	Het project Sporthal De Koog is nog niet volledig afgerond: In 2017 vindt nog nazorg plaats. Deze heeft betrekking op de buitenruimte, de inrichting van de gymzalen, de financiële afwikkeling met de bouwer en de realisatie van de Wall of Fame. De verwachting is dat medio 2017 het project afgerond is.
Sport - Sportpark de Omzoom	Het sportpark is in september 2016 in gebruik genomen. In 2017 wordt nog een aantal werkzaamheden verricht om het project af te ronden
Sport - Zwembaden	Het slopen van de oude accommodatie van de Crommenije en het bouwrijp maken van de grond heeft meer tijd in beslag genomen waardoor de start van de bouw later heeft plaats gevonden dan aanvankelijk gepland.
Tarief - Riolen	In 2016 is in de begroting een investering opgenomen voor de vervanging van riolering van € 16,3 mln. Eind 2016 is een bedrag van € 11,5 mln tot besteding gebracht en van de geplande vervanging van 20 km is 17,4 km gerealiseerd. De reden van deze onderbesteding is in het programma Beheer Buitenruimte nader toegelicht.
Tarief - Bedrijfsmiddelen stadsbeheer	De aanschaf van 2 voertuigen is uitgesteld.
Vastgoed	Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het doorschuiven van geplande investeringen voor het Zaantheater met een jaar.
Erfpachtterrein	Aankoop grond Hoogtij

04 Overzicht van incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Programma	Product	Lasten 2016	Lasten 2016 Incidenteel	Baten 2016	Baten 2016 Incidenteel
01	Jeugd en Zorg	110.892	9.270	-4.694	-2.367
02	Werk, inkomen en economie	81.640	3.161	-57.044	-796
03	Maatschappelijke voorzieningen	49.669	5.511	-5.493	-5.910
04	Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	27.818	3.201	-26.112	-2.849
05	Milieu- en duurzaamheid	21.436	778	-19.665	-412
06	Beheer buitenruimte	61.577	9.531	-23.960	-105
07	Veiligheid en handhaving	19.848	126	-1.444	-207
08	Burger en Bestuur	58.960	814	-10.229	-1.027
09	Financiën	4.517	5.325	-289.604	-1.094
Totaal programma's (resultaat voor bestemming)		436.357	37.717	-438.246	-14.767
	Reserves				
	Bijdrage uit reserve			-44.361	-42.559
	Storting in reserve	40.032	26.432		
Totaal programma's (resultaat na bestemming)		476.388	64.149	-482.607	-57.326

(bedragen x € 1.000)

Programma 1 Jeugd en Zorg	Lasten	Baten
Gezond leven	81	
Kracht van de wijkbewoners	2.154	-62
Spec hulp niet zelfst wonen	3.101	-97
Spec hulp zelfst wonen	2.341	-2.208
Uitvoeren armoedebeleid	1.593	
	9.270	-2.367
Reserves		-6.824
Totaal programma 1	9.270	-9.191

Programma 2 Werk, inkomen en economie	Lasten	Baten
Int.verst. relatie werkgevers	2.135	-376
Rechtmatige inkomensverstr.	906	-317
Vestigingsklimaat bedrijven	120	-103
	3.161	-796
Reserves	240	-1.596
Totaal programma 2	3.401	-2.392

Programma 3 Maatschappelijke voorzieningen	Lasten	Baten
Goede aansluiting	4.508	-5.758
Maatschappelijke initiatieven	45	
Multicultureel Samenleven		-44
Onderst. Stim. Cultuur in Zstd	320	-5

Onderwijsklimaat	638	
Sportvoorzieningen		-103
	5.511	-5.910
Reserves	1.367	-3.020
Totaal programma 3	6.878	-8.930

Programma 4 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	Lasten	Baten
Bevorderen doorstroming	849	-463
Gedifferentieerde aanpak (RO)		-12
Parkeermogelijkheden	30	-602
Participatie erfgoed		-14
Samenwerking in gebiedsontwikkeling	2.321	-1.472
Verst. Kwaliteit buitengebied		-272
Woningvoorraad	1	-14
	3.201	-2.849
Reserves	2.002	-4.786
Totaal programma 4	5.203	-7.635

Programma 5 Milieu- en duurzaamheid	Lasten	Baten
Gifstoffenrotonde		-2
Uitv. Ruimtelijke milieuvisie	246	-88
Uitv. Zaanse energie agenda	532	-219
Vast. Uitv. Grondstoffenplan		-103
	778	-412
Reserves	22	-604
Totaal programma 5	800	-1.016

Programma 6 Beheer buitenruimte	Lasten	Baten
Begraven en begraafplaatsen	253	
Beheer onderhoud openbare ruimte	5.492	-100
Funderingsrisico's en herstel	62	
Natuur- en milieu educatie		-1
Onderhoud riolering	3.072	
Recreatieve mogelijkheden		-4
Vervanging in openbare ruimte	350	
Vervanging riolering	302	
	9.531	-105
Reserves	100	-5.916
Totaal programma 6	9.631	-6.021

Programma 7 Veiligheid en handhaving	Lasten	Baten
Uitvoeren handhavingsprogramma	126	-207
	126	-207
Reserves		
Totaal programma 7	126	-207

Programma 8 Bestuur en Burger	Lasten	Baten
Dienstverlening bedrijfsvoering	742	-885
Digitaal handelen vergunning	51	
Gemeenteraad	21	
Samen Zaans evenwicht realiseren		-46
Transparante besluitvorming en info		-85
Verminderen regeldruk		-11
	814	-1.027
Reserves	1.611	-2.928
Totaal programma 8	2.425	-3.955

Programma 9 Financiën	Lasten	Baten
Algemene uitkeringen		-915
Dividend	10	-179
Innen lokale belastingen	75	
Organisatie financiële processen	3.773	
Saldo financieringsfunctie	1.467	
	5.325	-1.094
Reserves	21.090	-16.885
Totaal programma 9	26.415	-17.979

05 Begrotingsrechtmatigheid

Sinds 1 januari 2004 voert de onafhankelijk accountant een controle uit naar de rechtmatigheid van de jaarrekening. De normen over rechtmatigheid zijn voldoende bekend en vormen een vast onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden. Ook is de rechtmatigheid via audits getoetst. De uitkomsten van de audits zijn aan de leidinggevendenden gerapporteerd. In een enkel geval hebben de uitkomsten van de audits geleid tot een aanpassing van de dagelijkse werkzaamheden, ter borging van de rechtmatigheid.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidcontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsrechtmatigheid wordt omschreven als: "Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's". In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn."

Indien op programmaniveau de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de begrote lasten of, in enkele gevallen, de gerealiseerde baten lager zijn dan de begrote baten, is er sprake van een begrotingsafwijking. De begrotingsafwijkingen van minimaal € 200.000 worden gerapporteerd. Begrotingsonrechtmatigheid kan deels worden veroorzaakt door onjuiste begrotingswijzigingen. Bij onjuiste begrotingswijzigingen zijn bijvoorbeeld de begrote baten verlaagd in plaats van de lasten verhoogd. Voor het resultaat heeft dit in principe geen gevolgen. Andere overschrijdingen kunnen wel effect hebben op het resultaat.

Per uitgave die heeft geleid tot een begrotingsoverschrijding op programmaniveau dient te worden aangegeven of de uitgaven binnen het door de Gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling c.q. met een door de Gemeenteraad genomen beslissing.

Tabel 1 toont 'soorten' begrotingsoverschrijdingen. In aanvulling op de afwijkingen die het platform rechtmatigheid onderkend is afwijking nummer 2.1 toegevoegd.

Tabel 2 laat de programma's zien waarbij een begrotingsafwijking > € 200.000 op de lasten voor bestemming is ontstaan. In tabel 3 zijn de begrotingsafwijkingen ingedeeld in de desbetreffende categorieën waarop de afwijkingen betrekking hebben. De afwijkingen worden kort toegelicht, voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de programmavelden en het resultaatmodel.

Tabel1: Soorten begrotingsoverschrijdingen

Nr	Beschrijving	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2.1	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die zijn ontstaan na laatste beleidsrijke begrotingswijziging, te weten de Bestuursrapportage.	X	
2.2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de onafhankelijk accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar:		
6.1	▪ geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		X
6.2	▪ geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
7.1	▪ jaar van investeren		X
7.2	▪ afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	

Tabel 2: Begrotingsafwijkingen per programma > € 200.000

Programma		Lasten voor bestemming		
		Begroot	Realisatie	Afwijking
6	Beheer buitenruimte	60.666	61.677	1.011
9	Financiën	28.093	28.416	324
Totaal begrotingsafwijkingen				1.335

Bedragen x € 1.000

Tabel 3: Indeling begrotingsafwijkingen

		Categorie begrotingsafwijking							
	Programma	1	2.1	2.2	3	4	5	6	7.2
6	Beheer buitenruimte		840		171				
9	Financiën		124		200				
Totaal begrotingsafwijkingen			964		371				

Bedragen x € 1.000

Korte toelichting begrotingsafwijkingen

Beheer buitenruimte (1.011)

De overschrijding op het onderhoud riolering (840) loopt via de egalisatievoorziening riool. De mutaties op de egalisatievoorziening komen voort uit het saldo van toe te rekenen kosten incl. extra comptabele kosten en ontvangen inkomsten uit rioolheffing. Het saldo van de voorziening wordt benut om noodzakelijke tariefontwikkelingen uitgaande van kostendekkendheid te nivelleren. De overige kosten beheer onderhoud openbare ruimte (171) wordt grotendeels gedekt uit hogere verzekeringsinkomsten en inkomsten vanuit nuts- en telecombedrijven.

Financiën (324)

De extra kosten innen lokale belastingen (200) komen voort uit incidentele extra inzet van personeel voor het opzetten van de grootschalige kaart voor de gemeenten Oostzaan en Wormerland. Hier staan ook extra incidentele baten tegenover.

De hogere lasten op de financieringsfunctie (124) worden veroorzaakt door lagere ontvangen rente als gevolg van aflossing van een uitstaande lening aan de SVN.

5 Balans en toelichting

01 Balans

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2015
Vaste activa			
1 Immateriële vaste activa	0	0	0
2 Materiële vaste activa	620.133	591.607	584.689
- Investerings met een economisch nut	393.227	372.916	365.998
- Investerings met een economisch nut, waarvoor tbv de kosten een heffing kan worden geheven	178.244	172.287	172.287
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	48.662	46.404	46.404
3 Financiële vaste activa	62.602	56.612	56.612
Totaal vaste activa	682.735	648.219	641.301
Vlottende activa			
4 Voorraden	17.661	15.260	15.263
5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	44.725	44.365	44.365
6 Liquide middelen	1.314	1.458	1.458
7 Overlopende activa	16.522	15.953	12.527
Totaal vlottende activa	80.222	77.036	73.613
Totaal generaal	762.957	725.255	714.914

PASSIVA	31-12-2016	1-1-2016	31-12-2015
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
8 Algemene reserves	22.174	33.217	33.217
9 Bestemmingsreserves	95.340	83.389	78.285
10 Resultaat	6.219	10.341	10.341
Vreemd vermogen			
11 Voorzieningen	20.767	18.260	18.260
12 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	385.184	372.129	372.129
Totaal vaste passiva	529.684	517.336	512.232
Vlottende passiva			
13 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	163.565	150.629	150.629
14 Overlopende passiva	69.708	57.290	52.053
Totaal vlottende passiva	233.273	207.919	202.681
Totaal generaal	762.957	725.255	714.914

Voor de omvang voor buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen wordt verwezen naar punt 15 van de toelichting op de balans waar een nadere specificatie is opgenomen.

02 Grondslagen balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa vindt plaats tegen verkrijgingsprijs en passiva tegen nominale waarde tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; hierbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. In afwijking op voorgaande jaren is in 2016 de verplichting voor vakantiegeld wel op de balans opgenomen onder de overlopende passiva. Deze eenmalige verplichting komt voort uit wijzigingen in de cao (Individueel Keuze Budget). Indien er sprake is van effecten die een materiële impact hebben (zoals bijvoorbeeld reorganisaties), zal wel in de balans een verplichting moeten worden opgenomen.

Dividendopbrengsten

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Stelselwijziging

Door veranderingen in het BBV zijn in de beginbalans enkele wijzigingen doorgevoerd die geen invloed hebben op het resultaat. Deze zogenaamde stelselwijzigingen (reclassificaties) hebben betrekking op het faciliterend grondbeleid en de NIEGGS (Niet in exploitatie genomen (bouw)grond). Deze reclassificaties raken de balansposten Materiële Vaste Activa, Voorraad en de overlopende activa en passiva. Onderstaand zijn de bedragen weergegeven die in de toelichting op de balans nader worden gespecificeerd.

(bedragen x € 1.000)

Stelselwijziging	mutatie
Materiële vaste activa	6.918
Voorraden	-2
Overlopende activa	3.426
Bestemmingsreserves	-5.104
Overlopende passiva	-5.238
Totaal	0

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het restsaldo afgeschreven. Over slijtende investeringen wordt in het jaar na ingebruikname lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Indien een actief tegen de vervaardigingsprijs wordt gewaardeerd, omvat deze ook de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tevens wordt een reëel deel van de rente-, de administratie- en beheerskosten toegerekend.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Onder grondbezit met economisch nut vallen nu ook de gronden die nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitatie (BIE). Door wijzigingen in het BBV dienen deze gronden niet meer onder de voorraden te worden gerubriceerd (voorheen “niet in exploitatie genomen gronden”). Deze stelselwijziging komt in de verloopoverzichten tot uiting in de kolom “verschuivingen” die opgenomen is tussen de stand 31-12-2015 en de stand 01-01-2016.

Bij de waardering wordt rekening gehouden met duurzame waardevermindering. Indien hiervan sprake is, vindt afwaardering plaats naar de lagere waarde. Deze afwaarderingen worden teruggedragen als ze niet langer van toepassing zijn.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. De in erfpacht uitgegeven gronden waarvan de erfpacht voor eeuwig is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. De grondslagen voor waardering wijken niet af van de reguliere investeringen met economisch nut.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde financiële verordening worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven conform de in de financiële verordening gestelde afschrijvingstermijnen. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en hierop wordt dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt in 2016 voor het laatste jaar, op dergelijke activa extra afgeschreven. Op overige componenten wijken de waarderingsgrondslagen niet af van de investeringen met economisch nut.

Een beknopt overzicht van de afschrijvingstermijnen voor de verschillende soorten activa is in onderstaande tabel weergegeven. Voor de volledige beleidslijn (waaronder de afschrijvingssystematiek) wordt verwezen naar de bijlage bij de Financiële Verordening 2016.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Soorten activa	Afschrijvingstermijnen in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Grond-, weg en waterbouw	Diverse: - Riolen 40 - Kabels in de grond 15
Bedrijfsgebouwen	Divers: - Gebouw van steen 40 – 50 (restwaarde 0-30%) - Grote verbouwingen 20 - Kleine verbouwingen 10
Vervoermiddelen	Divers: - Vrachtauto 8 - Personenauto, bestelauto 7
Machines, apparaten en installaties	- Installatie t.b.v. gas en elektra 20 - Waterzuivering 40
Overige materiële vaste activa	Diverse

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g, zijn opgenomen tegen nominale waarde. Indien noodzakelijk is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Zoals ook bij materiële vaste activa verwoord, worden met ingang van 2016 de "nog niet in exploitatie genomen bouwgronden" voortaan op grond van BBV vereisten niet meer onder de voorraden gerubriceerd.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken). Tevens wordt een reëel deel van de rente-, de administratie- en beheerskosten toegerekend. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voort indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en eventuele loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Het saldo van de voorraden betreft hoofdzakelijk de complexen van het grondbedrijf. Een aantal complexen heeft een eigen programma, waar de voornaamste mutaties op worden toegelicht. Daarnaast wordt voor een nadere specificatie van de mutaties verwezen naar paragraaf 3.7 Grondbeleid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt op dynamische wijze bepaald (geschatte inningskansen) en periodiek vindt hierop statische toetsing plaats.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in het jaarverslag is het beleid nader toegelicht.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om in de toelichting onder punt "15 Borg- en garantstellingen" een overzicht opgenomen van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar.

03 Toelichting op de balans

1 Immateriële vaste activa

Zaanstad heeft geen geactiveerde immateriële vaste activa op de balans.

2 Materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Investerings met economisch nut - (ECO)	393.227	365.998
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven - (ECT)	178.244	172.287
Investerings met maatschappelijk nut - (MAA)	48.662	46.404
Totaal	620.133	584.689

Per saldo is de boekwaarde van de Materiële Vaste Activa (MVA) in 2016 gestegen met € 35 mln.. De belangrijkste toename (€ 27 mln.) heeft betrekking op Investerings met economisch nut. De boekwaarde in de categorie Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven, is met € 6 mln. toegenomen. Daarnaast heeft € 2 mln. betrekking op de toename van investerings met maatschappelijk nut.

Alvorens afzonderlijk in te gaan op de drie categorieën materieel vast actief, dient nog vermeld te worden dat ten opzichte van de jaarrekening 2015 enkele verschuivingen in boekwaarden hebben plaatsgevonden. Deze verschuivingen hebben betrekking op kunstgras-toplagen van sportvelden (€ 556), een vervoermiddel (€ 232), de inrichting van een gymzaal (€ 49) en de strategische gronden (€ 6.918). Deze laatste mutatie die betrekking heeft op gronden in eigendom van de gemeente die (nog) niet in exploitatie zijn genomen, komt voort uit gewijzigde wet- en regelgeving die met ingang van boekjaar 2016 van toepassing is. Deze zogenaamde stelsel wijziging die ook van invloed is bij voorraden, is in een aparte kolom weergegeven.

De verschuiving ad € 49 met betrekking tot de gymzaal, is doorgevoerd doordat in eerste instantie de inrichting in de boekwaarde van het gebouw was opgenomen. Hiermee werd geen recht gedaan aan de juiste afschrijvingsduur.

De boekwaarde van Investerings met economisch nut heeft over het begrotingsjaar 2016 het volgende verloop:

bedragen x € 1.000)

	BW 31-12- 2015	Stelsel- wijziging	BW 01-01- 2016	Vershui- ving	Inves- tering	Des- inves- tering	Afschrij- vingen	Bijdragen van Derden	Afwaar- deringen	BW 31-12- 2016
Bedrijfsgebouwen	199.349		199.349	-49	12.394	-210	-8.219	-239	-1.285	201.742
Gronden en terreinen	115.127	6.918	122.045		20.254	-69		-258		141.972
Grond-, weg- en waterbouw werken	9.900		9.900	-556	2.057		-482	-178	-24	10.717
Machines, apparaten en installaties	26.173		26.173		369		-2.795			23.747
Vervoermiddelen	2.240		2.240	-233	323		-573			1.757
Woonruimten	547		547		0		-45			502
Overig	12.662		12.662	605	1.579		-1.973	-4	-78	12.791
Totaal	365.998	6.918	372.917	-233	36.976	-279	-14.088	-678	-1.387	393.227

Toelichting

Het merendeel van de investeringen met economisch nut zijn gedaan binnen de categorie gronden en terreinen. De voornaamste investering betreft de aankoop van in erfpacht uitgegeven grond (Hoogtij). Daarnaast is hoofdzakelijk geïnvesteerd in het verbeteren van de huisvesting voor sportieve activiteiten zoals het Topsportcentrum de Koog en het Zwembad in Krommenie. Zie hiervoor ook de toelichting die in paragraaf 2.9 sport en recreatie is opgenomen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

bedragen x € 1.000)

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016 *	Cumulatief besteed t/m 2016
MFA Kreekrijk incl. Bouwrijp	9.835	955	2.586
Zwembad Noord	10.134	2.944	3.695
AVZ Atletiekbaan	618	618	618
Erfpachtterreinen	19.996	19.996	105.321
Cultuurcluster	32.814	1.218	2.145
Topsportcentrum de Koog	7.872	4.704	7.797

*) Bij het werkelijke investeringsbedrag wordt het bedrag vermeld exclusief bijdragen van derden en/of desinvesteringsbedragen.

De boekwaarde van Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven, heeft over het begrotingsjaar 2016 het volgende verloop:

(bedragen x € 1.000)

	BW 01-01-2016	Verschui- ving	In- vestering	Des- investering	Afschrij- vingen	Bijdragen van Derden	Afwaar- deringen	BW 31-12-2016
grond-, weg- en waterbouw werken	168.298		11.514		-5.516			174.296
machines, apparaten en installaties	2.392				-91			2.302
vervoersmiddelen	759	233	107		-168			930
overig	839				-122			717
Eindtotaal	172.287	233	11.621		-5.897			178.244

Toelichting

De investeringen in economisch nut, waarvoor ter bestrijding een tarief kan worden geheven, hebben voornamelijk betrekking op het rioleringsstelsel. In 2016 zijn ook hier de meeste investeringen in gepleegd zoals ook in onderstaande tabel nader is uiteengezet.

(bedragen x € 1.000)

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016	Cumulatief besteed t/m 2016
Oud Rooswijk Riool	551	593	619
Neptunuslaan eo Riool	2.315	1.322	1.766
Troelstralaan Riool	1.188	630	647
V. van Goghweg Riool	1.297	1.059	1.116
Haven Riool	2.330	955	1.085
Koninginnebuurt Riool	2.229	1.006	1.715
Poelenburg west 1+ 2 Riolen	2.601	1.970	2.569

De boekwaarde van Investerings met maatschappelijk nut, heeft over het begrotingsjaar 2016 het volgende verloop:

(bedragen x € 1.000)

	BW 01-01-2016	Verschui- ving	In- vestering	Des- investering	Afschrij- vingen	Bijdragen van Derden	Afwaar- deringen	BW 31-12-2016
Grond-, weg- en waterbouw werken	46.404		8.284		-5.964	-749		47.975
Machines, apparaten en installaties	0		687					687
Totaal	46.404		8.971		-5.964	-749		48.662

Toelichting

De investeringen ad € 8,2 mln. met betrekking tot Grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreffen hoofdzakelijk de aanleg van wegen, waarbij Poelenburg het grootste aandeel had. In onderstaande tabel is een nadere uiteenzetting opgenomen van de investeringen in 2016 in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

(bedragen x € 1.000)

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016	Cumulatief besteed t/m 2016
Rosm.buurt fase 2 zuid (wegen)	1.847	633	1.736
V. van Goghweg wegen	1.914	688	688
Havenbuurt wegen	1.675	684	684
Poelenburg weg 1-2 wegen	1.887	1.490	1.490
V. van Goghweg VRI	838	687	687
J. van Goyenkade	645	717	773
Parkstraat civiel	863	641	641

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa over het boekjaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2015	Investerings 2016	Desinvestering 2016	Afschrijving / aflossing 2016	Afwaardering 2016	Boekwaarde 31-12-2016
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>						
- deelnemingen	1.014	2.000	0	0	0	3.014
<i>Leningen aan:</i>						
- openbare lichamen (als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden)	17.881	0	0	-809	0	17.073
- deelnemingen	22.424	2.792	0	-4.091	0	21.126
<i>Overige langlopende leningen</i>	15.278	8.130	0	-2.019	0	21.389
<i>Bijdragen aan activa in eigendom van derden</i>	14	0	0	-14	0	0
Totaal	56.612	12.923	0	-6.932	0	62.602

Toelichting

Ultimo boekjaar bedraagt het saldo aan kapitaalverstrekingen en uitgegeven leningen € 62.602. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een toename van € 5.990. Deze toename komt voornamelijk voort uit een agiostorting ad € 2 mln. in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied NV (RON). Tevens is aan deze deelneming een lening uitgegeven ad € 2,1 mln.. De toename aan uitgegeven "overige" langlopende leningen heeft betrekking op een lening ad € 8,2 mln. aan voetbalvereniging AZ. Belangrijkste aflossingen hebben ook betrekking op vorengenoemde leningnemers (€ 3 mln. respectievelijk € 0,8 mln.). Daarnaast is op de leningen u.g. aan SVN, BKZ en de VRZW een bedrag afgelost van totaal € 3,2 mln..

De mutatie ad € 14 bij "bijdragen aan activa in eigendom van derden" betreft de laatste afschrijving op de bijdrage aan 'de Adelaar' in Wormerveer.

In onderstaande tabel zijn de kapitaalverstrekingen aan deelnemingen opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	31-12-2015
Aandelen BNG	945	945
Saendelft Commandiet BV	18	18
RON	2.001	1
Aandelen BKZ BV	50	50
Divers	1	1
Totaal	3.014	1.014

4 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar onderstaande categorieën. Door gewijzigde regelgeving dienen per 1-1-2016 bepaalde gronden onder materieel vast actief te worden verantwoord en worden zogenaamde anterieure overeenkomsten voortaan onder overlopende activa en passiva gerubriceerd. Deze verschuivingen zijn onderstaand separaat weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Voorraad	31-12-2016	1-1-2016	Stelselwijziging	31-12-2015
Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:				
Grondexploitaties in voorbereiding	-	-	-6.918	6.918
Exploitatieovereenkomsten in voorbereiding	-	0	2.354	-2.354
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	0	-4.564	4.564
- overige grond- en hulpstoffen	-			-
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	15.157	13.674	4.562	9.112
Voorziening gebiedsontwikkeling	-4.785	-6.136	-	-6.136
Gereed product en handelsgoederen	7.289	7.722	-	7.722
Totaal	17.661	15.260	-2	15.263

Toelichting

Het saldo van de voorraden heeft betrekking op de complexen van het grondbedrijf en daarnaast terreinen en enkele panden. De mutaties worden in onderstaande tabel en op het programma Grondzaken en Gebiedsontwikkeling nader toegelicht. Ook zijn nadere specificaties van de vermeer- en verminderingen te vinden in paragraaf 3.7 Grondbeleid.

De aard en omvang van de waardeverminderingen op de complexen wordt ook nader toegelicht in het MPG 17.1 wat separaat wordt gepubliceerd.

(bedragen x € 1.000)

	1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	13.674	9.679	-8.196	15.157
Voorziening gebiedsontwikkeling	-6.136	1.350		-4.785
Gereed product en handelsgoederen	7.722		-434	7.289
Totaal	15.260	11.029	-8.630	17.661

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Geraamde kosten 2016 t/m eindjaar	Geraamde opbreng- sten 2016 t/m eindjaar	Geraamd eind- resultaat	Contante waarde 1-1-2017
Grondexploitatie	15.157	94.667	-103.739	6.085	4.691
Voorziening	-4.785				
Totaal	10.372	94.667	-103.739	6.085	4.691

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma grondzaken en gebiedsontwikkeling in paragraaf 2.6 en de paragraaf 3.7 grondbeleid.

5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	23.123	20.695
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	5.995	7.893
Overige vorderingen	15.607	15.775
Overige uitzettingen	0	2
Totaal	44.725	44.365

Toelichting

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de kortlopende vorderingen die de gemeente heeft.

Het totaal ad € 44.725 (2015: € 44.365) is uit te splitsen in:

- Vorderingen op openbare lichamen: Dit betreft voornamelijk een vordering op de belastingdienst van ruim € 22,3 mln. (2015: € 19,7 mln.) in het kader van het BTW-compensatiefonds (BCF) en regulier BTW-aangifte. Daarnaast is nog een saldo van € 749 op overige overheidslichamen te vorderen (2015: € 706);
- De Rekening Courant verhoudingen met niet financiële instellingen betreffen de posities met SVN en Betaalbare Koopwoningen Zaanstad (BKZ) voor in totaal € 6 mln..
- De overige vorderingen, waarop uit hoofde van voorzichtigheid een voorziening voor oninbaarheid op in mindering is gebracht, betreffen private vorderingen en vorderingen in het kader van inning van onder meer belastingen, bouwleges en de Participatiewet. Het totaal aan voorzieningen voor de drie vorengenoemde categorieën bedraagt € 10,3 mln. (2015: € 10,2 mln.).

6 Liquide middelen

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	31-12-2015
Kassaldi	6	8
Banksaldi	1.308	1.448
Kruisposten	0	2
Totaal	1.314	1.458

Toelichting

Ultimo boekjaar 2016 bestaat het saldo Liquide Middelen uit de saldi van diverse bankrekeningen bij een drietal banken en uit een tweetal kassen.

In de toelichting bij punt 17 (financieringsbehoefte) is informatie opgenomen omtrent het drempelbedrag dat Zaanstad gemiddeld per kwartaal buiten 's Rijks schatkist mag aanhouden. Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig'

verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak; publiek geld verlaat hiermee niet eerder de schatkist dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.

7 Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	1-1-2016	Stelsel- wijziging	31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	6.689	6.661		6.661
Nog te ontvangen bedragen	7.668	6.466	3.426	3.040
Nog te ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	2.165	2.826		2.826
Totaal	16.522	15.953	3.426	12.527

Toelichting

De overlopende activa hebben betrekking op vooruitbetaalde lasten in 2016 en de nog te ontvangen bedragen die betrekking hebben op het jaar 2016, maar welke pas in 2017 zullen worden afgewikkeld. De wijzigingen in het BBV met betrekking tot verslaggeving over grondexploitaties (rubriek voorraad) heeft ook betrekking op de overlopende activa.

De in de balans opgenomen bedragen van EU, Rijk en provincies die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, zijn in onderstaand overzicht nader uiteengezet:

(bedragen x € 1.000)

Specifieke uitkering		Saldo 31-12- 2015	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12- 2016
2	Rijksbijdrage BBZ	690	1	691	0
	Werk, inkomen en economie	690	1	691	0
	Geluidsanering 4 BSV projecten	7	0	3	4
	Geluidsanering Wormerveer	11	0	11	0
	Kalverpolder	174	262	0	435
	Kogerveld Zuid	733	47	0	780
	SRA regionale woningmarkt	142	8	150	0
	KT Vijfhoek en Pr. Bernhardlaan	0	49	0	49
	MT Vijfhoek en Pr. Bernhardlaan	23	85	0	108
	Wachtpl voorzieningen Oude Haven	119	0	56	63
	Zaandijkerkerk	89	397	0	486
	Groote Sluis	0	25	0	25
	Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling	1.298	873	220	1.951
4	Nul op de meter	30	0	0	30
	BDU Verzet- en Pinkstraat	82	0	82	0
	Woonalliantiefabriek	9	0	9	0
	Duurzame energie (Klimaat)	42	0	29	12
	HIRB	25	5	15	15
	HIRB Saens	19	5	0	24
	HIRB Triple D	606	6	612	0
	Raildempers Wormerveer	16	0	0	16
	EEEEF	0	69	0	69
	Urban Learning	0	24	0	24
	Optimus	0	23	0	23

5	Milieu- en duurzaamheid	830	132	748	214
	EFS subsidie evaluatie reorganisatie	7	0	7	0
	Comm. campagne Tr. Soc Domein	2	0	0	2
8	Burger en Bestuur	9	0	7	2
Totaal		2.826	1.006	1.666	2.165

8 Algemene reserves

(bedragen x € 1.000)

		31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Algemene reserve	A2	11.506	0	-4.944	6.562
Algemene reserve Grondbedrijf	A2	9.032	1.503	-862	9.673
Algemene reserve Sociaal	A2	12.679	0	-6.739	5.939
Totaal		33.217	1.503	-12.545	22.174

Toelichting:

De mutaties in de reserves worden toegelicht bij de programmavelden (hoofdstuk 2) en de afwijkingen ten opzichte van de begroting in het resultaatmodel (hoofdstuk 4.1).

Het totaal van het saldo van de algemene reserves is afgenomen conform de maatregelen zoals begroot. De dotatie aan de algemene reserve grondzaken (ARG) van 1,5 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt door bijstelling van de voorziening gebiedsontwikkeling waarbij een bedrag van 1,3 mln. kon vrijvallen ten gunste van deze reserve. Verdere toelichting op de ontwikkeling van de ARG is terug te vinden in het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG 17.1).

9 Bestemmingsreserves

(bedragen x € 1.000)

	CLS	31-12-2015	Stelsel wijziging	1-1- 2016	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Bodembeheer	B2	5.403		5.403	4.095	-992	8.506
Buurt Sportcoaches	B2	177		177	0	0	177
Cofinanciering Hembrugterrein	A2	573		573	0	-192	381
Combinatiefuncties	B2	927		927	0	0	927
De Fabriek (voorm ISV)	C1	110		110	0	-10	100
De Omzoom	B2	645		645	0	-645	0
Duurzaamheidsfonds	B2	4.805		4.805	22	-479	4.348
Facilitair groot onderhoud	B1	0		0	383	0	383
Fonds Beeldende Kunst	B3	180		180	0	0	180
GAF 2009/2011	B2	654		654	0	0	654
Hembrugterrein (Van Geel)	B1	317		317	0	10	327
Herindicatie 2015	B1	1.400		1.400	0	-445	955
Herplant bomen	B1	245		245	100	-220	125
Herstructureringskst Baanstede	B1	1.652		1.652	0	0	1.652
ICT BOR, CBM, HRM, DMS	B1	387		387	0	-139	248
Infrastructuurle werken	B1	435	5.104	5.539	895	-400	6.034
Inrichting Cultuurcluster	B3	990		990	0	0	990
Inrichting Nieuw Stadhuis	C1	217		217	0	-217	0
Inv programma landelijk gebied	B2	1.067		1.067	0	-1.067	0
Investeringsfonds	A2	36.579		36.579	13.985	-9.461	41.104
Jongerencentrum Assendelft	B1	165		165	0	-45	120
Klimaatprogramma	B1	375		375	0	-125	250
Luchtkwaliteit	B2	240		240	0	0	240
Nat. Actieplan Sport & Bewegen	B2	114		114	0	0	114
Nieuw Stadhuis	C1	2.738		2.738	1.228	-3.851	114
Nieuwkomers	B1				1.267	0	1.267
Nog te bestemmen resultaat	A2	3.383		3.383	10.749	0	14.132
Noorderwelf	B1	22		22	0	0	22

Openbare Ruimte	C1	2.147		2.147	0	-350	1.797
Participatiemiddelen	A2	40		40	0	-40	0
Popactiviteiten "De Flux"	B2	108		108	100	0	208
Planontw. Ruimt.linrichting (PRI)	B2	879		879		-192	687
Regionaal werkbedrijf	B2	578		578	200	0	778
Sport a fonds perdu	B2	5.191		5.191	182	-1.015	4.357
Strategisch Groenproject	B1	677		677	0	-677	0
Synagoge Zaandam	B1	300		300	0	0	300
Versn.afsch.maatsch-nut	B3	339		339	0	-339	0
Wachtgelden bestuur	A1	345		345	180	0	525
WAP Poelenburg	B2	1.059		1.059	0	-2	1.057
Werkgelegenheidsprojecten	A2	2.047		2.047	40	-298	1.789
Woonschepen	B2	53		53	0	-53	0
Zaanverbinding	A2	270		270	0	-85	185
Zijkanaal D -kadevoorzieningen	B2	257		257	0	-145	112
ZMOP2 Fonds Fysiek	B2	196		196	0	0	196
Totaal		78.285	5.104	83.389	33.425	-21.474	95.340

Classificatie:

- A1 Schommelingen in tarieven, niet specifiek te besteden.
- A2 Gereserveerde gelden voor nog niet in uitvoering genomen plannen. Deze reserves zijn in formele zin vrij besteedbaar omdat het doel van de reserve gewijzigd zou kan worden zonder dat dit tot een gat in de begroting leidt.
- B1 Gereserveerde gelden voor gedeeltelijk in uitvoering opgenomen plannen. Dit kunnen ook meerdere losstaande plannen zijn, welke deels gebonden en deels vrij zijn.
- B2 Gereserveerde gelden voor plannen die al in uitvoering zijn genomen. Zodra de plannen verder in uitvoering zijn, wordt de reserve meer gebonden. Het doel van de reserve kan dan niet meer zonder financiële consequenties gewijzigd worden.
- B3 Reserves die als (structureel) dekkingsmiddel in de lopende meerjarenraming zijn opgenomen. Vaak zal na de scope van de meerjarenraming de reserve nog steeds als dekkingsmiddel dienen, terwijl formeel de reserve niet meer gebonden is.
- C1 In artikel 59 van het BBV is bepaald dat alle investeringen met economisch nut geactiveerd dienen te worden (bruto methode). De hieraan gekoppelde reserves zijn altijd volledig gebonden omdat zonder deze reserve de dekking voor kapitaallasten wegvalt.

Toelichting

Het totaal van de bestemmingsreserves ultimo 2016 bedraagt € 95.340 hetgeen een toename is van € 17.055 ten opzichte van 2015.

De belangrijkste mutaties in de bestemmingsreserves betreffen:

- In 2016 zijn twee nieuwe reserves gevormd voor facilitair groot onderhoud (€ 383) en "nieuwkomers" (€ 1.267);
- Aan de reserve Infrastructurele werken heeft per saldo een mutatie van € 5,6 mln. plaatsgevonden. Deze mutatie heeft voornamelijk betrekking op de dotatie voortkomend uit het complex HoogTij (grondbedrijf) waar op grond van gewijzigde boekhoudvoorschriften (BBV) wijziging in presentatie diende plaats te vinden. Voor een bedrag van € 5,1 mln. heeft deze betrekking op voorgaande jaren. Deze is gepresenteerd als stelselwijziging in de beginbalans;
- Aan de reserve "Nog te bestemmen jaarrekeningresultaat" is conform begroting een dotatie ad € 9,7 mln. toegevoegd waarmee een totale toename ad € 10,7 mln. heeft plaatsgevonden.

De hoogte van de reserve investeringsfonds is per saldo met € 4,5 mln. gestegen ondanks dat diverse afschrijvingen hebben plaatsgevonden op activa met maatschappelijk nut. Naast deze bestemmingsreserve zijn ook onttrekkingen aangewend voor afschrijvingen aan de reserves:

- Reserve sport fonds a perdu
- De fabriek
- Reserve versnelde afschrijving maatschappelijk nut
- Reserve nieuw stadhuis

10. Gerealiseerd resultaat

De bestemming van het resultaat 2015 en het resultaat 2016 is in onderstaand overzicht nader toegelicht:

(bedragen x € 1.000)

	Resultaat 2015	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Resultaat 2016
Gerealiseerd resultaat	10.341	-10.341	6.219
Totaal	10.341	-10.341	6.219

Toelichting

In de Raadsvergadering van 9 juni 2016 is besloten met inachtneming van de aangenomen amendementen 50A en 50C het jaarrekeningresultaat 2015 van € 10,3 mln. toe te voegen aan het investeringsfonds t.b.v. MAAK. Zaanstad.

11. Voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

	CLS	31-12-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2016
Afvalstoffen egalisatie	D	808	97	0	0	905
Afvalzorg	D	4.354	0	0	-695	3.659
Afwikkeling gebiedsontwikkeling	A	553	253	-10	-86	709
Begraafplaatsen egalisatie	D	436	-30	0	0	406
Civiele kunstwerken	D	381	26	0	0	407
Milieumaatregelen	B	400	0	0	0	400
Onderhoud vastgoed	C	867	1.287	0	-773	1.381
Parkeervoorziening	D	619	104	0	-105	618
Reorganisatie	A	304	0	0	-161	143
Riolen egalisatie	D	7.023	1.825	0	0	8.848
UPC Gelden Bibliotheek	D	2.180	0	0	0	2.180
Wachtgelden wethouders	A	335	600	0	-184	750
Wilhelminasluis	B	0	115	0	0	115
Sloop sporthal De Sprong&Vang	B	0	244	0	0	244
Totaal		18.260	4.521	-10	-2.005	20.767

Classificatie

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Toelichting

Het totaal van de voorzieningen ultimo 2016 bedraagt € 20.767 (2015: € 18.260) waarmee per saldo de voorzieningen met € 2,5 mln. toenemen. De belangrijkste mutaties zoals weergegeven in bovenstaande tabel betreffen:

Onderhoud vastgoed: de voorziening is bestemd ter dekking van de onderhoudswerkzaamheden van diverse vastgoedpanden van de gemeente. De geraamde jaarlijkse onderhoudskosten liggen vast in een meerjarig onderhoudsplan (MJOP), die jaarlijks per 1 januari wordt geactualiseerd. De voorziening dient in combinatie met het structureel beschikbare jaarlijkse exploitatiebudget voldoende te zijn om het MJOP te kunnen financieren voor minimaal 10 jaar. In 2016 is € 1.287 toegevoegd en € 773 onttrokken;

Riolen egalisatie: Rioolheffing wordt gebruikt voor de exploitatie, onderhoud en de vervanging van het gemeentelijke riool. Een overschot of een tekort op het product riolering dient ten gunste of ten laste van de voorziening riolering te komen. In 2016 is per saldo € 1.825 aan de voorziening toegevoegd;

De voorziening Reorganisatie is verlaagd omdat - mede door de ingezette versterkte begeleidingstrajecten - een aantal van de boventallige medewerkers die uit deze voorziening worden betaald in 2016 zijn gestart of naar verwachting zullen gaan starten in 2017 op nieuwe in- of externe functies.

Aan de voorziening Wachtgelden wethouders heeft een dotatie van € 600 plaatsgevonden. Door deze dotatie wordt ultimo boekjaar de voorziening € 750, waarmee de mogelijke verplichtingen aan voormalig collegeleden is voorzien.

12 Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2015	Vermeer- dering	Aflossing	31-12-2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige fin. Instellingen	372.060	60.001	-57.000	375.061
Onderhandse leningen van openbare lichamen	0	10.000		10.000
Waarborgsommen	69	54		123
Totaal	372.129	70.055	-57.000	385.184

Toelichting

De gemeente heeft de mogelijkheid voor de financieringsbehoefte gebruik te maken van langlopende leningen. In Treasuryparagraaf (3.3) wordt één en ander nader toegelicht.

De actuele en extreem lage rentes leiden er toe dat bijna alle in het verleden afgesloten leningen een hoger rentepercentage hebben dan in de huidige kapitaalmarkt gangbaar is. Dit heeft tot gevolg dat in de huidige omstandigheden sprake is van negatieve marktwaardes. Deze marktwaarde wordt berekend door het renteverskil – dat bestaat uit actuele rente minus de rente van de afgesloten lening - contant te maken. Op het eind van de looptijd van de afgesloten lening - wanneer de resterende looptijd nul is - is er geen verschil meer en is de marktwaarde dus nul. Er is teneinde een beeld te geven van het verschil tussen de contractuele rente en de huidige marktrente een berekening over de totale financieringspositie gemaakt welke leidt tot een negatieve marktwaarde ultimo 2016 van ruim € 111 mln.. Voor de regulier vastrentende leningen bedraagt die negatieve marktwaarde ruim € 66 mln. en voor leningen met behulp van rente-instrumenten € 45 mln.. Zaanstad maakt gebruik van rente-instrumenten (o.a. derivaten) waarbij onder alle derivaten leningen liggen (100% effectieve hedge). Er is in totaal voor € 94 mln. aan kortlopende schulden via rente-instrumenten omgevormd tot langlopende schulden. De regelgeving schrijft niet voor dat tegen marktwaardes in de jaarrekening gewaardeerd moet worden.

In onderstaande tabel staan de derivaten nader uitgesplitst; de onderliggende kasgeldleningen zijn volgens de voorschriften onder de vlottende passiva gerubriceerd.

derivaat	omvang	relatie	rating	S&P looptijd	afloop	betalen	ontvangen
interest swap	€ 12.000.000	Rabo	A+	30 jr	18-mei-42	2,12%	3M euribor
interest swap	€ 10.000.000	Rabo	A+	30 jr	19-jul-43	3,44%	6M euribor
interest swap	€ 10.000.000	Rabo	A+	38 jr	2-jan-51	3,70%	6M euribor
interest swap	€ 5.000.000	Deutsche	BBB+	9 jr	1-mrt-19	3,68%	3M euribor
interest swap	€ 10.000.000	Deutsche	BBB+	40 jr	16-jan-52	3,29%	6M euribor
interest swap	€ 10.000.000	Deutsche	BBB+	39 jr	1-mrt-51	3,69%	6M euribor
interest swap	€ 10.000.000	Deutsche	BBB+	30 jr	16-jan-42	3,40%	6M euribor
interest linked swap	€ 10.000.000	Deutsche	BBB+	30 jr	6-jan-42	max 4,9%	3M euribor
interest swap	€ 5.000.000	ING	A	10 jr	1-jan-21	4,04%	3M euribor
interest swap	€ 12.000.000	ABNAmro	A	7 jr	3-jul-17	4,74%	3M euribor

13 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	31-12-2015
Overige schulden	25.736	25.309
Kasgeldleningen	129.000	122.000
Bank	8.829	3.320
Totaal	163.565	150.629

Toelichting

De overige schulden bestaan uit het crediteurensaldo (€ 23.712) en de rekening-courant verhoudingen met Saendelft Commandiet en fonds de Hoop (€ 377) en Betaalbare Koopwoningen Zaanstreek (€ 1.647). Daarnaast heeft Zaanstad kasgeldleningen. Dit zijn leningen met een korte looptijd, vaste rente en een relatief geringe omvang.

Het saldo van de aangetrokken kasgeldleningen is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)

Kasgeldleningen	2016	2015
Aegon	10.000	
Interpolis / Achmea		45.000
A.I.M.	15.000	
Delta Lloyd	20.000	
Ned. FMO	30.000	
Triodos	17.000	
BNG		20.000
NWB		20.000
SNS		15.000
SPOV		4.000
SPF	25.000	8.000
OPTAS	12.000	10.000
Totaal	129.000	122.000

Het negatieve banksaldo ad € 8,8 mln. betreft de stand van de BNG betaalrekening aan het eind van het boekjaar.

14. Overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2016	1-1-2016	Stelsel- wijziging	31-12-2015
Nog te betalen bedragen	37.460	27.526		27.526
Nog te besteden van Europese en Nederlandse overheidslichamen				
ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen	23.859	24.321		24.321
Vooruitontvangen bedragen	8.389	5.443	5.238	205
Totaal	69.708	57.290	5.238	52.052

Toelichting

De wijzigingen in het BBV met betrekking tot verslaggeving over grondexploitaties (rubriek voorraad) heeft ook betrekking op de overlopende passiva. Bovenstaand komt dit tot uiting in de kolom stelselwijziging waar een toename is voor anterieure overeenkomsten van € 5,2 mln..

De verantwoording van het in de balans opgenomen bedrag van € 23.859 (2015: € 24.321) aan ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen is in de onderstaande tabel weergegeven:

(bedragen x € 1.000)

Specifieke uitkering	Saldo 31-12-2015	Ontvangen	Onttrek- kingen	Terug betaling	Saldo 31-12-2016
Begeleiden ex gedetineerden	24	20	44	0	0
Werk en Mantelzorg	36	32	68	0	0
Jeugd en zorg	60	52	112	0	0
Aanval op de Uitval	0	166	55	0	111
ESF subs re-integratie	217	497	714	0	0
Participatiebudget Educatie	225	1.167	1.069	0	324
Werk, inkomen en economie	442	1.830	1.838	0	435
Onderwijsachterstandenbeleid	133	4.773	4.906	0	0
Versterken vrijwilligerswerk	99	0	99	0	0
Wielerbaan Kalverhoek	109	0	109	0	0
Maatschappelijke voorzieningen	341	4.773	5.114	0	0
BOS-gelden	502	0	36	0	466
EFRO Omzoom	36	230	266	0	0
HIRB 2015 Molletjesveer/N'veld	286	64	26	0	324
HIRB 2015 Overaanbod	10	3	13	0	0
HIRB 2015 Duurz Westerspoor-Z	20	0	20	0	0
RSA Beschermd wonen	117	0	45	0	72
Spoorse doorsnijdingen	21.550	0	0	0	21.550
WED subs facil riviercruise	0	200	0	0	200
WEB Passantenpl Grote Sluis	8	0	0	8	0
CVV Vervoer	0	6	3	0	3
Hembrug RVB	0	130	100	0	30
Ruimtelijke- en gebiedsontwikking	22.529	633	509	8	22.645
EEEE	22	0	22	0	0
Gevelsanering voorbereiding	80	0	71	0	8
Luchtkw./Nation. Samenw.	17	0	0	0	17
Optimus	58	0	58	0	0
Stil asfalt voorbereiding	5	23	11	0	17
Stil asfalt uitvoering	0	10	0	0	10
Tijdel overg reg ISV geluid	468	0	85	0	383
Urban Learning	22	0	22	0	0
Milieu- en duurzaamheid	672	33	269	0	435
BDU HOV Gerhardstraat	160	72	233	0	0
Fietspad N203-N246	0	198	20	0	178
Railsanering Wormerveer	0	99	16	0	83
Beheer buitenruimte	160	369	269	0	260
Besch.Wonen Prov./Verst. Toegang	116	0	101	0	15
Proeftuin MRA	0	30	3	0	27
RMC Kwalificatieplicht	0	230	187	0	43
Burger en Bestuur	116	260	291	0	85
	24.321	7.950	8.402	8	23.859

15 Borg- en garantstellingen

(bedragen x € 1.000)

Risico categorie Portefeuille		Restant Hoofdsom 31- 12-15	Mutatie 2016	Restant hoofdsom 31- 12-16	Aantal 2015	Aantal 2016
	Woningbouw incl. WSW	836.002	-35.770	800.232	129	121
Totaal categorie 1		836.002	-35.770	800.232	129	121
	Milieu (HVC)	52.850	1.647	54.497	1	1
	Woningbouw excl. WSW	11.413	-2.109	9.304	6	3
	Ziekenhuis	14.132	-2.447	11.685	6	5
	Zorg	5.027	-916	4.111	10	8
Totaal categorie 2		83.422	-3.825	79.597	23	17
	Divers	15.787	11.202	26.989	12	10
	Sociaal	623	-391	232	5	4
	Sport	1.788	-172	1.616	19	18
Totaal categorie 3		18.198	10.639	28.837	36	32
	Eindtotaal	937.622	-28.956	908.666	188	170

Toelichting

In het boekjaar 2016 is het totaal aan borgstellingen nagenoeg ongewijzigd. Verreweg de grootste borgstelling is afgegeven met betrekking tot woningbouwsector. Hiervan is ultimo boekjaar 800 mln. In het kader van WSW leningen. Van deze 800 mln. Is Zaanstad "achtervanggemeente". Hierbij kan (theoretisch gezien) Zaanstad tot maximaal 50% van dit bedrag aangesproken worden. Tevens staat de gemeente voor ruim 50 mln. borg bij HVC en is onder de categorie "Divers" de borgstelling voor RON NV opgenomen. De mutatie 2016 komt voort uit RON NV waar ultimo boekjaar 2016 onder restant hoofdsom 17 mln. is opgenomen dat Zaanstad per saldo borgstaat rekeninghoudend met contragarantie. Door deelwaarneming/uitvraag over 2015 bij diverse instellingen zijn op onderdelen kleine afwijkingen ontstaan tussen de stand van 31-12-15 bij de jaarrekening 2015 en de stand 31-12-2015 bij de jaarrekening 2016.

16. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In aanvulling op de balans wordt inzicht verschaft in de niet uit de balans blijvende verplichtingen die de gemeente is aangegaan. De gemeente heeft mede op grond van aanbestedingsregels met diverse organisaties (raam)overeenkomsten over meerdere jaren afgesloten. Deze overeenkomsten leiden, in tegenstelling tot huur- en of lease overeenkomsten, op voorhand niet tot onvoorwaardelijke verplichtingen. Onderstaand in de tabel de financiële verplichtingen met vervaldatum.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Leverancier	Laatste jaar van de verplichting	Jaarlijkse verplichting
Huisvuil	HVC	2023	10.500
Huurovereenkomst locatie "de Spierling"	HVC	2020	300

Daarnaast heeft Zaanstad in haar leningenportefeuille een lening groot € 10 mln. waarbij de geldgever het recht heeft in 2021 de lening te verlengen met 15 jaar tegen 3,625% of 6-maands Euribor zonder opslag. Indien geldgever geen gebruik maakt van haar recht om de lening te verlengen tegen 3,625 % heeft geldnemer het recht de lening op 20 oktober 2021 boetvrij vervroegd af te lossen dan wel de rente voor de resterende looptijd te fixeren tegen de dan geldende kapitaalmarktrente.

Voor de liquidatiekosten Baanstede heeft de Gemeente Zaanstad een Bestemmingsreserve gevormd. In 2017 zal duidelijk worden hoeveel de kosten bedragen en ten laste van de reserve worden gebracht.

17. Financieringsbehoefte

Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (tot een maximum van € 60 mln.) bij de BNG. De hoogte en het gebruik van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie, welke elders in de jaarstukken wordt toegelicht.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal.

Daarmee bedraagt de drempel voor 2016: € 3,41 mln..

Voor 2016 bedroegen de middelen, bedoeld in artikel 2, lid 4, van de Wet financiering decentrale overheden, die in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist zijn aangehouden per kwartaal:

- 1e kwartaal 2016 € 2,3 mln.
- 2e kwartaal 2016 € 2,3 mln.
- 3e kwartaal 2016 € 1,9 mln.
- 4e kwartaal 2016 € 1,0 mln.

18. Wet Normering Topinkomens

worden jaarlijks de financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeenten gepubliceerd. Onder topfunctionarissen van de gemeenten vallen in ieder geval de gemeentesecretaris en de griffier, ongeacht of zij de norm overschrijden.

Indien salarissen van andere functionarissen van de gemeenten de norm overschrijden, moeten deze ook openbaar gemaakt worden. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet. De WNT is ook van toepassing op verbonden partijen die onder de reikwijdte van die wet vallen. De gemeente wijst de verbonden partijen op de wet- en regelgeving en de publicatieplicht.

2016					
Bedragen x 1€					
Naam	C. Vermeer	J. van Ginkel	A. Roggeveen	A. Roggeveen	B. Nijman
	gemeente- secretaris	gemeente- secretaris	waarnemend gemeentesecre- taris	directeur	griffier
Functiegegevens					
Aanvang en einde functievervulling in 2016	n.v.t.	01-02-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2016 t/m 31-01-2016	01-02-2016 t/m 31-12-2016	geheel 2016
Omvang dienstverband (in fte)	n.v.t.	1,06	1	1	1
Gewezen topfunctionaris?	n.v.t.	nee	nee	ja	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	n.v.t.	ja	ja	ja	ja
Individueel WNT- maximum	n.v.t.	179.000	179.000	n.v.t.	179.000
Beloning	n.v.t.	112.808	12.086	115.482	86.058
Belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	0	0	20	0
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	13.881	1.196	13.668	11.921
<i>Subtotaal</i>	n.v.t.	126.689	13.282	129.170	97.979
Minus onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2016	n.v.t.	126.689	13.282	129.170	97.979

Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015					
Bedragen x 1€					
Aanvang en einde functieervulling in 2015	01-01-2015 t/m 31-08-2015	n.v.t.	n.v.t.	01-01-2015 t/m 31-08-2015	geheel 2015
Omvang dienstverband (in fte)	1	n.v.t.	n.v.t.	1	1
Beloning	92.675	n.v.t.	n.v.t.	80.576	83.913
Belastbare onkostenvergoedingen	359	n.v.t.	n.v.t.	220	10
Beloningen betaalbaar op termijn	14.389	n.v.t.	n.v.t.	10.362	12.375
Totaal bezoldiging 2015	107.423	n.v.t.	n.v.t.	91.158	96.298

6 Bijlagen

B01 Subsidies

Programma/Omschrijving	Product / Doel van de subsidie	Subsidieregeling	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Ontvanger
Programma 1 Jeugd en Zorg						
Kinderopvang	Stimuleren van doorlopende leerlijnen en betere aansluiting op het basisonderwijs, voorkoming onderwijsachterstanden.	Subsidieregeling geharmoniseerde voorschoolse voorzieningen	339	946	926	Divers
Jeugdbeleid	Bestrafen grensoverschrijdend gedrag en verzorgen van publieksvoorlichting	ASV/begrotingssubsidie	0	0	45	Halt Nederland
Volksgezondheid	Verzorgen van (preventieve) gezondheidszorg en publieksvoorlichting	ASV/begrotingssubsidie	225	114	61	GGD Zaanstreek/Waterland
Maatsch. opvang/verslavingszorg	Totaal			2.908		
	Hulpverlening aan bewoners met psychische problemen	ASV/begrotingssubsidie	762	0	762	Stg. Parnassia
	Activiteiten o.h.g.v. OGGZ/in beeld houden van de doelgroep/begeleiden zodat acceptatie ontstaat van passende zorg	ASV/begrotingssubsidie	125	0	125	GGD Zaanstreek/Waterland
	Verminderen en voorkomen dakloosheid, tegengaan overlast en bevorderen maatschappelijke participatie en rehabilitatie	ASV/begrotingssubsidie	1.537	0	1.879	Leger des Heils
	Activiteiten o.h.g.v. woonbegeleiding van jongeren	ASV/begrotingssubsidie	0	0	73	Ribw
		ASV/begrotingssubsidie	0	0	-52	Brijderstg.
Vrouwenopvang	Totaal			1.899		
	Stimuleren van projecten en activiteiten gericht op het beëindigen van	Subsidieregeling Regio aanpak Veilig Thuis 2016-2018	1.009	0	1.047	Blijf van mijn lijf huis

	geweld in afhankelijkheidsrelaties					
			119	0	-60	Context
			25	0	0	Artant
			502	0	26	GGD Zaanstreek/Waterland
			52	0	25	SMD
			60	0	64	Reclassering Ned.
			0	0	135	Brijderstg.
Beschermd wonen	Totaal			9.182		
	Wonen in een instelling met toezicht en begeleiding	ASV/begrotingssubsidie	7.478	0	7.795	RIBW Zaanstreek/Waterland
		ASV/begrotingssubsidie	162	0	163	Stg. De Zorgcirkel
		ASV/begrotingssubsidie	395	0	175	Stg. Odion
		ASV/begrotingssubsidie	704	0	747	Stg. Parnassia Groep
		ASV/begrotingssubsidie	43	0	0	Landzijde
Overige taken Wmo						
	Ondersteunen van bewoners met een beperking	ASV/begrotingssubsidie	1.091	1.200	1.107	Mee Amstel en Zaan
		ASV/begrotingssubsidie	15	0	0	Alzheimer Nederland
		ASV/begrotingssubsidie	45	0	-9	Saen Professionals
		ASV/begrotingssubsidie	33	0	-2	Leger des Heils
	Ondersteunen slachtoffers van het verwerken van verkeersongevallen, misdrijven en calamiteiten	ASV/begrotingssubsidie	26	27	27	Slachtofferhulp
	Diverse activiteiten i.h.k.v. de Wmo	ASV/begrotingssubsidie	0	0	79	RCO de Hoofdzaak
		ASV/begrotingssubsidie	0	0	-5	Reakt
Jeugdteams	Totaal			1.057		
		ASV/begrotingssubsidie	570	0	0	GGD, Weerpad
		ASV/begrotingssubsidie	0	0	5	GGD Zaanstreek- Waterland
		ASV/begrotingssubsidie	1.477	0	0	Spirit
		ASV/begrotingssubsidie	738	0	0	Jeugdzorg Amstelland

		ASV/begrotingssu bsidie	977	0	0	Lucertis
		ASV/begrotingssu bsidie	639	0	0	GGD, Noorderhoofdstr
		ASV/begrotingssu bsidie	0	0	21	SMD
		ASV/begrotingssu bsidie	61	0	0	Thuiszorg Zaanstreek
		ASV/begrotingssu bsidie	143	0	0	Prinsensichting
		ASV/begrotingssu bsidie	907	0	0	GGD, Straathoekwerk
		ASV/begrotingssu bsidie	35	0	0	Opbouw de – Lijn 5
		ASV/begrotingssu bsidie	0	0	227	Samenwerk.verb and
		ASV/begrotingssu bsidie	31	0	0	GGD, Videohome
		ASV/begrotingssu bsidie	530	0	0	GGD, Opvoedonderste un
		ASV/begrotingssu bsidie	401	0	0	GGD, Centra Jong
		ASV/begrotingssu bsidie	147	0	0	GGD, Voorzorg
		ASV/begrotingssu bsidie	0	0	-94	Schoolmaatsch.w erk
		ASV/begrotingssu bsidie	275	0	227	Stg. Altra
		ASV/begrotingssu bsidie	0	0	-3	Halt
Totaal 1 Jeugd en zorg			21.678	17.333	15.516	
Programma 2 Werk, inkomen en economie						
Toerisme	Varen op de Zaan (Zaanhopper)	ASV/begrotings subsidie	0	25	0	
Economie	Vestigingsklimaat bedrijven	ASV/begrotings subsidie	50	100	100	Stg. Marketing Zstreek
	Vestigingsklimaat bedrijven	ASV/begrotings subsidie	15	30	30	Stg.Binnenstads management
	Vestigingsklimaat bedrijven	ASV/begrotings subsidie	29	34	30	Parkmanagement Z'stad (Stipaza
	Vestigingsklimaat bedrijven	ASV/begrotings subsidie	60	0	0	Zon
	Duurzaamheidsonderz oeken	ASV/begrotings subsidie	0	0	25	Ahold
Activering	exploitatie	Roa	266	0	0	
Opvang nieuwkomers	exploitatie		85	0	0	
Versterken relatie werkgevers	Leerwerkstaat	ASV/begrotings subsidie	0	0	9	Gem. Purmerend
	Kinderopvang	ASV/begrotings subsidie	0	0	11	Divesre
	Proj. Ontsl. werkzoekenden	ASV/begrotings subsidie	0	0	20	Diverse
Sociale werkvoorziening	Bijdrage	ASV/begrotings	12.224	11.649	12.312	Baanstede

	Baanstede/overige WSW – organiseren beschut werk	subsidie				
Totaal 2 Werk, Inkomen en Economie			12.729	11.838	12.537	
Programma 3 Maatschappelijke Voorzieningen						
Bibliotheek	Het mogelijk maken dat zowel boeken, tijdschriften als muziekdragers beschikbaar zijn voor de Zaankanters, om zo kennisvergaring en interesses aan te wakkeren.	ASV/begrotingssub sidie	2.724	2.838	2.813	De Bieb
	Verzorgen op lokaal niveau publieke mediadiensten (radio,tv,internet)	ASV/begrotingssub sidie	88	88	88	Radio Omroep Zaanstad
Overig Kunst en Cultuur		ASV/begrotingssub sidie	20	20	20	De Weiver
		ASV/begrotingssub sidie	20	20	20	Uitleenfaciliteit Kleurrijk
Podiumkunsten	Aanbieden van kwaliteitsfilms	ASV/begrotingssub sidie	173	173	173	Filmtheater De Fabriek
	School/pop- en cultuurpodium	ASV/begrotingssub sidie	375	383	383	De Flux
	Kwaliteitspodium voor podiumkunsten en musici/cultureel startpunt theater en jeugd/thuispodium cult.ver./aanjagen cult.ontw./organis. Evenementen en bijeenk	ASV/begrotingssub sidie	2.474	2.470	2.470	Het Zaantheater
Cultuurparticipatie	Cultuurbetoveren de (samenwerkings) projecten/ cultuureducatie in vrije tijd/cultuureducatie in en om school	ASV/begrotingssub sidie	1.730	1.731	1.731	Fluxus
	Amateuristische kunstbeoefening en kleine culturele org.	Subsidieregeling amateurkunst en culturele activiteiten	235	235	229	Diverse

	Diverse instellingen die op het gebied van cultuurpart. aanvragen	ASV/begrotingssubsidie	-40	136	21	Diverse
Evenementen	Organiseren van diverse evenementen	Subsidieregeling Evenementen Zaanstad	352	287	313	Diverse
Beeldende kunst en vormgeving	Exploitatie	ASV/begrotingssubsidie	6	16	6	Stg. Art
Musea	Uitvoeren taken Museumregister/beheren collectie/aantrekkelijk maken van ZM	ASV/begrotingssubsidie	833	883	848	Zaans Museum
	Beheer gemeentelijke collectie	ASV/begrotingssubsidie	11	11	11	Zaans Museum
	Versterken van de externe aantrekkingskracht van Zaanstad	ASV/begrotingssubsidie	158	0	0	Zaanse Molen
	Beheer van ZOV collectie en expl. Honig Breethuis	ASV/begrotingssubsidie	34	34	29	Honig Breethuis
		ASV/begrotingssubsidie	0	0	11	Zaanse Schans
	Monet atelier	ASV/begrotingssubsidie	0	50	50	Monet atelier
	Museum Hembrug	ASV/begrotingssubsidie	0	0	258	Museum Hembrug
Sport	Verhogen van sportdeelname van bewoners d.m.v. stimuleren van sportactiviteiten	Subsidieregeling Meedoen in sport	748	509	515	Diverse
	Sportvoorzieningen/Sport-hallen	ASV/begrotingssubsidie	0	39	39	Stg. Volleyhal
	Impuls Breedtesport	ASV/begrotingssubsidie	0	43	28	
		ASV/begrotingssubsidie	0	0	-2	Sportservice
		ASV/begrotingssubsidie	106	20	0	Diverse
	Behartigen van belangen van vluchtelingen en asielzoekers	ASV/begrotingssubsidie	84	869	632	Stg. Vluchtelingenwerk
Maatschappelijke initiatieven	Ondersteunen van vrijwillige inzet, uitvoering van Buuv.nu /	ASV/begrotingssubsidie	193	483	356	Stg. SMD

	ondersteuning van vrijwilligers(organisaties)					
	Vrouwenemancipatie	ASV/begrotingssubsidie	0	0	-4	Bvo
	Diverse WZ activiteiten	ASV/begrotingssubsidie	0	0	-10	Stg. Welsaen
	Ondersteunen van initiatieven van jongeren	ASV/begrotingssubsidie	144	0	165	Stg. Raaz
	Stimuleren en waarderen van vrijwilligersact. m.b.t. de Wmo en waarderen herdenkingsactiviteiten	Subsidieregeling Vrijwilligers- en herdenkingsactiviteiten	130	195	119	Diverse
	Vrije jeugdvorming	ASV/begrotingssubsidie	0	0	14	Diverse
Accommodaties maatschappelijke participaties	Zaanse buurthuizen te ondersteunen zodat zij een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven in de wijk.	Subsidieregeling Buurthuizen	220	0	265	Diverse
Onderwijs	Lokaal onderwijsbeleid	ASV/begrotingssubsidie/ /Subsidieregeling geharmoniseerde voorschoolse voorzieningen	5.798	5.006	4.813	Diverse
	Volwasseneneducatie	ASV/begrotingssubsidie	922	0	949	Diverse
	Leerlingzaken	ASV/begrotingssubsidie	16	0	0	
Totaal 3 Maatschappelijke voorzieningen			17.554	16.539	17.353	
Programma 4 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling						
Monumenten	Diverse monumenten - participatie	Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed Zaanstad	173	220	217	Diverse

	erfgoed					
Inverdan algemeen	Verbetering gevels	Subsidieregeling verbetering aan gevels in centrum	49	0	0	Diverse
Hembrugterrein		ASV/Subsidiebegroting	0	0	144	Stg. Vrij Glas
Wonen		Bijdrage SRA regionaal	30	0	0	
Totaal 4 Ruimtelijke- en gebiedsontwikkeling			252	220	361	
Programma 5 Milieu en duurzaamheid						
Milieu	Verbetering luchtkwaliteit	Subsidieregeling luchtkwaliteit	1.390	0	0	Diverse
		ASV/Subsidiebegroting	0	37	64	Diverse
Klimaat	Uitvoeren van Zaanse energie agenda	Subsidieregelingen oplaadpunten/ energiezuinige woning	1.411	0	0	Diverse
		Subsidieregelingen energiezuinige woning/Nul op de Meter/Fundering NOM	0	130	-420	Diverse
Totaal 5 Milieu en duurzaamheid			2.801	167	-356	
Programma 6 Beheer buitenruimte						
Funderingsherstel	Stimuleren van woningeigenaren om funderingsonderzoek te laten verrichten	Subsidieregeling funderingsonderzoek	327	226	82	Diverse
Natuur- en Milieueducatie	Beheer accommodaties NME	ASV/begrotingssubsidie	499	499	499	Stg. Natuur- en Milieueducatie
Groen en speelplaatsen	Bijdragen aan het onderhoud	ASV/begrotingssubsidie	204	211	206	Stg. Zaanse Schans en Wilhelminapark
Begraven en Begraafplaatsen	Onderhoud begraafplaatsen	ASV/begrotingssubsidie	0	45	12	Diverse
Totaal 6 Beheer buitenruimte			1.030	981	799	
Programma 7 Beleid en handhaving						
Beleid en handhaving	Voorkomen en bestrijden van	ASV/begrotingssubsidie	113	134	114	Bureau discriminatiezake

	discriminatie					n
Totaal 7 Veiligheid en handhaving			113	134	114	
Totaal 8 Burger en bestuur			0	0	0	
Totaal 9 Financiën			0	0	0	
Eind totaal			56.157	47.212	46.324	

B02 Resultaatmodel per product

Programma	Begroting lasten origineel 2016	Begroting baten origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting lasten na bw 2016	Begroting baten na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie lasten 2016	Realisatie baten 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie lasten	Begroting vs realisatie baten	Begroting vs realisatie saldo
Saldo van baten en lasten												
Jeugd en zorg												
Veilige basis voor ieder kind	3.676	-32	3.644	5.732	-35	5.696	5.539	-39	5.500	-193	-4	-196
Gezond leven	3.176	-32	3.144	2.630	-59	2.571	2.584	-39	2.545	-46	20	-26
Kracht van de wijkbewoners	22.574	-113	22.460	26.282	-214	26.068	26.162	-514	25.648	-120	-300	-420
Specialistische hulp voor wie (tijdelijk) niet zelfstandig/thuis woont	38.179	-81	38.098	34.682	-160	34.522	33.028	-286	32.742	-1.654	-126	-1.780
Specialistische hulp voor wie zelfstandig/thuis woont	40.038	-3.228	36.811	33.644	-3.334	30.310	34.385	-3.071	31.315	741	263	1.005
Uitvoeren armoedebeleid	7.589	-325	7.263	9.480	-675	8.804	9.194	-746	8.448	-286	-71	-356
Werk, inkomen en economie												
Vestigingsklimaat bedrijven	1.642	0	1.642	1.732	-117	1.615	1.462	-108	1.354	-270	9	-261
Rechtmatige inkomensverstrekking	64.218	-60.176	4.041	64.524	-56.331	8.193	63.117	-56.386	6.731	-1.407	-55	-1.462
Intensiveren en versterken relatie werkgevers	4.747	0	4.747	4.177	-376	3.801	3.885	-466	3.419	-292	-90	-382
Organiseren van beschut werk	12.023	0	12.023	11.795	0	11.795	12.397	-84	12.313	602	-84	518
Toerisme bevorderen	632	0	632	352	0	352	321	0	321	-31	0	-31
Iets terug doen voor uitkering	421	0	421	424	0	424	357	0	357	-67	0	-67
Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs	109	0	109	113	0	113	102	0	102	-11	0	-11
Maatschappelijke voorzieningen												
Goede aansluiting	7.719	-4.607	3.112	10.366	-5.819	4.546	10.188	-5.845	4.344	-178	-26	-202
Onderwijsklimaat	16.204	-300	15.903	16.867	-273	16.594	17.300	-431	16.869	433	-158	275
Maatschappelijke initiatieven	1.533	-67	1.466	1.708	-12	1.696	1.620	-27	1.593	-88	-15	-103
Verzelfstandiging buurtthuizen	623	-7	615	707	-7	700	591	-3	588	-116	4	-112
Actieve (sport)verenigingen	489	0	489	609	0	609	562	-3	559	-47	-3	-50
Sportvoorzieningen	7.972	1.354	9.327	8.522	1.341	9.863	8.001	1.352	9.353	-521	11	-510
Ondersteunen en stimuleren van cultuur in Zaanstad	9.929	0	9.929	10.260	-3	10.257	10.179	-6	10.173	-81	-3	-84
Multicultureel samenleven	453	0	453	1.255	-615	640	1.228	-530	698	-27	85	58
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling												
Samenwerking op het gebied van erfgoed	676	0	676	708	-8	700	713	-15	698	5	-7	-2
Gedifferentieerde aanpak (RO)	1.830	-76	1.754	2.060	-83	1.977	1.940	-116	1.823	-120	-33	-154
Samenwerking versterken kwaliteit buitengebied	528	0	528	837	-256	581	606	-272	334	-231	-16	-247
Woningvoorraad	1.747	-317	1.430	1.667	-245	1.422	1.231	-284	947	-436	-39	-475
Parkeermogelijkheden	1.079	-2.948	-1.870	1.166	-3.003	-1.837	1.289	-3.118	-1.829	123	-115	8
Bevorderen doorstroming	2.309	0	2.309	2.035	-255	1.780	1.923	-696	1.227	-112	-441	-553
Beheer grond- en vastgoedportefeuille	9.398	-8.443	955	10.613	-9.361	1.252	11.124	-9.983	1.141	511	-622	-111
Samenwerken in gebiedsontwikkeling	23.173	-15.656	7.518	24.604	-17.526	7.078	8.992	-11.627	-2.635	-15.612	5.899	-9.713
Milieu en duurzaamheid												
Ondersteuning dierenasiel en vogelopvang	138	0	138	140	0	140	139	0	138	-1	0	-2
Vaststellen en uitvoeren Grondstoffenplan	15.538	-18.569	-3.031	15.900	-18.921	-3.021	16.142	-19.167	-3.025	242	-246	-4
Uitvoeren Zaanse Energie Agenda	693	0	693	1.607	-270	1.337	991	-226	765	-616	44	-572
Uitvoeren Ruimtelijke Milieuvisie	4.190	-74	4.117	4.646	-414	4.232	4.125	-270	3.854	-521	144	-378
Uitvoeren grondstoffenplan	29	0	29	42	-1	41	40	-2	38	-2	-1	-3
Beheer buitenruimte												
Recreatieve mogelijkheden	434	0	434	456	-2	453	463	-4	458	7	-2	5
Funderingsrisico's en herstel	1.135	0	1.135	928	0	928	744	-1	744	-184	-1	-184
Beheer en onderhoud openbare ruimte	36.121	-407	35.714	35.927	-507	35.420	36.153	-878	35.276	226	-371	-144
Markten	203	-315	-112	218	-315	-97	178	-259	-81	-40	56	16
Onderhoud riolering	6.439	-21.089	-14.650	7.018	-21.089	-14.071	7.858	-21.667	-13.809	840	-578	262
Begraven en begraafplaatsen	662	-975	-313	649	-975	-327	749	-1.063	-314	100	-88	13
Vervanging in de openbare ruimte	3.812	0	3.812	2.883	0	2.883	2.913	-2	2.911	30	-2	28
Vervanging riolering	12.618	0	12.618	11.945	0	11.945	11.966	-1	11.965	21	-1	20
Kermissen	35	-105	-70	29	-105	-76	41	-85	-44	12	20	32
Natuur- en milieueducatie	509	0	509	513	0	513	512	-1	512	-1	-1	-1
Veiligheid en handhaving												
Uitvoering en regie Integraal veiligheidsplan	528	0	528	531	0	531	544	-17	527	13	-17	-4
Ramp- en crisisbestrijding	13.106	0	13.106	12.555	0	12.555	12.257	0	12.257	-298	0	-298
Openbare orde	631	0	631	640	0	640	615	-9	606	-25	-9	-34
Uitvoeren handhavingprogramma	3.406	-203	3.203	4.066	-397	3.669	4.139	-383	3.756	73	14	87
Toezicht op vaarwegen	883	-1.064	-181	944	-1.064	-120	994	-1.035	-41	50	29	79
Bediening bruggen en sluisen	1.050	0	1.050	1.268	0	1.268	1.299	0	1.299	31	0	31

Burger en bestuur

Digitaal behandelen van vergunningen	3.866	-4.951	-1.084	4.339	-4.823	-484	4.161	-4.776	-615	-178	47	-131
Digitaal behandelen van aanvragen	4.019	-2.960	1.059	3.871	-2.990	881	3.866	-3.050	815	-5	-60	-66
Toegankelijkheid digitale dienstverlening	1.043	0	1.043	1.110	0	1.110	1.043	0	1.043	-67	0	-67
Onderhouden en ontsluiten Zaanse historie	1.008	-34	974	929	-34	895	996	-99	897	67	-65	2
Dienstverlening bedrijfsvoering en overhead	35.215	-1.194	34.022	39.221	-1.881	37.340	38.088	-1.984	36.104	-1.133	-103	-1.236
Samen Zaanse Evenwicht realiseren	2.013	0	2.013	2.022	-45	1.977	1.984	-71	1.912	-38	-26	-65
Transparante besluitvorming en informatie	2.373	0	2.373	2.530	-84	2.447	2.521	-125	2.396	-9	-41	-51
Verminderen regeldruk	1.715	-77	1.638	1.696	-87	1.609	1.696	-112	1.584	0	-25	-25
B&W	2.000	0	2.000	2.171	0	2.171	2.652	-5	2.647	481	-5	476
Gemeenteraad	1.400	0	1.400	1.400	0	1.400	1.395	-6	1.389	-5	-6	-11
Griffie	590	0	590	593	0	593	558	0	558	-35	0	-35

Financiën

Gemeentefonds	0	-239.068	-239.068	0	-244.866	-244.866	0	-246.095	-246.095	0	-1.229	-1.229
Lokale heffingen	49	-1.840	-1.791	49	-1.925	-1.876	49	-1.980	-1.932	0	-55	-56
Algemene dekkingsmiddelen	11	-902	-892	11	-902	-892	11	-935	-925	0	-33	-33
Onvoorzien	101	-2.700	-2.599	101	0	101	94	-43	51	-7	-43	-50
Saldo kostenplaatsen	514	0	514	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	-5.009	-3.445	-8.453	-3.093	-5.641	-8.734	-2.962	-5.648	-8.610	131	-7	124
Dividend	0	-3.036	-3.036	9	-2.335	-2.326	10	-2.448	-2.438	1	-113	-112
Innen lokale belastingen en heffingen	2.992	-32.222	-29.230	3.002	-32.452	-29.449	3.202	-32.455	-29.253	200	-3	196
Organisatie financiële processen	4.248	0	4.248	4.115	0	4.115	4.113	0	4.113	-2	0	-2
Saldo van baten en lasten	444.994	-430.284	14.710	456.532	-439.551	16.977	436.359	-438.245	-1.889	-20.173	1.306	-18.866

Programma	Begroting toevoegingen origineel 2016	Begroting onttrekkingen origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting toevoegingen na bw 2016	Begroting onttrekkingen na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie toevoegingen 2016	Realisatie onttrekkingen 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie toevoegingen	Begroting vs realisatie onttrekkingen	Begroting vs realisatie saldo
Mutaties reserves												

Jeugd en zorg

Specialistische hulp voor wie (tijdelijk) niet zelfstandig/thuis woont	0	0	0	0	-7.700	-7.700	0	-5.926	-5.926	0	1.774	1.774
--	---	---	---	---	--------	--------	---	--------	--------	---	-------	-------

Werk, inkomen en economie

Rechtmatige inkomensverstrekking	0	-3.950	-3.950	0	-2.570	-2.570	0	-1.259	-1.259	0	1.311	1.311
Intensiveren en versterken relatie werkgevers	0	-433	-433	240	-338	-98	240	-338	-98	0	0	0
Organiseren van beschut werk	0	-446	-446	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Maatschappelijke voorzieningen

Onderwijsklimaat	0	-300	-300	0	-1.358	-1.358	0	-1.718	-1.718	0	-360	-360
Maatschappelijke initiatieven	0	0	0	0	-265	-265	0	-47	-47	0	218	218
Actieve (sport)verenigingen	0	-38	-38	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sportvoorzieningen	196	-1.519	-1.323	182	-1.327	-1.145	182	-1.015	-833	0	312	312
Ondersteunen en stimuleren van cultuur in Zaanstad	0	-268	-268	100	-268	-168	100	-258	-158	0	10	10
Multicultureel samenleven	0	0	0	492	0	492	1.267	0	1.267	775	0	775

Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling

Samenwerking op het gebied van erfgoed	0	-10	-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samenwerking versterken kwaliteit buitengebied	0	0	0	0	-1.744	-1.744	0	-1.744	-1.744	0	0	0
Woningvoorraad	0	0	0	0	-52	-52	0	-52	-52	0	0	0
Bevorderen doorstroming	0	-1.541	-1.541	0	-885	-885	0	-783	-783	0	102	102
Beheer grond- en vastgoedportefeuille	200	-10	190	200	-10	190	435	-10	425	235	0	235
Samenwerken in gebiedsontwikkeling	1.514	-5.019	-3.504	802	-4.670	-3.868	7.902	-2.606	5.296	7.100	2.064	9.164

Milieu en duurzaamheid

Uitvoeren Zaanse Energie Agenda	22	-497	-475	22	-1.188	-1.166	22	-604	-582	0	584	584
Uitvoeren Ruimtelijke Milieuvisie	937	-63	874	4.031	-992	3.039	4.095	-992	3.103	64	0	64

Beheer buitenruimte

Beheer en onderhoud openbare ruimte	0	-7.155	-7.155	100	-6.736	-6.636	100	-5.916	-5.816	0	820	820
-------------------------------------	---	--------	--------	-----	--------	--------	-----	--------	--------	---	-----	-----

Burger en bestuur

Dienstverlening bedrijfsvoering en overhead	25	-1.486	-1.461	1.485	-4.226	-2.741	1.610	-4.207	-2.597	125	19	144
B&W	175	0	175	180	0	180	180	0	180	0	0	0

Financiën

Algemene dekkingsmiddelen	1.452	0	1.452	11.152	-4.944	6.208	11.152	-4.944	6.208	0	0	0
Investeringsfonds	2.406	0	2.406	12.747	0	12.747	12.747	0	12.747	0	0	0
Onvoorzien	2.700	0	2.700	0	-10.341	-10.341	0	-10.341	-10.341	0	0	0
Dividend	0	-1.600	-1.600	0	-1.600	-1.600	0	-1.600	-1.600	0	0	0
Subtotaal reserves	9.627	-24.335	-14.707	31.733	-51.214	-19.481	40.032	-44.360	-4.328	8.299	6.854	15.153

Programma	Begroting lasten origineel 2016	Begroting baten origineel 2016	Begroting saldo origineel 2016	Begroting lasten na bw 2016	Begroting baten na bw 2016	Begroting saldo na bw 2016	Realisatie lasten 2016	Realisatie baten 2016	Realisatie saldo 2016	Begroting vs realisatie lasten	Begroting vs realisatie baten	Begroting vs realisatie saldo
Saldo van baten en lasten												
Jeugd en zorg												
Veilige basis voor ieder kind	3.676	-32	3.644	5.732	-35	5.696	5.539	-39	5.500	-193	-4	-196
Gezond leven	3.176	-32	3.144	2.630	-59	2.571	2.584	-39	2.545	-46	20	-26
Kracht van de wijkbewoners	22.574	-113	22.460	26.282	-214	26.068	26.162	-514	25.648	-120	-300	-420
Specialistische hulp voor wie (tijdelijk) niet zelfstandig/thuis woont	38.179	-81	38.098	34.682	-7.860	26.822	33.028	-6.212	26.816	-1.654	1.648	-6
Specialistische hulp voor wie zelfstandig/thuis woont	40.038	-3.228	36.811	33.644	-3.334	30.310	34.385	-3.071	31.315	741	263	1.005
Uitvoeren armoedebeleid	7.589	-325	7.263	9.480	-675	8.804	9.194	-746	8.448	-286	-71	-356
Werk, inkomen en economie												
Vestigingsklimaat bedrijven	1.642	0	1.642	1.732	-117	1.615	1.462	-108	1.354	-270	9	-261
Rechtmatige inkomensverstrekking	64.218	-64.126	91	64.524	-58.901	5.623	63.117	-57.645	5.472	-1.407	1.256	-151
Intensiveren en versterken relatie werkgevers	4.747	-433	4.314	4.417	-714	3.703	4.125	-804	3.321	-292	-90	-382
Organiseren van beschut werk	12.023	-446	11.577	11.795	0	11.795	12.397	-84	12.313	602	-84	518
Toerisme bevorderen	632	0	632	352	0	352	321	0	321	-31	0	-31
Iets terug doen voor uitkering	421	0	421	424	0	424	357	0	357	-67	0	-67
Aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs	109	0	109	113	0	113	102	0	102	-11	0	-11
Maatschappelijke voorzieningen												
Goede aansluiting	7.719	-4.607	3.112	10.366	-5.819	4.546	10.188	-5.845	4.344	-178	-26	-202
Onderwijsklimaat	16.204	-600	15.603	16.867	-1.630	15.236	17.300	-2.149	15.151	433	-519	-85
Maatschappelijke initiatieven	1.533	-67	1.466	1.708	-278	1.431	1.620	-75	1.546	-88	203	115
Verzelfstandiging buurthuizen	623	-7	615	707	-7	700	591	-3	588	-116	4	-112
Actieve (sport)verenigingen	489	-38	451	609	0	609	562	-3	559	-47	-3	-50
Sportvoorzieningen	8.168	-165	8.004	8.704	14	8.718	8.183	337	8.519	-521	323	-199
Ondersteunen en stimuleren van cultuur in Zaanstad	9.929	-268	9.661	10.360	-271	10.088	10.279	-264	10.015	-81	7	-73
Multicultureel samenleven	453	0	453	1.747	-615	1.132	2.495	-530	1.966	748	85	834
Ruimtelijke en gebiedsontwikkeling												
Samenwerking op het gebied van erfgoed	676	-10	666	708	-8	700	713	-15	698	5	-7	-2
Gedifferentieerde aanpak (RO)	1.830	-76	1.754	2.060	-83	1.977	1.940	-116	1.823	-120	-33	-154
Samenwerking versterken kwaliteit buitengebied	528	0	528	837	-2.000	-1.163	606	-2.017	-1.410	-231	-17	-247
Woningvoorraad	1.747	-317	1.430	1.667	-297	1.369	1.231	-336	895	-436	-39	-474
Parkeermogelijkheden	1.079	-2.948	-1.870	1.166	-3.003	-1.837	1.289	-3.118	-1.829	123	-115	8
Bevorderen doorstroming	2.309	-1.541	768	2.035	-1.140	895	1.923	-1.479	444	-112	-339	-451
Beheer grond- en vastgoedportefeuille	9.598	-8.453	1.145	10.813	-9.371	1.442	11.559	-9.993	1.566	746	-622	124
Samenwerken in gebiedsontwikkeling	24.688	-20.675	4.013	25.405	-22.195	3.210	16.894	-14.233	2.660	-8.511	7.962	-550
Milieu en duurzaamheid												
Ondersteuning dierenasiel en vogelopvang	138	0	138	140	0	140	139	0	138	-1	0	-2
Vaststellen en uitvoeren Grondstoffenplan	15.538	-18.569	-3.031	15.900	-18.921	-3.021	16.142	-19.167	-3.025	242	-246	-4
Uitvoeren Zaanse Energie Agenda	715	-497	218	1.629	-1.458	171	1.013	-830	182	-616	628	11
Uitvoeren Ruimtelijke Milieuvisie	5.127	-136	4.991	8.676	-1.405	7.271	8.219	-1.262	6.957	-457	143	-314
Uitvoeren grondstoffenplan	29	0	29	42	-1	41	40	-2	38	-2	-1	-3
Beheer buitenruimte												
Recreatieve mogelijkheden	434	0	434	456	-2	453	463	-4	458	7	-2	5
Funderingsrisico's en herstel	1.135	0	1.135	928	0	928	744	-1	744	-184	-1	-184
Beheer en onderhoud openbare ruimte	36.121	-7.563	28.559	36.027	-7.243	28.783	36.253	-6.794	29.460	226	449	677
Markten	203	-315	-112	218	-315	-97	178	-259	-81	-40	56	16
Onderhoud riolering	6.439	-21.089	-14.650	7.018	-21.089	-14.071	7.858	-21.667	-13.809	840	-578	262
Begraven en begraaftplaatsen	662	-975	-313	649	-975	-327	749	-1.063	-314	100	-88	13
Vervanging in de openbare ruimte	3.812	0	3.812	2.883	0	2.883	2.913	-2	2.911	30	-2	28
Vervanging riolering	12.618	0	12.618	11.945	0	11.945	11.966	-1	11.965	21	-1	20
Kermissen	35	-105	-70	29	-105	-76	41	-85	-44	12	20	32
Natuur- en milieueducatie	509	0	509	513	0	513	512	-1	512	-1	-1	-1
Veiligheid en handhaving												
Uitvoering en regie Integraal veiligheidsplan	528	0	528	531	0	531	544	-17	527	13	-17	-4
Ramp- en crisisbestrijding	13.106	0	13.106	12.555	0	12.555	12.257	0	12.257	-298	0	-298
Openbare orde	631	0	631	640	0	640	615	-9	606	-25	-9	-34
Uitvoeren handhavingprogramma	3.406	-203	3.203	4.066	-397	3.669	4.139	-383	3.756	73	14	87
Toezicht op vaarwegen	883	-1.064	-181	944	-1.064	-120	994	-1.035	-41	50	29	79
Bediening bruggen en sluizen	1.050	0	1.050	1.268	0	1.268	1.299	0	1.299	31	0	31

Burger en bestuur

Digitaal behandelen van vergunningen	3.866	-4.951	-1.084	4.339	-4.823	-484	4.161	-4.776	-615	-178	47	-131
Digitaal behandelen van aanvragen	4.019	-2.960	1.059	3.871	-2.990	881	3.866	-3.050	815	-5	-60	-66
Toegankelijkheid digitale dienstverlening	1.043	0	1.043	1.110	0	1.110	1.043	0	1.043	-67	0	-67
Onderhouden en ontsluiten Zaanse historie	1.008	-34	974	929	-34	895	996	-99	897	67	-65	2
Dienstverlening bedrijfsvoering en overhead	35.240	-2.680	32.560	40.706	-6.107	34.599	39.699	-6.191	33.508	-1.007	-84	-1.091
Samen Zaanse Evenwicht realiseren	2.013	0	2.013	2.022	-45	1.977	1.984	-71	1.912	-38	-26	-65
Transparante besluitvorming en informatie	2.373	0	2.373	2.530	-84	2.447	2.521	-125	2.396	-9	-41	-51
Verminderen regeldruk	1.715	-77	1.638	1.696	-87	1.609	1.696	-112	1.584	0	-25	-25
B&W	2.175	0	2.175	2.351	0	2.351	2.832	-5	2.827	481	-5	476
Gemeenteraad	1.400	0	1.400	1.400	0	1.400	1.395	-6	1.389	-5	-6	-11
Griffie	590	0	590	593	0	593	558	0	558	-35	0	-35

Financiën

Gemeentefonds	0	-239.068	-239.068	0	-244.866	-244.866	0	-246.095	-246.095	0	-1.229	-1.229
Lokale heffingen	49	-1.840	-1.791	49	-1.925	-1.876	49	-1.980	-1.932	0	-55	-56
Algemene dekkingsmiddelen	1.462	-902	560	11.162	-5.846	5.316	11.162	-5.879	5.283	0	-33	-33
Investeringsfonds	2.406	0	2.406	12.747	0	12.747	12.747	0	12.747	0	0	0
Onvoorzien	2.801	-2.700	101	101	-10.341	-10.241	94	-10.384	-10.290	-7	-43	-49
Saldo kostenplaatsen	514	0	514	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	-5.009	-3.445	-8.453	-3.093	-5.641	-8.734	-2.962	-5.648	-8.610	131	-7	124
Dividend	0	-4.636	-4.636	9	-3.935	-3.926	10	-4.048	-4.038	1	-113	-112
Innen lokale belastingen en heffingen	2.992	-32.222	-29.230	3.002	-32.452	-29.449	3.202	-32.455	-29.253	200	-3	196
Organisatie financiële processen	4.248	0	4.248	4.115	0	4.115	4.113	0	4.113	-2	0	-2
Gerealiseerd resultaat	454.621	-454.619	1	488.262	-490.763	-2.508	476.390	-482.607	-6.218	-11.872	8.156	-3.710

B03 Voortgangsrapportage bezuinigingen

Maatregel		Stand van zaken 2e kwartaal 2016	Stand van zaken 4e kwartaal 2016
11.4.1.1	Alleen welstandstoets uitvoeren in speerpuntgebieden	Op koers	Op koers
11.7.2	Effectiever en efficiënter inkopen	Op koers	Gerealiseerd
11.7.3	Ombuiging staf en ondersteuning	Op koers	Gerealiseerd
13.2.6	Verminderen van het adviseren over vergunningsaanvragen aan burgers, bedrijven	Op koers	Op koers
13.9.1	Verminderen van het aantal leidinggevendenden	Op koers	Gerealiseerd
14.1.3	Omvormingen in de openbare ruimte	Op koers	Op koers
14.1.5	Afstoten beheer en onderhoud watergangen	Op koers	Gerealiseerd
14.4.1	Centrale regie betaald parkeren	Op koers	Op koers
14.7.1	Reduceren kosten bedrijfsvoering	Niet (volledig) haalbaar	Op koers
15.1	Bewindvoering budgetbeheer zelf uitvoeren	Bijsturen	Gerealiseerd
15.11	Minder secretariële ondersteuning	Op koers	Gerealiseerd
15.5	Digitalisering werkprocessen	Op koers	Op koers
15.6	Minder formatie door vermindering regeldruk	Bijsturen	Gerealiseerd
15.7	Verhuur stadhuis	Op koers	Op koers
15.9	Locatie Jongerenloket	Bijsturen	Gerealiseerd

Op koers

11.4.1.1

Alleen welstandstoets uitvoeren in speerpuntgebieden

Omschrijving maatregel

Door niet alle gebieden van Zaanstad meer volledig te laten toetsen aan de redelijke eisen van welstand, maar alleen in speerpunt gebieden, kan de gemeente bezuinigen. Hierdoor wordt ambtelijke capaciteit bespaard op meerdere plaatsen in de vergunningsketen en is het gelijk mogelijk de regeldruk richting de burger te verminderen.

Toelichting

In 2016 zijn er 503 omgevingsvergunningen aangevraagd waarbij het aspect welstand een rol speelde. Hiervan was bij 73 gevallen géén advies van de commissie Welstand en Monumenten noodzakelijk. Deze aanvragen lagen namelijk in welstandsvrije gebieden waar bouwplannen tot aan 2018 in de praktijk niet getoetst worden aan redelijke eisen van welstand.

Ten behoeve van de evaluatie, is bekeken hoe normaal gesproken zou zijn geadviseerd op basis van criteria die zonder proef zouden gelden volgens de Welstandsnota Zaanstad 2013. Dit leverde 57 aanvragen op die een positief advies kregen en 16 aanvragen die bijsturing nodig hadden. In 22% van de gevallen had de commissie Welstand en Monumenten/ambtelijk plantoetser bijsturing nodig geacht.

In 2016 zijn 15% (73 van de 503 aanvragen) minder plannen voor advies voorgelegd aan de commissie Welstand en Monumenten als gevolg van het instellen van de proef met de welstandsvrije gebieden. Aanvragers hoeven voor deze plannen géén leges welstand af te dragen. Voor de ambtelijke organisatie betekent dit dat hierdoor efficiënter kan worden gewerkt: er hoeft geen advies aanvraag te worden uitgezet en de resultaten hoeven niet verwerkt te worden.

In 2016 heeft de welstandsvrije proef niet geleid tot noemenswaardige belasting van de afdeling Juridische Zaken

13.2.6

Verminderen van het adviseren over vergunningsaanvragen aan burgers, bedrijven

Omschrijving maatregel

Door een terugval in het aantal vergunningaanvragen is er eveneens minder behoefte aan advisering bij vergunningaanvragen.

Toelichting

Ontkaderen heeft ons winst in de advisering opgeleverd. Het beleid wordt integraler afgestemd en meer in de geest van de omgevingswet. Ondanks dat dit winst heeft opgeleverd zien wij een kentering.

Het economisch klimaat trekt aan en wij zien een groei van initiatieven. Waar wij kunnen vereenvoudigen en standaardiseren blijven wij het doen, maar waar maatwerk gevraagd wordt zullen wij moeten inzetten op de rol die de gemeente heeft zoals in de Maak Zaanstad gebieden. Hierdoor neemt de vraag op de gemeentelijke capaciteit toe.

14.1.3

Omvormingen in de openbare ruimte

Omschrijving maatregel

Het aanpassen van de openbare ruimte of de voorzieningen daarin, zodat de onderhoudslasten afnemen.

Toelichting

In 2016 is in totaal € 132.000 besteed aan het vervangen en omvormen van beplantingsvakken. Van die € 132.000 in 2016 is een bedrag van € 42.000 besteed om verouderde beplantingsvakken te renoveren. Nieuwe beplanting heeft in de beginjaren extra onderhoud nodig, maar als de beplanting zich sluit, zijn de kosten voor onkruidbestrijding lager.

In 2016 is een bedrag van € 90.000 besteed aan het omvormen van groen. Daarbij gaat het erom dat onderhoudsintensieve groensoorten (sierbeplanting) worden omgezet naar onderhoudsarme groensoorten (bijv. gras).

In 2016 is in totaal een areaal 16.100 m² omgevormd. Samen met de omvormingen die sinds 2014 zijn ingezet, is in totaal een jaarlijkse structurele bezuiniging gerealiseerd van € 64.000.

<i>Jaar</i>	<i>Areaal omvormingen (m²)</i>	<i>Kosten omvormingen (€)</i>	<i>Kostenbesparing in betreffende jaar (€)</i>	<i>Totale kostenbesparing gerealiseerd (€)</i>
Realisatie 2014	7.700	25.000	10.000	10.000
Realisatie 2015	25.000	109.000	35.000	45.000
Realisatie 2016	16.100	90.000	64.000	109.000
<i>Prognose 2017</i>	<i>16.800</i>	<i>83.000</i>	<i>95.000</i>	<i>204.000</i>
2018	0	0	103.000	307.000
2019	0	0	103.000	410.000
2020	0	0	103.000	513.000
TOTAAL	65.600	307.000		

14.4.1

Centrale regie betaald parkeren

Omschrijving maatregel

Het doel van dit voorstel is om te komen tot een professionelere, flexibele aansturing voor de uitvoering van het product 'fiscaal parkeren' en hiermee tot een efficiencyvoordeel te komen. De belangrijkste onderdelen hiervan zijn:

- Verantwoording: alle kosten en baten m.b.t. betaald parkeren komen samen.
- Communicatie: één aanspreekpunt voor betaald parkeren, zowel voor interne partners als externe partijen.
- Coördinatie: integrale afstemming van parkeertoezicht, uitvoerend beleid, financiële sturing, inrichten fysieke omgeving, managementinformatie op 1 plek.
- Efficiëntie: optimale flexibiliteit van de inzet van parkeertoezicht en afstemming op het naleef gedrag.
- Financiën: professionele sturing op kosten en baten. Informatie: scherpere sturing op managementinformatie en beleidsinformatie.

Toelichting

Ontwikkeling loopt conform verwachting. Geen bijzonderheden.

14.7.1

Reduceren kosten bedrijfsvoering

Omschrijving maatregel

Het domein Bedrijfsvoering is volgend op de ontwikkelingen in de organisatie. Dat betekent dat de bedrijfsvoering formatief meebeweegt met de krimp van de organisatie door enerzijds minder werkaanbod en anderzijds doordat ingezet wordt op verdere efficiencyverbetering. De efficiencyverbetering zal hand in hand gaan met het verder uitbouwen van het huidige kwaliteitsniveau van de bedrijfsvoering om de ingezette richting en om andere organisaties te ondersteunen in hun bedrijfsvoering verder gestalte te geven. Binnen de organisatie wordt ernaar gestreefd het percentage voor de inzet van staf en ondersteuning op maximaal 24% te houden. Voor deze ombuiging is uitgegaan van 4 FTE reductie vanaf 2015 oplopend tot 12 FTE in 2017.

Toelichting

Conform de analyse die is opgesteld is de taakstelling voor de Burap voor een groot deel ingevuld. De interventies, zoals digitalisering en automatisering, die in het verleden zijn ingezet leiden voorzichtig aan tot minder werk. De effecten treden wel minder snel op en zijn minder omvangrijk dan verwacht. De taakstelling is in 2016 wel gerealiseerd maar structureel ligt er nog wel een opgave.

15.5

Digitalisering werkprocessen

Omschrijving maatregel

De afgelopen jaren zijn al veel dienstverleningsprocessen gedigitaliseerd. De nadruk is daarbij gelegd op de processen in het Klant Contact Center. Een zelfde aanpak is ook mogelijk op andere processen. Door alle processen en poststromen te digitaliseren, voldoet de gemeente aan de eis van minister Plasterk om in 2017 alle transacties digitaal te kunnen afhandelen. Voor mensen die daartoe niet in staat zijn, blijft een analoge afhandeling mogelijk. De processen worden daarmee minder arbeidsintensief, waardoor een bezuiniging te realiseren is. Omdat het opnieuw ontwerpen van de werkprocessen en het digitaliseren daarvan tijd vergt, gaat de bezuiniging in vanaf 2017.

Toelichting

We zijn erin geslaagd om de processen steeds verder te digitaliseren en de administratieve processen te vereenvoudigen. Deze taakstelling is geëffectueerd vanaf 2017.

15.7

Verhuur stadhuis

Omschrijving maatregel

De gemeente werkt in toenemende mate met vele partners samen aan het realiseren van beleidsdoelstellingen. Het samenwerken met deze partners wordt eenvoudiger als ze zich dichtbij bevinden. Door het huisvesten van partners in het stadhuis kan enerzijds de samenwerking worden versterkt en anderzijds worden extra baten gerealiseerd. Ook worden de faciliteiten in het stadhuis dan beter benut. Omdat de organisatie krimpt, komt er meer ruimte in het stadhuis. De gemiddelde bezetting van de werkplekken is inmiddels 50%, de piekbelasting is circa 70%. Door het krimpen van de organisatie worden de vaste kosten per formatie hoger. Daar komt bij dat er de komende jaren ook dekking wegvalt voor een deel van de vaste kosten in de grondexploitaties. Een bestaand voorbeeld is de vestiging van het Veiligheidshuis in het stadhuis.

Toelichting

Per 1 januari 2016 is het UWV gevestigd in het stadhuis. Hiermee werd voldaan aan het verzoek van B&W om partijen van buiten de gemeentelijke organisatie in het stadhuis te huisvesten. Op deze manier worden de faciliteiten van het stadhuis beter benut en wordt de samenwerking van het UWV en de gemeente, in de vorm van het WERKBEDRIJF, geoptimaliseerd. Ook levert de verhuur aan het UWV extra inkomsten op, welke bijdragen aan een besparing op de huisvestingslasten. Met de verhuur van ruimtes in het Stadhuis en op de 6^e verdieping van het RPO wordt de taakstelling voor het realiseren van extra inkomsten uit verhuur van het Stadhuis voor 2017 gehaald.

15.6

Minder formatie door vermindering regeldruk

Omschrijving maatregel

Het college zet de komende jaren sterk in op vermindering en vereenvoudiging van de lokale regelgeving. Ook zal het college bij andere overheden lobbyen als bestaande regelgeving als knellend wordt ervaren of onbedoelde effecten heeft. Bij mogelijk conflicten tussen de gemeente en belanghebbenden zet de gemeente eerst in op overleg, dan mediation en ten slotte wordt pas gebruik gemaakt van boetes en/of procedures. Met deze aanpak kan op termijn worden bezuinigd op capaciteit van handhaving en juridische zaken.

Toelichting

In de begroting is opgenomen dat de taakstelling verminderen regeldruk in 2017 een generieke besparing van 300 oplevert oplopend tot 500 in 2018. Het college heeft de raad begin 2016 geïnformeerd over de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma Verminderen regeldruk en de taakstelling: Zaanstad heeft de laatste jaren nadrukkelijk ingezet op maatwerk, ontkaderen, de informele methode en het verminderen van procedures en regeldruk. Zaanstad is goed op weg in de ambitie om ervaren regeldruk te verminderen. Omdat Zaanstad goede dienstverlening aan bewoners, organisaties en bedrijven belangrijk vindt, kiezen we ervoor om hier onverminderd op in te zetten. Zoals bij de Burap al vermeld, wordt de taakstelling niet bereikt. De consequentie daarvan is al verwerkt in de begroting 2017-2020.

B04 Voortgang opvolging auditaanbevelingen

In de jaarrekening wordt gerapporteerd over de voortgang op de opvolging van de aanbevelingen naar aanleiding van de volgende onderzoeken en audits:

1. Onderzoeken van de Rekenkamer Zaanstad;
2. Bevindingen over de jaarrekeningcontrole door de accountant;
3. Collegeonderzoeken (213a-audits) uitgevoerd door Control in opdracht van het college.

In de voortgangsrapportage zijn de aanbevelingen van de rekenkamer- en collegeonderzoeken en opvolgingsonderzoeken (follow up audit) opgenomen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. In de Jaarstukken 2016 is gerapporteerd over de aanbevelingen uit de rekenkamer- en collegeonderzoeken vanaf 2012 en later.

Wanneer een aanbeveling is gerealiseerd, wordt deze niet meer meegenomen in de volgende rapportage. De nummering van de oorspronkelijke aanbevelingen blijft gehandhaafd.

De accountant toetst jaarlijks de opvolging van haar aanbevelingen. Daarom zijn alleen de aanbevelingen uit het voorgaande accountantsverslag opgenomen.

Organisatieontwikkeling in Zaanstad (november 2013)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1.	Over de organisatieontwikkeling wordt minimaal jaarlijks in een separaat document door het college aan de raad gerapporteerd conform de adviezen van de Rekenkamer. Aandachtspunten o.a.: • Doelen voor verdere ontwikkeling van de organisatie; • Hoe is rekening gehouden met opvattingen van medewerkers? • Hoe blijft het college navolgbaar?	<i>Afdeling P&O</i>	Op koers	Gerealiseerd
2.	Tevens wordt in bovengenoemde rapportage aangegeven hoe het college invulling geeft aan de volgende aanbevelingen van de Rekenkamer: • Verbeter het verwachtingen-management: wees duidelijk wat met de inbreng van medewerkers wordt gedaan. • Improviseer weloverwogen en blijf navolgbaar. • Informeer indien zinvol de gemeenteraad. • Verbeter de communicatie naar de medewerkers, zodat ook voor hen het college navolgbaar is.	<i>Afdeling P&O</i>	Op koers	Gerealiseerd

Toelichting:

1.	Op 12 respectievelijk 19 mei 2016 is er een presentatie gegeven door de gemeentesecretaris over de organisatieontwikkeling.
2.	Op dat moment is besloten dat er niet meer standaard jaarlijks separaat naast de P&C cyclus

over organisatieontwikkeling door het college aan de raad wordt gerapporteerd. (conform de adviezen (2013) van de Rekenkamer.) Wanneer aanleiding toe is zal dit wel plaatsvinden.

Afwikkeling van niet-fiscale bezwaren (januari 2014)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1.	a. Maak een keuze over de mate waarin bezwaren informeel zullen worden afgehandeld en draag deze keuze uit via de gemeentelijke informatiekanalen.	<i>Afd. Juridische Zaken</i>	Op koers	gerealiseerd

Toelichting:

1.	In de bezwaarclausule onder besluiten is informatie opgenomen over de informele afhandeling van bezwaren. We verzoeken de bezwaarmaker om een telefoonnummer te vermelden zodat we contact kunnen opnemen. Hierover is informatie op de website opgenomen.

Zaanstad en HVC. Afstand nemen van afval (mei 2014)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
2	Breng in overleg met de andere aandeelhouders de constructie in lijn met de publieke taak en maak daarbij duidelijke keuzes en afwegingen.	<i>Afd. Netwerken & Markten</i>	Op koers	Op koers
3	Ga na in hoeverre de constructie in strijd is met relevante regels en pas indien nodig de constructie aan.	<i>Afd. Netwerken & Markten</i>	Op koers	gerealiseerd
4	Stel een informatieprotocol op dat is gericht op bewuste invloedmomenten van de stakeholders.	<i>Afd. Netwerken & Markten</i>	Op koers	gerealiseerd
5	Evalueer de verbonden partij en zorg daarbij voor een exit-strategie.	<i>Afd. Netwerken & Markten</i>	Op koers	Op koers

Toelichting:

2	Mede in vervolg op de uitkomsten van het Rekenkameronderzoek heeft eind 2014 het college van B&W van Zaanstad de Bestuursopdracht Toekomstvisie HVC vastgesteld. De toekomstvisie zal bestaan uit de volgende onderdelen: • Een inhoudelijke visie op HVC, waarin wordt bepaald weke activiteiten naar de mening van Zaanstad zouden moeten behoren tot de kerntaken van de HVC en een onderbouwing daarvan; • Heroverwegen van de kern- en commerciële taken die de HVC namens de aandeelhouders uitvoert, waarbij de juridische, financiële en organisatorische aspecten worden betrokken; • Heroverwegen van de garantstellingsstructuur van de HVC en de daarmee gepaarde financiële risico's voor de aandeelhouders; daarbij wordt tevens onderzocht hoe de beleidsuitvoering en inperking van de gemeentelijke aansprakelijkheid voor taken die nog via HVC blijven lopen wordt geborgd, en hoe de overgang naar de nieuwe situatie wordt gerealiseerd.

	Deze toekomstvisie wordt met Afvalzorg IJmond Zaanstreek (AIJZ) besproken, zodat een door AIJZ gedeelde toekomstvisie ontstaat. De toekomstvisie zal vervolgens namens AIJZ worden ingebracht in de AvA HVC. De toekomstvisie moet antwoord geven vanuit het perspectief van Zaanstad/AIJZ op aanbevelingen 2, 3 en 5 van de Rekenkamer en concrete aanbevelingen doen voor de te volgen processtappen. Planning is dat de toekomstvisie juli 2017 binnen (in eerste instantie) Zaanstad ambtelijk gereed is.
3	De directie van HVC stelt dat de structuur van HVC en de basis waarop aan de activiteiten voor de aandeelhouders vorm gegeven wordt in lijn zijn met vigerende wet en regelgeving. De toets hierop wordt regulier uitgevoerd”.
4	Het onderzoek van de Rekenkamer is besproken in achtereenvolgende aandeelhoudersvergaderingen van HVC. De aanbevelingen hebben geleid tot: “het formaliseren van de informatievoorziening naar de aandeelhouders en de gemeenteraden/algemene vergadering. De gemeenteraad wordt voorzien van sturingsinformatie door kwartaalberichten en een specifiek raadsbericht met toelichting op agenda en besluitvorming voorafgaand en na afloop van elke aandeelhoudersvergadering.
5	zie punt 2

Transformatie zorg voor de jeugd Zaanstad (februari 2015)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken jaarrekening 2016
1	Ontwikkel een leerprogramma waarin periodiek lessen getrokken worden van de werkwijze in de Jeugdteams.	<i>Sectorhoofd Services</i>	Op koers	Op koers
2	Maak gebruik van de verschillen tussen de Jeugdteams om te leren wat de ‘juiste dingen’ zijn.	<i>Sectorhoofd Services</i>	Op koers	Op koers
3	Verhelder de regierol van de Jeugdteams.	<i>Sectorhoofd Services</i>	Op koers	Op koers
4	Verbeter het risicomanagement en informeer de raad transparanter over de beheersmaatregelen.	<i>Sectorhoofd Services</i>	Op koers	Op koers
5	Zorg dat de raad kan monitoren of aannames uitkomen.	<i>Sectorhoofd Services</i>	Op koers	Op koers

Toelichting:

1	In 2016 hebben de jeugdteams een leertraject doorgelopen. Daarin is de uniforme werkwijze met projectleiders van de jeugdteams verder ontwikkeld en hebben de jeugdteams van elkaar geleerd. De jeugdteamleden zijn vanuit de eigen hoofdaanbieders op verschillende (inhoudelijke) onderwerpen geschoold en waar nodig is aandacht besteed aan het aanleren van de benodigde vaardigheden. De volgende fase is een traject waarbij met jeugd- en wijkteams samen periodiek scholings- en uitwisselingsbijeenkomsten worden georganiseerd. Ook is een opleidingspakket uitgewerkt waarmee elk team zelf verder aan de slag kan.
2	Binnen het leertraject staat het leren van elkaar en het komen tot een gemeenschappelijke basis centraal. Ieder jeugdteam heeft zijn eigen kleur, maar om in iedere wijk de juiste kwaliteit te kunnen leveren, leren de jeugdteams van elkaars ervaringen en komen zo tot een gemeenschappelijke visie op verschillende onderdelen. Het faciliteren van de overdracht van

	deze verschillende “kleuren” is onderdeel geweest van het leertraject. Ook hier geldt dat er naast het leren tussen de jeugdteams ook meer aandacht is voor het leren tussen jeugd- en wijkteams
3	In het proces rondom de inkoop van 2de lijns jeugdzorg zijn afspraken gemaakt over de regierol, die in 2017 verder vorm gaan krijgen. De invulling van de regierol vraagt andere kennis en vaardigheden van de medewerkers. Het aanleren van vaardigheden die noodzakelijk zijn voor de regierol maakt een belangrijk onderdeel uit van het leertraject in 2017. Tegelijkertijd maken jeugd- en wijkteams ook nadere afspraken over het hoe en waarom bij welk team de regierol komt te liggen bij complexe gezinsproblematiek en over de implicaties daarvan voor wederzijdse inzet.
4	De risico inschatting wordt twee keer per jaar geactualiseerd: bij de jaarrekening en de begroting, hierbij worden de genomen beheersmaatregelen ook benoemd. Deze kunnen ertoe leiden dat de inschatting van het risico lager is.
5	Door het college wordt jaarlijks een rapportage over de voortgang van de transformatie aangeboden. Onderdeel van deze rapportage is de ontwikkeling van de Jeugdzorg in Zaanstad. Verder wordt er regelmatig een 3D-carré georganiseerd waar specifieke onderwerpen mbt de transformatie kunnen worden besproken. Zo blijft de gemeenteraad op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen.

Aanbevelingen accountantsverslag bij jaarrekening 2015

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1.	Dossiervorming SiSa, bouwleges, subsidieverstrekingen, verbonden partijen en subsidiebaton, overheadkosten, intern evalueren en aanpassen werkprogramma's VIC.	<i>Auditing & Onderzoek</i>	Op koers
2.	Verbonden Partijen: Neem aanvullende onderwerpen als solvabiliteit, liquiditeit, fiscale risico's en claimrisico's expliciet in de vragenlijsten op.	<i>Kaders & Regie</i>	Gerealiseerd
3	Grote subsidierelaties betrekken in het toezicht op verbonden partijen.	<i>Kaders & Regie</i>	Op koers
4	Aandacht voor voorziening riolering en de inzet van deze middelen in de begroting 2017.	<i>Kaders & Regie</i>	Gerealiseerd
5	Aanbesteding diensten van Inntel Hotel Zaandam: verzuimd om gegunde opdracht europees te melden.	<i>Afdeling Inkoop</i>	Gerealiseerd
6	Frauderisico's in de VIC rapportages aan de organisatie en het college expliciet benoemen	<i>Auditing & Onderzoek</i>	Op koers
7	Verstrekke subsidies: Eerder te rappelleren en een eventuele goedkeuring voor het later aanleveren van de aanvraag tot subsidievaststelling in het subsidiedossier vast te leggen.	<i>Procesbeheerder subsidie verstrekken</i>	Gerealiseerd
8	Verstrekke subsidies: beter te toetsen of aan de subsidievoorwaarden is voldaan en deze toetsing vast te leggen in het subsidiedossier.	<i>Procesbeheerder subsidie verstrekken</i>	Gerealiseerd
9	Subsidie verkrijgingen: betrek bij aanvraag en/of toekenning een P&C medewerker. Voorkom dat subsidievoorwaarden niet zijn	<i>Proceseigenaar subsidie verkrijgen</i>	Op koers

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2016
	nageleefd.		
10	Inregelen van wachtwoordinstellingen uit het wachtwoordbeleid in de informatiesystemen.	Hoofd IBT	Op koers
11	Periodiek de gebruikers van applicaties en IT systemen reviewen op juistheid. Let op rechten, maar ook op relevantie	Hoofd IBT	Op koers
12	Wachtwoorden van standaard accounts wijzigen	Hoofd IBT	Op koers
13	Drie decentralisaties: spreek met samenwerkingspartners af over de wijze waarop omgegaan wordt met het afleggen van verantwoording over geleverde prestaties en over de handelingswijze in onvoorziene situaties.	Control	Gerealiseerd

Toelichting:

1.	Er zijn afspraken gemaakt rondom inhoud en kwaliteit van de dossiervorming. De VIC's worden in 2017 op een andere wijze uitgevoerd
2.	Meegenomen in inrichting toezicht op Verbonden Partijen.
3.	In 2017 wordt verder gewerkt aan een overkoepelend kader voor samenwerkingsrelaties, inclusief subsidierelaties
4.	Raad heeft besluit genomen over de voorziening riolering
5.	Dienst is in 2016 aanbesteed.
6.	De verbijzonderde interne controles (VIC) worden in 2017 op een andere wijze uitgevoerd. Op een aantal onderdelen (waaronder fraude) wordt er een aparte VIC ingericht.
7.	a. Eerder werd er twee weken na het verlopen van termijn van aanvraag tot subsidievaststelling ingediend, nu gaat de rappel de dag uit dat er ingediend moet worden. b. Een eventuele goedkeuring voor het later aanleveren van de aanvraag wordt in het dossier vastgelegd.
8.	Er wordt zo goed als mogelijk getoetst aan de subsidievoorwaarden en dit wordt vastgelegd in het dossier.
9.	Is een aandachtspunt. Verder onderzocht, de aanbevelingen hieruit zijn nog niet geborgd.
10.	In de afgelopen periode zijn zowel de eisen van het wachtwoord (hoofdletter, lengte, cijfer en bijzondere teken) als de wijzigingsfrequentie aangescherpt. Het wachtwoordbeleid voor AD (Windows) is conform het 'Wachtwoordbeleid Informatie Systemen m.u.v. het aantal 'foutieve herhalingen' dat op 10 staat in plaats van de in het beleid genoemde 3. We hanteren hierbij de Best Practices van Microsoft. Daarnaast bleek deze in de praktijk in combinatie met mobile devices niet goed te werken.
11.	Binnen de applicatie EnterpriseOne wordt mede in het kader van licentiecontrole periodiek de toegangsrechten binnen de applicatie gecontroleerd. Controle op directe toegang op de applicatie wordt ook periodiek verricht.
12.	Alle standaard accounts die aangepast kunnen worden zijn aangepast.
13.	De contractgesprekken met aanbieders zijn een belangrijk middel om deze onderwerpen te bespreken. Daarnaast hebben we met de aanbieders afgesproken dat zij verantwoording afleggen conform het landelijk accountantsprotocol. De werkwijze voor sturing en beheersing mbt jeugd en WMO is beschreven. Verder hebben we in ons risicoprofiel rekening gehouden met onzekerheid over de ontwikkeling van de zorgkosten.

Follow up audit Subsidieverstrekking (17 juli 2012)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
3	Geef opdracht tot het uitvoeren van een onderzoek naar de meeste optimale vorm(en) van sturen en beheersen van gesubsidieerde instellingen.	<i>Proceseigenaar uitgaande subsidies</i>	Op koers	Op koers
9	Geef vervolgens opdracht aan de lijn om de beleidsregels aan te scherpen of, bij het ontbreken hiervan, op te stellen.	<i>Proceseigenaar uitgaande subsidies</i>	Op koers	Gerealiseerd

Toelichting:

3	In het kader van risicomanagement wordt onderzocht of dit kan worden ingericht zoals het toezicht op verbonden partijen.
9	Is met diverse subsidieregelingen gebeurd (b.v. Buurthuizen, Evenementen)

Follow up audit Programma Economie (17 oktober 2013)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1	Laat het DO een besluit nemen om de Zaanse beleidscyclus daadwerkelijk (verplicht) toe te passen.	<i>Concern-ondersteuning</i>	Bijsturen	Bijsturen

Toelichting:

1	Er moet opnieuw gekeken worden of de huidige Zaanse beleidscyclus nog wel voldoet nu beleid meer en meer tot stand komt door middel van co-creatie met maatschappelijke partijen, vaak in meerdere, kort-cyclische ontwikkelstappen.
---	--

Audit evaluatie effectiviteit subsidies (7 november 2013)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
6	Richt op SharePoint een pagina in met tools die bij evaluaties gebruikt kunnen worden	<i>Proceseigenaar uitgaande subsidies</i>	Op koers	Gerealiseerd
10	Ondersteun het gezamenlijk leren in de lijn. Stimuleer gezamenlijk leren. Diverse ontwikkelingen kunnen aanleiding geven om te evalueren. De evaluaties stimuleren het lerend vermogen van de organisatie. Stimuleer dit onder andere door het werken met multidisciplinaire projectteams.	<i>Business Control</i>	Op koers	Gerealiseerd
11	Borg de uitvoering van de kwaliteit	<i>Business Control</i>	Bijsturen	Gerealiseerd

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
	van de evaluaties. Voer intern het gesprek over de werking van de beleidstheorie en de resultaten van de evaluatie. Vervul hierbij een kritische rol. Leg afspraken over de uitvoeringen van evaluaties vast in afdelingsplan / RGA's.			

Toelichting:

6	Kennis over methodieken wordt met elkaar gedeeld. Onderdeel van werkwijzen.
10	Is onderdeel van de nieuwe werkwijzen.
11	De implementatie van de Strategie op Control impliceert ook het vernieuwen en verbeteren van control- en leer-instrumenten.

Effectiviteit van Bezuiniging 2011-2014 (maart 2015)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1	Evalueer alle nieuwe relevante bezuinigingsmaatregelen. Laat de eigenaar van de maatregel aantonen dat de maatregel is behaald. Een maatregel is pas 'gereed' wanneer deze financieel en beleidsmatig is behaald.	<i>Control</i>	Op koers	Gerealiseerd
2	Organiseer bij het opstellen van nieuwe bezuinigingsmaatregelen voldoende tegenkrachten, zodat het plan realistisch en uitvoerbaar is. Maak een businesscase dynamisch, verwerk nieuwe externe ontwikkelingen en meldt de hoofdlijnen in de P&C documenten.	<i>Control</i>	Op koers	Gerealiseerd

Toelichting

1	Op dit moment is er geen bezuinigingsopgave, daarom is er geen behoefte aan een kader.
2	Voor de toekomstige bezuinigingsmaatregelen kan op dat moment een richtlijn/ kader worden opgesteld.

Erfgoedbeleid Zaanstad (oktober 2015)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
4	Bedenk en realiseer passende interventies (bijvoorbeeld een workshop met netwerkontwikkelaars) om intern de zichtbaarheid van Team Erfgoed	<i>Vakberaad Erfgoed</i>	Op koers	Op koers

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
	(inclusief archief) te vergroten en om de (potentiële) synergie met aanpalende beleidsterreinen onder de aandacht te brengen om daarmee de interne samenwerking te versterken en de benutting van erfgoed als inspiratiebron (doelstelling 1) te vergroten.			
5	Zorg ervoor dat de basis van het erfgoedbeleid zo snel mogelijk op orde komt (doelstelling 2). Stel de inventarisaties op van nog ontbrekende categorieën (o.a. negentiende eeuwse houtbouw en wederopbouw) en realiseer de daaruit volgende aanwijzing van monumenten. Maak tevens een gemeentebrede lijst van beeldbepalende panden en zorg voor verankering hiervan in de bestemmingsplannen. Stel in samenwerking met stedenbouw beleid op voor de historische lintbebouwing.	<i>Team Monumenten</i>	Op koers	Op koers

Toelichting:

- 4 Erfgoed is op dit moment erg zichtbaar binnen de organisatie. In het programma MAAK hebben we een duidelijke rol gehad vanuit het identiteitsverhaal. Vanuit het vakberaad erfgoed is vooral gewerkt aan samenwerkingen met stedenbouw en projecten, met name door gezamenlijk rapporten op te stellen zoals Kader Zaandijkerkerk, Kader Centrum. We zitten daar vooral aan de voorkant van processen, waardoor we in de planvorming goed worden meegenomen. Ander voorbeeld zijn de gebiedspaspoorten Hembrug die in november door het college zijn vastgesteld: dit is het eerste voorbeeld in Nederland waar een gebiedsontwikkeling op basis van erfgoed en identiteit is.
- 5 Het beleid beeldbepalende panden is uitgesteld in de prioriteringsdiscussie vanwege Maak Zaanstad en daar is tot op heden nog niets aan gedaan. Er zijn afgelopen jaar wel 38 nieuwe monumenten op de monumentenlijst geplaatst, dus dat loopt goed op koers. Samen met stedenbouw wordt nu hard gewerkt aan het beleid historische linten, de verwachting is dat dit halverwege 2017 gereed is.

Follow up audit toezicht verbonden partijen (februari 2015)

Nr.	Aanbeveling	Sector/ proceseigenaar	Stand van zaken Jaarrekening 2015	Stand van zaken Jaarrekening 2016
1	Stel een plan van aanpak op voor de (verdere) implementatie van de nieuwe Nota Verbonden Partijen. Laat het plan vaststellen door directeur Bedrijfsvoering.	<i>Concerncontroller</i>	Op koers	Gerealiseerd
2	Stel een richtlijn op voor dossiervorming per verbonden partij.	<i>Concerncontroller</i>	Op koers	Op koers

Toelichting

1	De nota is geïmplementeerd. Het resultaat is de huidige paragraaf VP bij jaarrekening en begroting.
2	Hier is een start mee gemaakt. Uitgangspunt is dat informatie dat publiek kan worden gedeeld, ook publiek wordt gemaakt..

B05 Kengetallen bezwaar en beroep

Overzicht ingekomen en afgehandelde bezwaarschriften	2015			2016		
	aantal	Aantal gegrond	% gegrond	Aantal	Aantal gegrond	% gegrond
Bezwaarschriften Ingekomen	1.122			1.025		
Bezwaarschriften Afgehandeld	828	158	19	1051	197	19
Top vier afgehandelde bezwaarschriften						
Participatiewet	336	83	25	433	140	32
Omgevingsvergunningen	75	1	1,3	149	7	4,6
Handhaving	61	14	23	78	13	17
Wmo	44	12	27	83	25	30
Afgehandelde beroepszaken						
Afgehandelde beroepszaken	82	13	16	176	26	15
Top vier afgehandelde beroepszaken						
Participatiewet	25	4	16	90	11	12
Omgevingsvergunning	15	1	6	20	5	25
WMO	2	0	0	13	1	8
Handhaving	7	0	0	12	3	25

Aantal ingekomen bezwaren participatiewet (450) is nagenoeg gelijk aan 2015 (451).

Aantal ingekomen bezwaren WMO (71) is toegenomen ten opzichte van 2015 (60).

De stijging van de Wmo bezwaren zit vooral in bezwaren tegen de herindicatie voor hulp bij het huishouden en is het gevolg van de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Met de invoering van deze nieuwe wet indiceert Zaanstad de hulp bij het huishouden niet meer in uren maar op resultaat : het huis moet schoon en leefbaar zijn. Mensen willen graag hun vertrouwde aantal uren hulp houden. Daarom gaan zij in bezwaar. Dit kan een tijdelijk effect zijn. Omdat de oude indicaties nog zijn doorgelopen is er niet in 2015 direct een effect te zien geweest.

Het aantal bezwaren omgevingsvergunning (136 tegen 62 omgevingsvergunningen) is afgenomen ten opzichte van 2015 (154 bezwaren tegen 74 omgevingsvergunningen).

Het aantal gegrond verklaarde bezwaarschriften over intrekking en terugvordering Participatiewet was in de eerste helft van 2016 hoog. Dit had vooral te maken gehad met het ontbreken van inzicht in de teruggevorderde bedragen c.q. onjuiste berekeningen. Vanaf de tweede helft van 2016 is te zien dat het aantal gegrond verklaarde zaken over intrekking en terugvordering is gedaald. Dit komt onder meer doordat we een nieuwe wijze van verrekening van inkomsten hanteren, namelijk 'maand in maand'. Over geheel 2016 was er een toename van zaken met betrekking tot de uitvoering van de chronisch ziekenregelingen (TCA en TER). Dit is een vorm van bijzondere bijstand. Veel bezwaren zijn gegrond verklaard vanwege uiteenlopende redenen. De verwachting is dat deze zaken in 2017 niet (veel) meer zullen voorkomen, omdat deze regelingen dan niet meer van toepassing zijn. Er komt een nieuwe regeling.

B06 Handhavingsprogramma

Het Handhavingsprogramma 2016 is uitgevoerd, waarmee uitvoering is gegeven aan het meerjarige Handhavingsbeleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) 2016-2018. In het onderstaande overzicht zijn de resultaten van een aantal handhavingsthema's vermeld.

Handhavingstaak	Indicator	Resultaat 2016	Resultaat 2015
Veilig uitgaan			
Toezicht en handhaving horeca	aantal periodiek gecontroleerde horeca inrichtingen	171	126
Toezicht en handhaving horeca	aantal meldingen over evenementen	59	-
Toezicht en handhaving horeca	aantal controles sluitingstijden	13	47
Toezicht en handhaving verkoop en verstrekken alcohol (DHW)	aantal leeftijd controles slijterijen en supermarkten	172	160
Toezicht en handhaving horeca	aantal aankoop pogingen bij para commerciële inrichtingen met minderjarige testkopers	10	111
Openbare ruimte			
Onjuist aangeboden afvalzakken	aantal verstuurde € 127 brieven	961	691
Fout en hinderlijk parkeren	aantal ontvangen meldingen parkeeroverlast totaal aantal opgelegde parkeerboetes aantal opgelegde parkeerboetes blauwe zone	445 6.773 753	524 7.760 1.125
Betaald parkeren	aantal opgelegde naheffingsaanslagen betalingsbereidheid	15.947 95,1%	16.170 94,3 %
Toezicht op Digitaal opkoperregistratie	aantal uitgevoerde controles registratiesysteem opkopers	59	35
Bestaande bouw en ruimtelijke ordening			
Brandveilig gebruik bouwwerken	aantal reguliere uitgevoerde controles bij bouwwerken met een gebruiksmelding en gebruiksvergunning categorie A,B en vergunningplicht C aantal reguliere uitgevoerde controles bij bouwwerken met een gebruiksmelding categorie C, D en algemeen gebruik aantal uitgevoerde controles via zelftoezicht	210 227 50	225 220 96
Funderingen	aantal bouwblokken in monitoring	3.582	3.061
Caravanstallingen	aantal gecontroleerde caravanstallingen	6	9
Openbaar water			
Toezicht vaarregels Zaans water	aantal procedures n.a.v. toezicht op locaties zonder ligplaats	44	50
Toezicht vaarregels Zaans water	aantal keren begeleiding bijzonder transport	22	
Meldingen			
	aantal ontvangen meldingen bestaande bouwen, ruimtelijke ordening en horeca	360	331
	aantal ontvangen WOB aanvragen	37	12

Veilig uitgaan

In 2016 zijn meer horeca inrichtingen gecontroleerd dan in 2015 (171 t.o.v. 126). In 2016 is extra aandacht besteed aan de commerciële horeca-inrichtingen (cafés en bars). Dit om te zorgen dat deze minder overlast veroorzaken voor de omgeving. De controles waren gericht op geur, geluid, sluitingstijden, aanwezigheid leidinggevende en schenken van alcohol. Nauwe samenwerking met de politie en een steviger aanpak van overtreders heeft effect gehad (enkele voorzieningen zijn tijdelijk gesloten). Het naleefgedrag van de horeca laat langzaam verbetering zien.

De meldingen van overlast van evenementen werden voornamelijk veroorzaakt door twee locaties op het Hembrugterrein. Maar op deze locaties waren het niet steeds de evenementen van de eigenaren zelf die voor overlast zorgde. Er werden op deze locaties ook evenementen door anderen georganiseerd. Op deze locaties zijn dan ook de meeste geluidsmetingen uitgevoerd bij evenementen. N.a.v. deze metingen was het niet noodzakelijk om handhavingstrajecten op te starten.

Bij 7 horeca inrichtingen werden overtredingen geconstateerd van de sluitingstijden. De resultaten van deze controles (13) worden gebruikt om een globaal beeld te krijgen van de naleving van *het horeca convenant*. Op basis hiervan zal in 2017 gericht worden gecontroleerd op de sluitingstijden, zoals afgesproken in het convenant.

In 2016 is een steekproef gehouden met jonge testkopers om, bij de in 2015 gecontroleerde supermarkten en snackbars, alcohol te kopen. Er zijn in totaal 6 supermarkten 1 lunchroom, 2 snackbars en 1 avondwinkel gecontroleerd. Bij de 2 snackbars en de avondwinkel lukte de aankoop poging, deze inrichtingen zijn aangeschreven. Op basis van deze resultaten zal in 2017 weer met jonge testkopers worden geprobeerd alcohol te kopen, maar dan in snackbars, avondwinkels en buurthuizen.

Toezicht Openbare ruimte en verkeersveiligheid

In 2016 is er in heel Zaanstad actief ingezet op toezicht op afvaldumpingen. Dit heeft geleid tot een forse toename in het aantal onjuist aangeboden afvalzakken die zijn opgeruimd en waarvan de eigenaar is gevonden (961). Dit heeft er toe geleid dat er ook meer zogenaamde '€ 127 brieven' zijn verstuurd dan in 2015 (691).

In 2016 is er actief toezicht ingezet op tweedehands opkopers. In totaal zijn er (59) controles uitgevoerd om na te gaan of de registratiesysteem van tweedehands opkopers aan de geldende regelgeving voldeden. Dat is een toename 32% van ten opzichte van 2015. Samen met de politie is er een top 5 van ondernemers gemaakt welke prioriteit hebben. Die ondernemers worden ook het meeste gecontroleerd. Twee ondernemers hebben een dwangsom opgelegd gekregen, omdat zij hun producten niet goed of helemaal niet registreerden. Recent zijn er ook gestolen telefoons in beslag genomen bij een ondernemer.

Het aantal opgelegde boetes op foutparkeren (Mulderovertredingen) is in 2016 met 10% gedaald tot 6.020. De gemeente heeft in 2016 meer ingezet op preventie en oplossingsgericht werken. Het gevolg hiervan is dat er minder boetes zijn uitgeschreven. Doordat de betalingsbereidheid is gestegen van 94,3% naar 95,1% is het aantal opgelegde naheffingsaanslagen (licht) gedaald van 16.170 in 2015 tot 15.947 in 2016. Belangrijke oorzaken van de daling in naheffingsaanslagen zijn o.a.:

- Meer parkeerders zijn bereid voor het parkeren te betalen wat terug te zien is in een verhoging van de opbrengsten parkeerautomaten en bel parkeren, maar een lager aantal opgelegde naheffingsaanslagen parkeerbelasting.
- Het fiscaal parkeerregime (betaald parkeren) aan de Zuiddijk en Oostzijde is per 1 oktober 2016 gestopt. Aan de Zuiddijk is een blauwe (parkeerschijf)zone gerealiseerd.
- Omdat vluchtelingen in 2016 tijdelijk bivakkeerden in het Veldpark is deze kermis rond Koningsdag verplaatst naar locatie Burcht. Dit scheelde een week naheffingsaanslagen.

Toezicht en handhaving (brandveilig)gebruik bestaande bouw

De controles brandveiligheid zijn conform uitgevoerd door de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW). In totaal zijn er 437 controles van de 463 geraamde controles uitgevoerd wat overeenkomt met (94%). Van de gecontroleerde bouwwerken voldeed 87% bij de eerste controle aan de geldende regels. Bij 13% van de gecontroleerde bouwwerken was een (her)controle nodig. In de controlefrequentie wordt

niet met kalenderjaren gewerkt waardoor een schommelingen optreedt in de aantallen tussen 2015 en 2016.

In 2016 heeft de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland de *zelfcontrole* wederom ingezet bij bouwwerken met meldingsplicht met een risicoklasse C en D. Er zijn 50 eigenaren benaderd om een vragenlijst in te vullen, waarmee ze hun pand op een aantal belangrijke onderwerpen zelf konden controleren op de mate van brandveiligheid. De ingevulde checklist moesten zij terug sturen. 49 Eigenaren hebben gereageerd (= 98%). In 2015 waren er 100 eigenaren benaderd en daarvan hadden er (82%) gereageerd.

Bij 36% van bouwwerken is een steekproef gehouden. Tijdens de steekproef bleek dat de ingevulde vragenlijsten overeen kwamen met de werkelijkheid. Drie eigenaren die hadden aangegeven dat zij aan een maatregel niet voldeden hebben na overleg alle gebreken opgelost. Het project Zelftoezicht Zaanstad 2016 heeft bewezen een middel te zijn om (brand)veiligheid onder de aandacht te blijven brengen van eigenaren.

Het aantal *bouwblokken in monitoring* vanwege (potentiele) funderingsproblemen neemt toe omdat de projecten in de openbare ruimtes (qua grootte en aantal) toenemen. Dat is ook in lijn met het beleid t.a.v. funderingen. Met het Gemeentelijk Adviesbureau Funderingen wordt de focus gelegd op de panden die het snelst zakken of die bouwkundig de grootste risico's lopen.) Eind december 2016 had de gemeente 3.582 bouwblokken in de monitoring. Van de speciale projecten die opgenomen zijn in het Handhavingsprogramma 2016 heeft handhaving op woonboten incidenteel plaatsgevonden, in afwachting van nieuw beleid op dit thema. Het project caravanstallingen is in 2016 uitgevoerd. Alle buiten caravanstallingen zijn meerdere keren bezocht en eigenaren van de caravanstallingen zijn geïnformeerd dat zij aan de geldende regels moesten voldoen. In 2012 is de gemeente gestart met een lijst van 35 caravanstallingen. Daarvan waren er in totaal 7 die niet aan het huidige beleid voldoen. Eén caravanstalling voldeed eind 2015 al aan de regels en het beleid en 6 voldeden er nog niet aan. Vijf eigenaren hebben in 2016 maatregelen getroffen om aan de geldende regels te voldoen door de caravans naar binnen te verplaatsen of deze door de eigenaar weg te laten halen. Eén eigenaar van een caravanstalling krijgt een last onder dwangsom opgelegd in 2017.

Toezicht en handhaving openbaar water

In 2016 is ingezet op de bestuursrechtelijke *handhaving van het illegaal innemen van ligplaatsen*. In totaal zijn er 77 controles uitgevoerd die hebben geleid tot 44 procedures. In veel gevallen is de ongewenste situatie opgelost na aanleiding van een gesprek met de eigenaar. Daarmee is het aantal procedures in 2016 iets afgenomen ten opzichte van het aantal procedures in 2015 (50).

Alle aanvragen voor begeleiding van een bijzonder of gevaarlijk transport zijn opgepakt. In totaal zijn 22 transporten begeleid. In 2016 is in een aantal weekenden een steekproef gehouden gericht op snelheidscontrole. Vanaf een patrouilleboot zijn schippers gewaarschuwd om snelheid te matigen en tegelijkertijd werden de schippers gecontroleerd op het aanwezig hebben van reddingmaterialen. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan als gevolg van snelheidsovertredingen.

In 2016 hebben de Boa's van de afdeling Straattoezicht *periodiek controles uitgevoerd op de bruggen*. Met hun aanwezigheid werd voorkomen dat voetgangers, fietsers en automobilisten de rode lichten van de bruggen negeerde. Er is er een intensieve voorlichtingscampagne gestart om het gedrag van voetgangers, fietsers en automobilisten te proberen te beïnvloeden. Onder een aantal bruggen zijn spandoeken opgehangen met de tekst: Stoplichten en slagbomen zijn er voor jou, goed dat je wacht. Wanneer de brug dan omhoog ging konden de voetgangers, fietsers en automobilisten dit lezen. Naast deze spandoeken waren er ook YouTube filmpjes gemaakt om o.a. te laten zien wat mensen allemaal nog doen wanneer het licht op rood gaat. Het naleefgedrag liet tijdens de campagne en toezichtmomenten een verbetering zien.

Toezicht en handhaving Kinderopvang

De GGD Zaanstreek-Waterland houdt voor de gemeente Zaanstad toezicht op de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Alle geplande controles zijn door de GGD uitgevoerd. De Inspectie van het Onderwijs heeft eind 2016 aangegeven dat wij onze A-status mogen behouden en dat wij voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Dit betekent dat in 2016 intensiever toezicht- en handhaving is gehouden op de kinderopvang, met name bij opvanglocaties die noodzakelijke maatregelen niet of te

langzaam regelen. Om deze nieuwe maatstaf vol te houden zal de intensivering ook in 2017 structureel worden aangehouden.

Aandacht voor meldingen van burgers.

In 2015 zijn er 195 meldingen Bouw en RO ontvangen en in 2016 is dat aantal gestegen tot 224. Dat is een lichte stijging van 13 %. Het aantal ontvangen meldingen horeca (136) is gelijk gebleven ten opzicht van 2014. Het systeem van Meldingen Openbare Ruimte is medio 2016 vereenvoudigd, zodat bewoners die overlast ervaren dat makkelijker kunnen melden. Alle verzoeken tot handhaving zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld. In 2016 hebben de jeugdboa's nauw samengewerkt met diverse partners om de overlast van jongeren aan te pakken. Op diverse hotspot locaties hebben de Boa's toezicht gehouden en waarschuwingen uitgedeeld. In totaal zijn er 6 bestuurlijke strafbeschikkingen uitgeschreven aan jongeren onder de 18 jaar op het in bezit hebben van alcohol op diverse hotspot locaties in de openbare ruimte. Dat is de helft minder dan in 2015. De jeugdboa's delen veel meer waarschuwingen uit aan jongeren en gaan in gesprek met hen in plaats van het opleggen van een bestuurlijke strafbeschikking. In 2016 is het aantal meer meldingen van jeugdoverlast wel bijna verdubbeld (van 288 in 2015 naar 589). Dit heeft met name te maken met de incidenten die in Poelenburg plaatsvonden de tweede helft van 2016. In 2016 zijn dubbel zoveel WOB verzoeken ontvangen dan in 2015. Door diverse partijen zijn artikel 51 vragen gesteld. De vragen gingen over het invoeren van het digitaal kenteken parkeren en de bezoekersapp, in beslag genomen fietsen en het bekogelen van bussen van Connexxion.

Aandacht voor preventie en burgerparticipatie

In 2016 is een start gemaakt met burgerparticipatie. Zo heeft de gemeente een bijeenkomst georganiseerd voor beheerders van een WhatsAppgroep en is er in overleg met beheerders een buurtpreventiesticker gemaakt. Ook heeft de gemeente een beheerdersgroep voor alle Zaanse buurtAppgroepen opgericht. De gemeente zendt informatie naar deze groep. Dit kan bijvoorbeeld gaan over inbraakpreventietips, de laatste inbraakhotsspots of het melden van verdacht gedrag. Ook heeft de gemeente zich actief ingezet om het aantal deelnemers aan Burgernet te vergroten. In Poelenburg zijn een aantal gemeentelijke acties geweest om het aantal Burgernetdeelnemers te verhogen. Er is een huis-aan-huis werving geweest. Inwoners in een aantal wijken ontvingen een brief van de burgemeester met daarin de oproep om lid van Burgernet te worden en een informatieflyer van Burgernet. Deze huis-aan-huiswerving heeft voor 430 nieuwe leden (in heel Zaanstad) gezorgd.

Om meer zichtbaar te zijn in de openbare ruimte hebben de Boa's vier actiedagen georganiseerd in 7 Zaanse wijken. Tijdens de actiedag stonden de boa's met een informatiekraam in de wijk. Burgers konden met hun vragen terecht bij de kraam. Tijdens een actiedag is met behulp van bewoners en verschillende gemeentelijke afdelingen een bank en een voetbaltafel in een wijk geplaatst. Ook heeft de gemeente samen met de kermisexploitanten een prikkelarme kermismiddag in Zaandam georganiseerd. Daarnaast is een pilot Facebook van start gegaan. Iedere week plaatste de gemeente een actueel onderwerp het werk van de boa's op de gemeentelijke Facebookpagina. Er kwamen veel reacties van de burgers op de berichtjes. In 2017 zullen de boa's Facebook als communicatiemiddel inzetten.

In 2016 is op diverse basisscholen les geven door boa's en brugwachters over verkeersveiligheid en veiligheid rondom bruggen. De pilot 'koffie drinken met de boa' was een succes. Zowel het koffie drinken met de boa als ook het les geven van kinderen op de basisschool gaat de gemeente in 2017 verder uitbreiden.

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 04	
			€ 3.187.186	€ 1.664.667	€ 33.498	€ 119.011	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
OCW	D10	(Volwassenen) Onderwijs 2015-2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verstekte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)	Ten minste 50% besteed aan roc's ja/nee (automatisch)
			Aard controle R Indicatorenummer: D10 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: D10 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: D10 / 03	Aard controle nvt Indicatorenummer: D10 / 04	Aard controle nvt Indicatorenummer: D10 / 05
			€ 1.152.857	€ 1.015.640	€ 38.830	€ 1.054.470	ja
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)			
I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T- 1)
			Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: E3 / 05
			1 lenM/BSK-2016/160098	€ 19.668	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2016/267683	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenM/BSK-2014/126810	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 lenM/BSK-2016/53858	€ 47.800	€ 0	€ 0	€ 0
			5 lenM/BSK-2014/237838	€ 85.463	€ 0	€ 0	€ 0
			6				
			7				
			8				
			Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatorenummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E3 / 10
			1 lenM/BSK-2016/160098	€ 0	€ 19.668	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2016/267683	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 lenM/BSK-2014/126810	€ 0	€ 81.846	€ 0	€ 0
			4 lenM/BSK-2016/53858	€ 0	€ 47.800	€ 0	€ 0
			5 lenM/BSK-2014/237838	€ 0	€ 92.315	€ 0	€ 0
			6				
			7				
			8				

Eindverantwoording Ja/Nee

Aard controle n.v.t.
Indicatorenummer: E3 / 11

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL	Teruggestort/verrekenend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 05	Aard controle R Indicatornummer: E11B / 06
			1 2008-41565	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
I&M	E26	Spoorse doornijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doornijdingen Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee			
			Afspraak	Realisatie				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 10		
			1 2008-41565	€ 1.246.675	€ 0	€ 0		
I&M	E26	Spoorse doornijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doornijdingen Gemeenten	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatief teruggestort/verrekenend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 12	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 13	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B / 14		
			1 2008-41565	€ 0	€ 16.767	Ja		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is)	Aantal afgeronde projecten (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee			
			Afspraak	Realisatie				
			Aard controle R Indicatornummer: E26 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E26 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E26 / 03			
			1	0	Nee			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	€ 53.980.973	€ 1.046.839	€ 2.599.057	€ 20.484	€ 346.499	€ 399
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 258.511	€ 22.741	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 389.327	€ 153.455	€ 32.109	€ 134.775	€ 129.531	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016 Besluit	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

B08 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

B09 Kerngegevens

Inwoners	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Totaal aantal inwoners	148.290	149.630	150.670	151.543	152.473
0 - 4 jaar	8.440	8.360	8.290	8.367	8.341
5 - 19 jaar	26.350	26.430	26.480	26.526	26.675
20 - 64 jaar	89.810	90.200	90.480	90.478	90.698
65 jaar en ouder	23.690	24.640	25.420	26.172	26.759
Aandeel niet westerse allochtonen als % totale bevolking	18,40%	18,70%	19,10%	19,30%	19,87%

Bevolkingsprognoses	2020	2025	2030	2035	2040
Totaal aantal inwoners	156.054	159.761	162.134	165.105	167.266
0 t/m 23 jaar	41.956	42.053	42.167	42.778	43.426
65 jaar en ouder	28.638	30.860	33.630	36.342	37.706

Sociaal economische gegevens in % van de bevolking van 15-64 jaar*	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Totale bevolking 15-64 jaar (t/m 2014) en 15-74 jaar (vanaf 2015)*	98.264	98.736	99.190	114.683	115.443
Arbeidsongeschiktheid	5,6%	5,1%	4,7%	4,3%	3,9%
Werkloosheid (niet werkende werkzoekenden)	* 6,9%	5,6%	6,5%	9,5%	11,8%
Bijstandsgerechtigden	2,5%	3,0%	3,4%	3,8%	3,9%
WW-uitkeringen	2,0%	3,0%	3,8%	4,9%	4,9%

* De definitie van 'beroepsbevolking' is per 1 januari 2015 aangepast. UWV merkt hierover op:

" De beroepsbevolking conform de internationale definitie omvat iedereen van 15 tot 75 jaar die werkt (werkzame beroepsbevolking) en iedereen die zonder werk is en beschikbaar en op zoek is naar werk (werkloze beroepsbevolking)".

Vanwege het gebruik van de internationale definitie voor zowel nww als de beroepsbevolking, wijkt het nww-percentage af van eerdere jaren.

Periodiek bijstandsgerechtigden	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Wet Werk en Bijstand (WWB)	2.499	2.898	3.364	3.721	3.931
Inkomensvoorzieningen Oudere Arbeidsongeschikte Werknemers en Zelfstandigen (IOAW/IOAZ)	60	70	106	105	184

Tewerkgestelde inwoners	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Aantal tewerkgestelde inwoners in de sociale werkgemeenschappen	428	469	415	441	374

Aantal werkzame personen naar sectoren in % van totaal aantal werkzame personen	Medio 2012	Medio 2013	Medio 2014	Medio 2015	Medio 2016
Totaal aantal werkzame personen	53.378	52.754	51.343	50.493	50.573
<i>Landbouw</i>	0,80%	0,80%	1,00%	1,00%	Deze gegevens zijn niet meer beschik- baar
<i>Industrie</i>	14,80%	14,70%	14,00%	14,00%	
<i>Bouwnijverheid</i>	9,70%	8,80%	8,00%	8,00%	
<i>Handel, Horeca en Reparatie</i>	21,20%	21,30%	22,00%	22,00%	
<i>Vervoer en communicatie</i>	6,10%	6,20%	6,00%	7,00%	
<i>Financiële en Zakelijke diensten</i>	16,90%	17,10%	18,00%	19,00%	
<i>Niet-commerciële diensten</i>	30,50%	31,00%	31,00%	33,00%	
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Lengte van wegen (in km)	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal	595	594	595	595	593
<i>Gemeentelijke en waterschapswegen</i>	553	552	553	553	551
<i>Provinciale wegen</i>	27	27	27	27	27
<i>Rijkswegen</i>	15	15	15	15	15

Woningvoorraad	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016
Aantal woningen	64.619	66.188	66.628	66.549	66.961
<i>Aandeel huurwoningen</i>	52%	52%	52%	52%	52%
<i>Aandeel koopwoningen</i>	48%	48%	48%	48%	48%
Gemiddelde WOZ-waarde	192.000	189.000	177.000	170.200	174.600
<i>Gemiddelde WOZ-waarde huurwoningen</i>	163.000	159.000	147.000	139.500	137.000
<i>Gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen</i>	223.000	222.000	209.000	202.400	208.900

Financiële kerngegevens	Begroting 2015	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Begroting 2017
Saldo lasten en baten	0	-10.341	0	-6.818	0
Algemene reserves	23.373	33.217	19.923	22.174	19.731
Inkomsten gemeentefonds	-226.754	-231.067	-239.068	-246.095	-241.687
Opbrengst OZB	-31.513	-31.383	-31.906	-31.796	-31.446
Omvang gemeentebegroting	537.721	538.695	454.622	476.388	496.185

Bronnen: Team Onderzoek & Statistiek, CBS, Vestigingenregister, UWV, CWI, Backoffice Sociale Zaken, WOZ

Voor meer kerncijfers:

Zaanstad in Cijfers: <http://zaanstad.incijfers.nl>

gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T14 075
www.zaanstad.nl